

ONDERZOEK HERIJKING MINIMABELEID GEMEENTE NIJKERK

DEELRAPPORTAGES

Onderzoek herijking minimabeleid
Gemeente Nijkerk 2021. Deelrapportages.

De deelrapportages van het onderzoek naar het minimabeleid in de gemeente Nijkerk.

Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Nijkerk

Datum
Januari 2022

Auteurs
Tessa Schoot Uiterkamp
Michelle Ellens
Jitske van der Wijk

KWIZ
Stavangerweg 23 - 5
9723 JC Groningen
050 - 5252473
contact@kwiz.nl

Uitgave
Deze publicatie is een uitgave van KWIZ B.V. Het overnemen van cijfers en / of teksten is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze publicatie mag worden verveelvoudigd en / of openbaar gemaakt worden in welke vorm dan ook zonder voorafgaande toestemming van KWIZ B.V.

Inhoudsopgave

Inleiding 2
1. Beleidsanalyse gemeente Nijkerk 4
2. Minima in de gemeente Nijkerk 11
3. Gebruik inkomensondersteunende regelingen 17
4. Inkomenseffect Rapportage 23
5. Interviews en groepsgesprekken 40
6. Behoeftepeiling minima 50
7. Scenario analyse 70
Bijlage 1. Onderzoeksmethodiek Armoede Index 103
Bijlage 2. Onderzoeksmethodiek Inkomenseffect Rapportage 104
Bijlage 3. Overzicht minimaregelingen 109
Bijlage 4. Opbouw totaal inkomen bijstandsnorm tot 140% WML, minima > 2 jaar 110
Bijlage 5. Financieel maandoverzicht 114
Bijlage 6. Ketenpartners 125
Bijlage 7: Gemeenten met passen voor minima 126

Inleiding

De gemeente Nijkerk gaat het minimabeleid de komende maanden herijken. Uitgangspunt voor het nieuwe minimabeleid blijft het ondersteunen van inwoners met een laag inkomen en het stimuleren van meedoen in de samenleving voor volwassenen én kinderen als integraal onderdeel van structurele armoede-aanpak. Samen met het voorkomen van schulden en het begeleiden richting participatie/betaald werk. Werken moet daarbij lonen
en het minimabeleid mag niet remmend zijn op de motivatie van de cliënten om betaald werk te zoeken.

Ter onderbouwing en voorbereiding op dit nieuwe beleid wil de gemeente onder andere weten wat de omvang van de doelgroep is, wat de inkomenseffecten en de beleidsmatige mogelijkheden om een activerend minimabeleid te ontwikkelen zijn, maar ook hoe de doelgroep over de regelingen en het beleid denkt, tegen welke knelpunten zij eventueel aanlopen en hoe ketenpartners hier tegenaan kijken.

De gemeente heeft KWIZ daarom gevraagd om een brede evaluatie van het minimabeleid op te zetten. Dit onderzoek bestaat uit meerdere onderdelen, die hieronder kort worden beschreven. Het onderzoek is uitgevoerd in de periode juli 2021 – januari 2022.

Beleidsanalyse

Op basis van diverse door de gemeente aangeleverde beleidsstukken en beleidsinformatie is een korte beleidsanalyse gemaakt. De informatie is op onderdelen aangevuld met informatie die is gegeven tijdens interviews met verschillende gemeentelijke medewerkers.

Interviews met het ambtelijk apparaat

Voor het onderzoek hebben we gemeentelijke ambtenaren die betrokken zijn bij het sociaal domein geïnterviewd (van de wethouder tot uitvoerende teams). We hebben negen personen gesproken. De interviews vonden, in verband met de coronamaatregelen, online plaats.

Interviews met ketenpartners

In twee verschillende online groepsgesprekken hebben vrijwilligers van negen verschillende ketenpartners verteld over hun ervaringen met de gemeente, de (onderlinge) samenwerking en ontwikkelingen binnen hun doelgroep. Voorafgaand is aan deze organisaties een online vragenlijst gestuurd; zes organisaties hebben deze vragenlijst ingevuld.

Armoede Index

De Armoede Index geeft inzicht in de doelgroep en het bereik van de minimaregelingen. In dit onderdeel wordt het aantal en aandeel minimahuishoudens en -kinderen weergegeven, evenals het gebruik en bereik van de minimaregelingen.

De Armoede Index is een door KWIZ ontwikkeld analysemodel. Deze index wordt samengesteld op basis van een combinatie van gemeentelijke gebruiksgegevens, geëxtrapoleerde CBS-gegevens en kengetallen op basis van ervaringscijfers bij andere gemeenten. Met als resultaat een schatting van het aantal minimahuishoudens dat tot de doelgroep van het minimabeleid behoort. Dit zijn de minimahuishoudens op 1 januari 2021 met een inkomen tot maximaal 120 procent van de bijstandsnorm en huishoudens met een inkomen van 130 procent van het Wettelijk minimumloon (WML). Dit zijn de hoogste inkomensgrenzen van de minimaregelingen, zodat per regeling de doelgroep in kaart gebracht kan worden. Daarnaast wordt het gebruik van de regelingen in 2020 weergegeven, op basis van aantallen die door de gemeente zijn aangeleverd. Vergelijkingen met andere gemeenten die worden gedaan zijn gebaseerd op ervaringscijfers van KWIZ.

Behoeftepeiling onder de doelgroep

De behoeftepeiling geeft inzicht in de mening van de doelgroep van het minimabeleid. Hoe denkt deze groep bijvoorbeeld over de regelingen en hoe beoordelen zij de informatievoorziening en

het contact met de gemeente? De doelgroep bestond uit inwoners van de gemeente Nijkerk die in 2020 en/of 2021 gebruik hebben gemaakt van een of meerdere minimaregelingen. Per huishouden is één vragenlijst verstuurd. In totaal hebben 1.208 huishoudens in de gemeente een uitnodiging gekregen om deel te nemen aan het onderzoek.

In overleg met de gemeente is een vragenlijst opgesteld. De vragenlijsten zijn eind september 2021 verstuurd. Respondenten konden de vragenlijst zowel schriftelijk als online invullen. In oktober is een rappelbrief verstuurd om de respons te verhogen. In totaal hebben 263 respondenten de vragenlijst ingevuld (105 online, 158 op papier). Dat is 22 procent van de aangeschreven doelgroep. Om uitspraken te kunnen doen over de gehele minimapopulatie in gemeente Nijkerk met een betrouwbaarheid van 90 procent, zijn 222 ingevulde vragenlijsten nodig . De respons is dus voldoende om de resultaten, met een betrouwbaarheid van 90 procent, te generaliseren naar de gehele doelgroep.

Inkomenseffect Rapportage

De Inkomenseffect Rapportage (IER) biedt inzicht in de actuele financiële positie van minima en in de mate waarin het huidige (lokale) beleid een bijdrage daaraan levert. De IER geeft inzicht in de effecten die optreden bij een hoger inkomen na werkaanvaarding, vanuit het oogpunt van de zogenaamde armoedeval: het recht op diverse toeslagen kan in het geval van een hoger inkomen immers komen te vervallen, zodat men onder aan de streep zelfs een lager besteedbaar inkomen heeft.

Voor elf verschillende huishoudtypen met zes verschillende inkomens worden de effecten in het jaar 2021 berekend. Op deze manier is getracht een zo volledig mogelijke weergave van de samenleving na te bootsen. Met behulp van landelijke inkomensnormen, landelijke toeslagen en informatie over gemeentelijke regelingen is per huishoudtype het inkomen bepaald. Voor de vaste uitgaven is uitgegaan van cijfers en normen van het Nibud[1]. Voor de andere uitgaven is waar mogelijk gebruikgemaakt van lokale tarieven (zoals huur en waterschapsbelasting). Tenslotte worden de gemeentelijke regelingen omgezet in een maandbedrag. Op die manier ontstaat per huishoudtype een overzicht van de inkomsten en uitgaven per maand.

In 2018 heeft de gemeente een soortgelijk onderzoek door het Nibud laten uitvoeren. In het huidige onderzoek is er daarom voor gekozen om de huishoudens en hoogte van de inkomensnormen gelijk te houden aan het onderzoek van 2018.

Prognose en scenarioanalyse

Met deze prognose en scenarioanalyse geven we een doorkijkje naar de mogelijke toekomst, als het gaat om kosten en aantallen gebruikers van het minimabeleid. Daarbij gaat het zowel om de kosten en aantallen bij een ongewijzigd beleid als bij een aantal mogelijke aanpassingen (scenario's) van het beleid. Voor de prognose hebben we ons gebaseerd op de bevolkingsprognose van het CBS. We hebben gekozen voor 2020 als basisjaar, omdat dit het meest recente volledige kalenderjaar is waarover de cijfers bekend zijn en omdat de Armoede Index ook gebaseerd is op het gebruik en bereik van de regelingen in 2020[2]. De scenario's zijn in overleg met de gemeente opgesteld.

Leeswijzer

Dit document bevat de rapportages van alle deelonderzoeken. Ieder hoofdstuk bevat een apart deelonderzoek en begint met de belangrijkste bevindingen en eventuele conclusies en aanbevelingen, gevolgd door de uitgebreide resultaten per onderdeel. In de bijlagen staat diverse achtergrondinformatie, behorende bij de verschillende onderdelen. Van een aantal deelonderzoeken is daarnaast nog een aparte rapportage uitgebracht. Overkoepelende conclusies en aanbevelingen van het onderzoek staan in de apart opgeleverde Managementsamenvatting.

[1] Het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud) is een onafhankelijke stichting die informeert en adviseert over financiën van huishoudens.
[2] Covid-19 lijkt weinig invloed te hebben gehad op het beroep op de meeste regelingen. Het gebruik van de regelingen lag in 2020 – op Stichting Leergeld na – op een vergelijkbaar niveau als in 2019.

1. Beleidsanalyse gemeente Nijkerk

In dit hoofdstuk staat het huidige armoedebeleid (visie, doelstellingen en opzet) van de gemeente Nijkerk beschreven. We beginnen het hoofdstuk met een samenvatting en een aantal aanbevelingen. Daarna volgen de onderzoeksresultaten.

Samenvatting

De gemeente heeft een duidelijk visie 'Iedereen moet mee kunnen doen'. De gemeente wil daar ook voor zorgdragen. Uit een aantal interviews met gemeentelijke ambtenaren blijkt dat de visie echter niet uitgewerkt is in een integrale beleidsvisie voor het Sociaal Domein. Het beleid is veelal ad hoc tot stand gekomen. Het beleid wordt aangepast als er wetswijzigingen zijn of als er wijzigingen nodig zijn als gevolg van beleidsmatige punten.

De gemeente heeft minimaregelingen voor inwoners met een laag inkomen. Dit is een breed pakket aan minimaregelingen, waarbij alle doelgroepen worden bereikt. Met name de Meedoenregeling is bedoeld dat inwoners kunnen participeren in de samenleving. Het is breder dan de sociale en participatie activiteiten an sich. De regeling is vrij ingestoken. Wanneer de aanvraag van een inwoner wordt toegewezen, dan ontvangt de inwoner de (financiële) bijdrage.

Voor de minimaregelingen wordt de inkomenshoogte op twee manieren getoetst. Voor een aantal minimaregelingen wordt er gekeken naar de bijstandsnorm en bij een aantal regelingen wordt de inkomenshoogte getoetst op basis van het wettelijk minimumloon. Daarnaast zijn de inkomensgrenzen voor de verschillende huishoudtypen niet gelijk. Het is een bewuste keuze om te differentiëren in de inkomensgrenzen per regeling. De keuze om te werken met verschillende inkomensgrenzen is gemaakt vanuit praktisch oogpunt en kostenoogpunt.

Er wordt weinig gemonitord. Tevens zijn er geen prestatie indicatoren of meetbare doelstellingen. Het is daarom voor de gemeente niet mogelijk om te sturen; het is niet duidelijk of de maatschappelijke doelstelling en visie worden gehaald. De gemeente is op de hoogte van het aantal gebruikers per regeling en de kosten per minimaregeling. Eenmaal per jaar wordt de gemeenteraad op de hoogte gebracht van de cijfers.

Aanbevelingen

- Stel duidelijke (meetbare) doelen en prestatie indicatoren. Meten is weten; wanneer er gemonitord kan worden, kan er ook gestuurd worden. Dit kunnen bijvoorbeeld de minimaregelingen zijn (wordt de doelgroep bereikt), maar ook op doelstellingen en daarmee de visie die de gemeente wil uitdragen;
- De toetsing om in aanmerking te komen voor een regeling gebeurt op twee verschillende manieren. Een keer wordt er gekeken naar netto inkomen waarbij er ook een vermogenstoets wordt gedaan en een keer wordt er gekeken naar het bruto inkomen en wordt er geen vermogenstoets gedaan. Overweeg om dit gelijk te trekken, waarbij er een uniforme manier van inkomenstoetsing is. Dit schept duidelijkheid in de werkwijze voor de gemeentelijke ambtenaren, evenals voor de doelgroep;
- De inwoner hoeft niet te verantwoorden waar hij het geld van de Meedoenregeling aan uitgeeft. Hierdoor is onduidelijk of inwoners daadwerkelijk meer kunnen en gaan meedoen door de regeling en bovendien grenst dit aan inkomenspolitiek. Overweeg om het beleid hierop aan te passen en de uitgaven (steeksproefsgewijs) te controleren;
- Er is een monitor voor de schulddienstverlening. Hiermee worden de verschillende partijen (waaronder de gemeenteraad) op de hoogte gesteld van de stand van zaken omtrent de schulddienstverlening. Onderzoek de mogelijkheden om hier alle cijfers van het Sociaal Domein in toe te voegen.

Leeswijzer

In de volgende paragrafen wordt de beleidsanalyse beschreven. Hier gaan we in op de visie van de gemeente, verschillende regelingen, inkomensgrenzen en de beleidsdoelen en verantwoording.

1.1. Visie “Iedereen telt en doet mee” (2013)[3]

De gemeente Nijkerk is een gemeente waar iedereen mee kan en mee mag doen, aldus de visie van de gemeente[4]. Iedereen in Nijkerk heeft volop kansen om veilig en gezond te kunnen leven en zich optimaal te kunnen ontwikkelen op zijn of haar manier. Nijkerk is een gemeente waar iedere inwoner mee kan doen, waar niemand wordt uitgesloten en mensen zich veilig voelen. Waar vanuit tolerantie en compassie plaats is voor diversiteit, waar iedereen erbij hoort en zich geaccepteerd voelt. Meedoen is maatwerk en afhankelijk van participatie-draagkracht. Om deze visie uit te kunnen dragen zet de gemeente in op samen leven, oog hebben voor kwaliteit van leven en aandacht hebben voor elkaar.

- Samen leven gaat over verbinden van mensen en organisaties, integratie van verschillende doelgroepen, drempels weg om kansen te creëren, diversiteit te bevorderen en dwarsverbanden te leggen.
- Kwaliteit van leven gaat over de inwoner, waarbij er rekening gehouden wordt met live-events, uitgegaan wordt van eigen kracht en mogelijkheden, met aandacht voor persoonlijke (sociale) ontwikkeling om van betekenis te zijn en het welbevinden te vergroten.
- Aandacht hebben voor elkaar begint bij preventie en signalering van de hulpvraag en gaat over in ondersteuning van kwetsbare situaties als dat nodig is.

Om de ambities voor het sociaal domein uit te dragen, zijn er een drietal principes: inhoudelijke principes, organisatorische principes en sturingsprincipes. Deze drie principes formuleren wat de gemeente Nijkerk wil bereiken met de vernieuwing van het Sociaal Domein (geformuleerd in 2013). De principes fungeerden als toetsingskaders bij het maken van beleidskeuzes over praktische zaken. In 2020 is er een kadernota opgesteld: “Transformatieplan Sociaal Domein gemeente Nijkerk”. Er is een aantal uitgangspunten van de visie gewijzigd of doorontwikkeld.

In het onderstaande zetten we de principes uit de visie op een rij.

1. Inhoudelijke principes
    a. Alle inwoners nemen naar vermogen deel aan de samenleving.
    b. Voorkomen is beter dan genezen.
    c. De vraag van de inwoner en het resultaat staan centraal. *Er wordt vanaf 2020 ook gekeken naar ‘de vraag achter de vraag’. Dit met het doel om de inwoner zelf weer de regie over zijn leven te geven.*
    d. De oplossing wordt eerst gezocht bij de inwoner zelf en diens omgeving. *Vanaf 2020 wil de gemeente hier in de praktijk meer aandacht aan besteden.*
    e. Er is professionele ondersteuning beschikbaar.

2. Organisatorische principes
    a. Ondersteuning wordt dichtbij huis georganiseerd.
    b. Maatwerk – ruimte voor verschillen. *Vanaf 2020 wordt het inkoopkader binnen de Foodvalley aangepast. Maatwerk is en blijft belangrijk, maar kan niet grenzeloos zijn. De gemeente wil met name in de jeugdhulp afbakenen door doelen te stellen en de begeleidingsperiode te beperken en minder divers aanbod te bieden. Aanvullend zet de gemeente in dat inwoners die de ondersteuning zelf kunnen bekostigen, dit ook zelf doen (binnen wat wettelijk is toegestaan).*
    c. Eén huishouden – één plan – één regisseur. *Vanaf 2020 wordt dit beter opgepakt. Binnen jeugdhulp wordt waar mogelijk casusregie gevoerd.*
    d. Slim organiseren van het ondersteuningsaanbod. *Vanaf 2020 organiseert de gemeente, samen met de partners in het voorliggende veld, resultaatgerichte inkoop (in plaats van aanbod gericht).*
    e. Lokaal doen wat lokaal kan en regionaal doen wat doelmatig en noodzakelijk is.

3. Sturingsprincipes

[3] Het meest recente beleidsplan rondom armoede- en minimabeleid van de gemeente Nijkerk dateert uit 2013. Sindsdien heeft de gemeente haar beleidsplan niet geactualiseerd.
[4] Bron: Visie op de vernieuwing van het Sociaal Domein in de gemeente Nijkerk. “Iedereen telt en doet mee. Beleidsdocument gemeente Nijkerk.

a. Faciliteren van initiatieven uit de samenleving.
b. Sturen op resultaten. *Vanaf 2020 wordt er meer gestuurd op resultaten. Dit houdt ook in dat er meer wordt gekeken of de inwoner is geholpen en zelfredzamer is geworden. Risico is dat een traject onnodig lang doorloopt en gefinancierd wordt.*
c. Beperking overhead: geen onnodige bureaucratie.
d. De door het Rijk beschikbaar gestelde middelen zijn leidend.
e. Ontschotten van de financiële middelen. *Vanaf 2020 worden budgetten voor het sociaal domein optimaler gebruikt. Dit houdt onder andere in dat er meer op preventie wordt ingezet ter voorkoming van duurdere inzet van hulp en ondersteuning.*

1.2. Coalitieakkoord 2018 – 2022

In het coalitieakkoord van de gemeenteraad komen armoede en schulden zijdelings voor. Een van de thema's die in het akkoord aandacht krijgt is het thema "inclusief". Een raakvlak met armoede is het kunnen meedoen in de samenleving. In het coalitieakkoord is opgenomen dat iedereen moet kunnen meedoen, en dat de gemeente aandacht op maat wil geven aan zaken die inwoners belemmeren aan kunnen meedoen. Inwoners hebben daarbij zelf een belangrijke rol en verantwoordelijkheid. De gemeentelijke organisatie ondersteunt hen daar waar het nodig is. De gemeente werkt samen met het voorliggend veld aan verdere verbetering van vroege signalering. Ook kinderen en jongeren zouden volwaardig mee moeten kunnen doen. Tenslotte benoemt het coalitieakkoord het streven dat iedereen met een (bijstands)uitkering in beeld is en in een traject zit om actief te zijn richting betaald werk, vrijwilligerswerk of een dagbesteding gericht op zelfvoorziening.

Minimabeleid en schuldhulpverleningsbeleid

Er ligt momenteel geen integrale beleidsvisie onder het minimabeleid. Het minimabeleid is veelal ad hoc tot stand gekomen. Het beleid wordt aangepast omdat er een wetswijziging is of er worden wijzigingen doorgevoerd als gevolg van beleidsmatige punten. Tot slot kunnen er momenteel wijzigingen plaatsvinden omdat de uitvoering of kwaliteitsmedewerkers tegen punten aanliepen.

1.3. Minimaregelingen

Om inwoners met een laag inkomen te ondersteunen, heeft de gemeente Nijkerk een aantal regelingen. De inkomensgrenzen verschillen per regeling. In de volgende paragraaf geven we daar nadere uitleg over.

Tabel 1.3.1 Inkomensgrenzen regelingen 2021

Soort regeling	Inkomensgrens	Vermogenstoets?
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	Tot 100% bijstandsnorm	Ja
Individuele bijzondere bijstand	Tot 120% bijstandsnorm	Ja
Individuele inkomenstoeslag	Tot 101% bijstandsnorm Referteperiode 24 maanden	Ja
Collectieve zorgverzekering (via Zilveren Kruis)	Alleenstaanden: tot 110% bruto Wettelijk Minimumloon Alleenstaande ouders en gehuwden: 130% bruto Wettelijk Minimumloon	Nee
Meedoen volwassenen	Alleenstaanden: Tot 110% bruto Wettelijk Minimumloon Alleenstaande ouders en gehuwden: Tot 130% bruto Wettelijk Minimumloon	Nee

Soort regeling	Inkomensgrens	Vermogenstoets?
Kindpakket[5]		
Meedoen kinderen	Tot 130% bruto Wettelijk Minimumloon	Nee
Stichting Leergeld Nijkerk *(Voor kinderen van 4 tot en met 17 jaar)*	Tot 130% bruto Wettelijk Minimumloon	Nee
Jeugdfonds Sport en Cultuur *(Voor kinderen van 4 tot en met 17 jaar)*	Tot 130% bruto Wettelijk Minimumloon	Nee

Meedoenregeling

In 2017 heeft de gemeente Nijkerk de regeling Meedoen ingevoerd. Dit is gebeurd met de Klijnsmagelden. De Meedoenregeling is een regeling om er voor te zorgen dat inwoners met een laag inkomen mee kunnen doen. Met deze bijdrage kunnen inwoners de kosten die verband houden met sport, cultuur en vorming betalen. Het doel van Meedoen is in die zin breder dan de sociale en participatie activiteiten an sich. *"Het is een extra zakcentje waar cliënten wat leuks mee kunnen doen."* De regeling is vrij ingestoken; naast dat minima met deze bijdrage naar bijvoorbeeld een bioscoop kan gaan, kunnen ze er ook voor kiezen om hun telefoonrekening of televisierekening er mee te betalen. Wanneer de aanvraag van een inwoner wordt toegewezen, dan ontvangt de inwoner de (financiële) bijdrage. Het geld voor Meedoen kinderen wordt op de rekening van de ouder(s) gestort. Er hoeven geen bewijsstukken (bonnetjes of iets dergelijks) te worden ingeleverd om aan te tonen waarvoor de bijdrage is gebruikt. De gemeente ziet ook geen toegevoegde waarde in het registreren van wie wat waaraan uitgeeft. Dit is tijdrovend. De gemeente denkt dat twee derde van de groep het geld goed besteedt.

De Meedoenregeling voor kinderen moet eerst worden aangevraagd voordat men gebruik kan maken van Stichting Leergeld en het Jeugdfonds sport en cultuur. De gemeente doet de inkomenstoets voor de Meedoenregeling, waardoor dit voor de aanvragen van de overige kindregelingen niet meer noodzakelijk is.

1.4. Inkomensgrenzen

Er worden verschillende inkomensgrenzen gehanteerd voor de regelingen. Voor een aantal minimaregelingen geldt een inkomensgrens op basis van de bijstandsnorm, waarbij ook een vermogenstoets wordt gedaan (het vermogen mag niet hoger zijn dan wat is toegestaan volgens de Participatiewet). Voor andere regelingen geldt een (bruto) inkomensgrens op basis van het Wettelijk minimumloon (WML). Hierbij wordt geen vermogenstoets gedaan. In de volgende tabel staan de bijbehorende bedragen van 2021, inclusief Vakantietoeslag (VT).

[5] Cijfers over het unieke aantal kinderen dat in 2020 gebruik heeft gemaakt van Stichting Jarige Job en Nationaal Fonds Kinderhulp ontbreken voor dit onderzoek.

Tabel 1.4.1 Maandelijkse bedragen bijstand en WML 2021 naar huishoudtype

Inkomen	Alleenstaande + alleenstaande ouder 21 jaar tot AOW	(Echt)paar 21 jaar tot AOW	Alleenstaand AOW	(Echt)paar AOW
Bijstandsnorm				
100% bijstand incl. VT	€ 1.079 netto	€ 1.541 netto	€ 1.200 netto	€ 1.627 netto
110% bijstand incl. VT	€ 1.187 netto	€ 1.695 netto	€ 1.320 netto	€ 1.790 netto
120% bijstand incl. VT	€ 1.295 netto	€ 1.849 netto	€ 1.440 netto	€ 1.952 netto
130% bijstand incl. VT	€ 1.403 netto	€ 2.003 netto	€ 1.560 netto	€ 2.115 netto
Wettelijk Minimumloon				
100% WML incl. VT	€ 1.837 bruto	€ 1.837 bruto	€ 1.837 bruto	€ 1.837 bruto
110% WML incl. VT	€ 2.021 bruto	€ 2.021 bruto	€ 2.021 bruto	€ 2.021 bruto
120% WML incl. VT	€ 2.204 bruto	€ 2.204 bruto	€ 2.204 bruto	€ 2.204 bruto
130% WML incl. VT	€ 2.388 bruto	€ 2.388 bruto	€ 2.388 bruto	€ 2.388 bruto

Bijstandsnorm

De bijstandsnorm is het bedrag dat iemand nodig heeft om van te leven. De hoogte van dit bedrag hangt af van leeftijd en de leefsituatie. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid stelt het bedrag van de bijstandsnormen jaarlijks vast. Voor AOW-huishoudens is de netto AOW-uitkering het normbedrag voor de bijstandsnorm. De bijstandsnorm wordt soms ook wel het Wettelijk sociaal minimum genoemd.

Voor regelingen waarbij de inkomensgrens een afgeleide is van de bijstandsnorm wordt ook een vermogenstoets gedaan[6]. Het maximale toegestane vermogen vanuit de Participatiewet is € 6.295 voor alleenstaanden en € 12.590 voor alleenstaande ouders en (echt)paren.

Wettelijk minimumloon

Het Wettelijk minimumloon is het loon dat werkgevers minimaal moeten betalen aan zijn werknemers. De hoogte van het minimumloon wordt ieder halfjaar aangepast. Het wettelijk minimumloon geldt voor alle medewerkers van 21 jaar en ouder en houdt, in tegenstelling tot het Bijstand, geen rekening met de leefsituatie. Voor werknemers die jonger zijn is er het minimum jeugdloon. Dit is een percentage van het minimumloon.

Afweging gemeente

Het is een bewuste keuze om te differentiëren in de inkomensgrenzen per regeling. De keuze om te werken met verschillende inkomensgrenzen is gemaakt vanuit praktisch oogpunt en kostenoogpunt. De inkomens zijn vaak al bekend en/of inwoners kunnen eenvoudig kijken wat ze per maand als inkomen ontvangen. De meningen binnen het gemeentelijke orgaan over deze keuze verschillen. Een aantal gemeentelijke ambtenaren vindt dit een goed en prettig beleid en zien er de voordelen van in. Een van de voordelen die wordt genoemd is dat de doelgroep breder wordt als inwoners met een Wettelijk minimumloon ook gebruik kunnen maken van de minimaregelingen. Meer inwoners kunnen hierdoor gebruikmaken van de regelingen. De uitvoering van de regelingen wordt makkelijker, de kostendelersnorm hoeft bijvoorbeeld niet te worden toegepast. Inwoners zitten minder snel boven de inkomensnorm van een regeling. *“De klant kan beter en ruimhartiger bediend worden, maar ook sneller omdat sommige toetsen niet gedaan hoeven worden.”*
Maar andere ambtenaren geven aan dat dit niet altijd goed is uit te leggen aan de cliënt waarom ze soms het netto-inkomen moeten doorgeven en soms het bruto-inkomen, en vinden het daarom een minder geschikte keuze. Ook voor de uitvoering van het beleid is het volgens hen niet altijd overzichtelijk en makkelijk.

[6] Voor de bijzondere bijstand wordt alleen naar het vermogen gekeken bij huishoudens met een inkomen hoger dan 120 procent van de bijstandsnorm.

1.5. Doelen en sturing

Doelen en indicatoren

Er zijn geen prestatie indicatoren en daarnaast wordt er weinig gemonitord.

Sturing en verantwoording

De maatschappelijke doelstellingen zijn helder; iedereen moet mee kunnen doen en er moeten geen problematische schulden zijn. Er wordt echter in deze beleidscyclus weinig gemeten omtrent deze doelstellingen. Er zijn geen prestatie indicatoren waar op gestuurd wordt en er wordt niet gemeten of de maatschappelijke doelstellingen worden gehaald. De gemeente weet hoeveel geld aan het Sociaal Domein wordt uitgegeven, maar er wordt niet op (bij)gestuurd. Momenteel wordt er gekeken naar aantallen; hoeveel cliënten maken gebruik van een regeling of hoeveel cliënten krijgen een uitkering vanuit de Participatiewet.

Recent is wel het beleidsplan schuldhulpverlening door de Raad vastgesteld. Daar is een link gelegd met het minimabeleid. Eenmaal per jaar wordt de gemeenteraad op de hoogte gebracht van de cijfers rondom schuldhulpverlening. Dat gebeurt middels een monitor. Het minimabeleid is daarin nog niet opgenomen. Indien er iets op het gebied van armoede speelt binnen de gemeente dan wordt de raad daarover geïnformeerd maar dit gebeurt meer ad hoc en niet structureel.

Wat betreft de wachttijden en doorlooptijden worden waarschijnlijk de wettelijke termijnen niet altijd gehaald, blijkt uit de interviews met de gemeentelijke ambtenaren. Als het om levensonderhoud gaat, is de gemeente verplicht om voorschotten te geven. Daar heeft de klant belang bij, maar een klantmanager is het voordeliger als de aanvraag zo snel mogelijk wordt afgehandeld, zodat er geen voorschotten verstrekt hoeven te worden, dit scheelt extra werk.

2. Minima in de gemeente Nijkerk

In dit hoofdstuk geven we een schatting van de omvang en samenstelling van de huishoudens van het minimabeleid van de gemeente Nijkerk op 1 januari 2021. Het aantal minimahuishoudens schatten we aan de hand van de Armoede Index[7]. De Armoede Index wordt samengesteld op basis van een combinatie van gemeentelijke gebruiksgegevens, geëxtrapoleerde CBS-gegevens en kengetallen op basis van ervaringscijfers bij andere gemeenten. We beginnen met een overzicht van het aantal minimahuishoudens- en kinderen en gaan vervolgens in op een aantal kenmerken.

Aantal minimahuishoudens

Omdat sommige regelingen een inkomensgrens hebben die gerelateerd is aan de bijstandsnorm en voor andere regelingen een inkomensgrens gerelateerd aan het Wettelijk Minimumloon geldt, geven we zowel voor beide inkomensbepalingen de geschatte doelgroep weer.

Naar schatting hebben 775 huishoudens in de gemeente op 1 januari 2021 een inkomen op bijstandsniveau en een vermogen binnen de grenzen van de Participatiewet. Dat is 4,4 procent van alle huishoudens in de gemeente. Circa 1.200 huishoudens hebben een inkomen tot 120 procent van de bijstandsnorm en eveneens een vermogen binnen de grenzen van de Participatiewet[8]. Dit is 6,8 procent van alle huishoudens. Dat ligt wat lager dan het gemiddelde van 7 à 8 procent in gemeenten van vergelijkbare grootte.

Voor een aantal minimaregelingen in de gemeente wordt een inkomensgrens (van 110 en 130 procent) op basis van het Wettelijk minimumloon gehanteerd. Naar schatting hebben 2.673 huishoudens een inkomen tot 110 procent van het Wettelijk minimumloon, ongeacht hun vermogen. Dat is 15,2 procent van alle huishoudens in de gemeente. Van deze 2.673 huishoudens zijn er 1.848 alleenstaand, de overige 825 zijn eenoudergezinnen en paren. Circa 3.399 huishoudens in totaal hebben een inkomen tot maximaal 130 procent WML (19,3 procent van alle huishoudens), waarvan 2.378 alleenstaanden en 1.021 alleenstaande ouders en paren.

Tabel S2.1 Aantal en aandeel minimahuishoudens op bijstandsniveau en WML 2021 (cumulatief)

Huishoudinkomen	Aantal	Aandeel
Bijstandsnorm		
Tot 100% bijstand	775	4,4%
Tot 120% bijstand (*cumulatief)*	1.200	6,8%
Hoger inkomen	16.411	93,2%
Totaal	**17.611**	**100%**
Wettelijk minimumloon		
Tot 110% WML	2.673	15,2%
Tot 130% WML (*cumulatief)*	3.399	19,3%
Hoger inkomen	14.212	80,7%
Totaal	**17.611**	**100%**

Aantal minimakinderen

Net als voor alle minimahuishoudens geven we ook voor de minimakinderen zowel het aantal kinderen weer met een huishoudinkomen op (een afgeleide van) de bijstandsnorm als het aantal kinderen dat opgroeit in een huishouden waarvan het inkomen een

[7] In bijlage 1 staat de systematiek van de Armoede Index beschreven.
[8] Dit zijn de huishoudens die gebruik kunnen maken van de bijzondere bijstand zonder dat zij eventueel een eigen aandeel moeten betalen.

afgeleide is van het WML. Zodat voor alle regelingen de juiste doelgroep kan worden bepaald.

Naar schatting groeien er 400 kinderen tot 18 jaar op in een huishouden met een inkomen op bijstandsniveau, dit is 4,2 procent van alle kinderen in de gemeente Nijkerk. In totaal groeien circa 600 kinderen op in een huishouden waarbij het huishoudinkomen maximaal 120 procent van de bijstandsnorm is (en het vermogen binnen de grenzen van de Participatiewet ligt).

Circa 1.349 kinderen tot 18 jaar groeien op in een huishouden met een inkomen tot 130 procent van het Wettelijk minimumloon (WML), waarvan 1.089 in een huishouden met een inkomen tot maximaal 110 procent WML. Deze 1.349 kinderen vormen 14 procent van alle kinderen in de gemeente.

Tabel S2.2 Aantal en aandeel minimakinderen op bijstandsniveau en WML (cumulatief)

Huishoudinkomen	Aantal	Aandeel
Bijstandsnorm		
Tot 100% bijstand	400	4,2%
Tot 120% bijstand (*cumulatief)*	600	6,2%
Hoger inkomen	9.024	93,8%
Totaal	**9.624**	**100%**
Wettelijk minimumloon		
Tot 110% WML	1.089	11,3%
Tot 130% WML (*cumulatief)*	1.349	14,0%
Hoger inkomen	8.275	86,0%
Totaal	**9.624**	**100%**

2.1. Alle huishoudens

In de gemeente Nijkerk wonen op 1 januari 2021 43.650 personen, verdeeld over 17.611 huishoudens, waarmee de gemiddelde huishoudgrootte op 2,5 personen komt. Dat is hoger dan het landelijke gemiddelde van 2,2 personen per huishouden. Van de 43.650 inwoners in de gemeente zijn er 9.624 (22 procent) jonger dan 18 jaar en 7.914 personen zijn 66 jaar of ouder.

De huishoudsamenstelling in de gemeente Nijkerk wijkt enigszins af van het landelijke beeld. In de gemeente Nijkerk wonen relatief gezien minder alleenstaanden en meerpersoonshuishoudens zonder kinderen dan landelijk, terwijl het aandeel meerpersoonshuishoudens met kinderen juist ligt hoger dan het landelijk gemiddelde.

Tabel 2.1.1 Aantal huishoudens en inwoners Nijkerk

Categorie	
Aantal huishoudens	17.611
Aantal personen	43.650
Gemiddelde huishoudgrootte	**2,5**

Tabel 2.1.2 Huishoudens naar type

Huishoudtype	Aantal	Aandeel	Aandeel landelijk
Alleenstaand	5.013	28%	38%
Alleenstaande ouder	1.037	6%	7%
Meerpersoons zonder kinderen	5.466	31%	26%
Meerpersoons met kinderen	6.095	35%	29%
Totaal	**17.611**	**100%**	**100%**

2.2. Minimahuishoudens

In deze paragraaf geven we zowel het aantal minimahuishoudens met een inkomen gerelateerd aan de inkomensgrenzen van de bijstandsnorm weer, als het aantal minimahuishoudens dat in aanmerking komt voor een regeling met een grens gerelateerd aan het WML. In tabel 2.2.1 wordt per huishoudtype het maximale inkomen weergegeven dat een huishouden mag hebben om in aanmerking te komen voor de regelingen. In paragraaf 2.3 geven we een aantal kenmerken van de minimahuishoudens weer.

Tabel 2.2.1 Maandelijkse bedragen bijstand en WML naar huishoudtype

Inkomen	Alleenstaande + alleenstaande ouder 21 jaar tot AOW	(Echt)paar 21 jaar tot AOW	Alleenstaand AOW	(Echt)paar AOW
Bijstandsnorm				
100% bijstand incl. VT	€ 1.079 netto	€ 1.541 netto	€ 1.200 netto	€ 1.627 netto
110% bijstand incl. VT	€ 1.187 netto	€ 1.695 netto	€ 1.320 netto	€ 1.790 netto
120% bijstand incl. VT	€ 1.295 netto	€ 1.849 netto	€ 1.440 netto	€ 1.952 netto
130% bijstand incl. VT	€ 1.403 netto	€ 2.003 netto	€ 1.560 netto	€ 2.115 netto
Wettelijk Minimumloon				
100% WML incl. VT	€ 1.837 bruto	€ 1.837 bruto	€ 1.837 bruto	€ 1.837 bruto
110% WML incl. VT	€ 2.021 bruto	€ 2.021 bruto	€ 2.021 bruto	€ 2.021 bruto
120% WML incl. VT	€ 2.204 bruto	€ 2.204 bruto	€ 2.204 bruto	€ 2.204 bruto
130% WML incl. VT	€ 2.388 bruto	€ 2.388 bruto	€ 2.388 bruto	€ 2.388 bruto

2.2.1. Doelgroep regelingen bijstandsnorm

Op 1 januari 2021 moeten in de gemeente Nijkerk (naar schatting) 775 huishoudens rondkomen van een inkomen op bijstandsniveau. Deze huishoudens hebben een vermogen binnen de grenzen van de Participatiewet. Deze 775 huishoudens vormen 4,4 procent van alle huishoudens

in de gemeente. In totaal hebben 1.200 huishoudens een inkomen tot 120 procent van de bijstandsnorm, 6,8 procent van alle huishoudens in de gemeente Nijkerk. Dat ligt wat lager dan het gemiddelde van ongeveer 7 à 8 procent in gemeenten van vergelijkbare grootte.

De volgende tabel bevat een overzicht van het aantal en aandeel huishoudens in de gemeente dat een inkomen heeft tot maximaal 130 procent van de bijstandsnorm voor het betreffende huishoudtype. Dit zijn huishoudens met een vermogen binnen de vermogensgrenzen van de Participatiewet.

Tabel 2.2.2 Huishoudens naar inkomen bijstandsnorm, cumulatief (schatting)

Inkomen	Aantal	Aandeel
Tot 100% Bijstand	775	4,4%
Tot 110% Bijstand	925	5,3%
Tot 120% Bijstand	1.200	6,8%
Tot 130% Bijstand	1.500	8,5%
Hogere inkomens	16.111	91,5%
Totaal	**17.611**	**100%**

2.2.2. Doelgroep regelingen Wettelijk minimumloon

Naar schatting hebben 2.298 huishoudens een inkomen gelijk aan 100 procent van het Wettelijk minimumloon (WML). Zij vormen 13 procent van alle huishoudens in de gemeente Nijkerk. Circa 3.399 huishoudens hebben een inkomen dat gelijk staat aan 130 procent van het Wettelijk minimumloon; bijna 20 procent van alle huishoudens in de gemeente.

De volgende tabel bevat een overzicht van het aantal en aandeel huishoudens in de gemeente dat een inkomen heeft tot maximaal 130 procent van het WML, ongeacht de hoogte van hun vermogen (oftewel: vermogen wordt hier buiten beschouwing gelaten).

Tabel 2.2.3 Huishoudens naar inkomen in Nijkerk cumulatief (schatting) op WML

Inkomen	Aantal	Aandeel
Tot 100% WML	2.298	13,0%
Tot 110% WML	2.673	15,2%
Tot 120% WML	2.941	16,7%
Tot 130% WML	3.399	19,3%
Overige inkomens	14.212	80,7%
Totaal	**17.611**	**100%**

2.3. Kenmerken minimahuishoudens

2.3.1. Doelgroep regelingen bijstandsnorm

De doelgroep voor de regelingen met een inkomensgrens gelijk aan de bijstandsnorm bestaat voor 57 procent uit bijstandsgerechtigden en voor 23 procent uit huishoudens met een overig inkomen, zoals werk of WW. 20 procent heeft een AOW-uitkering. In andere gemeenten zien we gemiddeld dat 55 à 60 procent van de minimahuishoudens een uitkering vanuit de Participatiewet heeft, 25 à 30 procent een overig inkomen en 15 à 20 procent moet rondkomen van een AOW-uitkering. De verdeling naar inkomensbron in de gemeente Nijkerk komt dus overeen met het beeld in andere gemeenten.

Naar huishoudtype is ruim de helft van de minima met een inkomen op de bijstandsnorm alleenstaand (52 procent). In totaal heeft 31 procent van de minimahuishoudens tot 100 procent bijstand thuiswonende kinderen. Ook deze verdeling ligt in lijn met het gemiddelde dat we bij andere gemeenten van vergelijkbare grootte zien.

Tabel 2.3.1 Kenmerken minima, inkomen tot 100% en 120% Bijstand

Categorie	100% Bijstand		120% Bijstand	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Inkomensbron				
Participatiewet	440	57%	440	37%
AOW inkomen	150	20%	300	25%
Ander inkomen	175	23%	460	38%
Totaal	**775**	**100%**	**1.200**	**100%**
Huishoudtype				
Alleenstaand	400	52%	625	52%
Eenoudergezin	95	12%	130	11%
Meerpersoons zonder kinderen	130	17%	240	20%
Meerpersoons met kinderen	150	19%	205	17%
Totaal	**775**	**100%**	**1.200**	**100%**

2.3.2. Doelgroep regelingen Wettelijk minimumloon

Voor de regeling waarbij de inkomensgrens gerelateerd is aan het Wettelijk minimumloon, wordt voor de hoogte van het inkomen onderscheid gemaakt tussen alleenstaande en alleenstaande ouders/ meerpersoonshuishoudens. De inkomensgrens ligt voor alleenstaanden op 110 procent WML en voor de overige huishoudens op 130 procent WML. Hieronder volgt de uitsplitsing naar huishoudtype voor de huishoudens met een inkomen op 110 en 130 procent van het Wettelijk minimumloon (ongeacht hun vermogen).

Concreet laat onderstaande tabel zien dat de (geschatte) doelgroep alleenstaanden tot 110 procent WML bestaat uit 1.848 alleenstaanden en de doelgroep eenoudergezinnen en meerpersoonshuishoudens uit (451 + 311 + 259 =) 1.021 huishoudens met een inkomen tot 130 procent WML.
De totale doelgroep op huishoudniveau voor bijvoorbeeld de collectieve zorgverzekering en Meedoen volwassenen bestaat dus uit 2.869 huishoudens (1.848 + 1.021).

Tabel 2.3.2 Schatting huishoudtype minima, inkomen tot 110 en 130% WML

Huishoudtype	110% WML		130% WML	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Alleenstaande	1.848	69%	2.378	70%
Eenoudergezin	363	14%	451	13%
Meerpersoons zonder kinderen	252	9%	311	9%
Meerpersoons met kinderen	210	8%	259	8%
Totaal	**2.673**	**100%**	**3.399**	**100%**

2.4. Kinderen tot 18 jaar

2.4.1. Doelgroep kinderen regelingen bijstandsnorm

In de gemeente Nijkerk groeien naar schatting 400 kinderen tot 18 jaar op in een huishouden met een inkomen tot 100 procent Bijstand. In totaal vormen zij 4,2 procent van alle (9.624) kinderen in de gemeente. Circa 600 kinderen wonen in een huishouden met een inkomen tot 120 procent Bijstand. Dit is 6,2 procent van alle kinderen. Dat ligt iets lager dan het gemiddelde van rond de 8 procent in gemeenten met vergelijkbare inwoneraantallen.

Tabel 2.4.1 Aantal kinderen naar huishoudinkomen in Nijkerk, cumulatief (schatting) op Bijstand

Kinderen	Aantal	Aandeel
Tot 100% bijstandsnorm	400	4,2%
Tot 110% bijstandsnorm	465	4,8%
Tot 120% bijstandsnorm	600	6,2%
Tot 130% bijstandsnorm	750	7,8%
Hogere inkomens	8.874	92,2%
Alle kinderen	**9.624**	**100,0%**

2.4.2. Doelgroep kinderen regelingen Wettelijk minimumloon

Van alle 9.624 kinderen tot 18 jaar in de gemeente Nijkerk groeien naar schatting 912 kinderen (9,5 procent van alle kinderen) op in een huishouden met een inkomen tot 100 procent van het Wettelijk minimumloon. In totaal wonen 1.349 kinderen tot 18 jaar in een huishouden met een inkomen tot 130 procent van het WML. Samen vormen zij 14,0 procent van alle kinderen.

De regelingen voor kinderen zijn toegankelijk voor gezinnen met een inkomen tot 130 procent WML. De doelgroep hiervoor schatten we op 1.349 kinderen. Hiervan woont circa 64 procent in een eenoudergezin en de overige 34 procent in een twee-oudergezin.

Tabel 2.4.2 Aantal kinderen naar huishoudinkomen in Nijkerk, cumulatief (schatting) op WML

Kinderen	Aantal	Aandeel
Tot 100% WML	912	9,5%
Tot 110% WML	1.089	11,3%
Tot 120% WML	1.201	12,5%
Tot 130% WML	1.349	14,0%
Hogere inkomens	8.275	86,0%
Alle kinderen	**9.624**	**100%**

3. Gebruik inkomensondersteunende regelingen

Om inwoners met een laag inkomen te ondersteunen, heeft de gemeente Nijkerk een aantal inkomensondersteunende regelingen. In dit hoofdstuk worden de verschillende regelingen beschreven en geven we het gebruik en bereik van de regelingen weer. De doelgroep is gebaseerd op de Armoede Index (hoofdstuk 2). We beginnen met een samenvatting en daarna volgen alle resultaten.

Hieronder volgen de belangrijkste bevindingen.

Gebruik en bereik minimaregelingen

Om er voor te zorgen dat inwoners met een laag inkomen kunnen participeren in de samenleving heeft de gemeente een aantal minimaregelingen. In onderstaande tabel geven we het gebruik en bereik van de verschillende gemeentelijke minimaregelingen in 2020 weer. Het bereik van de regelingen wordt berekend door het gebruik van de regeling af te zetten tegen de doelgroep die gebruik van de regeling zou kunnen maken.

Tabel S3.1 Gebruik en bereik minimaregelingen gemeente Nijkerk

Soort regeling	Inkomensgrens	Geschatte doelgroep	Gebruik	Bereik
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	100% bijstandsnorm	775 huishoudens	416 huishoudens	54%
Individuele bijzondere bijstand	120% bijstandsnorm	1.200 huishoudens	312 huishoudens	26%
Individuele inkomenstoeslag	101% bijstandsnorm, >24 maanden	465 huishoudens	304 huishoudens	65%
Collectieve zorgverzekering	Alleenstaanden: 110% bruto WML, Overige huish.: 130% bruto WML	2.869 huishoudens	243 huishoudens[9]	8%
Meedoen volwassenen	Alleenstaanden: 110% WML, Overige huish.: 130% WML	2.869 huishoudens	1.259 huishoudens	44%
Kindpakket				
Meedoen kinderen	130% bruto WML	1.349 kinderen	632 kinderen	47%
Stichting Leergeld Nijkerk	130% bruto WML	1.079 kinderen	148 kinderen	14%
Jeugdfonds Sport en Cultuur	130% bruto WML	1.079 kinderen	118 kinderen	11%

- Het bereik van de kwijtschelding gemeentelijke belastingen ligt met 54 procent een stuk lager dan het bereik in andere gemeenten van vergelijkbare grootte (70 à 75 procent). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat GBLT, die de gemeentelijke- en waterschapsbelastingen heft, geen automatische kwijtschelding meer toekent, onder andere door de AVG. In andere gemeenten wordt kwijtschelding wel vaak automatisch verstrekt en vormt de groep die automatische kwijtschelding krijgt een flink deel van het totaal aantal gebruikers. Inwoners van de gemeente Nijkerk hebben overigens wel de mogelijkheid om GBLT toestemming te geven voor een automatische toets voor het volgende jaar. Het is (de onderzoekers) onbekend hoeveel inwoners hier toestemming voor hebben gegeven.

[9] In totaal waren 446 personen in 2020 via de collectieve zorgverzekering verzekerd; 130 18-minners en 316 18-plussers.

- De bijzondere bijstand kent een bereik van 26 procent, dit ligt in lijn met het gemiddelde bereik in gemeenten van vergelijkbare grootte. In de meeste gemeenten wordt de meeste bijzondere bijstand verstrekt voor bewindvoering. Dat is in Nijkerk eveneens het geval.
- Het bereik van de individuele inkomenstoeslag ligt met 65 procent hoger dan het gemiddelde bereik in andere gemeenten (rond de 50 à 55 procent). De referteperiode - de periode dat mensen minstens een minimuminkomen moeten hebben om in aanmerking te komen voor de regeling - voor de individuele inkomenstoeslag is in de gemeente Nijkerk 2 jaar, terwijl we bij andere gemeenten vaak een referteperiode van 3 jaar zien. Mensen komen dus iets sneller in aanmerking voor deze regeling dan in andere gemeenten
- Minder dan 10 procent van de doelgroep in de gemeente Nijkerk maakt gebruik van de collectieve zorgverzekering (243 huishoudens). Dit is een relatief kleine groep;
- Meedoen volwassenen en Meedoen kinderen bereiken bijna de helft van de doelgroep;
- Het bereik van Stichting Leergeld en het Jeugdfonds sport en cultuur liggen in 2020 flink lager dan het bereik van Meedoen kinderen. Een mogelijke reden hiervoor is de coronacrisis, waardoor een flink aantal activiteiten waarvoor deze regelingen zijn bedoeld, niet door kon gaan. Bij Stichting Leergeld was dit in ieder geval aan de orde, zo gingen bijvoorbeeld veel schoolkampen niet door in 2020. Een andere verklaring is dat in de gemeente Nijkerk Stichting Leergeld en het Jeugdfonds sport en cultuur aanvullend zijn op de regeling Meedoen. Inwoners moeten eerst het budget van Meedoen opmaken voordat ze in aanmerking komen voor Stichting Leergeld of het Jeugdfonds.

3.1. Regelingen voor het minimabeleid

In de volgende tabel staan de minimaregelingen die bij de gemeente Nijkerk aangevraagd kunnen worden.

Tabel 3.1.1 Inkomensgrenzen regelingen en omvang doelgroep

Soort regeling	Inkomensgrens t.o.v. Wsm	(Maximaal) bedrag
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	Tot 100% bijstandsnorm	-
Individuele bijzondere bijstand	Tot 120% bijstandsnorm	Individuele vergoedingen. Bij een inkomen tussen 120 en 200% Bijstand geldt een draagkracht van 15%.
Individuele inkomenstoeslag	Tot 101% bijstandsnorm Referteperiode 24 maanden	Alleenstaanden € 400 Alleenstaande ouders: € 500 Gehuwden: € 910
Collectieve zorgverzekering (via Zilveren Kruis)	Alleenstaande: tot 110% bruto WML Alleenstaande ouders en gehuwden: 130% bruto WML	*Keuze uit 3 aanvullende pakketten:* Optimaal aanvullend 1 Optimaal aanvullend 2 Optimaal aanvullend 3
Meedoen volwassenen	Alleenstaanden: Tot 110% bruto WML Alleenstaande ouders en gehuwden: Tot 130% bruto WML	Per volwassene, per jaar; € 150
Kindpakket[10]		
Meedoen kinderen	Tot 130% bruto WML	Per kind, per jaar: € 300
Stichting Leergeld Nijkerk *(Voor kinderen van 4 tot en met 17 jaar)*	Tot 130% bruto WML	Per kind, per jaar: € 300
Jeugdfonds Sport en Cultuur *(Voor kinderen van 4 tot en met 17 jaar)*	Tot 130% bruto WML	Sport: € 225 Cultuur: € 425

3.2. Gebruik en bereik regelingen gemeente Nijkerk

Het gebruik per regeling in 2020 is afgezet tegen de geschatte doelgroep, zoals weergegeven in hoofdstuk 2. Dit is de doelgroep van het minimabeleid op 1 januari 2021. De cijfers over het gebruik zijn aangeleverd door de gemeente. In 2020 kreeg het gehele land te maken met een lockdown als gevolg van de coronacrisis. Voor zover bekend heeft dit in ieder geval invloed gehad op het gebruik van Stichting Leergeld, omdat bijvoorbeeld schoolkampen niet doorgingen is het aantal aanvragen bij Leergeld lager dan in 2019.

[10] Cijfers over het unieke aantal kinderen dat in 2020 gebruik heeft gemaakt van Stichting Jarige Job en Nationaal Fonds Kinderhulp ontbreken voor dit onderzoek.

Tabel 3.2.1 Gebruik en bereik minimaregelingen 2020 gemeente Nijkerk

Soort regeling	Geschatte Doelgroep	Gebruik	Bereik
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	775 huishoudens	416 huishoudens	54%
Individuele bijzondere bijstand[11]	1.200 huishoudens	312 huishoudens	26%
Individuele inkomenstoeslag	465 huishoudens	304 huishoudens	65%
Collectieve zorgverzekering (via Zilveren Kruis)	2.869 huishoudens	243 huishoudens[12]	8%[13]
Meedoen volwassenen	2.869 huishoudens	1.259 huishoudens	44%
Kindpakket			
Meedoen kinderen	1.349 kinderen	632 kinderen	47%
Stichting Leergeld Nijkerk	1.079 kinderen	148 kinderen	14%
Jeugdfonds Sport en Cultuur	1.079 kinderen	118 kinderen	11%

3.2.1 Bereik regelingen toegelicht

Kwijtschelding, bijzondere bijstand en individuele inkomenstoeslag

Er zijn drie regelingen in de gemeente Nijkerk waarbij de inkomensgrens een afgeleide is van de bijstandsnorm; kwijtschelding gemeentelijke belastingen, bijzondere bijstand en de individuele inkomenstoeslag. De inkomensgrenzen van deze regelingen komen overeen met die van veel andere gemeenten (zie tabel 3.1.1). De referteperiode van de individuele inkomenstoeslag is in Nijkerk echter korter (24 maanden) dan wat gangbaar is in de meeste andere gemeenten (36 maanden).

- Het bereik van de kwijtschelding gemeentelijke belastingen ligt met 54 procent een stuk lager dan het bereik in andere gemeenten van vergelijkbare grootte (70 à 75 procent). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat GBLT, die de gemeentelijke- en waterschapsbelastingen heft, geen automatische kwijtschelding meer toekent, onder andere door de AVG. In andere gemeenten wordt kwijtschelding wel vaak automatisch verstrekt en vormt de groep die automatische kwijtschelding krijgt een flink deel van het totaal aantal gebruikers. Inwoners van de gemeente Nijkerk hebben overigens wel de mogelijkheid om GBLT toestemming te geven voor een automatische toets voor het

[11] Voor huishoudens met een inkomen tot 120 procent van de bijstandsnorm geldt dat zij geen eigen aandeel hoeven te betalen. Wél dient hun vermogen binnen de grenzen van de Participatiewet te vallen. Huishoudens met een inkomen tussen 120 procent en 200 procent van de bijstandsnorm kunnen ook in aanmerking komen voor bijzondere bijstand maar zij dienen dan een eigen aandeel (zgn. draagkracht) te betalen, afhankelijk van hun betalingsruimte. De gemeente weet niet hoeveel van de gebruikers van bijzondere bijstand, een eigen aandeel hebben betaald. Daarom gaan we er vanuit dat geen enkele gebruiker een eigen aandeel heeft betaald, en zetten we het totaal aantal gebruikers af tegen de doelgroep huishoudens met een inkomen tot 120 procent van de bijstandsnorm. Uit ervaring bij andere gemeenten weten we dat een groot deel van de gebruikers van de bijzondere bijstand een bijstandsuitkering heeft en/of gebruikmaakt van een andere regeling voor minimahuishoudens, waarbij geen mogelijkheid is een eigen aandeel te vragen. Het is daarom reëel om aan te nemen dat nagenoeg alle 312 huishoudens een inkomen hebben tot 120 procent van de bijstandsnorm.

[12] Er zijn 130 kinderen tot 18 jaar verzekerd via de collectieve zorgverzekering en 316 volwassenen. Op basis van ervaringscijfers en bevolkingskarakteristieken van de gemeente Nijkerk hebben we een inschatting gemaakt van het aantal huishoudens waarin deze gebruikers wonen. Dat zijn 243 huishoudens (een gemiddelde verhouding van 1,3 volwassenen per minimahuishouden).

[13] In het evaluatierapport van BS&F over de collectieve zorgverzekering wordt een bereik van 14 procent genoemd. Dit percentage is op een andere manier berekend dan in dit huidige rapport: zo zet BS&F het aantal gebruikers af tegen de doelgroep van 130 procent van de bijstandsnorm, deze cijfers zijn gehaald uit de Minimascan van Stimulanz. Terwijl de daadwerkelijke doelgroep bestaat uit inwoners met een inkomen tot 130 procent van het *Wettelijk minimumloon*. Deze doelgroep is groter dan de doelgroep van 130 procent bijstandsnorm. Daarnaast berekent BS&F het bereik onder het aantal personen. In deze rapportage wordt het bereik onder het aantal huishoudens weergegeven.

volgende jaar. Het is (de onderzoekers) onbekend hoeveel inwoners hier toestemming voor hebben gegeven.
- De bijzondere bijstand kent een bereik van 26 procent, dit ligt in lijn met het gemiddelde bereik in gemeenten van vergelijkbare grootte. In de meeste gemeenten wordt de meeste bijzondere bijstand verstrekt voor bewindvoering. Dat is in Nijkerk eveneens het geval.
- Het bereik van de individuele inkomenstoeslag ligt met 65 procent hoger dan het gemiddelde bereik in andere gemeenten (rond de 50 à 55 procent). De referteperiode - de periode dat mensen minstens een minimuminkomen moeten hebben om in aanmerking te komen voor de regeling - voor de individuele inkomenstoeslag is in de gemeente Nijkerk 2 jaar, terwijl we bij andere gemeenten vaak een referteperiode van 3 jaar zien. Mensen komen dus iets sneller in aanmerking voor deze regeling dan in andere gemeenten
- Minder dan 10 procent van de doelgroep in de gemeente Nijkerk maakt gebruik van de collectieve zorgverzekering (243 huishoudens). Dit is een relatief kleine groep;
- Meedoen volwassenen en Meedoen kinderen bereiken bijna de helft van de doelgroep;
- Het bereik van Stichting Leergeld en het Jeugdfonds sport en cultuur liggen in 2020 flink lager dan het bereik van Meedoen kinderen. Een mogelijke reden hiervoor is de coronacrisis, waardoor een flink aantal activiteiten waarvoor deze regelingen zijn bedoeld, niet door kon gaan. Een andere verklaring is dat in de gemeente Nijkerk Stichting Leergeld en het Jeugdfonds sport en cultuur aanvullend zijn op de regeling Meedoen. Inwoners moeten eerst het budget van Meedoen opmaken voordat ze in aanmerking komen voor Stichting Leergeld of het Jeugdfonds.

Tabel 3.2.2 Bereik minimaregelingen inkomensgrens o.b.v. bijstandsnorm

Soort regeling	Bereik gemeente Nijkerk	Inkomensgrens gemeente Nijkerk	Gemiddeld bereik andere gemeenten	Gangbare inkomensgrens andere gemeenten
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	54%	100% bijstandsnorm	70 à 75 procent	100% bijstandsnorm
Individuele bijzondere bijstand	26%	120% bijstandsnorm	20 à 25 procent	100 - 120% bijstandsnorm
Individuele inkomenstoeslag	65%	101% bijstandsnorm, referteperiode 2 jaar	50 à 55 procent	100% bijstandsnorm, referteperiode 3 jaar

Bereik regelingen inkomensgrens op basis van Wettelijk minimumloon

De overige regelingen hebben een inkomensgrens gerelateerd aan het Wettelijk minimumloon en er geldt daarbij geen vermogenstoets. Over het algemeen hebben andere gemeenten al hun regelingen gebaseerd op de bijstandsnorm. Een enkele gemeente heeft soms één regeling met een inkomensgrens gerelateerd aan het WML. Daardoor is het bereik van de regelingen in de gemeente Nijkerk lastig te vergelijken met dat in andere gemeenten, omdat de inkomensgrenzen nogal afwijken. Hoewel we in tabel 3.2.2 en tabel 3.2.3 weliswaar het gemiddelde bereik in andere gemeenten weergeven, kan dit bereik dus niet één-op-één met dat van Nijkerk worden vergeleken.

- Minder dan 10 procent van de doelgroep in de gemeente Nijkerk maakt gebruik van de collectieve zorgverzekering (243 huishoudens). Dit is een relatief kleine groep;
- Meedoen volwassenen en Meedoen kinderen bereiken bijna de helft van de doelgroep. De inkomensgrens van Meedoen is – vergeleken met andere gemeenten – hoog te noemen. Hierdoor kunnen veel inwoners gebruikmaken van de regeling wat logischerwijs ook leidt tot een relatief grote doelgroep ten opzichte van andere gemeenten. Over het algemeen zien we dat een hogere inkomensgrens weliswaar leidt tot een hoger *gebruik*, maar niet per definitie tot een hoger *bereik*, omdat ook de doelgroep toeneemt. Vaak zien we dat groot deel van de gebruikers van regelingen een inkomen op of net boven bijstandsniveau heeft;

- Het bereik van Stichting Leergeld en het Jeugdfonds sport en cultuur liggen in 2020 flink lager dan het bereik van Meedoen kinderen. Een mogelijke reden hiervoor is de coronacrisis, waardoor een flink aantal activiteiten waarvoor deze regelingen zijn bedoeld, niet door kon gaan. Een andere verklaring is dat in de gemeente Nijkerk Stichting Leergeld en het Jeugdfonds sport en cultuur aanvullend zijn op de regeling Meedoen. Inwoners moeten eerst het budget van Meedoen opmaken voordat ze in aanmerking komen voor Stichting Leergeld of het Jeugdfonds.

Tabel 3.2.3 Bereik minimaregelingen inkomensgrens o.b.v. WML

Soort regeling	Bereik gemeente Nijkerk	Inkomensgrens gemeente Nijkerk	Gemiddeld bereik andere gemeenten	Inkomensgrens andere gemeenten
Collectieve zorgverzekering (via Zilveren Kruis)	8%	Alleenstaande: 110% bruto WML Alleenstaande ouders en gehuwden: 130% bruto WML	35 à 40 procent	120 – 130% Bijstand
Meedoen volwassenen	44%	Alleenstaanden: 110% bruto WML Alleenstaande ouders en gehuwden: 130% bruto WML	40 à 45 procent	120 – 130% Bijstand
Kindpakket				
Meedoen kinderen	47%	130% bruto WML	45 à 50 procent	120 – 130% Bijstand
Stichting Leergeld Nijkerk	14%	130% bruto WML	45 à 50 procent	120 – 130% Bijstand
Jeugdfonds Sport en Cultuur	11%	130% bruto WML	30 à 35 procent	120 – 130% Bijstand

4. Inkomenseffect Rapportage

In dit hoofdstuk worden de inkomenseffecten in beeld gebracht voor huishoudens in de gemeente Nijkerk met een inkomen op bijstandsniveau – oftewel voor dat huishoudtype specifiek geldende bijstandsnorm – en voor huishoudens met een inkomen van 100, 110, 120, 130 en 140 procent van het Wettelijk Minimumloon (WML). Dit is gedaan voor 11 huishoudtypen (8 niet AOW-gerechtigde en 3 AOW-gerechtigde huishoudens) die minstens twee jaar lang een dergelijk inkomen hebben. De cijfers betreffen het jaar 2021. Allereerst beginnen we met een aantal conclusies, waarna we de achterliggende cijfers presenteren. De onderzoeksmethodiek staat nader beschreven in bijlage 2.

Conclusies Inkomenseffect Rapportage

Aantal en inhoud regelingen in gemeente Nijkerk gemiddeld te noemen, inkomensgrenzen zijn wel anders dan in de meeste andere gemeenten.

Het aantal regelingen en inhoud van de regelingen in de gemeente Nijkerk komen vrijwel overeen met veel andere gemeenten. Wél is het bedrag van de individuele inkomenstoeslag in Nijkerk fors hoger dan in veel andere gemeenten. Daarnaast hanteren de meeste andere gemeenten een percentage van de bijstandsnorm als inkomensgrens voor de minimaregelingen, terwijl in de gemeente Nijkerk voor een aantal regelingen de inkomensgrens is afgeleid van het Wettelijk Minimumloon. De reden voor deze keuze is dat de gemeente de drempel voor het aanvragen zo laag mogelijk wil houden, de uitvoeringskosten laag wil houden en omdat er op deze manier geen rekening gehouden hoeft te worden met bijvoorbeeld de kostendelersnorm. Dit zorgt voor een ruimhartig minimabeleid, met name voor alleenstaanden en (nog meer voor) alleenstaande ouders. Voor deze huishoudens is een inkomensgrens gerelateerd aan het WML gunstiger dan voor (echt)paren. Dit komt omdat het Wettelijk Minimumloon, in tegenstelling tot de bijstandsnorm, geen rekening houdt met iemands leefsituatie (ofwel: huishoudtype), waardoor (echt)paren bij eenzelfde percentage WML geen hoger inkomen hebben dan bijvoorbeeld alleenstaanden terwijl van datzelfde inkomen meer gezinsgenoten moeten rondkomen. De bijstandsnorm houdt wél rekening met deze verschillen in leefsituatie, de bijstandsuitkering voor alleenstaanden is immers lager dan die voor (echt)paren. De gemeente Nijkerk probeert dit verschil weliswaar te compenseren door voor (echt)paren en alleenstaande ouders een hogere WML-grens te hanteren dan voor alleenstaanden, maar dit heft het verschil (of: het nadeel voor paren ten opzichte van alleenstaanden en alleenstaande ouders) niet volledig op.

Gemeentelijke regelingen zorgen voor meer bestedingsruimte.

De gemeentelijke regelingen zorgen er voor dat huishoudens (meer) ruimte overhouden voor het doen van vrije bestedingen. Dit komt met name paren met oudere kinderen op bijstandsniveau ten goede, die zonder de gemeentelijke regelingen een klein bedrag zouden overhouden voor vrije bestedingen.

Financieel effect gemeentelijke regelingen kleiner dan effect toeslagen Rijk.

Het bedrag dat minima vanuit het Rijk aan toeslagen kunnen ontvangen is veel hoger dan de bijdrage die ze vanuit de gemeentelijke regelingen kunnen ontvangen. Financieel gezien is de invloed van de gemeente dan ook kleiner dan de invloed van het Rijk. Daarnaast vervalt het recht op gemeentelijke regelingen in één keer wanneer iemands inkomen boven een bepaalde norm uitkomt. De regelingen hebben echter niet allemaal dezelfde inkomensgrens, dus het kan zijn dat iemand die een hoger inkomen krijgt alleen het recht op sommige regelingen verliest. De landelijke toeslagen nemen daarentegen geleidelijk af.

Groot verschil in bedrag voor vrije bestedingen tussen huishoudens.

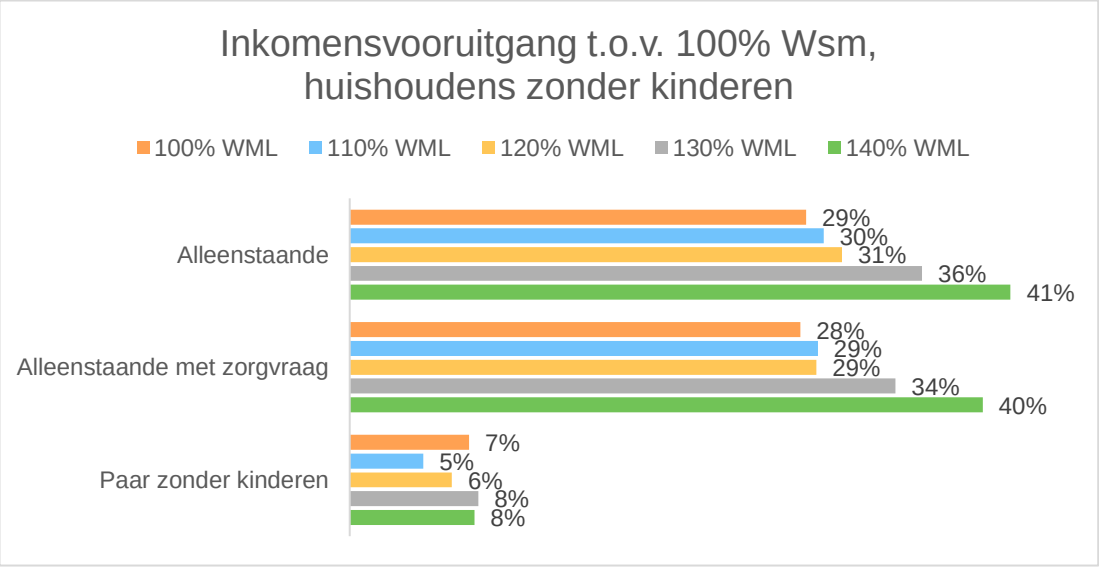
Het bedrag dat huishoudens overhouden voor vrije bestedingen verschilt aanzienlijk per huishoudtype en inkomensniveau. Op bijstandsniveau zijn de verschillen het kleinst. Opvallend is dat alleenstaande ouders dan meer geld overhouden voor vrije bestedingen dan paren met kinderen, terwijl die laatste groep daar naar verwachting meer geld voor nodig zou hebben. Alleenstaande ouders houden bij elk inkomensniveau een relatief groot budget voor vrije besteding over. Toch houdt ieder huishouden in dit onderzoek voldoende geld over om hun maandelijkse vrije bestedingen voor onder andere participatie (conform de Nibud norm) van te kunnen betalen.

Bij de inkomens tussen 100 en 140 procent WML hebben alleenstaanden en eenoudergezinnen wel een groter besteedbaar inkomen dan paren met hetzelfde inkomen. Dit komt voornamelijk omdat het WML relatief gezien hoger is voor alleenstaanden en eenoudergezinnen dan voor paren. Zij krijgen dan namelijk hetzelfde inkomen, maar hebben minder gezinsleden. Tenslotte houden huishoudens met kinderen (zowel paren als eenoudergezinnen) bij een inkomen van 140 procent WML minder over voor vrije bestedingen dan bij een inkomen gelijk aan 130 procent WML. Dit komt door het wegvallen van de gemeentelijke regelingen.

Werken loont voor sommige huishoudens meer dan voor andere huishoudens.

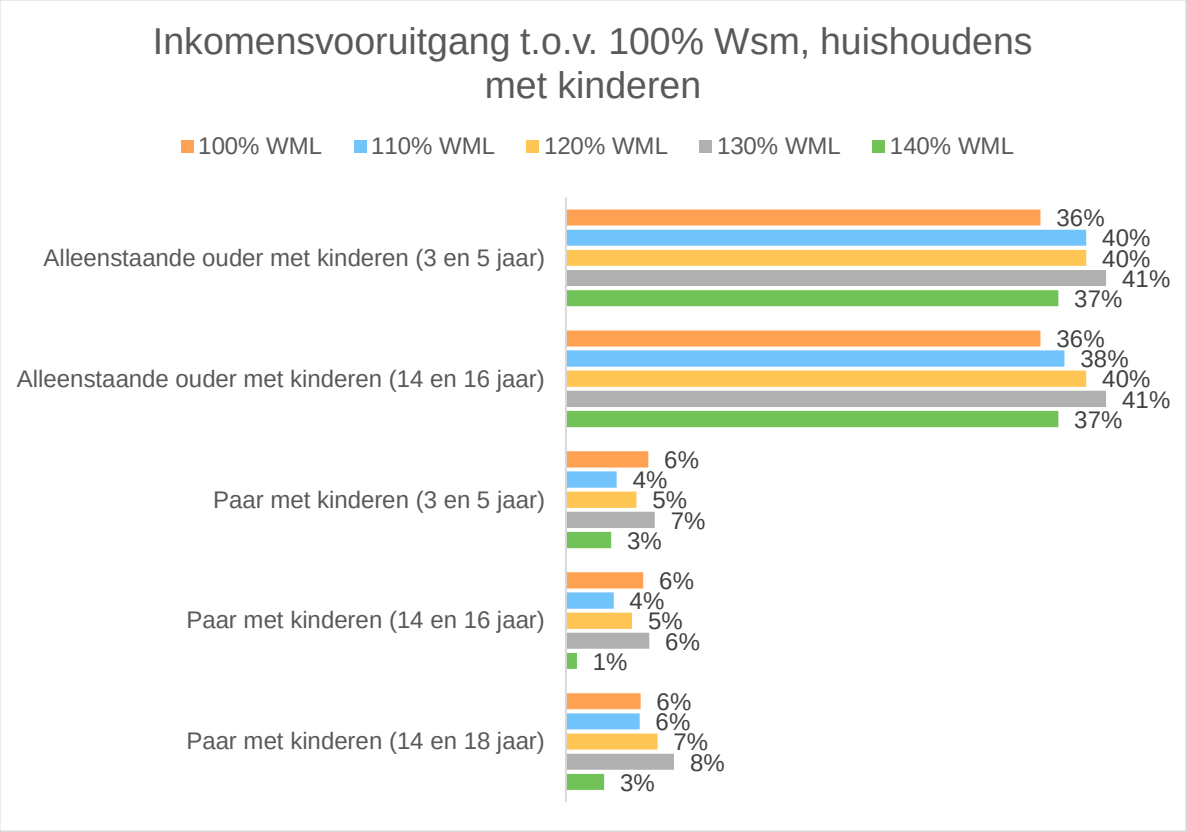
Werken vanuit de bijstand tegen het Wettelijk Minimumloon loont: wanneer huishoudens in Nijkerk vanuit de bijstand gaan werken tegen een loon gelijk aan 100, 110, 120, 130 of 140 procent WML gaan zij er in totaal inkomen nagenoeg altijd op vooruit[14] (mits zij gebruikmaken van alle toeslagen en regelingen). Deze vooruitgang loopt echter niet *evenredig* met de vooruitgang in loon en verschilt behoorlijk per huishoudtype. Omdat in deze rapportage het inkomen gerelateerd aan WML wordt vergeleken met het inkomen op bijstandsniveau zien we grote verschillen tussen de huishoudens in hun inkomensstijging na werkaanvaarding (zie figuur S4.1).
Daarnaast verschilt het per huishoudtype hoe snel landelijke toeslagen afnemen en wanneer het recht op gemeentelijke regelingen vervalt. De volgende figuur brengt de totale inkomensvooruitgang bij werkaanvaarding vanuit de bijstand in beeld. Het totale inkomen bestaat uit loon, landelijke toeslagen en de bijdrage uit de gemeentelijke regelingen.

Figuur S4.1. Inkomensvooruitgang t.o.v. van bijstand bij werkaanvaarding na >2 jaar minima. Huishoudens zonder kinderen.

[14] Uitzondering hierop zijn paren met een kind van 14 jaar en een kind van 16 jaar. Als iemand in dit huishouden gaat werken tegen een loon van 140 procent WML dan is het totaal inkomen van dit huishouden gelijk aan dat van de bijstandssituatie.

Figuur S4.2. Inkomensvooruitgang t.o.v. van bijstand bij werkaanvaarding na >2 jaar minima. Huishoudens met kinderen.

Figuur S4.1 uitleg alleenstaande: Een alleenstaande krijgt op bijstandsniveau een uitkering van netto € 1.079, daarnaast € 369 aan toeslagen van het Rijk en € 73 aan bijdragen van de gemeentelijke regelingen. In totaal komt dat neer op € 1.521. Als deze alleenstaande gaat werken tegen 100 procent WML, dan verdient hij daarmee € 1.707 aan loon, krijgt hij € 229 aan landelijke toeslagen en € 19 aan gemeentelijke bijdragen. Een totaal van € 1.955, oftewel 29 procent meer dan in de bijstand.

Figuur S4.2 uitleg paar met kleine kinderen: Dit gezin krijgt op bijstandsniveau een uitkering van netto € 1.541, daarnaast € 839 aan toeslagen van het Rijk en € 225 aan bijdragen van de gemeentelijke regelingen. In totaal komt dat neer op € 2.605. Als een van de ouders gaat werken tegen 100 procent WML, dan verdient het gezin daarmee € 1.707 aan loon, krijgen zij € 836 aan landelijke toeslagen en € 225 aan gemeentelijke bijdragen. Een totaal van € 2.768, oftewel 6 procent meer dan in de bijstand.

Alleenstaanden en alleenstaande ouders gaan er flink méér op vooruit dan paren wanneer zij vanuit de bijstand gaan werken tegen een loon van 100 procent WML (of hoger). Dit komt omdat het verschil tussen 100 procent van de bijstandsnorm en 100 procent WML bij deze huishoudens een stuk groter is dan bij paren. Wel is er een kleine achteruitgang te zien wanneer alleenstaande ouders het recht op gemeentelijke regelingen verliezen: bij een inkomen van 130 procent WML hebben zij meer aan totaal inkomen dan bij een inkomen van 140 procent WML. Toch hebben zij nog flink meer (37 procent) aan totaal inkomen dan in de bijstand.

Bij paren (met en zonder kinderen) is het verschil tussen 100 procent van de bijstandsnorm en 100 procent WML veel kleiner, zij gaan er relatief gezien minder op vooruit wanneer zij vanuit de bijstand gaan werken tegen 100 procent WML of hoger. Toch heeft werken tegen een dergelijk loon ook voor deze huishoudens zin, ze gaan er in totaal inkomen op vooruit ten opzichte van de bijstand (tot 8 procent meer). Wel zien we bij paren zowel een effect van het wegvallen de individuele inkomenstoeslag (bij een inkomen hoger dan 100 procent WML) als een effect van het wegvallen van de gemeentelijke regelingen bij een inkomen

hoger dan 130 procent WML. Bij een hoger loon gaan zij er niet altijd méér op vooruit in inkomen. Hun loonstijging kan het wegvallen van de regelingen en de lagere bedragen vanuit de toeslagen van het Rijk dan niet voldoende compenseren waardoor een loon gelijk aan 130 procent WML tot een hoger totaal inkomen leidt dan een loon gelijk aan 140 procent WML.

Vergelijking met de Minima effect rapportage 2018

- Nagenoeg alle huishoudens waar de effecten voor zijn doorgerekend hebben in 2021 meer bestedingsruimte dan in 2018. De bestedingsruimte van gezinnen is het meest toegenomen, door de stijging van het bedrag van de individuele inkomenstoeslag. Daarnaast komt niemand meer geld tekort voor het doen van vrije bestedingen. Dit komt onder andere door de verhoging van de individuele inkomenstoeslag en doordat de landelijke toeslagen (en ook de combinatiekorting) de laatste jaren zijn verhoogd en doordat de bedragen van de toeslagen minder snel afnemen bij een hoger inkomen.
- Net als in 2018 zien we groot verschil tussen alleenstaande (ouders) en paren. Dit komt – net als toen – door het verschil tussen bijstand en WML. Voor alleenstaanden en alleenstaande ouders is het verschil tussen bijstand en 100 procent WML veel groter dan voor paren.
- In 2018 verloor een alleenstaande bij een inkomen van 110 procent WML het recht op huurtoeslag. Dat is nu niet het geval, hij heeft dan nog op een klein bedrag recht. Hierdoor ervaart een alleenstaande geen terugval meer in vrij besteedbaar budget als zijn inkomen stijgt van 100 naar 110 procent WML.
- Net als in 2018, zien we ook nu dan gezinnen met oudere kinderen bij een inkomen van 140 procent WML minder vrij te besteden hebben dan bij een inkomen van 130 procent WML. Dit komt door het wegvallen van het recht op alle (kind)regelingen.

Aanbevelingen

- Het hoge bedrag aan individuele inkomenstoeslag zorgt voor (met name) paren dat zij voldoende bestedingsruimte hebben. Wanneer zij echter het recht op deze regeling verliezen, verliezen zij in één keer een groot bedrag. Daarnaast nemen hun toeslagen af als ze gaan werken waardoor werken tegen een hoger loon financieel gezien niet altijd gunstig is. Overweeg om deze huishoudens financieel te stimuleren om aan het werk te gaan bijvoorbeeld door (in het eerste jaar) hun werkgerelateerde kosten te vergoeden of ze nog gedeeltelijk of tijdelijk gebruik te laten maken van een aantal minimaregelingen.
- We doen de aanname dat iedereen van alle regelingen gebruikmaakt, maar we weten uit de praktijk dat dit niet het geval is. Blijf stimuleren dat inwoners zoveel mogelijk gebruikmaken van zowel de lokale regelingen als de landelijke toeslagen. Vooral op bijstandsniveau scheelt dat in iemands besteedbare inkomen.
- De inkomensgrenzen die zijn gerelateerd aan het WML zijn gunstiger voor alleenstaanden en eenoudergezinnen dan voor paren. Eenoudergezinnen hebben daarnaast, ten opzichte van tweeoudergezinnen, langer recht op toeslagen. Overweeg als gemeente of de toegang tot de kindregelingen eerlijker moet of kan.

4.1. De inkomenseffecten

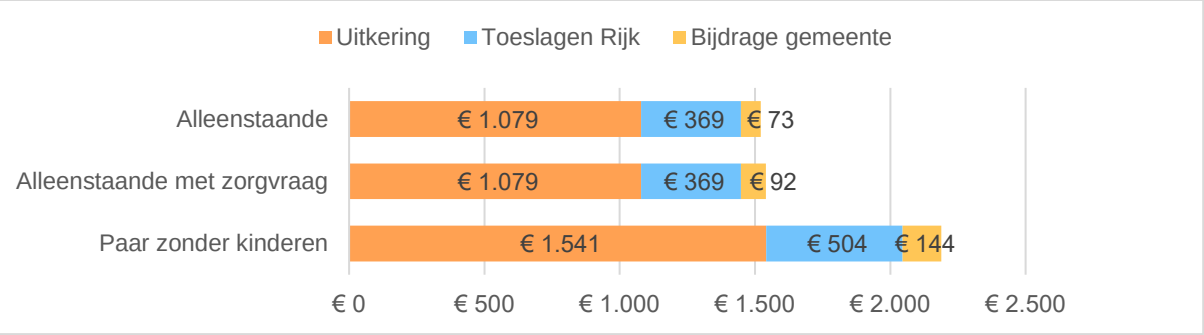
In deze paragraaf staan de inkomenseffecten.

4.1.1. Het effect van het landelijk beleid is groter dan het gemeentelijk beleid

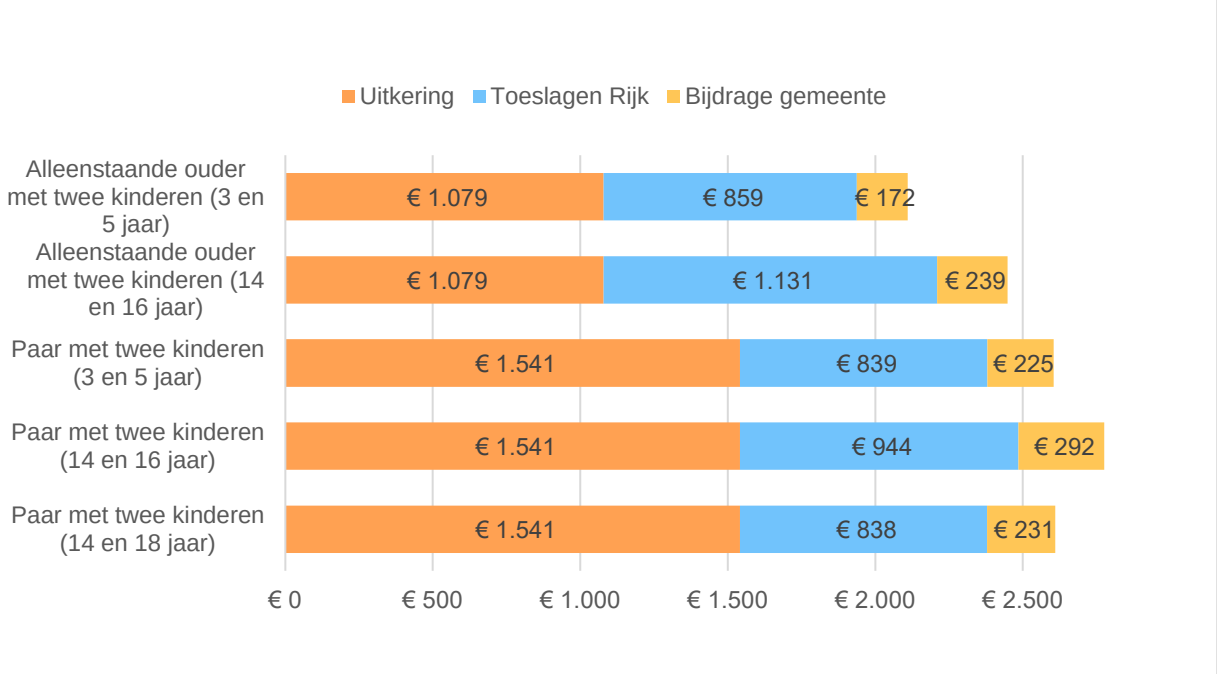
Huishoudens met een laag inkomen maken aanspraak op landelijke toeslagen en gemeentelijke regelingen. Het totale bedrag uit de landelijke toeslagen is veel groter dan het totale bedrag uit de gemeentelijke regelingen. We benoemen het totale 'inkomen' van de huishoudens, bestaande uit diens uitkering, toeslagen van het Rijk en de bijdrage van de gemeente (die bestaat uit verschillende regelingen waar iemand recht op heeft). In onderstaande figuren wordt de opbouw van dit maandelijkse totaal bedrag bij een inkomen van 100 procent van de bijstandsnorm per huishoudtype weergegeven. Daarin is ook duidelijk te zijn dat echtparen een flink hoger bedrag aan landelijke toeslagen kunnen ontvangen dan alleenstaanden of alleenstaande ouders.

Als voorbeeld: een alleenstaande ontvangt maandelijks € 1.079 als uitkering (inclusief vakantietoeslag). Als hij gebruikmaakt van alle landelijke toeslagen, ontvangt hij daar maandelijks € 369 voor. Daarnaast kan hij maximaal € 73 aan gemeentelijke regelingen ontvangen als hij gebruikmaakt van de kwijtschelding, de collectieve zorgverzekering, Meedoen Volwassenen en individuele inkomenstoeslag.

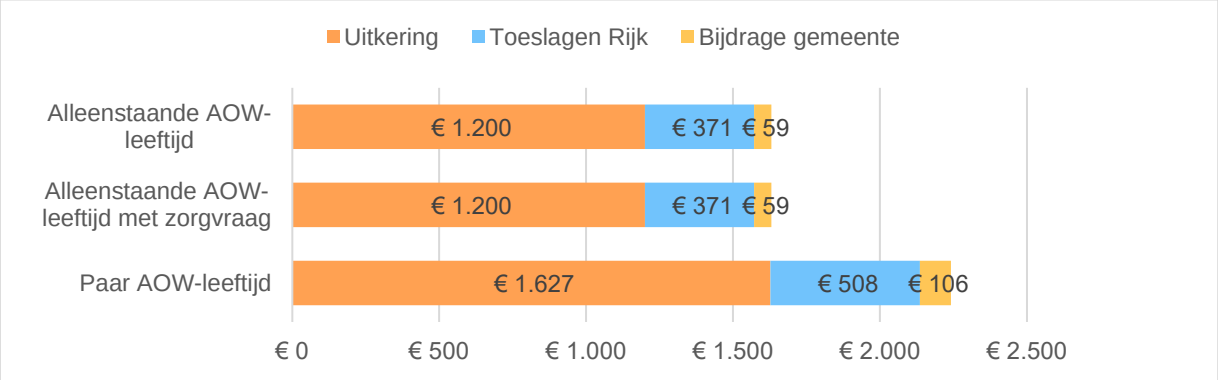
Figuur 4.1.1. Maandelijks inkomen op 100% van de bijstandsnorm, minima niet AOW-gerechtigd zonder kinderen, >2 jaar minima

Figuur 4.1.2. Maandelijks inkomen op 100% van de bijstandsnorm, minima niet AOW-gerechtigd met 2 kinderen, >2 jaar minima

Figuur 4.1.3. Maandelijks inkomen op 100% van de bijstandsnorm, minima AOW-gerechtigd, >2 jaar minima

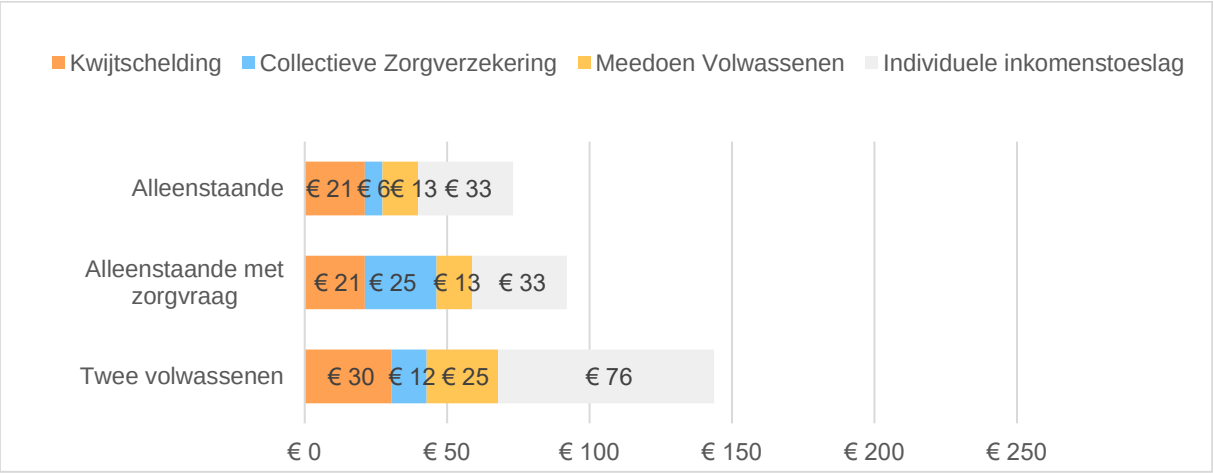
4.1.2. Opbouw maandelijkse gemeentelijke bijdrage per huishoudtype

Uit de vorige paragraaf blijkt dat de (maximale) maandelijkse gemeentelijke bijdrage verschilt per huishoudtype. Hieronder geven we per huishoudtype de opbouw van het totale bedrag aan gemeentelijke regelingen weer – eerst voor minima met een inkomen van 100 procent bijstandsnorm, daarna voor minima met een inkomen van 100 procent WML. Voor minima met een inkomen tot 100 procent van de bijstandsnorm[15] geven we ook het bedrag van de individuele inkomenstoeslag weer. In de rest van het rapport wordt deze regeling de individuele inkomenstoeslag meegenomen door de situaties weer te geven van minima die twee jaar of langer een minimuminkomen hebben. In de begroting (bijlage 5) wordt ook een situatie geschetst waarbij inwoners korter dan twee jaar in een bijstandssituatie leven.

Opbouw maximale gemeentelijke bijdrage per maand op 100% bijstand

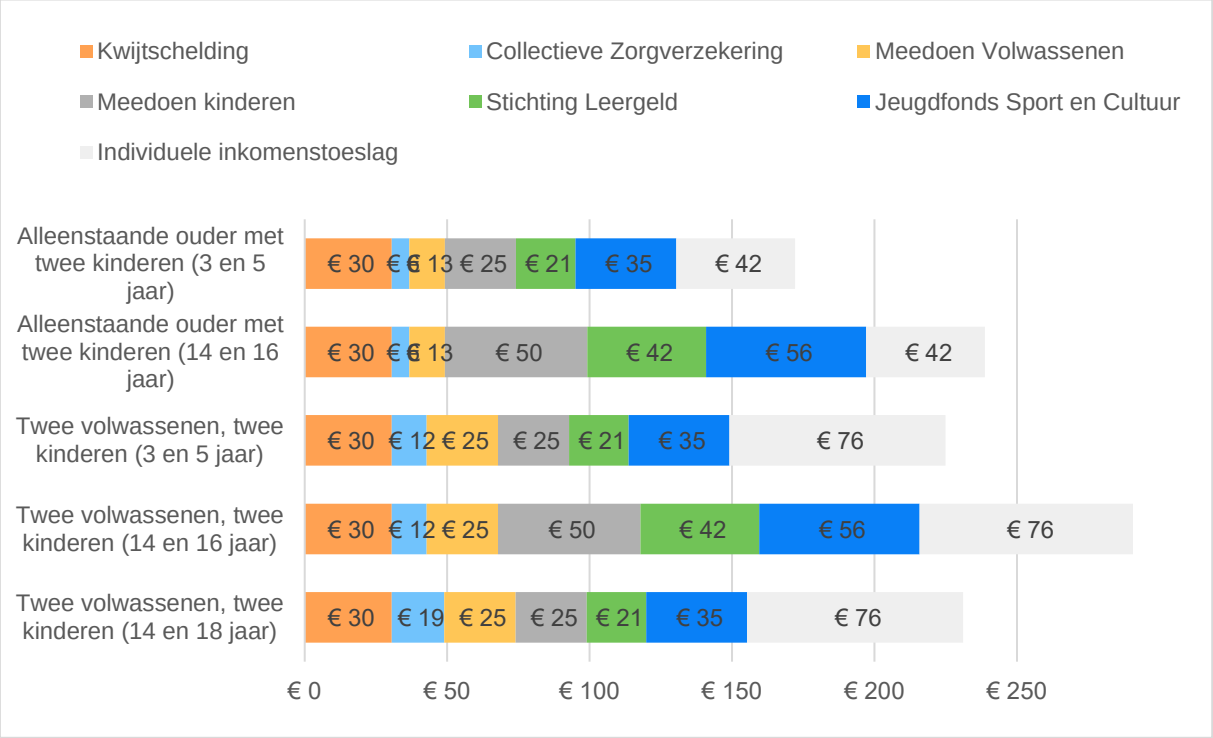
Als voorbeeld: een alleenstaande ontvangt maandelijks (maximaal) € 21 voor de kwijtschelding, € 6 voor de collectieve zorgverzekering en € 13 voor Meedoen volwassenen vanuit de gemeente. In totaal ontvangt hij dan € 40 per maand vanuit de gemeentelijke regelingen. Als hij al twee jaar of langer een inkomen op bijstandsniveau heeft, krijgt hij daar bovenop nog € 33 voor de Individuele inkomenstoeslag. In totaal ontvangt hij dan maandelijks € 73 vanuit de gemeente.

Figuur 4.1.4 Maandelijks bedrag per regeling op 100% bijstandsnorm, minima niet AOW-gerechtigd zonder kinderen

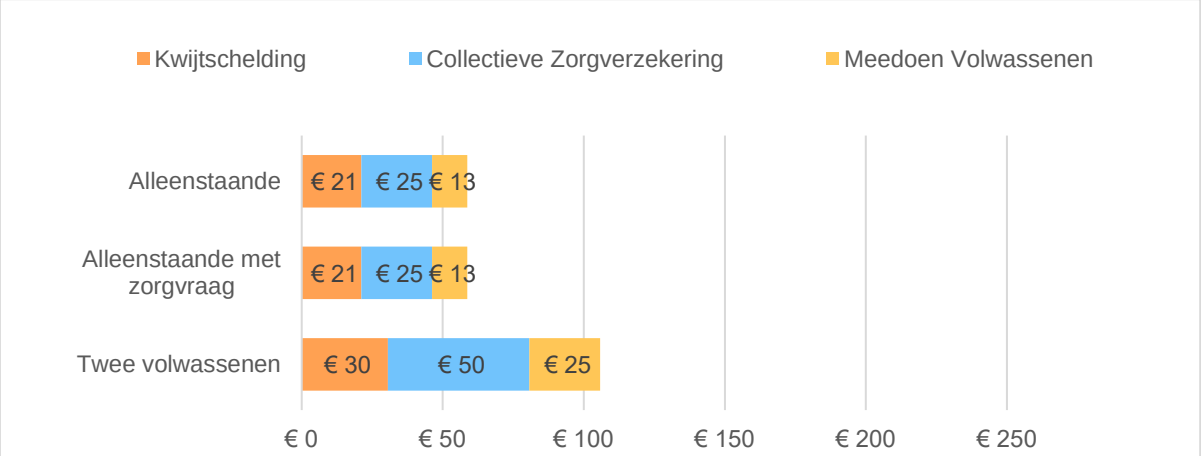

[15] En voor (echt)paren met een inkomen dat gelijkstaat aan 100 procent WML.

Figuur 4.1.5 Maandelijks bedrag per regeling op 100% van de bijstandsnorm, minima niet AOW-gerechtigd met 2 kinderen

Figuur 4.1.6 Maandelijks bedrag per regeling op 100% van de bijstandsnorm, minima AOW-gerechtigd

Opbouw maximale gemeentelijke bijdrage per maand op 100% WML

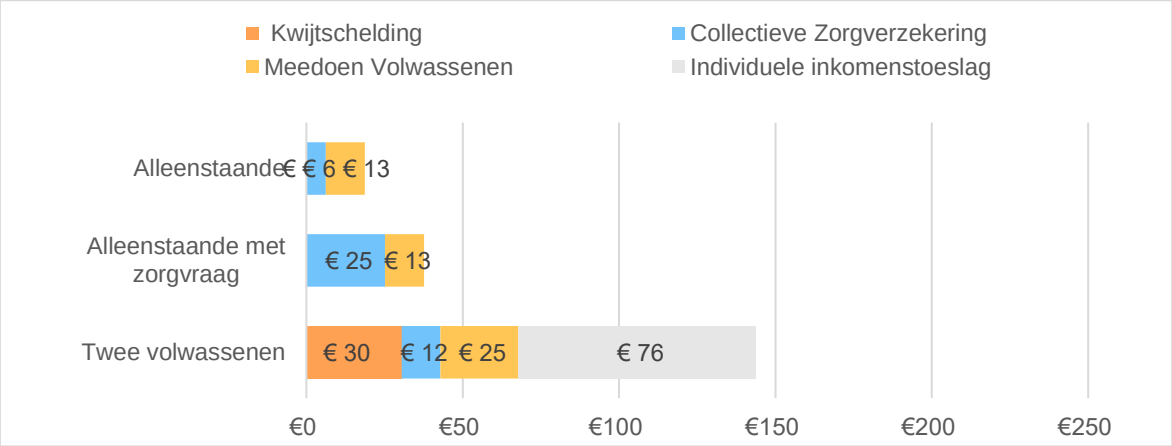
Bij een inkomen hoger dan de bijstandsnorm vervalt voor de meeste huishoudens het recht op de kwijtschelding en op de individuele inkomenstoeslag in de gemeente Nijkerk[16]. Het recht op de overige gemeentelijke regelingen vervalt bij een inkomen hoger dan 110 procent WML voor alleenstaanden en bij een inkomen hoger dan 130 procent WML voor alleenstaande ouders en paren. In onderstaande grafieken wordt de opbouw van de (maximale) gemeentelijke bijdrage bij een inkomen van 100 procent WML per huishouden beschreven.

Als voorbeeld: een alleenstaande met een inkomen van 100 procent WML ontvangt maandelijks (maximaal) € 19 uit de gemeentelijke regelingen. Dit bedrag bestaat uit € 6 voor de collectieve

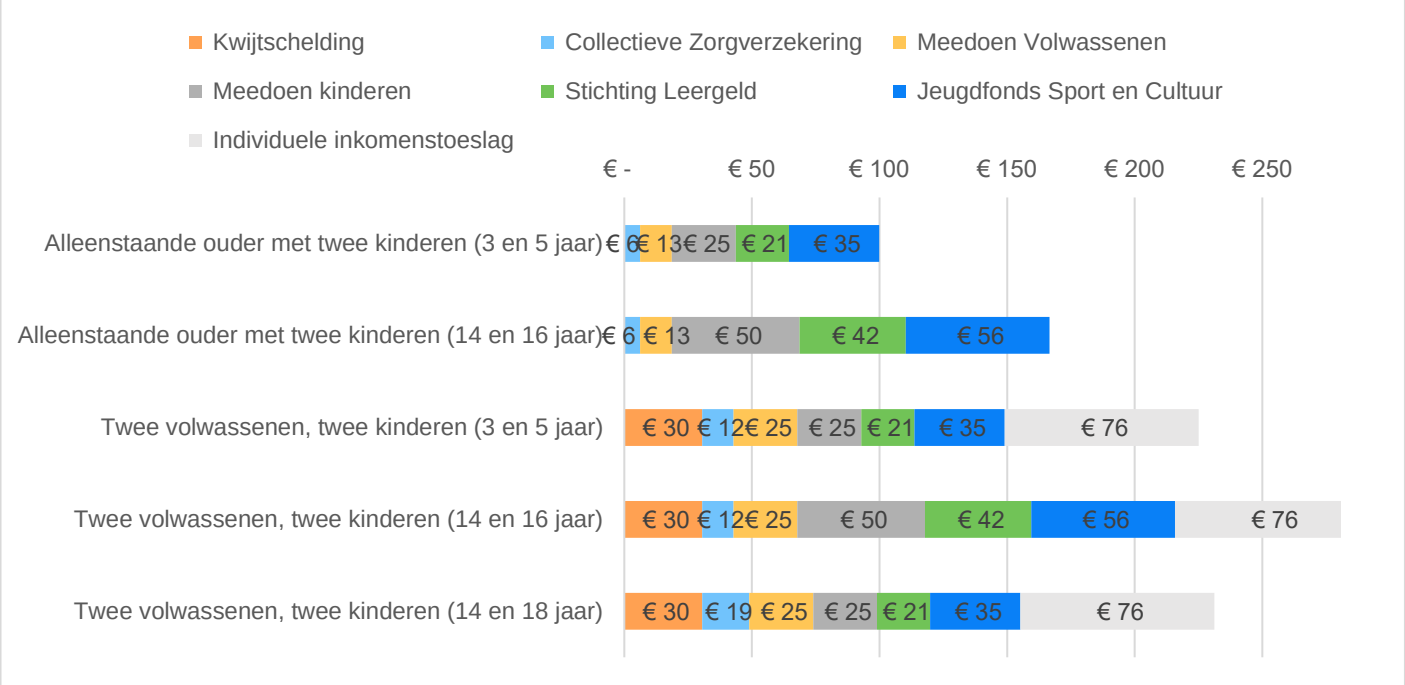
[16] Met als uitzondering (echt)paren onder de AOW-leeftijd. Deze categorieën huishoudens krijgen ook op 100 procent WML nog kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en individuele inkomenstoeslag.

zorgverzekering en € 13 voor Meedoen volwassenen. Dit is in totaal € 54 minder dan wanneer hij een inkomen op bijstandsniveau heeft; in dat geval heeft hij namelijk ook recht op kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, en individuele inkomenstoeslag bij een langdurig inkomen op bijstandsniveau (zie figuur 4.1.7).

Figuur 4.1.7 Maandelijks bedrag per regeling op 100% WML, minima niet AOW-gerechtigd zonder kinderen

Figuur 4.1.8 Maandelijks bedrag per regeling op 100% WML, minima niet AOW-gerechtigd met 2 kinderen

Figuur 4.1.9 Maandelijks bedrag per regeling op 100% WML, minima AOW-gerechtigd

4.1.3. Het maandelijks vrij te besteden budget verschilt per huishoudtype

Alle minimahuishoudens houden door de gemeentelijke regelingen (meer) geld over voor het doen van vrije bestedingen (bedoeld voor sociale participatie). Dit is het geld dat maandelijks overblijft na aftrek van alle vaste lasten, huishoudelijke uitgaven en reserveringsuitgaven. Per huishoudtype en inkomen verschilt het bedrag dat overblijft voor vrije bestedingen aanzienlijk. Het budget dat huishoudens nodig hebben voor, of zullen uitgeven aan vrije bestedingen verschilt ook per huishoudtype. Een paar met kinderen zal daar meer aan (willen) uitgeven dan een alleenstaande[17].

In de figuren in deze paragraaf staat per huishoudtype voor ieder inkomen het budget dat zij overhouden voor vrije besteding weergegeven, opgesplitst in wat zij zonder de gemeentelijke regelingen zouden overhouden en wat de gemeentelijke regelingen toevoegen aan het vrij besteedbaar budget. De meeste huishoudens houden bij ieder hoger inkomen ook telkens een groter bedrag over voor het doen van vrije bestedingen.

Minima zonder kinderen

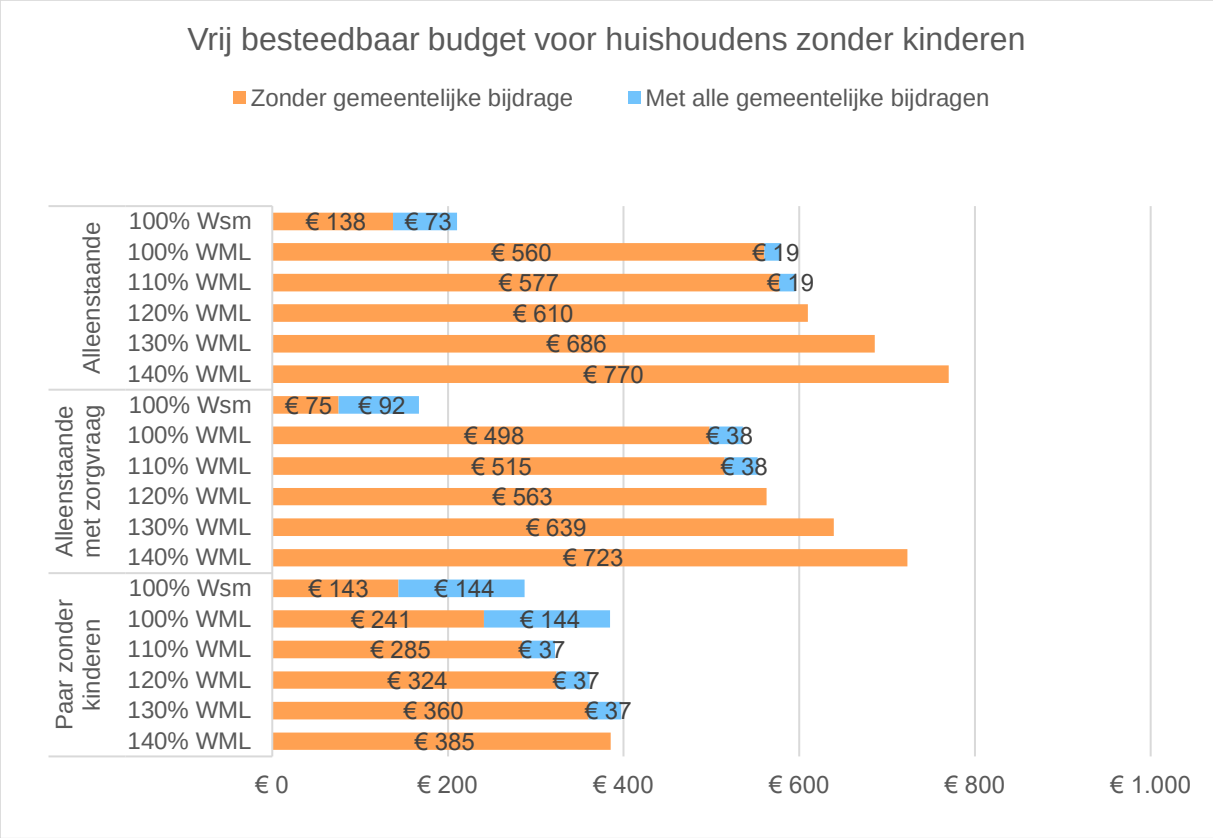
Van de huishoudens zonder kinderen hebben alleenstaanden het grootste budget voor vrije bestedingen. Alleenstaanden hebben de grootste toename in hun budget voor vrije bestedingen bij werkaanvaarding tegen 100 procent WML vanuit de bijstand. Dit heeft als voornaamste reden dat voor alleenstaanden een inkomen gerelateerd aan het WML relatief gezien meer is dan voor meerpersoonshuishouden (WML houdt immers geen rekening met de samenstelling van een huishouden). Het vrij besteedbaar budget neemt geleidelijk toe bij de inkomensstijging.

Alleenstaanden met een zorgvraag hebben hogere kosten; bijvoorbeeld voor vervoer naar een ziekenhuis en meer reserveringskosten voor onvoorziene medische uitgaven. Hierdoor hebben zij in vergelijking tot alleenstaanden zonder zorgvraag minder budget voor vrije bestedingen. Toch stijgt bij ieder hoger loon hun budget voor vrije besteding eveneens; de grootste vooruitgang is waar te nemen bij werkaanvaarding tegen 100 procent WML vanuit de bijstand.

Ook paren zonder kinderen hebben bij ieder hoger inkomen een groter budget voor vrije besteding ten opzichte van de bijstandssituatie. (Echt)paren hebben bij een inkomen van 100 procent WML nog recht op individuele inkomenstoeslag en kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Dat zorgt ervoor dat zij vanaf een inkomen van 110 procent WML een teruggang in inkomen ervaren. Daarnaast vervalt het recht op gemeentelijke regelingen voor deze huishoudens bij een inkomen van 130 procent WML, waardoor zij bij een inkomen van 140 procent WML iets minder geld over hebben voor vrije bestedingen dan bij een inkomen van 130 procent WML.

[17] In bijlage 3 staat per huishoudtype het normbudget voor vrije bestedingen. Uiteraard zal iemand die nauwelijks geld meer over heeft, dat niet per definitie daaraan besteden. Dit normbedrag is afkomstig van het Nibud.

Figuur 4.1.10 Maandelijks vrij besteedbaar budget huishoudens zonder kinderen, niet-AOW

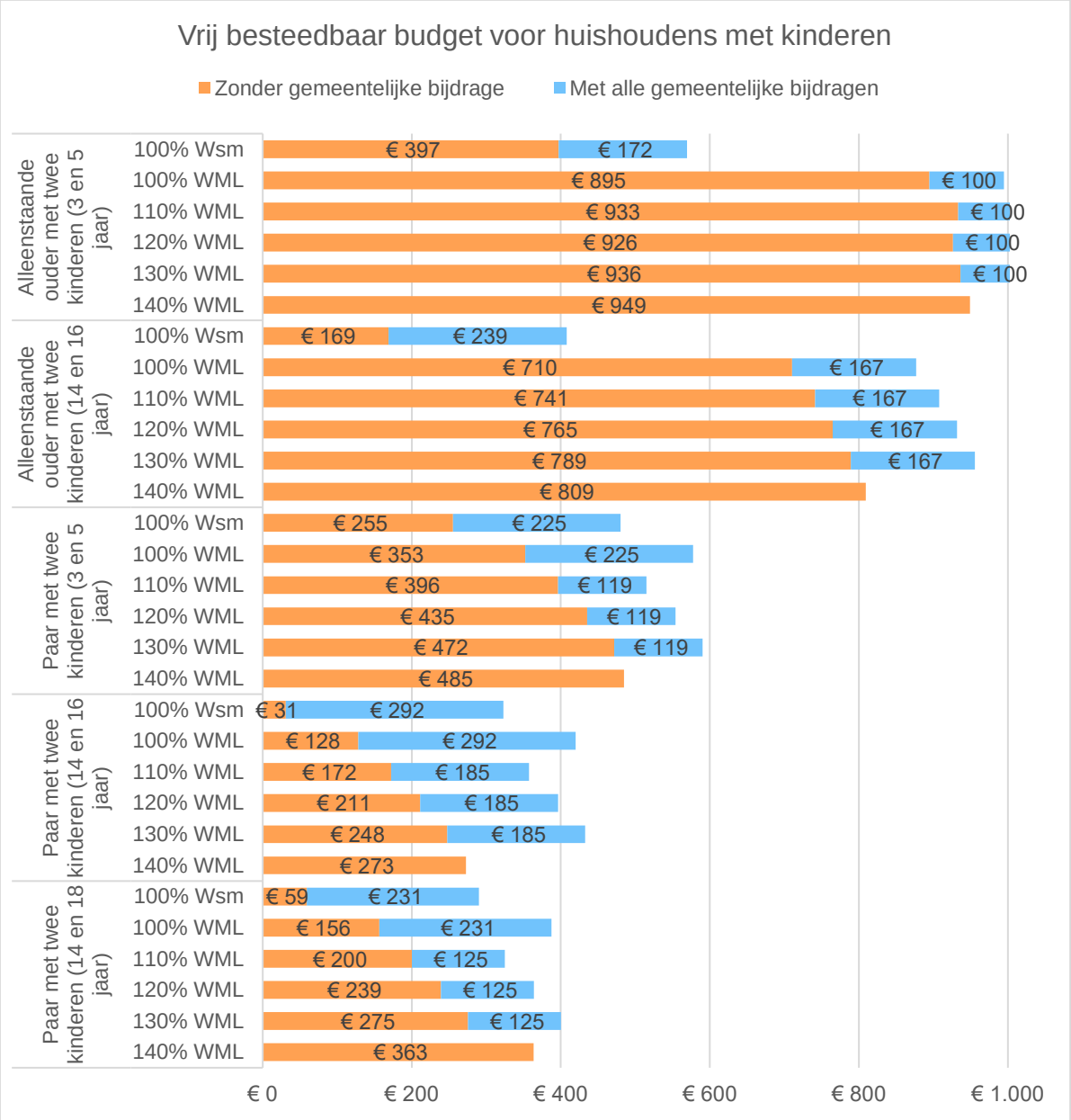
Minima met kinderen

Van de vijf huishoudtypes met kinderen in dit onderzoek hebben alleenstaande ouders met jonge kinderen op ieder inkomensniveau het meeste budget voor het doen van vrije bestedingen. Dit heeft met name te maken met het feit dat er maar één volwassene in het huishouden woont, waardoor dit huishouden minder kosten heeft dan een meerpersoonshuishouden met kinderen (waardoor het WML voor deze huishoudens relatief gezien gunstiger uitvalt dan voor meerpersoonshuishoudens). Daarnaast kunnen alleenstaande ouders aanspraak maken op combinatiekorting en kinderopvangtoeslag[18] waardoor zij hogere totale inkomsten genereren. Weliswaar hebben alleenstaande ouders bij een inkomen van 140 procent WML minder vrij te besteden dan bij een inkomen van 130 procent WML (door het wegvallen van de gemeentelijke regelingen), maar het bedrag dat zij hiervoor overhouden is ruim voldoende.

Paren met kinderen hebben een lager budget voor vrije bestedingen omdat ze hetzelfde inkomen genereren maar hogere kosten hebben door dubbele zorgpremies en hogere huishoudelijke uitgaven. Toch is pas een teruggang in inkomen te zien vanaf 110 procent WML, omdat (echt)paren op 100 procent WML nog recht hebben op kwijtschelding en individuele inkomenstoeslag. Werken vanuit de bijstandssituatie loont dus zeker, hoewel het verschil bij 110 procent WML met de bijstand relatief klein is. Net als bij alleenstaande ouders is ook bij paren het effect te zien van het wegvallen van de gemeentelijke regelingen bij een inkomen hoger dan 130 procent WML.

[18] Ouders kunnen geen aanspraak maken op kinderopvangtoeslag als zij niet allebei werken of een studie/inburgering volgen. In die situatie wordt de aanname gemaakt dat één van de twee ouders op de kinderen kan passen.

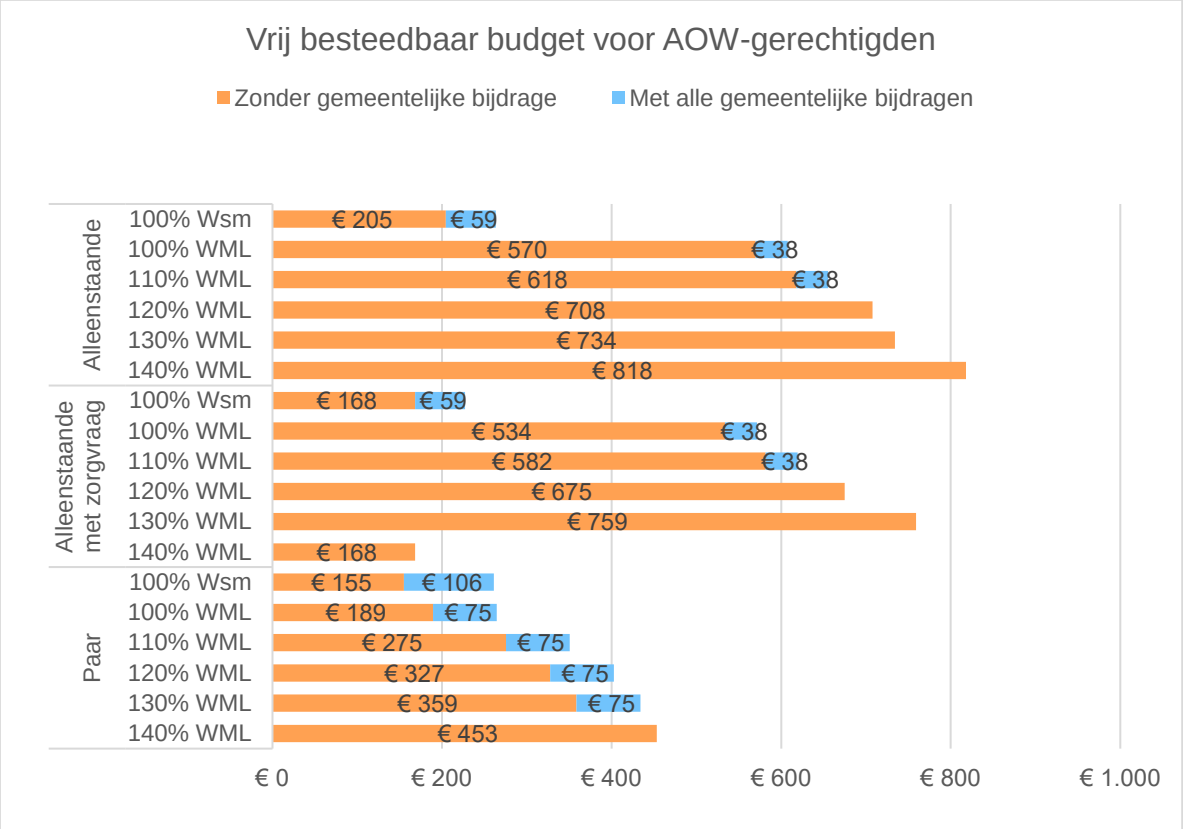
Figuur 4.1.11 Maandelijks vrij besteedbaar budget huishoudens met kinderen, niet-AOW

AOW'ers

Alleenstaanden en paren van AOW-gerechtigde leeftijd hebben bij ieder hoger inkomen altijd een groter vrij besteedbaar budget. Wederom hebben alleenstaanden zonder zorgvraag een hoger budget voor vrije bestedingen dan alleenstaanden met een zorgvraag. Hoewel paren recht hebben op hogere toeslagen dan alleenstaanden, is hun budget voor vrije bestedingen in totaal lager omdat het inkomen voor ieder huishoudtype gelijk is op WML.

Figuur 4.1.12 Maandelijks vrij besteedbaar budget per huishoudtype, AOW-gerechtigd

4.1.4. Werken vanuit de bijstand tegen Wettelijk minimumloon loont nagenoeg voor iedereen

Een inkomen tegen het Wettelijk minimumloon (zowel 100 procent als hoger) leidt voor alle genoemde huishoudtypen in Nijkerk altijd tot een hoger totaal inkomen dan in de bijstand. Echter, voor de meeste huishoudens nemen de toeslagen van het Rijk en de bijdragen van de gemeente af wanneer het inkomen stijgt. Dit zorgt ervoor dat het totaal inkomen van een huishouden niet altijd (evenredig) mee stijgt met de loonstijging. Hieronder geven we de inkomensvooruitgang bij werkaanvaarding vanuit de bijstand tot een inkomen van maximaal 140 procent WML weer per huishoudtype. Daarna leggen we de inkomensvooruitgang per inkomensniveau uit aan de hand van twee casussen. In bijlage 4 worden al deze inkomens per huishoudtype uitgesplitst naar inkomenssoort waarmee visueel wordt weergegeven waarom het totaal inkomen stijgt of daalt.

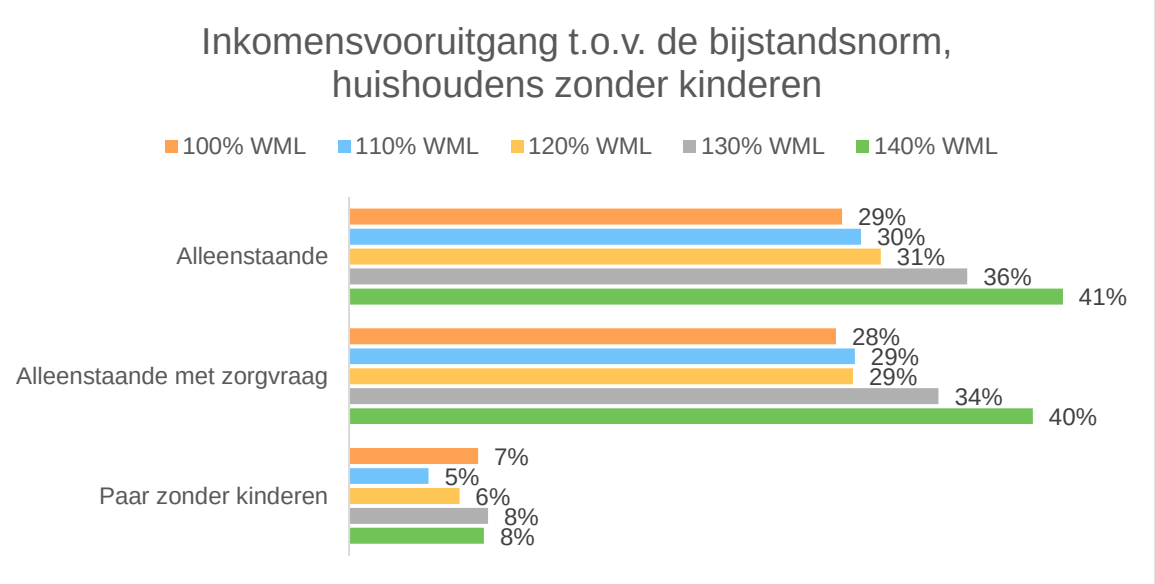
Huishoudens zonder kinderen gaan er telkens meer op vooruit.

Alleenstaanden gaan er bij ieder hoger inkomen (tot 140 procent WML) telkens meer op vooruit ten opzichte van de bijstand. De inkomensvooruitgang is relatief gezien het grootst vanuit de bijstand naar werk tegen een inkomen van 100 procent WML. Het netto inkomen stijgt maar liefst met € 628 (van € 1.079 naar € 1.707). Het verschil tussen de inkomens gerelateerd aan het WML is veel kleiner. Dit komt omdat zowel het recht op gemeentelijke regelingen vervalt bij een inkomen hoger dan 110 procent WML als doordat de bijdrage van het Rijk behoorlijk afneemt (bijvoorbeeld van € 229 bij 100 procent WML tot € 5 bij 140 procent WML).

Voor paren zonder kinderen treedt er eveneens vooruitgang op van het totale inkomen, hoewel er sprake is van een kleinere procentuele groei ten opzichte van 100 procent van de bijstandsnorm dan bij alleenstaanden. Dit komt doordat WML geen rekening houdt met huishoudtype en daarom gelijk is voor alleenstaanden en meerpersoonshuishoudens, terwijl de bijstandsnorm hoger is voor meerpersoonshuishoudens dan voor alleenstaanden. Meer concreet: het netto inkomen bij 100 procent van de bijstandsnorm is voor deze huishoudens € 1.514 en dit neemt met € 166 toe tot € 1.707 bij 100 procent WML. Een veel kleinere stijging

dus dan bij alleenstaanden. Paren hebben wel langer recht op gemeentelijke regelingen dan alleenstaanden in dit scenario, maar omdat ook de landelijke toeslagen afnemen (bijvoorbeeld van € 501 bij 100 procent WML naar € 215 bij 140 procent WML, een afname van € 286) loont werken niet altijd *evenredig*. Bij een inkomen van 110 procent WML hebben paren zonder kinderen zelfs minder aan totaal inkomen dan bij een inkomen van 100 procent WML.

Figuur 4.1.13 Inkomensvooruitgang t.o.v. de bijstandsnorm bij werkaanvaarding, huishoudens zonder kinderen

Tabel 4.1.1 Inkomensvooruitgang bij werkaanvaarding, huishoudens zonder kinderen

Huishoudtype	Netto inkomen incl. VT	Bijdrage Rijk	Bijdrage gemeente	Totaal inkomen	Verschil tov 100% Bijstand (€)	Verschil tov 100% Bijstand (%)
Alleenstaande						
Bijstandsnorm	1.079	369	73	1.521	0	0%
100% WML	1.707	229	19	1.955	434	29%
110% WML	1.817	136	19	1.972	451	30%
120% WML	1.926	63	0	1.989	468	31%
130% WML	2.036	30	0	2.066	545	36%
140% WML	2.145	5	0	2.150	629	41%
Alleenstaande met zorgvraag						
Bijstandsnorm	1.079	369	92	1.540	0	0%
100% WML	1.707	229	38	1.974	434	28%
110% WML	1.817	136	38	1.991	451	29%
120% WML	1.926	63	0	1.989	450	29%
130% WML	2.036	30	0	2.066	526	34%
140% WML	2.145	5	0	2.150	610	40%
Paar zonder kinderen						
Bijstandsnorm	1.541	504	144	2.189	0	0%
100% WML	1.707	501	144	2.352	163	7%
110% WML	1.817	435	37	2.290	101	5%
120% WML	1.926	365	37	2.329	140	6%
130% WML	2.036	292	37	2.365	176	8%
140% WML	2.145	215	0	2.360	171	8%

Alleenstaande ouders gaan er sterk op vooruit bij werkaanvaarding.

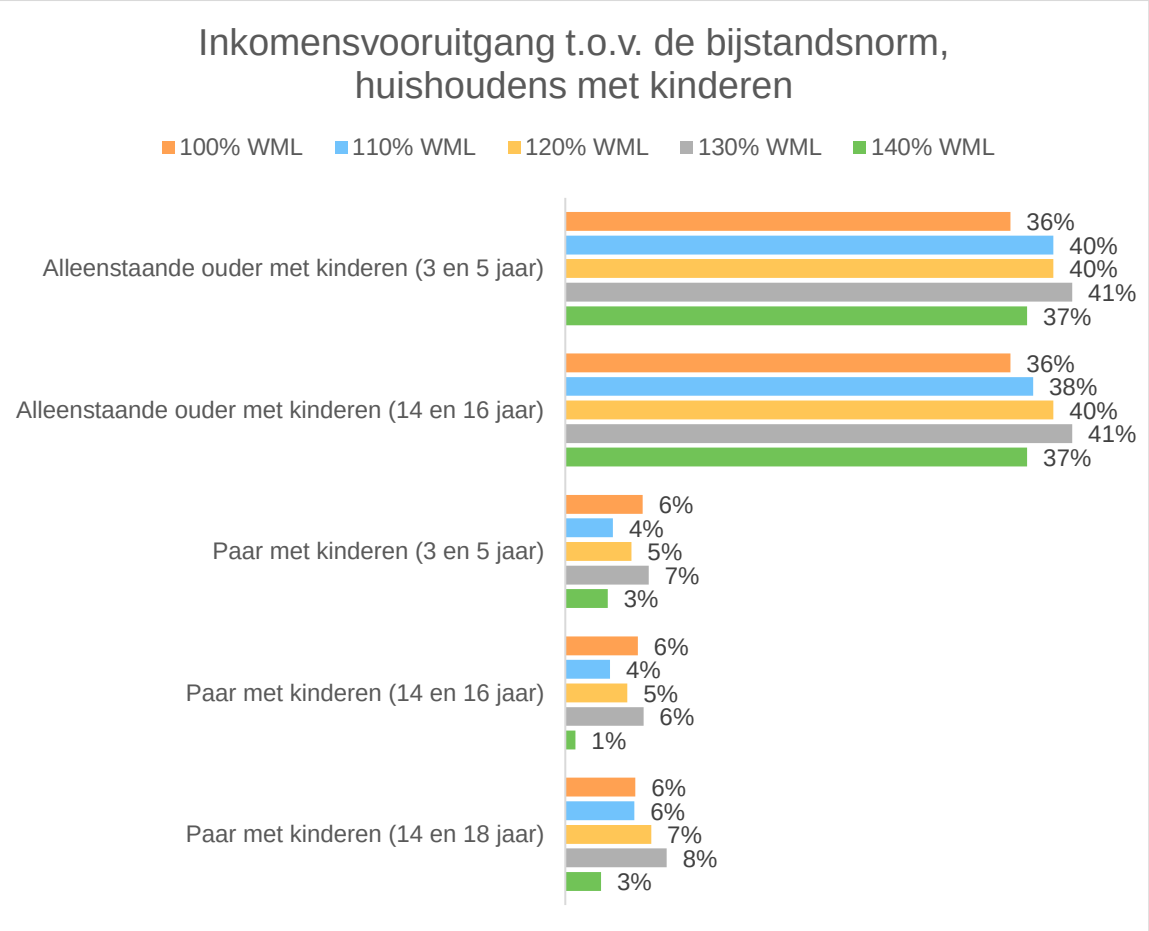
Alleenstaande ouders hebben bij ieder loon van 100 tot 140 procent WML een fors hoger totaal inkomen dan in de bijstand. Ook hier is dit met name te verklaren door het grote verschil in

netto inkomen tussen WML en de bijstandsnorm (een stijging van bijna € 700 tussen 100 procent van de bijstandsnorm en 100 procent WML). Tegelijkertijd nemen de toeslagen van het Rijk nauwelijks af (zie tabel 4.1.1). Sterker nog, ze nemen in eerste instantie licht toe omdat alleenstaande ouders recht hebben op combinatiekorting zodra zij gaan werken. De gemeentelijke bijdrage neemt pas af bij een inkomen hoger dan 130 procent WML. Hierdoor neemt het totale inkomen op dat moment iets af (maar dit is nog flink hoger dan in de bijstand).

Paren met kinderen krijgen te maken met een geringe stijging van het totale inkomen.

De inkomensstijging bij werkaanvaarding ten opzichte van een bijstandsuitkering is bij paren met kinderen vrij gering. Dat heeft meerdere oorzaken: het verschil tussen 100 procent van de bijstandsnorm en 100 procent WML is een stuk kleiner dan bij alleenstaande ouders en de toeslagen nemen (in tegenstelling tot bij alleenstaande ouders) bij paren geleidelijk af vanaf een inkomen van 100 procent WML. Daarnaast is het effect van het wegvallen van het recht op gemeentelijke regelingen goed te zien in de figuur: het totaal inkomen op 130 procent WML is hoger dan het totaal inkomen op 140 procent WML. De toename in loon kan het wegvallen van het recht op regelingen, samen met de afnemende toeslagen, niet compenseren. Wel is het totaal inkomen bij een loon van 100 tot 140 procent WML altijd hoger dan bij een inkomen van 100 procent van de bijstandsnorm, zij het dus enkele procentpunten.

Figuur 4.1.14 Inkomensvooruitgang t.o.v. bijstandsnorm bij werkaanvaarding, huishoudens met kinderen

Tabel 4.1.2 Inkomensvooruitgang na werkaanvaarding, huishoudens met kinderen

Huishoudtype	Netto inkomen incl. VT	Bijdrage Rijk	Bijdrage gemeente	Totaal inkomen	Verschil tov 100% Bijstand (€)	Verschil tov 100% Bijstand (%)
Alleenstaande ouder met twee kinderen (3 en 5 jaar)						
Bijstandsnorm	1.079	859	172	2.110	0	0%
100% WML	1.707	1065	100	2.872	762	36%
110% WML	1.817	994	100	2.911	801	38%
120% WML	1.926	919	100	2.945	836	40%
130% WML	2.036	842	100	2.978	868	41%
140% WML	2.145	756	0	2.901	791	37%
Alleenstaande ouder met twee kinderen (14 en 16 jaar)						
Bijstandsnorm	1.079	1131	239	3.341	0	0%
100% WML	1.707	1110	167	3.928	762	36%
110% WML	1.817	1031	167	3.879	801	38%
120% WML	1.926	949	167	3.825	836	40%
130% WML	2.036	864	167	3.764	868	41%
140% WML	2.145	775	0	3.695	791	37%
Paar met twee jonge kinderen (3 en 5 jaar)						
Bijstandsnorm	1.541	839	225	2.605	0	0%
100% WML	1.707	836	225	2.768	163	6%
110% WML	1.817	770	119	2.706	101	4%
120% WML	1.926	700	119	2.745	140	5%
130% WML	2.036	627	119	2.781	176	7%
140% WML	2.145	550	0	2.694	90	3%
Paar met twee kinderen (14 en 16 jaar)						
Bijstandsnorm	1.541	944	292	2.777	0	0%
100% WML	1.707	941	292	2.940	163	6%
110% WML	1.817	875	185	2.878	101	4%
120% WML	1.926	805	185	2.917	140	5%
130% WML	2.036	732	185	2.953	176	6%
140% WML	2.145	655	0	2.800	23	1%
Paar met twee kinderen (14 en 18 jaar)						
Bijstandsnorm	1.806	838	231	2.875	0	0%
100% WML	1.972	835	231	3.039	163	6%
110% WML	2.082	769	185	3.037	161	6%
120% WML	2.191	699	185	3.076	200	7%
130% WML	2.301	626	185	3.112	237	8%
140% WML	2.410	549	0	2.959	83	3%

Voorbeeldcasussen inkomensvooruitgang bij werkaanvaarding

Voorbeeldcasus tabel 4.1.1: alleenstaande

Jan is alleenstaand en krijgt een bijstandsuitkering, wat neerkomt op een netto-inkomen van € 1.079 per maand (dit is inclusief vakantietoeslag). Hij heeft maandelijks recht op € 369 aan toeslagen van het Rijk. Voor Jan bestaat dit uit huurtoeslag en zorgtoeslag. Tot slot kan Jan rekenen op een financiële bijdrage vanuit de gemeente van € 73 per maand. Dit bestaat uit de kwijtschelding voor gemeentelijke belastingen, de korting op de collectieve zorgverzekering, individuele inkomenstoeslag en Meedoen volwassenen. In totaal heeft Jan een inkomen van € 1.521 per maand.

Als Jan werk krijgt tegen een inkomen van 100 procent WML, dan stijgt zijn netto-inkomen naar € 1.707 per maand. Hij houdt recht op huurtoeslag en zorgtoeslag, hoewel de hoogte van de toeslagen afneemt, € 229 per maand. De gemeentelijke bijdragen komen deels te vervallen. Jan heeft nog recht op de korting op de collectieve zorgverzekering en Meedoen volwassenen. De gemeentelijke bijdragen zijn € 19 per maand. Hij kan geen kwijtschelding meer aanvragen. Bij een inkomen van 100 procent WML is het totaal inkomen van Jan

€ 1.955. Dit is een stijging van € 434 (29 procent) ten opzichte van zijn totaal inkomen bij een bijstandsuitkering.

Wanneer Jan tegen een inkomen van 110 procent WML gaat werken, stijgt zijn netto-inkomen naar € 1.817 per maand. De bijdrage van het Rijk daalt tot een bedrag van €136. Het recht op de gemeentelijke bijdragen blijft bestaan en bedraagt € 19. Het totale inkomen van Jan is € 1.972 per maand, € 451 (30 procent) meer dan wanneer Jan een bijstandsuitkering heeft.

Als Jan gaat werken tegen een inkomen van 120 procent WML dan stijgt zijn netto-inkomen naar € 1.926 per maand. De bijdragen van het Rijk zijn gedaald naar € 63 per maand. Het recht op gemeentelijke bijdragen vervalt boven een inkomen van 110 procent WML. Jan kan geen aanspraak meer maken op de collectieve zorgverzekering en/of Meedoen volwassenen. Het totale inkomen van Jan is nu € 1.989 per maand, dit is € 468 (31 procent) meer dan toen hij een bijstandsuitkering had.

Een inkomen van 130 procent WML brengt het netto-inkomen van Jan op € 2.036 per maand. Jan heeft geen recht meer op huurtoeslag, maar krijgt nog wel € 30 euro zorgtoeslag. De gemeentelijke regelingen zijn niet meer van toepassing. Het totale inkomen van Jan is nu € 2.066 per maand, dit is € 545 (36 procent) meer dan toen hij een bijstandsuitkering had.

Wanneer Jan werk aanvaardt tegen een inkomen van 140 procent WML stijgt zijn netto-inkomen tot € 2.145 per maand. Hij heeft bij dit inkomen alleen nog recht op € 5 euro zorgtoeslag, wat zijn totale inkomen op € 2.150 brengt. Jan heeft in deze situatie € 629 meer te besteden dan toen hij een bijstandsuitkering had; dat is een inkomensstijging van 41 procent.

Voorbeeldcasus tabel 4.1.2: paar met jonge kinderen

Robin en Max hebben twee kinderen 3 en 5 jaar oud en krijgen een bijstandsuitkering, wat neerkomt op een netto-inkomen van € 1.541 per maand (dit is inclusief vakantietoeslag). Zij hebben maandelijks recht op € 839 aan toeslagen van het Rijk. Voor het gezin bestaat dit uit huurtoeslag, zorgtoeslag, kinderbijslag en kindgebonden budget. Tot slot kunnen Robin en Max rekenen op een financiële bijdrage vanuit de gemeente van € 225 per maand. Dit bestaat uit kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, individuele inkomenstoeslag de korting op de collectieve zorgverzekering en Meedoen volwassenen. Voor hun kinderen maken zij nog aanspraak op Meedoen kinderen, Stichting Leergeld en Jeugdfonds Sport en Cultuur. In totaal hebben Robin en Max een inkomen van € 2.605 per maand.

Als Robin of Max werk krijgt tegen een inkomen van 100 procent WML, dan stijgt hun netto-inkomen naar € 1.707 per maand. Zij houden recht op de toeslagen van het Rijk, maar deze bedragen zijn nu iets lager, en zijn nu in totaal € 836. Zij behouden het recht op de gemeentelijke regelingen. De gemeentelijke bijdragen zijn dan € 225 per maand. Het totaal inkomen van Robin en Max is bij een inkomen van 100 procent WML € 2.768. Dit is een stijging van € 163 (6 procent) ten opzichte van hun totaal inkomen bij een bijstandsuitkering.

Wanneer Robin of Max tegen een loon van 110 procent WML gaat werken, stijgt hun netto-inkomen naar € 1.817 per maand. De bijdrage van het Rijk neemt iets verder af, en is nu € 770. Het gezin heeft nog steeds recht op de gemeentelijke bijdragen. Die bedragen in dit scenario € 119. Het totale inkomen van het gezin is dan € 2.706 per maand. Dit is € 101 (4 procent) meer dan wanneer zij een bijstandsuitkering hebben.

Als Robin of Max gaat werken tegen een inkomen van 120 procent WML dan stijgt hun netto-inkomen naar € 1.926 per maand. De bijdragen van het Rijk dalen verder naar € 700 per maand. De gemeentelijke bijdragen blijven € 119. Het totale inkomen van Robin en Max is nu € 2.745 per maand, dit is € 140 (5 procent) meer dan toen zij een bijstandsuitkering hadden.

Een inkomen van 130 procent WML brengt het netto-inkomen van Robin en Max op € 2.036 per maand. Robin en Max hebben recht op € 627 aan huur- en zorgtoeslag, kinderbijslag en kindgebonden budget. Ook hebben zij recht op € 119 aan gemeentelijke regelingen. Hun totale inkomen is nu € 2.781 per maand, dit is € 176 (7 procent) meer dan toen zij een bijstandsuitkering hadden.

Wanneer Robin of Max werk aanvaardt tegen een inkomen van 140 procent WML stijgt hun netto-inkomen tot € 2.145 per maand. Zij hebben bij dit inkomen recht op € 550 aan toeslagen van het Rijk. Zij kunnen geen aanspraak meer maken op gemeentelijke regelingen. Dat brengt hun totale inkomen op € 2.694 per maand. Robin en Max hebben in deze situatie € 90 meer te besteden dan toen zij een bijstandsuitkering hadden; dat is een inkomensstijging van 3 procent.

5. Interviews en groepsgesprekken

Voor het onderzoek hebben we gemeentelijke ambtenaren die betrokken zijn bij het sociaal domein geïnterviewd. We hebben negen personen gesproken. In twee verschillende online groepsgesprekken hebben vrijwilligers van negen verschillende ketenpartners verteld over hun ervaringen met de gemeente, de (onderlinge) samenwerken en ontwikkelingen binnen hun doelgroep. Voorafgaand is aan deze organisaties een online vragenlijst gestuurd; zes organisaties hebben deze vragenlijst ingevuld. In dit hoofdstuk zijn zowel de antwoorden uit de vragenlijst als de antwoorden uit de groepsgesprekken en de antwoorden van de interviews met gemeentelijke ambtenaren verwerkt.

Samenvatting

Gemeentelijke ambtenaren
Over het algemeen zijn de gemeentelijke ambtenaren die betrokken zijn bij het minimabeleid en schuldhulpverleningsbeleid tevreden over het beleid. Het is een breed en uitgebreid pakket aan regelingen. Het pakket sluit aan bij de doelgroep. Toch zijn er ook een aantal punten waar wellicht over nagedacht kan worden of waar een verbeterslag in te maken valt. Zo vindt een aantal gemeentelijke ambtenaren dat de collectieve zorgverzekering prijzig is en de stimulans om te gaan werken is laag omdat er een uitgebreid pakket aan minimaregelingen ligt.

De gemeente is bezig om alle informatie rondom het minimabeleid op een duidelijke en begrijpelijke taal te schrijven, zodat iedereen dit kan begrijpen. Daarnaast proberen medewerkers van de gemeente inwoners zo snel mogelijk te wijzen op de mogelijkheden van het minimabeleid. Als inwoners al bekend zijn, door bijvoorbeeld een uitkering, gaat dit gemakkelijker dan wanneer ze nog niet in beeld zijn.

Inwoners kunnen op verschillende manieren hulp en/of ondersteuning aanvragen bij de gemeente, bijvoorbeeld via het MO Loket. Echter is het voor mensen een drempel om de eerste stap te zetten en om langs te komen om de situatie uit te leggen. Dit heeft voornamelijk te maken met schaamte. De inwoners weten de gemeente wel te vinden. Al denkt een aantal gemeentelijke ambtenaren dat lang niet alle inwoners met een laag inkomen in beeld zijn bij de gemeente of bij een ketenpartner.

Een cliënt heeft verschillende contactpersonen over het minimabeleid. Dit is niet overzichtelijk. Een aanspreekpunt per cliënt is wenselijker en dit aanspreekpunt zou dan overzicht moeten hebben over het gehele beleid of anderen moeten inschakelen wanneer de kennis tekortschiet.

Ketenpartners
De organisaties zijn over het algemeen tevreden over het pakket aan minimaregelingen. Het is redelijk compleet en de inkomensgrenzen zijn ruim. Eventueel verbeterpunt is een extra regeling voor volwassenen, voor bijvoorbeeld kosten voor sporten of voor duurzame gebruiksgoederen. Over de aanvraagprocedure van de regelingen zijn ze kritischer; voor een deel van de doelgroep is dit (te) moeilijk. Dit komt omdat er vrij veel informatie moet worden aangeleverd en omdat het taalgebruik niet voor iedereen te begrijpen is.

Taalgebruik is ook in bredere zin een aandachtspunt in de communicatie richting de doelgroep. Hoewel de informatie over het beleid en de organisaties op verschillende plekken te vinden is, kan de formulering en uitleg soms simpeler (denk aan taalniveau B1 of lager) en meer visueel. Hetzelfde geldt voor de brieven die mensen krijgen, daarin staat soms nog veel ambtelijk taalgebruik dat voor een groot deel van de doelgroep moeilijk te begrijpen is.

De onderlinge samenwerking en de samenwerking met de gemeente worden redelijk positief beoordeeld. Het gaat steeds beter en de lijntjes zijn de laatste tijd korter geworden. Personele wisselingen kunnen de samenwerking echter wat belemmeren. Het

is daarom belangrijk dat dit soort wijzigingen worden gecommuniceerd. Daarnaast heerst bij een aantal organisaties het beeld dat niet iedere medewerker van de gemeente even goed op de hoogte is van de sociale kaart en de verschillende mogelijkheden voor minimahuishoudens.

Een aantal tips en adviezen dat werd gegeven is:

- Blijf de samenwerking stimuleren;
- Zorg ervoor dat de sociale kaart en de regelingen goed bekend zijn, binnen en buiten de gemeente als onder de doelgroep. Maak hiervoor een eenduidig overzicht, bijvoorbeeld in de vorm van een flyer, en verspreid deze onder organisaties die korte lijntjes hebben met de doelgroep en geef deze ook mee aan inwoners die een aanvraag voor een bijstandsuitkering doen. Communiceer als er personele wisselingen zijn;
- Gebruik Jip en Janneke taal (taalniveau B1 of lager). Het taalgebruik is moeilijk en erg ambtelijk. Sommige informatie is hierdoor voor een grote groep mensen moeilijk om te begrijpen. Gebruik waar mogelijk minder woorden en meer beeld;
- Versimpel (waar mogelijk) de aanvraagprocedure van regelingen. Denk hierbij aan het aantal aan te leveren stukken en aan het taalgebruik. Betrek de doelgroep hier ook bij;
- Benader cliënten persoonlijk en actief, informeer ze niet alleen schriftelijk maar ook mondeling. Handel ook vaker uit vertrouwen in plaats van uit wantrouwen;
- Overweeg om een extra regeling voor volwassenen in te voeren en/of zorg ervoor dat Meedoen voor het juiste doel wordt ingezet.

5.1. Doelgroep

Resultaten interviews gemeentelijke ambtenaren

De doelgroep bestaat voor een groot deel uit bijstandsgerechtigden, waaronder een heel aantal inwoners met een niet-westerse migratieachtergrond. Daarnaast zijn er, door de vergrijzing van de gemeente Nijkerk, steeds meer oudere inwoners met hulpvragen.

Statushouders vormen een nieuwe doelgroep voor het minimabeleid, evenals inwoners met een Wajong-uitkering. De gemeente moet toekennen welke ondersteuning wordt ingezet onder inwoners met een Wajong-uitkering (bijvoorbeeld dagbesteding of re-integratie). Hierdoor is deze groep steeds beter in beeld en de Wajongers kennen de gemeente zelf ook omdat ze onder de Participatiewet vallen.

Door de coronacrisis verwacht de gemeente nog een nieuwe doelgroep, namelijk ondernemers. Zij zijn momenteel nog niet goed in beeld. Dit komt omdat deze groep nog gebruik kan maken van de overheidssteun. Maar als dit komt te vervallen, verwacht de gemeente dat zij financiële problemen gaan ervaren.

Binnen de gemeente heerst het beeld dat het aantal hulpvragen licht toeneemt en dat de hulpvragen de afgelopen jaren zwaarder en complexer zijn geworden. Verder valt op dat eenzaamheid steeds vaker een thema is. *“Er zijn weinig makkelijke recht-toe-recht-aan aanvragen voor hulp en/of ondersteuning.”*

Werkwijze en benadering doelgroep door gemeente
Het beeld dat het aantal hulpvragen toeneemt en de zwaarte ervan eveneens, kan voor een deel worden verklaard doordat de gemeente zich steeds meer richt op integraal werken. De visie en werkwijze veranderen. Wanneer een inwoner met een hulpvraag komt, wordt gekeken wat er eventueel nog meer in het huishouden speelt: zijn er nog andere hulpvragen of ligt er eigenlijk een andere de hulpvraag achter de vraag waar de inwoner mee is gekomen. Door deze werkwijze zijn de hulpvragen volledig in beeld. Er wordt meer samengewerkt met andere afdelingen. Door deze integrale aanpak komt naar voren dat inwoners vaker meervoudige problematieken hebben: schulden, verslaving, opvoedingsproblemen of psychische problemen. De multiproblematiek wordt ook wel als zorgelijk ervaren. Een kanttekening die hierbij geplaatst wordt is dat multiproblematiek door de nieuwe werkwijze ook beter in beeld is gekomen, het is niet duidelijk of de problematieken daadwerkelijk zwaarder zijn geworden. De integrale werkwijze zorgt er voor dat er ook meer aandacht is voor preventie. Inwoners met financiële problemen worden sneller gesignaleerd, waardoor er ook sneller actie ondernomen kan worden. Eerder werden mensen uit huis geplaatst omdat er hoge schulden waren, dat gebeurt nu minder vaak.

Doordat de gemeente integraal werkt, is het soms lastiger om maatwerk te leveren of om aanvragen goed te keuren. Er moet immers breder worden gekeken dan alleen deze enkele hulpvraag. De achterliggende problemen van een cliënt kan invloed hebben op het proces. Het is soms lastiger om bewijsstukken te verzamelen en de aanvraag te doen.

Zelfredzaamheid
In het zorgstelsel van Nederland wordt er altijd zoveel mogelijk gekeken naar de zelfredzaamheid van de inwoners. Dit is altijd het uitgangspunt en hier wordt altijd eerst op ingezet, voordat er hulp vanuit de gemeente of landelijke hulp wordt ingezet. Ook in de gemeente Nijkerk wordt er, wanneer er een hulpvraag binnenkomt, eerst zoveel mogelijk gekeken of de cliënten zichzelf kunnen redden. Daarnaast wordt er ook veel gekeken naar het netwerk van de cliënten. Wanneer de cliënt door beide opties niet voldoende ondersteund kan worden, wordt er gekeken hoe de gemeente kan bijdragen.

Resultaten groepsgesprekken ketenpartners

De ketenpartners vermoeden dat een deel van de doelgroep voor het minimabeleid (en schuldhulpverlening) niet goed in beeld is bij de gemeente en ze denken dan met name aan de groep werkende armen. Al geven ze ook aan dat het moeilijk is om iedereen te bereiken.

Specifiek wordt nog benoemd dat het lastig is om ouders van kinderen die aanmerking komen voor het Kindpakket te bereiken.

Gevraagd naar de doelgroepen van hun eigen organisaties zeggen de meeste ketenpartners dat de aantallen cliënten de laatste jaren redelijk stabiel zijn maar dat de problematieken af en toe wat zijn verergerd, bijvoorbeeld in zwaarte en/of complexiteit. Naast financiële zorgen is er bijvoorbeeld steeds vaker sprake ook van sociale problematiek. Hoe zich dit in de toekomst zal ontwikkeling is nog onzeker, al is de verwachting over het algemeen dat het aantal cliënten bij de organisaties iets zal stijgen en dat komt onder andere door de coronacrisis. Gedurende deze periode hebben de ketenpartners gemerkt dat inwoners toch wat minder vaak bij ze hebben aangeklopt, maar ze verwachten dat dit in de toekomst wel weer zal toenemen. Daarnaast krijgen bijvoorbeeld kleine zelfstandigen nu nog overheidssteun gedurende periodes van lockdown, maar is het aannemelijk dat een aantal van hun niet overeind zal blijven zonder deze steun in de toekomst. Eveneens wordt verwacht dat zodra mensen weer meer kunnen gaan ondernemen, een deel daar geen geld voor heeft en in financiële problemen kan gaan komen. Tenslotte is de verwachting dat het aantal asielzoekers weer wat zal gaan stijgen.

5.2. Minimabeleid

Resultaten interviews gemeentelijke ambtenaren

Over het algemeen zijn de gemeentelijke ambtenaren die betrokken zijn bij het minimabeleid en schuldhulpverleningsbeleid tevreden over het beleid. Er is een breed en uitgebreid pakket aan regelingen. Het pakket sluit aan bij de doelgroep. Toch is er ook een aantal kritische noten te horen, zoals over de collectieve zorgverzekering: het gebruik van de collectieve zorgverzekering is laag. De verklaring hiervoor is ook wel voor de hand liggend: de collectieve zorgverzekering die de gemeente aanbiedt is erg prijzig voor minima en kan vooral uit wanneer cliënten erg hoge zorgkosten hebben. Minima kijken vaak naar de kosten van een pakket en niet zozeer naar wat de verzekering vergoedt, hierdoor is de collectieve zorgverzekering daarom niet erg aantrekkelijk.

‘Inwoners kunnen beter zelf op zoek naar een passende verzekering; maar het nadeel is dat ze dan een eigen bijdrage (Wmo) moeten betalen.’

‘Mensen verwachten dat het de goedkoopste en beste verzekering is, maar hij is zo duur. Een dergelijke verzekering zou betaalbaarder moeten zijn.’

Het brede en uitgebreide pakket kan ook nadelen met zich mee brengen. De stimulans om te gaan werken vervalt voor een deel. Inwoners met een uitkering vanuit de Participatiewet hebben immers recht op veel regelingen. Hierdoor hebben zij het (soms) financieel gezien beter voor elkaar dan inwoners die werken. Er is dan ook een aantal van de geïnterviewden van mening dat er controle moet komen op wat er wordt gedaan met de vergoedingen van de minimaregelingen. Of dat er een tegenprestatie moet komen.

Daarnaast ontbreekt het de doelgroep soms aan kennis over de regelingen. De gemeente moet nog pro-actiever zijn om inwoners te wijzen op de regelingen en waar ze gebruik van kunnen maken.

Resultaten groepsgesprekken ketenpartners

De organisaties zijn over het algemeen tevreden over het minimabeleid en de regelingen in de gemeente Nijkerk. Gemiddeld beoordelen ze dit met een 7 als rapportcijfer. In de gesprekken wordt positief gesproken over de verschillende regelingen: de inhoud van de regelingen wordt in grote lijnen positief beoordeeld, de inkomensgrenzen zijn ruim en het pakket aan regelingen is vrij compleet.

Als eventuele uitbreiding van het pakket aan regelingen wordt een (extra) regeling voor volwassenen genoemd, voor bijvoorbeeld sport of duurzame gebruiksgoederen. Hoewel Meedoen (ook) is bedoeld om te kunnen sporten als volwassene, is het bedrag hiervoor niet altijd toereikend. Soms komt dit overigens omdat Meedoen aan iets anders dan sport wordt

uitgegeven en er dus geen geld daarvoor meer over is. Daarnaast wordt een regeling voor duurzame gebruiksgoederen, zoals huishoudelijke apparaten, als aanvulling genoemd. Dergelijke apparaten dienen vanuit de individuele inkomenstoeslag te worden bekostigd maar daar is het bedrag niet altijd hoog genoeg voor, terwijl een koelkast en een wasmachine wel eerste levensbehoeften zijn. Daarnaast is het zo dat niet iedereen in aanmerking komt voor de individuele inkomenstoeslag. Tenslotte maakt een aantal ketenpartners zich zorgen over langdurige bijstandsgerechtigden; de inflatie stijgt en de uitkering blijft achter. Hierdoor kan niet iedereen bijvoorbeeld tandartskosten betalen en ook over de oplopende energierekening worden zorgen geuit. Er wordt niet zozeer gesproken over extra regelingen voor deze kosten maar meer over extra aandacht die de gemeente hiervoor zou moeten hebben.

“De inkomensgrens is ruimhartig vergeleken met andere gemeenten.”

“Vanuit het Noodfonds zien we een stijging in het aantal aanvragen voor witgoed en voor kosten voor de tandarts, dat hebben veel mensen niet in hun pakket zitten.”

“De Individuele inkomenstoeslag wordt ook wel eens gebruikt om bijvoorbeeld schulden af te lossen. Hierdoor is er geen geld meer beschikbaar voor bijvoorbeeld een nieuwe koelkast als dat nodig is.”

“Voor volwassenen is er niet zo veel, lang niet iedereen komt voor de individuele inkomenstoeslag in aanmerking. Bijzondere bijstand is beperkt en lang niet alle mogelijkheden die er wel zijn worden goed uitgelegd.”

Een aantal regelingen uitgelicht door de Ketenpartners

Meedoen
Organisaties zijn blij dat de Meedoen regeling er is en vinden dat de regeling goed aansluit bij de wensen van de doelgroep. Over de inrichting en uitvoering van de regeling hebben ze echter nog wat opmerkingen. Zo is een aantal organisaties kritisch over het feit dat mensen geen bonnetjes hoeven in te leveren, waardoor het geld van Meedoen soms op gaat aan bijvoorbeeld de huur of boodschappen en Meedoen niet voor het juiste doel wordt ingezet (‘meedoen in de samenleving’). Wat hierbij niet meehelpt is dat het hele bedrag van Meedoen op de rekening van de aanvrager wordt gestort, zonder vermelding van het onderwerp van de betaling. Hierdoor is het voor mensen niet altijd duidelijk waar het geld specifiek vandaan komt (behalve ‘van de gemeente’) en komt het geld vaak ‘op de grote pot’. Dit leidt er eveneens toe dat het geld niet voor het beoogde doel wordt uitgegeven. Daarnaast wordt opgemerkt dat er enige overlap zit tussen Meedoen en andere regelingen voor kinderen.
Tenslotte geeft het Jeugdfonds aan dat cliënten die een aanvraag bij Jeugdfonds doen soms uit beeld verdwijnen, omdat deze mensen eerst naar de gemeente moeten worden verwezen voor het gebruik van Meedoen, voordat ze gebruik kunnen maken van het Jeugdfonds. Een deel van deze mensen zien ze dan niet terug bij het Jeugdfonds, en het is onduidelijk of ze daadwerkelijk bij de gemeente komen om een aanvraag Meedoen doen.

Tips en wensen omtrent Meedoen die werden genoemd zijn:

- Een lijntje tussen het Jeugdfonds en de gemeente, om ervoor te zorgen dat mensen niet uit beeld raken als ze door het Jeugdfonds naar de gemeente worden verwezen voor een aanvraag Meedoen;
- Een intermediair, die het geld vanuit Meedoen ontvangt of die direct de kosten betaalt waar Meedoen aan wordt uitgegeven. Zo kan het geld voor de juiste doeleinden worden gebruikt.

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen
Een aantal ketenpartners denkt dat de kwijtschelding niet zo heel bekend is onder de doelgroep. Daar zit een mogelijk verbeterpunt, al blijkt uit de behoeftepeiling onder de doelgroep minimahuishoudens dat 75 procent van de respondenten de kwijtschelding wel kent. Daarnaast wordt genoemd dat er best wat mensen afhaken omdat er veel informatie aangeleverd moet worden voor het doen van een aanvraag (automatische kwijtschelding is alleen mogelijk als mensen daar zelf expliciet toestemming voor geven). De lat ligt in die zin vrij hoog.

Collectieve zorgverzekering
Meerdere organisaties geven aan dat de collectieve zorgverzekering vrij duur is. Er wordt bijvoorbeeld genoemd dat het voor inwoners die alleen een basisverzekering willen en geen aanvullende verzekering, het goedkoper is zelf een verzekering af te sluiten en niet deel te nemen aan de collectieve zorgverzekering.

Aanvraagprocedure volgens de Ketenpartners

De ketenpartners geven aan dat het aanvragen van de regelingen voor veel mensen best lastig is. Bijvoorbeeld omdat er veel bewijsstukken nodig zijn (al is dat soms wettelijk verplicht), omdat de formulieren voor sommige mensen moeilijk te begrijpen zijn door bijvoorbeeld het taalgebruik maar ook omdat de doelgroep zelf niet altijd weet waar hij recht op heeft, met name als het gaat om bijzondere bijstand. Het kost mensen moeite om de regelingen aan te vragen terwijl mensen het eigenlijk ook al vervelend vinden om een regeling te moeten aanvragen, aldus een aantal organisaties. Een aanvraagformulier dat moeilijk te begrijpen is, is dan niet bevorderlijk voor het proces dat doorlopen moet worden. Concreet wordt als verbeterpunt genoemd dat het kan helpen om uit te leggen waaróm sommige informatie aangeleverd en ingevuld moet worden. Dit kan weerstand tegen het delen van (persoonlijke) informatie weghalen, zoals het delen van een kopie van een bankafschrift. Als wordt uitgelegd (in het gesprek of op het formulier) dat dit nodig is om het rekeningnummer en de hoogte van het inkomen te controleren, en niet bedoeld is om te controleren waaraan mensen hun geld uitgeven, dan kan dat al veel weerstand weghalen.

Daarnaast wordt genoemd dat het belangrijk is dat digitaal aanvragen voor zoveel mogelijk regelingen mogelijk blijft en wordt, zodat inwoners die digitaal vaardig zijn hier gebruik van kunnen maken. Het is voor hen makkelijker om een formulier te e-mailen of via de website in te dienen dan dat zij het formulier eerst nog moeten printen en vervolgens moeten opsturen.

Tenslotte spreekt een aantal organisaties de wens uit dat de gemeente nog meer maatwerk toepast als het gaat om toekennen van regelingen. Hoewel ze begrijpen dat de gemeente aan wet- en regelgeving gebonden is, botst een besluit soms met de praktijk. Organisaties zien graag dat de gemeente nog wat meer vanuit vertrouwen (in plaats van wantrouwen) naar haar inwoners kijkt, en vaker vanuit de inwoner denkt.

Over de aanvraagprocedure worden de volgende tips gegeven:

- leg uit waarom mensen bepaalde stukken en informatie moeten inleveren, anders bestaat de kans dat ze afhaken gedurende het aanvraagproces;
- als de aanvraag wordt afgekeurd, informeer de cliënt dan persoonlijk (bijvoorbeeld door te bellen of op gesprek te laten komen) en leg uit wat er nog mist of niet klopt. In plaats van de gehele aanvraag retour te sturen zonder duidelijke reden;
- communiceer waarom voor sommige regelingen jaarlijks een volledige aanvraag nodig is terwijl voor andere regelingen het bedrag automatisch op de rekening wordt gestort. Dit is verwarrend, een uitleg waarom dit zo is (bijv. door wetgeving) zou helpen;
- vertel actief (en persoonlijk) aan bijstandsklanten waar ze recht op hebben. Niet alleen bij het aanvragen van een uitkering maar ook aan inwoners die al langer een uitkering hebben.

“Veel mensen willen geen regelingen aanvragen, er is al een hoge drempel om bij de gemeente aan te kloppen. Het aanvraagformulier helpt daar zeker niet aan mee.”

“Aanvragen is best ingewikkeld en soms veel te omslachtig.”

5.3. Informatie en communicatie

Resultaten interviews gemeentelijke ambtenaren

Elk kwartaal verschijnt er op de gemeentepagina in de Stad Nijkerk een nieuwsbrief. Hierin wordt onder andere informatie verstrekt over het minimabeleid. Daarnaast geven de consulenten en ketenpartners informatie over het minimabeleid. De informatie wordt zoveel mogelijk op B1-niveau aangeboden, maar dit gebeurt nog niet altijd. Dit zal door de gehele

gemeente (alle afdelingen) nog beter moeten worden gedaan. De meest gebruikte websitepagina's en brieven worden naar B1-niveau 'vertaald'. Het is de wens dat alle communicatie op gebied van werk en inkomen (en minimabeleid en schuldhulpverlening) op B1-niveau wordt verstrekt. Al is A2-niveau nog wenselijker. Hier wordt over nagedacht, maar er moet ook budget voor zijn. In de huidige situatie is Sigma Formulierenbrigade van groot belang, zij kunnen inwoners helpen met het invullen van de formulieren en het doorgeven van informatie.

Inwoners met een laag inkomen zijn over het algemeen bekend bij de gemeente en komen er ook regelmatig. In principe zijn zij op de hoogte van de regelingen en mogelijkheden. Maar er zijn ook inwoners die minder goed/ niet bij de gemeente bekend zijn. Zij worden minder geattendeerd op de mogelijkheden, terwijl ze wel van regelingen gebruik kunnen maken. De gemeente moet een manier vinden om ook deze mensen te bereiken.

Een verbeterpunt dat werd genoemd is: Sigma is vaak goed bekend, maar niet altijd bij de statushouders. Terwijl zij niet altijd de Nederlandse taal machtig zijn en dus wellicht behoefte hebben aan extra hulp en ondersteuning.

Resultaten groepsgesprekken ketenpartners

De informatie over zowel de regelingen als over de organisaties is op diverse plekken te vinden: de website, nieuwsbrieven, lokale kranten of via het loket. Zo gezegd, zijn er volgens de ketenpartners voldoende vindplekken voor informatie over het minimabeleid en de aanverwante organisaties. Maar ketenpartners geven aan dat het voor een (groot) deel van de doelgroep toch lastig is om de juiste informatie te vinden over het beleid en de sociale kaart: mensen lezen niet alle informatie even goed (zoals de nieuwsbrieven en de informatie op de website) en is het taalgebruik niet voor iedereen simpel en toegankelijk genoeg. Het gebruiken van eenvoudigere taal, al dan niet in combinatie met meer visuele elementen in de communicatie, wordt dan ook als verbeterpunt genoemd. Daarnaast vermoeden sommige ketenpartners dat sommige medewerkers van de gemeente en het gebiedsteam niet alle mogelijkheden goed uitleggen aan cliënten. Bijvoorbeeld van welke regelingen iemand gebruik kan maken en welke organisaties ze verder kunnen helpen. Soms is de informatie die hierover wordt gegeven niet juist.

Tenslotte zouden organisaties graag zien dat de gemeente cliënten actiever en persoonlijker benadert. Bijvoorbeeld door iemand te bellen of een fysieke afspraak mee te maken, in plaats van het sturen van brieven en e-mails om mensen over bepaalde zaken te informeren. Hierbij wordt overigens opgemerkt dat de gemeente de laatste tijd de kwetsbare doelgroep weer meer probeert te zien (de lockdown en het thuiswerken door de coronacrisis speelden hier uiteraard een rol in).

Tips over communicatie en informatie die werden genoemd zijn:

- Gebruik Jip en Janneke taal. Het taalgebruik is moeilijk en erg ambtelijk. Sommige informatie is hierdoor voor een grote groep mensen moeilijk om te begrijpen. Gebruik waar mogelijk minder woorden en meer beeld;
- houd er rekening mee dat niet alle schriftelijke informatie door iedereen even goed wordt gelezen. In die lijn zou het goed zijn dat medewerkers de regelingen en de sociale kaart mondeling toelichten aan cliënten, én dat ze worden geholpen bij een aanvraag.
- het is belangrijk dat de organisaties en de regelingen bekend zijn onder de doelgroep. Maak hiervoor een algemeen en eenduidig overzicht, bijvoorbeeld in de vorm van een flyer, en verspreid deze onder organisaties die korte lijntjes hebben met de doelgroep en geef deze ook mee aan inwoners die een aanvraag voor een bijstandsuitkering doen.

5.4. Toegang tot hulp en ondersteuning

Resultaten interviews gemeentelijke ambtenaren

De toegang tot hulp en ondersteuning vindt plaats via verschillende wegen. Inwoners die een hulpvraag hebben kunnen zich melden bij het loket Maatschappelijke Ondersteuning (MO). Zij

kunnen een afspraak maken om hun vragen te stellen. Tijdens de coronaperiode vinden deze afspraken voornamelijk telefonisch plaats. Daarnaast komen de hulpvragen ook binnen via doorverwijzingen, bijvoorbeeld via de afdeling Participatiewet of re-integratie. Maar de hulpvragen kunnen ook binnenkomen via ketenpartners, zoals huisartsen, Sigma, praktijkondersteuner Jeugd of via scholen.

Tot slot kunnen inwoners via het gebiedsteam (dat onderdeel is van de gemeente) hulp en ondersteuning aanvragen. Door het gebiedsteam wordt er gekeken wie er betrokken is bij de inwoner/ huishouden en wordt contact gelegd met andere hulpverleners. Op deze manier wordt er getracht om een gezamenlijk plan te maken. Soms zit de privacy wetgeving hierbij in de weg omdat gebiedsteammedewerkers niet zomaar in alle systemen van de gemeente mogen en kunnen kijken waardoor ze bijvoorbeeld niet kunnen zien of een klant al eerder in beeld was.

De gebiedsteams zijn inhoudsgericht gaan werken in plaats van wijkgericht. Er zijn drie clusters (Jeugd, Wmo en PW) en PW is opgedeeld in drie integrale teams. Casuïstiek wordt gezamenlijk opgepakt. De bedoeling is dat wanneer zich een casus leent voor integraal oppakken, men aansluit bij het overleg van Werk en inkomen. De teams kunnen elkaar steeds beter vinden, maar het gaat nog niet optimaal.

De gemeentelijke medewerkers benoemen dat inwoners een drempel ervaren om de eerste stap te zetten en om langs te komen. Dit kan te maken hebben met schaamte, ze moeten hun situatie uitleggen. Maar ze weten de wel gemeente te vinden. De gemeente gaat er niet vanuit dat inwoners niet langskomen als ze problemen hebben. Al denkt een aantal medewerkers dat lang niet alle inwoners met een laag inkomen in beeld zijn bij de gemeente of bij een ketenpartner.

De coronacrisis heeft er voor gezorgd dat de processen soms anders lopen. Er komen nu relatief veel vragen vanuit het Gebiedsteam binnen en die worden door gezet naar de inkomensconsulenten. Voorheen was het dat er een inwoner met een hulpvraag bij het loket MO kwam. Daar vertelde de inwoner zijn verhaal en op basis van de situatie werd er een team gevormd.

Een cliënt heeft verschillende contactpersonen over het minimabeleid. Dit is niet overzichtelijk. Eén aanspreekpunt per cliënt is wenselijker en dit aanspreekpunt zou dan overzicht moeten hebben over het gehele beleid en anderen moeten inschakelen wanneer zijn kennis tekortschiet.

5.5. Sociale kaart en samenwerking

Resultaten interviews gemeentelijke ambtenaren

Naast de gemeente zijn er verschillende instanties die inwoners van Nijkerk helpen om de weg te vinden binnen het sociaal domein. Samen met de gemeente vormen zij de sociale kaart.

Periodiek vindt een netwerkoverleg financiële hulpvragen plaats. Bij dit overleg zitten verschillende ketenpartners[19], het gebiedsteam en de beleidsmedewerker Sociaal Domein vanuit de gemeente. Het overleg is vier keer per jaar. De ketenpartners en gemeente komen samen en bespreken wat er speelt, wat er is veranderd (bijvoorbeeld binnen de gemeente) of wat er op touw staat. Soms worden er bepaalde thema's behandeld.

Het maatschappelijk veld wordt – door de medewerkers van de gemeente - als compleet beschouwd. Wellicht zelfs overcompleet. Naast de gemeente zijn er veel ketenpartners en vrijwilligers actief in de gemeente Nijkerk. Bijvoorbeeld alle partners uit het financiële netwerkoverleg, maar ook onder andere de kerken en hun diaconale beraden, het Rode Kruis Stichting Leergeld en het Jeugdfonds sport en cultuur bieden hulp waar mogelijk en nodig.

[19] De verschillende ketenpartners zijn: Vroegsignalering Schulden Nijkerk, Humanitas, PLANgroep, Schuldhulpmaatje, Voedselbank, Sigma Formulierenbrigade en VluchtelingenWerk Nijkerk.

Onderling weten de meeste organisaties (waaronder de gemeentelijke organisatie) elkaar goed te vinden. De kanttekening die hier geplaatst moet worden is dat over het algemeen de sociale kaart duidelijk is voor mensen die al langer in de gemeente Nijkerk werken. De meeste vrijwilligers en ketenpartners zijn al langdurig actief waardoor de meesten elkaar kennen. Wanneer er wisselingen zijn en wanneer mensen nieuw zijn in het werkveld, is het lastiger. Er is geen duidelijk overzicht van de sociale kaart.

De samenwerking tussen de organisaties en vrijwilligers kan nog beter. *"De gemeente kan meer inspanning verrichten om de ketenpartners onderling te laten samenwerken."*
Maar ook de doorverwijzing van gemeente naar ketenpartners (vrijwilligersorganisaties) kan beter. De vrijwilligers worden niet optimaal benut, het lijkt soms wel of er meer vrijwilligers dan cliënten zijn. Maar ook de samenwerking binnen de gemeentelijke organisatie is nog niet altijd vlekkeloos. Daar moet de gemeente ook aan blijven werken.

Resultaten groepsgesprekken ketenpartners

Samenwerking onderling tussen ketenpartners
Over het algemeen zijn de ketenpartners tevreden over de onderlinge samenwerking, deze is de laatste tijd steeds beter geworden. Er wordt meer doorverwezen en de lijntjes worden korter. Dit wordt door iedereen ook als belangrijk ervaren. Hoeveel onderling contact er is, verschilt per organisatie. Organisaties die in het financieel netwerkoverleg zitten weten elkaar iets beter te vinden dan degenen die daar niet bij zitten. Overigens is de wens er wel bij iedereen om bij dit overleg aan te schuiven. De ketenpartners die nu periodiek bij elkaar komen zijn blij met dit overleg, zo horen ze hoe het er onderling voor staat maar ook wat er bij de gemeente speelt.

Hoe langer mensen een functie bekleden, hoe beter hun netwerk wordt en dat zorgt er voor dat men elkaar beter weer te vinden. Een tip die wordt gegeven is het maken van een sociale kaart met daarop de verscheidene organisaties én contactpersonen en deze te blijven updaten. Zodat iedereen op de hoogte van de verschillende organisaties en de contactpersonen. Deze informatie dient ge-update te worden als er personele wisselingen zijn, en kan ook worden verspreid onder de doelgroep.

Volgens de ketenpartners is er niet iemand die formeel de regie heeft over het sociale veld evenmin dat er een formele regiehouder binnen de gemeente is. Dit wordt ook niet gemist, via de gemeentelijke beleidsmedewerker worden de organisaties op de hoogte gehouden van gemeentelijke ontwikkelingen en onderling weten ze elkaar voldoende te vinden. Enkele organisaties zouden organisaties het prettig vinden als de gemeente of de gebiedsteams nog iets meer de lead nemen.

"Positieve ontwikkeling is dat verbindingen steeds meer worden gelegd en verschillende organisaties elkaar steeds makkelijker vinden. Een algemeen overzicht zou nog een mooie vervolgstap zijn, zodat de lijntjes ook makkelijk terug te vinden zijn. Ook wanneer bepaalde contactpersonen bijvoorbeeld vervangen worden."

"Samenwerking met ketenpartners was minimaal maar hier wordt aan gewerkt."

"Er zijn voldoende organisaties voor zover ik weet, alleen sommige lijntjes kunnen nog duidelijker of korter."

"Het sociale veld voelt nog niet echt als een eenheid."

Samenwerking met de gemeente en de gebiedsteams
Het beeld dat de organisaties schetsen is dat de samenwerking met de gemeente aardig goed is. Hoe goed dit wordt ervaren, hangt er vooral vanaf met welke gemeentelijke medewerker ze te maken hebben. De ene medewerker is makkelijker te bereiken en reageert sneller op vragen dan de ander. Daarnaast komen personele wisselingen bij klantmanagers en de gebiedsteams de samenwerking niet direct ten goede. Niet alle (nieuwe) medewerkers zijn goed op de hoogte van de hulp die de verschillende organisaties bieden en soms leidt het hebben van een nieuwe contactpersoon ertoe dat organisaties 'steeds opnieuw hun verhaal moeten doen'. Hierop

aansluitend wordt de wens genoemd om personele wisselingen bij het gebiedsteam en de gemeente door te geven aan de organisaties zodat ze weten wie ze moeten benaderen.

Tips die werden genoemd zijn:

- Maak een overzicht van alle organisaties die actief zijn in de gemeente en deel deze zowel buiten als binnen de gemeente. Zodat ook consulenten en gebiedsteam medewerkers op de hoogte zijn van de sociale kaart, want ‘dit is nu nog niet altijd voldoende het geval’.
- Communiceer personele wisselingen.

“Er is niet heel vaak contact maar als dat er is dan is het goed.”

“Prima, alleen zijn zij aan de regels gebonden en zijn hierin niet flexibel. Het is niet op maat.”

“Soms moeilijk bereikbaar”.

6. Behoeftepeiling minima

Onder de doelgroep minima is een enquête verstuurd. De doelgroep bestaat uit alle huishoudens die gebruik hebben gemaakt van een minimaregeling. Er is geen steekproef getrokken. In dit hoofdstuk wordt het minimabeleid vanuit de doelgroep (inwoners met een laag inkomen) bekeken. Deze groep inwoners hebben door middel van een vragenlijst hun mening en ervaringen over het minimabeleid kenbaar gemaakt. In dit hoofdstuk geven we de ervaringen en meningen van de doelgroep weer. We beginnen met een samenvatting en een aantal conclusies, waarna de gedetailleerde resultaten volgen.

Korte beschrijving methodiek

In september en oktober 2021 zijn 1.208 huishoudens die gebruikmaken van het minimabeleid uitgenodigd om via een vragenlijst deel te nemen aan een behoeftepeiling. Hoe denken zij bijvoorbeeld over de regelingen en de informatievoorziening van de gemeente? In totaal hebben 263 respondenten de vragenlijst ingevuld, een respons van 22 procent. Dit is voldoende om de resultaten – met een betrouwbaarheid van 90 procent – te kunnen generaliseren naar de gehele doelgroep.

Minimaregelingen voor volwassenen bij meer dan de helft bekend, regelingen hebben effect maar zijn niet voor iedereen voldoende

Alle minimaregelingen zijn bij minstens de helft van de respondenten bekend. Meedoen voor volwassenen, kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en de collectieve zorgverzekering zijn het meest bekend. De bijzondere bijstand is met een bekendheid van 57 procent onder de respondenten het minst bekend. Het niet kennen van een regeling is – logischerwijs – een belangrijke reden waarom respondenten een regeling niet gebruiken. Andere redenen waarom regelingen niet worden gebruikt zijn dat de respondenten de regeling(en) niet nodig zeggen te hebben of het lastig vinden om de regeling aan te vragen. Een kleiner aandeel respondenten geeft daarnaast als reden aan niet te weten of hij in aanmerking komt voor de regelingen, en ook het niet kunnen overzien van het aanvraagproces wordt als reden genoemd.

Driekwart van de respondenten geeft aan dat de regelingen passen bij wat zij nodig hebben om mee te doen in de samenleving en om iets extra's te doen voor zichzelf. Slechts een kleine helft van de respondenten vindt echter dat er *voldoende* regelingen zijn voor volwassenen. Daarnaast vindt meer dan de helft (62 procent) dat het *bedrag* van de regelingen niet voldoende is. De meeste respondenten blijven dan ook zorgen houden over geld en niet iedereen kan meedoen. Respondenten geven aan dat ze vooral te weinig geld voor sport en zorgkosten hebben.

Kindregelingen goed bekend en helpen veel kinderen om mee te kunnen doen

Van de kindregelingen is Meedoen bij nagenoeg alle respondenten met kinderen bekend. Stichting Leergeld Nijkerk is bij 74 procent van de respondenten met kinderen bekend voor en het Jeugdfonds Sport & Cultuur is dat 59 procent. Twee derde van de ouders vindt dat de regelingen passen bij wat hun kinderen nodig hebben. Bovendien helpen de regelingen om mee te doen in de samenleving, volgens ouders. Maar ondanks het aanbod aan kindregelingen blijft het voor veel ouders lastig om voldoende kleding en schoenen te kopen voor hun kind of het lidmaatschap van een (sport)vereniging te bekostigen.

Aanvragen van regelingen voor veel respondenten goed te doen, een kwart vindt dit moeilijk(er)

Een ruime meerderheid van de respondenten begrijpt de vragen op het aanvraagformulier en kan zelfstandig de aanvraagprocedure doorlopen. Tegelijkertijd heeft ongeveer een op de vier respondenten moeite met het doen van de aanvraag en zegt de helft hulp te krijgen van vrienden of familie als ze een aanvraag doen. De meeste respondenten (65 procent) doen hun aanvraag het liefst op papier. Tenslotte krijgt ongeveer een derde wel eens hulp van Sigma Formulierenbrigade en is daar ook tevreden over. Overigens zegt 71 procent ook daadwerkelijk te weten dat Sigma kan helpen bij het doen van een aanvraag.

Specifiek gevraagd naar de aanvraagprocedure van de kwijtschelding gemeentelijke belastingen, geeft vier op de tien respondenten aan dat deze aanvraag gemakkelijk is. De overige 60 procent vindt dit niet makkelijk.

Respondenten zijn verdeeld over de informatievoorziening, die gemiddeld met een 6,7 wordt beoordeeld

De meerderheid van de respondenten begrijpt de informatie van de gemeente en kan vinden wat hij zoekt. Toch is er een groep van ongeveer 25 procent die hier (meer) moeite mee heeft. Ook in het rapportcijfer zijn er verschillen te constateren: gemiddeld geven respondenten de informatievoorziening een 6,7 als rapportcijfer; een kwart geeft een onvoldoende terwijl bijna de helft een 8 of hoger geeft. Respondenten die moeite hebben met lezen en schrijven en/of een bijstandsuitkering beoordelen de informatievoorziening vaker dan andere respondenten met een onvoldoende. Verder geldt ook in het algemeen dat respondenten die moeite hebben met lezen en schrijven de informatievoorziening minder goed beoordelen dan andere respondenten, ze geven gemiddeld gezien een lager rapportcijfer (6,0) en hebben meer moeite de informatie te begrijpen en te vinden. De meeste respondenten zoeken de informatie die ze nodig hebben over de regelingen op via internet. Sommige kijken in gemeentelijke folders of vragen hulp bij Sigma Formulierenhulp. Dit zijn wat vaker mensen die moeite hebben met lezen en schrijven.

Respondenten tevreden over bejegening door consulenten

Een zeer ruime meerderheid van de respondenten uit zich tevreden over het contact dat ze hebben (gehad) met de gemeente Nijkerk: ze vinden dat de medewerkers vriendelijk zijn, voldoende tijd nemen en hun afspraken nakomen. Tegelijkertijd zeggen vier op de tien respondenten niet te weten waar ze hun vragen over de minimaregelingen kunnen stellen. Bovendien zeggen respondenten niet altijd te worden geïnformeerd over andere regelingen door de consulenten. Het gemiddelde rapportcijfer dat respondenten het contact met de gemeente over de regelingen geven is een 6,8, al geeft 43 procent een 8 of hoger (en 18 procent geeft een onvoldoende). Respondenten die moeite hebben met lezen en schrijven en/of een bijstandsuitkering hebben, beoordelen het contact met de gemeente vaker met een onvoldoende dan andere respondenten.

Helft van de respondenten mijdt wel eens zorg

De helft van de respondenten mijdt wel eens zorg omdat dit te duur is; sommigen doen dat af en toe, anderen regelmatig of zelfs voortdurend. Daarnaast geven sommige respondenten aan dat het eigen risico een behoorlijke hap uit hun budget is.

Een kwart van de respondenten vindt dat zijn zorgverzekering te weinig kosten vergoedt, ongeveer de helft vindt dat zijn zorgverzekering wel goed bij zijn behoefte past. De meeste respondenten zijn niet verzekerd via de collectieve zorgverzekering van het Zilveren Kruis. De voornaamste reden hiervoor is dat ze tevreden zijn met hun huidige zorgverzekering. Een andere reden is dat de collectieve zorgverzekering vrij duur is.

Tips en adviezen van respondenten

Respondenten konden tips en adviezen voor de gemeente geven. Hieronder zetten we de meeste genoemde antwoorden op een rij:

- Uitbreiding van de regelingen, door het bedrag van sommige regelingen te verhogen, met name als het gaat om bijdragen voor sport en zorg, of door de inkomensgrens van de regelingen te verhogen zodat meer mensen ervoor in aanmerking komen.
- Verbeteringen omtrent de informatievoorziening; bijvoorbeeld communicatie in makkelijkere bewoordingen, actieve communicatie over het regelingenaanbod en niet alles digitaal.
- Tot slot vragen respondenten om meer maatwerk, door vaker naar de situatie van mensen te kijken en aan sommige doelgroepen meer aandacht te besteden, bijvoorbeeld aan inwoners met een chronische ziekte of een licht verstandelijke beperking.

Conclusies en aanbevelingen

- De regelingen hebben voor meer dan de helft van de respondenten positieve effecten, op onder andere meedoen en iets extra's kunnen doen. Het totale pakket volwassen- en kindregelingen lijkt dus behoorlijk te voldoen. Toch zegt twee derde dat het bedrag van de regelingen onvoldoende is voor de kosten die ze maken. Met name zorgkosten (zie de vierde bullet) maar ook kosten voor het sporten voor volwassenen worden genoemd. Voor sporten kunnen inwoners Meedoen gebruiken. Het kan zijn dat mensen Meedoen voor iets anders gebruiken of dat het bedrag niet volstaat. Overweeg om de regeling anders in te richten waardoor meer mensen Meedoen (ook) voor sporten zullen gebruiken.
- Respondenten zijn tevreden over het contact dat ze hebben met consulenten van de gemeente. Blijf daarom doorgaan met de manier waarop cliënten worden bejegend.
- Ongeveer 20 procent respondenten heeft moeite met lezen en schrijven en/of met de Nederlandse taal en daarnaast heeft de helft een chronische ziekte, beperking of handicap. Blijf rekening houden met deze verschillen binnen de doelgroep, bijvoorbeeld door ze op verschillende manieren te benaderen en rekening te houden met waar ze meer of minder moeite mee hebben. Zorg er ook voor dat alle communicatie-uitingen op taalniveau B1 (of soms zelfs A1 of A2 voor deze groep) zijn geschreven.
- De helft van de respondenten mijdt wel eens zorg omdat dit te duur is. Ook rondom de regelingen merken sommige respondenten op dat ze graag een vergoeding of bijdrage zouden willen voor hun (hoge) zorgkosten, zoals voor het eigen risico of tandartskosten. Een kwart van de mensen die wel eens zorg mijdt, heeft moeite met lezen en schrijven. Zorg ervoor dat deze mensen voldoende ondersteund worden, door ze bijvoorbeeld door te verwijzen naar vrijwilligersorganisaties maar eventueel ook door als gemeente, bijvoorbeeld in samenwerking met zorgaanbieders en artsen, informatie over zorg(kosten) op een toegankelijke manier aan deze doelgroep aan te bieden. Verder is het zo dat de collectieve zorgverzekering door weinig respondenten wordt gebruikt, met als een van de redenen dat deze vrij duur is. Overweeg om (eventueel in plaats van de collectieve zorgverzekering) een regeling in te voeren waarbij een deel van de zorgkosten voor mensen met bijvoorbeeld een chronische ziekte worden vergoed, een generieke premiekorting aan te bieden aan minimahuishoudens, of om mensen te begeleiden naar een voor hun passende verzekering (een kwart zegt namelijk dat hun verzekering onvoldoende vergoedt). De helft van de respondenten bestaat uit mensen met een chronische ziekte of beperking.
- Een aantal ouders met kinderen heeft niet voldoende geld om een (sport)vereniging voor zijn kinderen te betalen. Tegelijkertijd maken zij ook nog geen gebruik van het Jeugdfonds en/of kennen zij het Jeugdfonds niet. Zet daarom extra in op de bekendheid hiervan zodat veel kinderen kunnen meedoen (en kijk daarbij ook of en hoe Meedoen door deze gezinnen wordt ingezet).
- Veel respondenten hebben een voorkeur voor het doen van een papieren aanvraag boven een digitale aanvraag. Blijf dit in de toekomst dan ook aanbieden. Hetzelfde geldt voor de informatievoorziening rondom (het aanvragen van) regelingen. Niet iedereen weet waar hij dit kan doen. En ongeveer een kwart heeft moeite om de informatie van de gemeente te begrijpen en/of te vinden, waarvan een groot deel moeite heeft met lezen en schrijven. Zorg er daarom voor dat de informatie hierover simpel én gemakkelijk vindbaar is. Denk bijvoorbeeld aan een overzichtelijke en duidelijke folder over de regelingen, met simpel taalgebruik (op taalniveau B1) en met visuele elementen, die mensen makkelijk kunnen herkennen en bewaren (bijvoorbeeld op hun koelkast). Zorg dat deze actief verspreid wordt onder andere door consulenten, ketenpartners of via huis-aan-huis bezorging, maar ook dat deze online snel te vinden is.
- Tenslotte heeft ongeveer een op de vier respondenten moeite met het aanvragen van regelingen en 41 procent de formulieren niet zonder hulp invullen. Het aanvragen van kwijtschelding gemeentelijke belastingen wordt door nog meer mensen als lastig ervaren. Bekijk daarom of en hoe de aanvraagformulieren versimpeld kunnen worden en betrek de doelgroep hier ook bij. Verbeter het met ze, niet alleen voor ze.

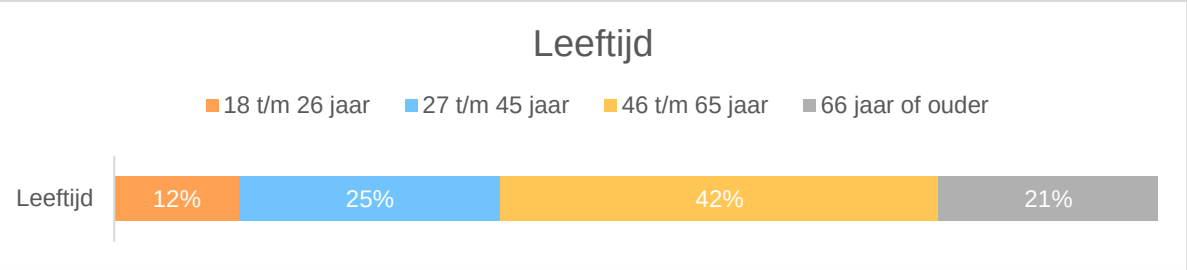
6.1. Kenmerken respondenten

In deze paragraaf geven we een aantal kenmerken van de respondenten weer.

6.1.1. Leefsituatie

De meeste respondenten in dit onderzoek zijn 46 tot 65 jaar oud en bijna een kwart van de respondenten heeft de AOW-leeftijd. Bijna de helft (46 procent) van de respondenten ontvangt een uitkering vanuit de Participatiewet. Tenslotte zegt 54 procent een chronische beperking, ziekte of handicap te hebben.

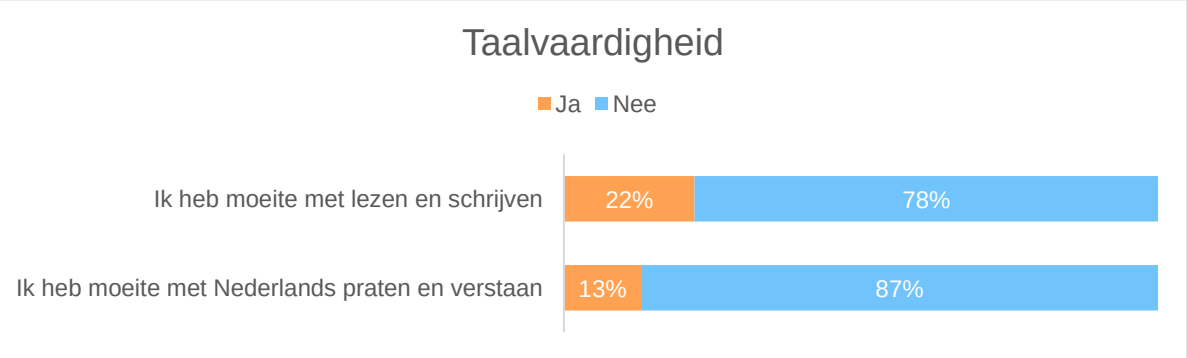
Figuur 6.1.1. Leeftijd (N = 252)

6.1.2. Taalvaardigheid

Hoewel de meeste respondenten de Nederlandse taal vaardig zijn, geeft ruim een tiende van de respondenten aan moeite te hebben met het praten en verstaan van de Nederlandse taal. Daarnaast heeft een op de vijf respondenten moeite met lezen en schrijven. Dit zijn iets vaker 45-plussers dan 45-minners. Onder de groep die moeite heeft met Nederlands praten en verstaan vinden we iets meer uitkeringsgerechtigden dan onder de groep die daar geen moeite mee heeft.

Figuur 6.1.2 Taalvaardigheid (N = 217 ~ 218)

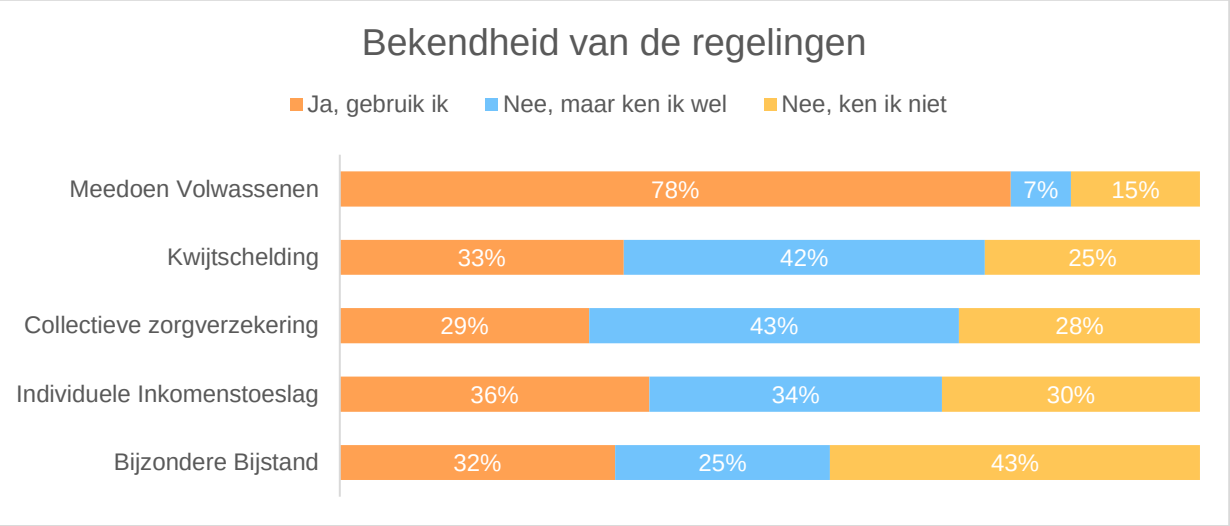
6.2. Kennis en gebruik van regelingen

6.2.1. Regelingen voor volwassenen

Meedoen is de meest bekende regeling

Alle minimaregelingen zijn bij meer dan de helft van de respondenten bekend. Meedoen voor volwassenen (85 procent), kwijtschelding van gemeentelijke belastingen (75 procent) en de collectieve zorgverzekering bij het Zilveren Kruis (72 procent) zijn het best bekend.

Figuur 6.2.1. Gebruik en bekendheid minimaregelingen (N = 210 ~ 245)

Respondenten gebruiken regelingen vooral niet omdat zij deze niet kennen

De belangrijkste reden waarom respondenten bepaalde regelingen niet gebruiken is omdat ze de regeling(en) niet kennen. Dit geldt voor 39 procent van de respondenten. Daarnaast geven respondenten aan dat ze de regelingen niet nodig hebben (18 procent), het aanvragen moeilijk vinden (17 procent) of niet weten hoe ze de regelingen moeten aanvragen (16 procent). Bij ‘anders, namelijk:’ beschrijven respondenten dat ze niet weten of ze in aanmerking komen voor de regelingen, het aanvraagproces niet kunnen overzien, (nog) teveel spaargeld hebben of niet in aanmerking komen omdat ze een auto bezitten.

Figuur 6.2.2. Reden niet-gebruik regelingen (N = 263)

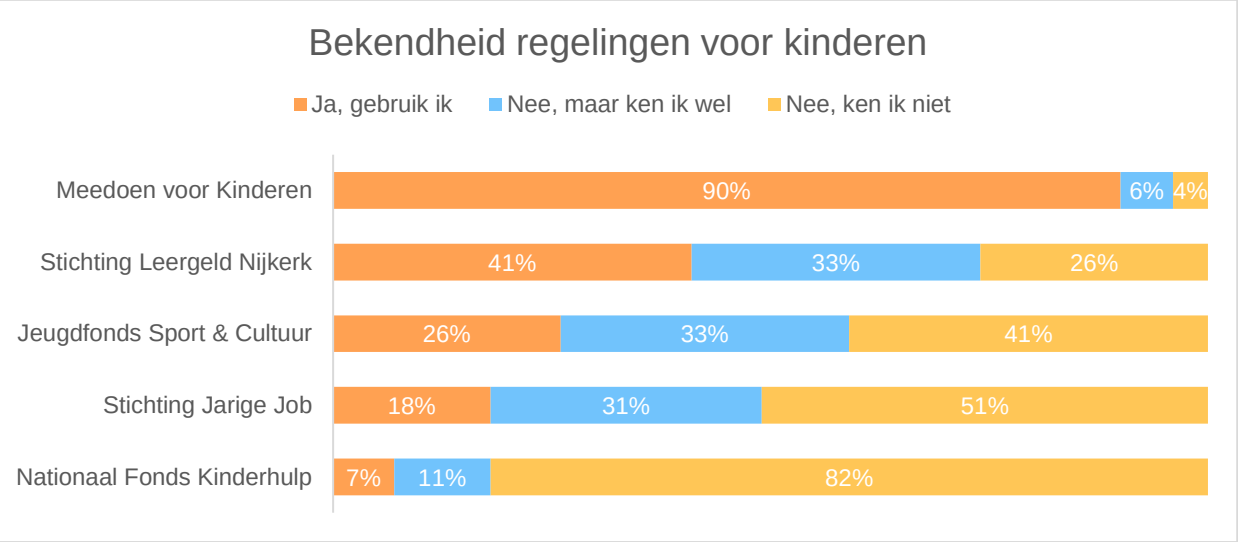

6.3. Regelingen voor kinderen

Negen op de tien ouders kent Meedoen voor kinderen

Ook bij de minimaregelingen voor kinderen geldt dat Meedoen meest bekend is; maar liefst 96 procent van de ouders kent deze regeling. Stichting Leergeld Nijkerk is bij 76 procent van de ouders bekend en zes op de tien ouders kent het Jeugdfonds Sport & Cultuur. Slechts een op de vijf ouders kent het Nationaal Fonds Kinderhulp.

Figuur 6.3.1. Bekendheid van regelingen voor kinderen (N = 44 ~ 49)

Het blijft lastig voor ouders om voldoende kleding/schoenen te kopen voor hun kind.

Een op de drie ouders geeft aan dat het, ondanks de minimaregelingen voor kinderen, lastig blijft om voldoende kleding en/of schoenen aan te schaffen voor zijn kind of om het lidmaatschap van een (sport)vereniging te bekostigen. Daarnaast blijkt 30 procent moeite te hebben met de aanschaf van kleding/spullen die nodig zijn bij de (sport)vereniging en zegt een vijfde van de ouders dat het lastig is om hun kinderen te laten meedoen met vrienden of hun verjaardag te laten vieren.
Hierbij valt het op dat sommige ouders aangeven dat het lastig is om het lidmaatschap voor een (sport)vereniging te bekostigen, terwijl het Jeugdfonds Sport & Cultuur actief is in de gemeente. Als we inzoomen op de groep ouders die aangeeft dat dit voor hun moeilijk is, blijkt dat 13 van deze 15 respondenten *geen* gebruikmaken van het Jeugdfonds Sport & Cultuur (waarvan 9 het Jeugdfonds ook niet kennen. Zij zouden er baat bij hebben om deze regeling te gaan gebruiken.

Figuur 6.3.2. Wat blijft, ondanks de minimaregelingen, te duur? (N = 54)

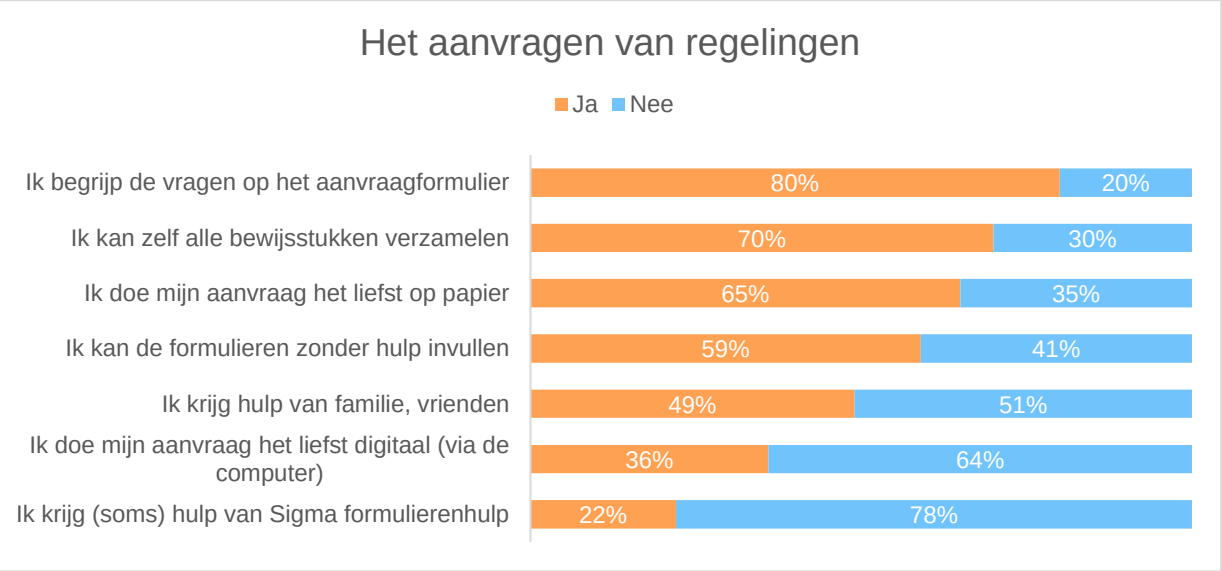

6.4. Aanvragen van regelingen

Een ruime meerderheid kan zelfstandig de aanvraagprocedure doorlopen

Acht op de tien respondenten begrijpt de vragen op het aanvraagformulier en 70 procent kan zelf alle bewijsstukken voor de aanvraagprocedure verzamelen. Dit betekent dat een ruime meerderheid de procedure zelfstandig kan doorlopen; 59 procent van de respondenten kan de formulieren namelijk ook zonder hulp invullen. Tegelijkertijd zegt nog de helft van de respondenten hulp te krijgen van familie of vrienden bij het doen van een aanvraag. Een vijfde krijgt (soms) hulp van Sigma formulierenhulp. De voorkeur van de meeste respondenten gaat ernaar uit om hun aanvraag op papier te doen (65 procent).

Figuur 6.4.1. Stellingen over het aanvragen van minimaregelingen (N = 185 ~ 210)

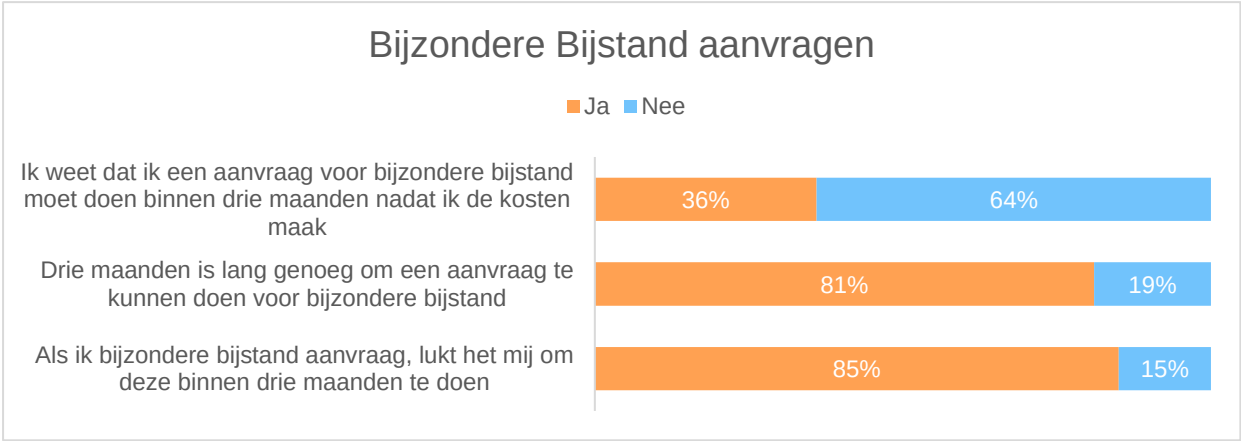

6.5. Bijzondere bijstand

De meeste respondenten weten niet dat hun aanvraag voor bijzondere bijstand binnen drie maanden moet plaatsvinden.

Hoewel slechts een derde van de respondenten daadwerkelijk weet dat hij binnen drie maanden een aanvraag moet doen, lukt het de meeste respondenten (85 procent) wel ‘gewoon’ om binnen drie maanden een aanvraag te doen. Een grote meerderheid (81 procent) vindt de termijn van drie maanden dan ook lang genoeg. Van de groep respondenten die aangeeft dat het hun niet lukt om bijzondere bijstand aan te vragen, weten de meesten niet dat hun aanvraag binnen de termijn van drie maanden gedaan moet worden.

Figuur 6.5.1. Stellingen over het aanvragen van bijzondere bijstand (N = 103 ~ 163)

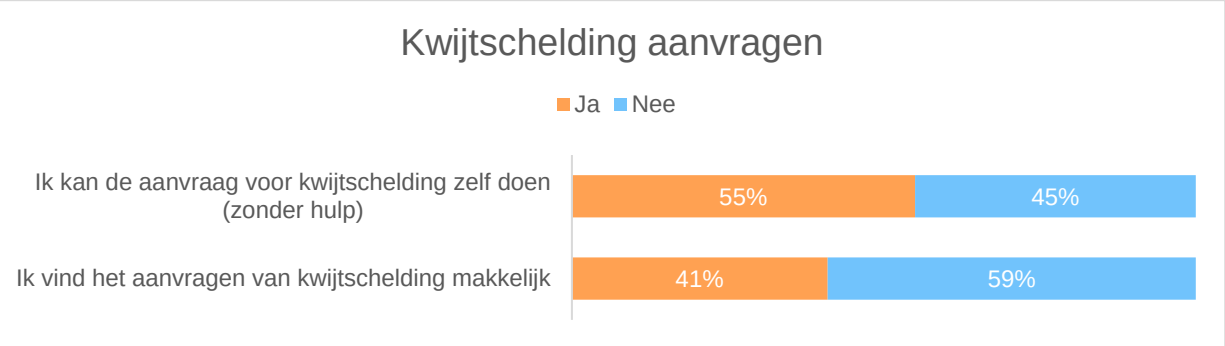

6.6. Kwijtschelding

55 procent kan de aanvraag voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen zelfstandig uitvoeren

Iets meer dan de helft van de respondenten kan de aanvraagprocedure voor de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen zelfstandig en zonder hulp uitvoeren. Respondenten die moeite hebben met lezen en schrijven of de Nederlandse taal kunnen de aanvraag minder vaak zelfstandig doen dan andere respondenten. Dit geldt ook voor 66-plussers. In totaal blijkt 59 procent van de respondenten het aanvragen van kwijtschelding geen gemakkelijke taak te vinden.

Figuur 6.6.1. Stellingen over het aanvragen van kwijtschelding (N = 98 ~ 114)

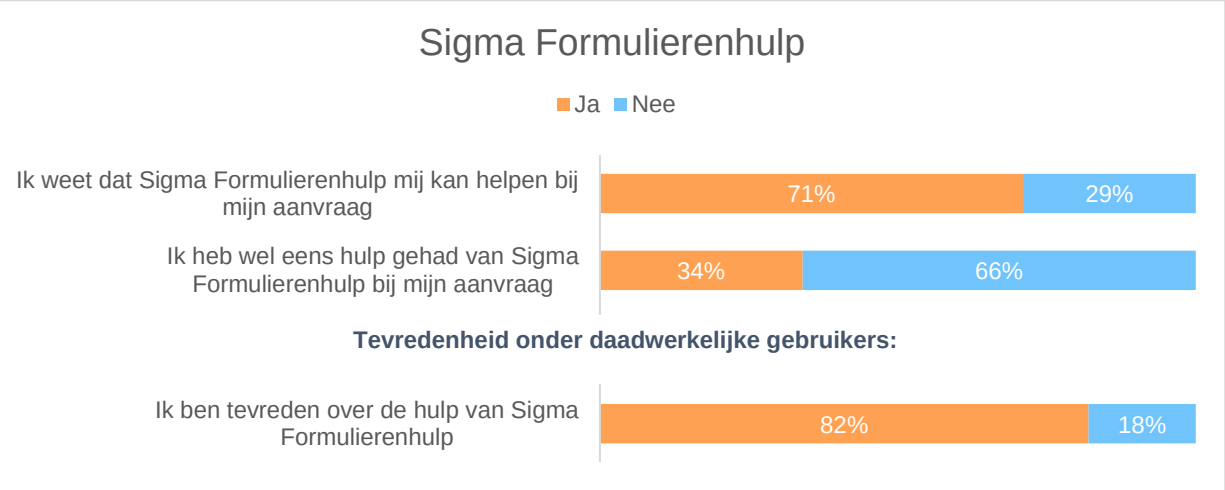

6.7. Ondersteuning van Sigma Formulierenhulp

Respondenten zijn tevreden over de ondersteuning van Sigma Formulierenhulp

Een ruime meerderheid, 71 procent, weet dat hij hulp kan vragen bij Sigma Formulierenhulp bij het doen van een aanvraag en 34 procent[20] heeft ook wel eens hulp gehad van Sigma. De tevredenheid van respondenten over Sigma Formulierenhulp is hoog; 82 procent van de respondenten is tevreden.

Figuur 6.7.1. Stellingen omtrent de tevredenheid over Sigma Formulierenhulp (N = 50 ~ 108)

[20] Het valt op dat 34 procent van de respondenten zegt dat ze wel eens gebruik hebben gemaakt van de ondersteuning Sigma Formulierenhulp (figuur 6.7.1) terwijl eerder 22 procent van de respondenten (figuur 6.4.1) aangaf (soms) hulp te krijgen van Sigma Formulierenhulp. Dit verschil kan worden verklaard door een verschil in het aantal respondenten dat de vraag heeft ingevuld. De aantallen respondenten die aangeven daadwerkelijk hulp te hebben gehad liggen wel in lijn met elkaar (resp. 39 en 41 respondenten).

Toelichting van respondenten

Tot slot konden respondenten een toelichting geven op hun antwoorden over de aanvraagprocedure voor minimaregelingen, 68 respondenten (26 procent) hebben dat ook gedaan. Zij geven met name aan dat ze het aanvragen van regelingen soms lastig vinden en dat ze bovendien niet weten of ze in aanmerking komen. Daarnaast benoemen respondenten dat ze soms hulp nodig hebben van familie of vrienden en de communicatie niet altijd optimaal is, bijvoorbeeld als men lang moet wachten op een reactie.

Hieronder wordt een aantal quotes weergegeven:

'Ik vind de regels voor de regelingen vaak te ingewikkeld en de communicatie met de gemeente niet goed.'

'Ik vraag geen "hulp" meer, want dat betekent dat ik van het kastje naar de muur gestuurd wordt. Bovendien wijzigen de regelingen en voorwaarden vaak. Dan houdt veel op.'

'Ik wist niet dat de gemeente mij kan helpen met het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen.'

'Ik weet niet of mijn inkomen te hoog is.'

'Ik weet eigenlijk niet zo goed of ik gebruik maak van kwijtschelding en wat de mogelijkheden zijn.'

'Wist niet dat dat kon/bestond.'

'Het duurt ontzettend lang voor je bericht krijgt. Dan moet je heel veel stukken aanleveren en vervolgens duurt het weer heel lang voordat een antwoord komt.'

'Ik wist niet dat Sigma mij kan helpen. Dat ga ik de volgende keer aanvragen.'

'Ik wist niet dat ik dat kon aanvragen.'

'Ik was niet bekend met Sigma.'

'Ik heb een mantelzorger die dat voor mij regelt.'

'Ik heb bewindvoering. Zij vullen de meeste formulieren in.'

6.8. Informatie en contact

In deze paragraaf komt de informatievoorziening van de gemeente aan bod, evenals het contact dat respondenten met de gemeente hebben.

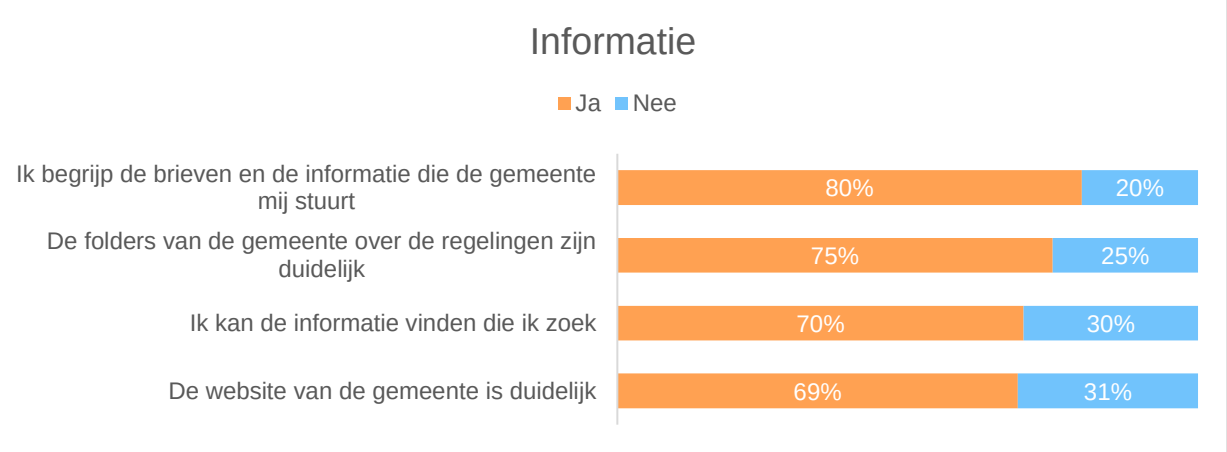
6.8.1. Informatiebronnen en tevredenheid

Meerderheid begrijpt de informatie van de gemeente maar gemiddeld heeft een kwart hier moeite mee

De informatie vanuit de gemeente Nijkerk wordt door de respondenten over het algemeen goed begrepen: 80 procent van de respondenten begrijpt de brieven en informatie, 75 procent vindt de informatiefolders over de regelingen duidelijk en 70 procent kan de informatie vinden die hij zoekt. Dit betekent echter ook dat zo'n 20 tot 30 procent van de respondenten, toch een

behoorlijke groep, hier in meer of mindere mate moeite mee heeft. Als we inzoomen op deze groep, blijkt dat relatief een groot deel van deze respondenten moeite heeft met lezen of schrijven. Bijvoorbeeld: van de respondenten die de folders van de gemeente niet duidelijk vinden, heeft 46 procent moeite met lezen en schrijven. En een derde van de mensen die niet de juiste informatie kan vinden, heeft moeite met lezen en schrijven. Van alle respondenten heeft 22 procent moeite met lezen en schrijven.

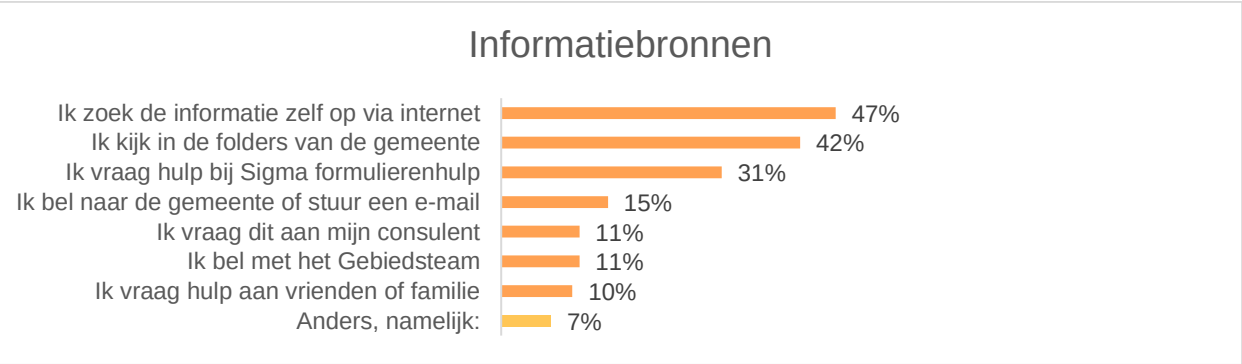
Figuur 6.8.1. Stellingen over de informatievoorziening (N = 139 ~ 203)

Internet is de belangrijkste bron van informatie over regelingen

Bijna de helft van de respondenten zoekt de benodigde informatie over regelingen zelf op via internet (47 procent) of kijkt in folders van de gemeente (42 procent). Een derde vraagt hulp bij Sigma Formulierenhulp. Bij ‘anders, namelijk:’ wordt veelal genoemd dat respondenten hulp krijgen van hun bewindvoerder of (ambulant) begeleider dan wel dat zij informatie verzamelen via lokale bladen zoals ‘De Stad Nijkerk’.

Figuur 6.8.2. Bron van informatie over regelingen (N = 263).

6.8.2. Rapportcijfer en toelichting

6,7 **voor informatie**

Respondenten geven gemiddeld een 6,7 voor de informatie die de gemeente Nijkerk verstrekt over minimaregelingen.

Inzoomen op de rapportcijfers

Onderstaande tabel geeft meer inzicht in de cijfers die zijn gegeven. Te zien is dat bijna de helft van de respondenten een goed rapportcijfer geeft (8 – 10). Over het algemeen geven respondenten die moeite hebben met lezen en schrijven gemiddeld het laagste cijfer (een 6,0).

Tabel 6.8.1 Breder beeld van de rapportcijfers

Rapportcijfer	Aantal respondenten	Aandeel
Onvoldoendes (1 - 5)	44	24%
Voldoendes (6 - 7)	57	30%
Goed (8 – 10)	87	46%
Totaal	**188**	**100%**

Toelichting

117 respondenten (44 procent) hebben nog een toelichting gegeven op hun antwoorden rondom de informatievoorziening van de gemeente. De reacties van respondenten kunnen worden onderverdeeld in de volgende categorieën:

- De meeste respondenten uiten hun tevredenheid in de reactie: ze vinden de informatie duidelijk, voelen zich geholpen en zijn tevreden over de informatievoorziening (40 respondenten).
- Een kleiner aantal geeft verbeterpunten aan. Deze liggen vooral op het vlak van de telefonische bereikbaarheid van medewerkers bij vragen, de begrijpelijkheid van informatie en aanvraagprocedure en de wens voor informatie per post.

Op de volgende pagina worden enkele quotes van respondenten weergegeven.

'De informatie is duidelijk genoeg.'

'De informatievoorziening is voor verbetering vatbaar. Het zoeken naar informatie op Nijkerk.eu levert een berg aan niet relevante data op, die dan nog eens door mijzelf gefilterd dient te worden. Soms is de juiste informatie helemaal niet aanwezig of verouderd.'

'Alles staat duidelijk op de website vermeld. Bij vragen bellen we vaak even met de gemeente. Hierbij krijgen we altijd goed en duidelijk antwoord.'

'Mag nog meer in begrijpelijk taal.'

'Behulpzame consulent en duidelijke schriftelijke informatie.'

'Ben zeer tevreden. Als je zuinig en eerlijk bent, is het allemaal goed te doen. We leven in en goed land!'

'De gemeente van Nijkerk doet altijd haar best om mensen goed en dadelijk hulp te bieden. Bedankt!'

'De informatie is over het algemeen wel duidelijk. Wel heb ik eens gekeken naar de aanvraag voor individuele inkomenstoeslag, maar vind dat best wel ingewikkeld en hoop werk om dat in te vullen.'

'Ik denk dat ik (nog) geen of te weinig gebruik maak van de mogelijkheden die er zijn.'

'Duidelijk, en goed advies. Soms moeilijk bereikbaar.'

'Graag meer informatie via de post.'

'Het is vaak omslachtig en veel papierwerk.'

'Het kan allemaal veel duidelijker; ik moet alles vragen aan familie.'

'Ik loop vaak tegen onduidelijke informatie aan. Hierdoor gaan er vaak dingen mis. Wat meer stress kost dan gemak.'

6.9. Contact met de gemeente

Respondenten zijn overwegend positief over hun contact met de gemeente

Een zeer ruime meerderheid van de respondenten uit zich tevreden over het contact dat ze hebben (gehad) met de gemeente Nijkerk: ze vinden de medewerkers vriendelijk (97 procent), medewerkers nemen voldoende tijd voor ze (91 procent) en komen hun afspraken na (89 procent). Daarnaast voelen respondenten zich serieus genomen en krijgen ze voldoende uitleg (87 procent).

Er is ook verbetering mogelijk in het contact: vier op de tien respondenten weet namelijk niet waar hij moet zijn met vragen over de minimaregelingen en krijgt geen informatie over andere regelingen waar ze gebruik van kunnen maken van de consulenten.

Figuur 6.9.1. Stellingen over het contact met de gemeente (N = 115 ~ 196)

6.10. Rapportcijfers en toelichting

6,8 **voor contact over minimaregelingen**

Ondanks dat veel respondenten tevreden zijn over de bejegening door de consulenten (zie figuur 6.9.1) geven respondenten gemiddeld een 6,8 aan het contact met de gemeente Nijkerk over minimaregelingen.

Inzoomen op de rapportcijfers

Ongeveer een vijfde van de respondenten geeft een onvoldoende, terwijl 43 procent het contact over de minimaregelingen beoordeelt met een 8 of hoger. Respondenten zonder bijstandsuitkering geven een iets hoger rapportcijfer (7,0) dan respondenten met een bijstandsuitkering (6,6). Daarnaast geven respondenten die moeite hebben met lezen en schrijven gemiddeld gezien een lager cijfer (6,4) dan respondenten die daar geen moeite mee hebben (7,0).

Tabel 6.10.1 Breder beeld van de rapportcijfers (N = 222)

Rapportcijfer	Aantal respondenten	Aandeel
Onvoldoendes (1 - 5)	41	18%
Voldoendes (6 - 7)	86	39%
Goed (8 – 10)	95	43%
Totaal	**222**	**100%**

Toelichting

De toelichting die sommige respondenten gaven zijn te verdelen in de volgende categorieën:

- Een flinke groep respondenten laat weten tevreden te zijn over het contact met de gemeente; respondenten vinden dat ze telefonisch goed en vriendelijk te woord worden gestaan en dat de procedure goed wordt uitgelegd (35 respondenten);
- Daarnaast geeft een groep respondenten aan dat ze (nog) geen contact hebben gehad met de gemeente; bijvoorbeeld omdat ze voornamelijk contact hebben gehad met het

Gebiedsteam, geen vragen hebben of hun het aanvragen van regelingen is afgehandeld door hun zoon/dochter (19 respondenten).

- Tot slot geven respondenten verbeterpunten aan. Zo wordt bijvoorbeeld benoemd dat ze het lastig vinden niet vooraf te weten of hun aanvraag wel of niet toegewezen zal worden, dat ze moeite hebben om een vraag te stellen of de juiste plek te vinden om hun vraag te stellen, lang moeten wachten of incidenteel een onprettig contact hebben ervaren met een medewerker (17 respondenten).

Hieronder staan enkele quotes van respondenten weergegeven.

'Alles is duidelijk!'

'Als ik bel, word ik altijd goed en vriendelijk te woord gestaan.'

'Als ik ze persoonlijk spreek over een regeling, doen ze het goed en behandelen ze je echt als mens! De informatie die ze persoonlijk aan je geven waarvoor je in aanmerking kan komen wordt niet voldoende gedaan, wat echt jammer is. Dan wordt er gezegd dat je de krant moet lezen. Daar staat sommige informatie in. Dat vind ik echt onduidelijk en moeilijk want je haalt er niet uit of je daar zelf in aanmerking komt.'

'De medewerkers voor de gemeente Nijkerk zijn altijd vriendelijk en nemen mij serieus.'

'De medewerkers zijn altijd correct en hebben geduld ze nemen de verantwoordelijkheid voor hun werk!'

'Het duurt te lang voordat je een keer terug wordt gebeld.'

'Het is soms lastig dat je van te voren niet precies weet wat je, binnen een aanvraag, wel of niet toegekend krijgt. Hier kan de consulent mijns inziens weinig aan doen, aangezien (wettelijke) toetsing altijd achteraf plaatsvind.'

'Ik ben een oudere man en weet soms niet welke regelingen er zijn. Mijn kinderen helpen soms. Zo wist ik dat ik gebruik kon maken van de regeling Meedoen. Ik zou het prettig vinden als de gemeente informatie stuurt per post. Ik kijk niet iedere dag op de site van de gemeente.'

'Ik vind het Wmo en Gebiedsteam, en Bijstand en Participatie verwarrend. Het zou handiger zijn als er één aanspreekpunt zou zijn. Maar misschien komt het omdat ik in 2020 tijdens de coronacrisis hier kwam wonen, dus weinig persoonlijk contact heb gehad. Ik raakte ervan in de war.'

'Korte communicatielijnen; dat werkt/praat prettig.'

'Sommige dingen vind ik moeilijk om te vragen en dan weet ik niet goed waar ik moet zijn! Ik heb ook moeite met begrijpend lezen.'

'Vaak veel te lang wachten.'

'Wordt niet echt meegedacht over een eventuele andere oplossing.'

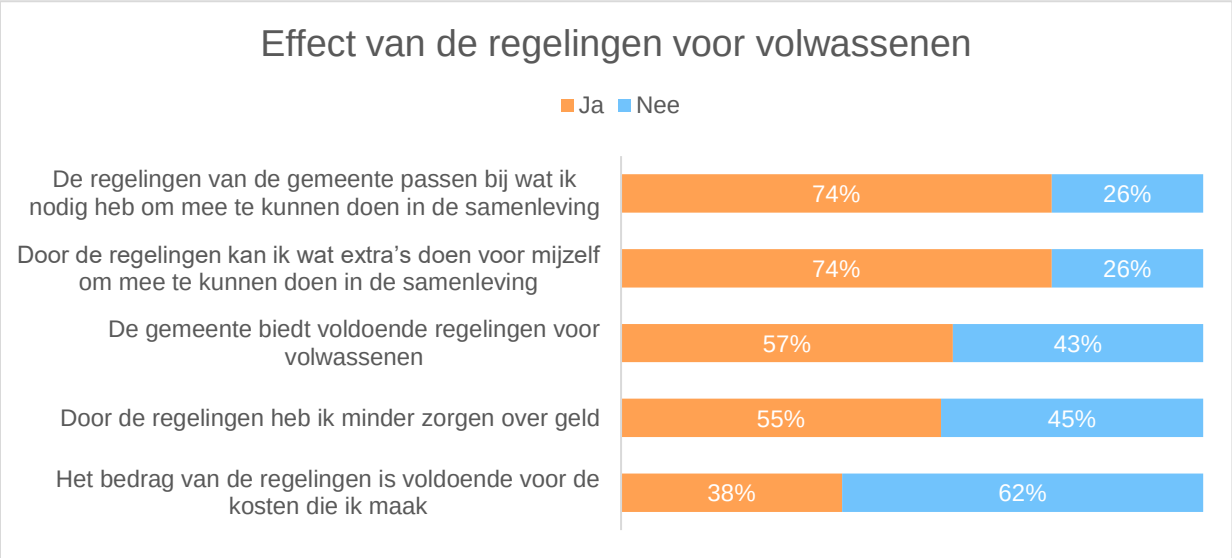
6.11. Effecten van de regelingen

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan de effecten van de regelingen, zoals de respondenten deze ervaren.

De regelingen passen bij wat respondenten nodig hebben en geven hen de kans iets extra's te doen.

Driekwart van de respondenten geeft aan dat de regelingen voor volwassenen passen bij wat hij nodig heeft om mee te doen in de samenleving en om iets extra's te doen voor zichzelf. Iets meer dan de helft van de respondenten vindt dat er voldoende regelingen zijn voor volwassenen. Toch geeft 62 procent aan dat het bedrag van de regelingen niet voldoende is voor de kosten die hij maakt.

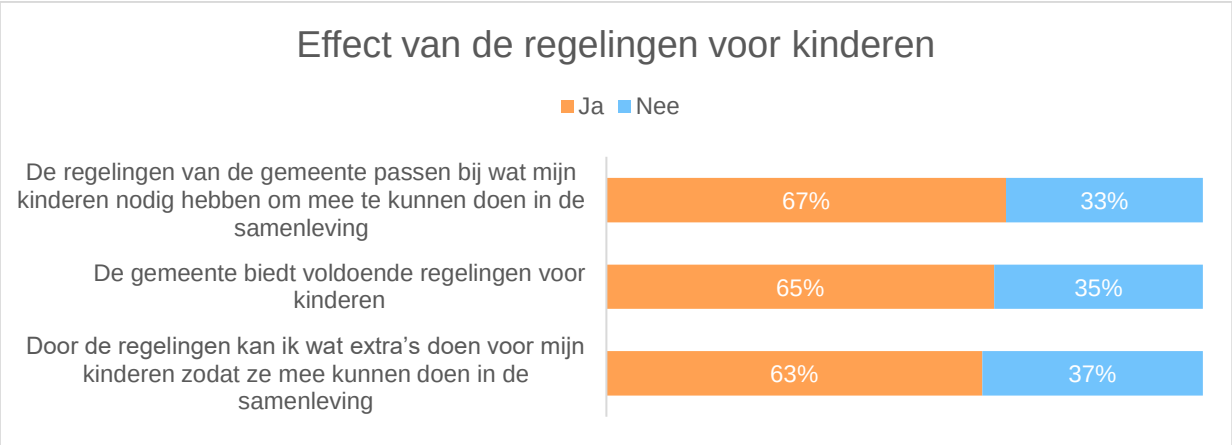
Figuur 6.11.1. Het effect van de regelingen voor volwassenen (N = 141 ~ 190)

Twee derde van de ouders vindt dat de gemeente voldoende kindregelingen aanbiedt

Twee derde van de ouders is positief over de invloed van de regelingen voor kinderen: de regelingen zouden passen bij wat hun kinderen nodig hebben, er zijn voldoende regelingen voor kinderen en ze helpen om mee te doen in de samenleving. Tegelijkertijd betekent dit dat een derde van de ouders hier anders in staat; zij vinden dat er niet voldoende regelingen zijn en zij voelen zich niet in staat om iets extra's te doen voor hun kinderen.

Figuur 6.11.2. Het effect van de regelingen voor kinderen (N = 54 ~ 60)

Toelichting van respondenten

97 respondenten (37 procent) hebben nog een toelichting gegeven bij hun antwoorden. De opmerkingen zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

- Respondenten geven aan dat het (steeds) lastig(er) is om rond te komen, ondanks de minimaregelingen waar ze aanspraak op mogen maken. In het bijzonder benoemen veel respondenten dat het nauwelijks lukt om te sporten met het bedrag vanuit Meedoen. Daarnaast wordt meerdere keren genoemd dat sommige kosten noodzakelijk zijn maar buiten een regeling vallen of dat de bijdragen daarvoor niet hoog genoeg zijn, zoals voor een kappersbezoek, vervangen van witgoed of een tandartsrekening (30 respondenten);
- Daarnaast kennen respondenten sommige regelingen niet en weten daardoor ook niet of ze er recht op hebben (18 respondenten);
- Tot slot benoemen respondenten dat ze blij zijn met het aanbod van regelingen; het helpt hen om te sporten en net iets extra's te kunnen ondernemen. Toch blijft het voor velen ook vooral een manier om de binnenkomende rekeningen van te betalen (18 respondenten).

'Als je net iets teveel verdient heb je nergens recht op. Het wordt steeds duidelijker dat hard werkende mensen (met een aandoening of alleenstaande) toch vaak in armoede leven.'

'Bedragen/vergoedingen zijn veelal niet kostendekkend. In de praktijk moet ik zelf ook nog een (fors) bedrag bijbetalen. Dit heeft tot gevolg dat ik bepaalde zaken die eigenlijk wel nodig heb maar 'laat zitten'. Dit is overigens niet altijd aan de gemeentelijke regelingen toe te schrijven. Landelijk beleid speelt hier ook een (grote) rol in.'

'De bedragen zijn erg laag om een jaar te kunnen sporten bijvoorbeeld.'

'De kosten zijn op het moment zo hoog, dat de regelingen op gaan aan rekeningen, zoals 385 euro aan eigen risico.'

'Het is fijn dat het er is.'

'Extra steun van de gemeente is welkom, maar ik heb liever dat de bijstand verhoogd wordt en dat de kostdelersnorm wordt afgeschaft. Het is heel moeilijk om rond te komen.'

'Het blijft moeilijk om rond te komen als alle kosten eraf zijn. Ik kan geen buffer opbouwen voor onvoorziene zaken.'

'Het huidige leven is duurder geworden; er zijn veel verwachtingen en hoge eisen.'

'Het jaarbedrag zou ruimer kunnen.'

'Het Meedoen-bedrag voor volwassenen is minimaal. Ik kan hier geen sportschool van betalen.'

'Ik ben blij met de dingen die vergoed worden.'

'Ik kan nu niet een sport doen of naar verenigingen met uitjes en andere activiteiten. Dat red je niet voor 150 euro. Al ben ik echt wel dankbaar voor dat extraatje die de mindering van mijn UWV uitkering opvangt in januari.'

'Meedoen helpt zeker om wat te doen voor jezelf. Om bij de maatschappij te horen en om even iets met je sport of iets anders te doen.'

'Op deze manier sta ik niet helemaal aan de zijlijn van de samenleving.'

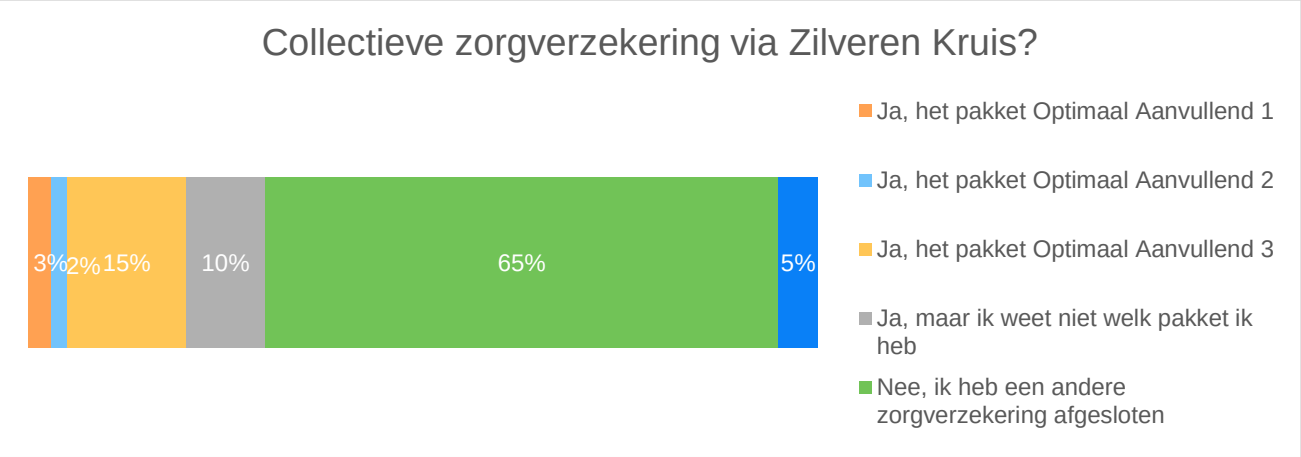
6.12. Medische kosten

Deze paragraaf geeft inzicht in de medische kosten van respondenten en de gevolgen daarvan op hun financiële situatie.

De meeste respondenten hebben geen collectieve zorgverzekering afgesloten

Twee derde van de respondenten heeft geen collectieve zorgverzekering voor minima (CZM) via het Zilveren Kruis afgesloten. Een derde heeft dat wel, en onder deze groep is het aanvullende pakket 'Optimaal Aanvullend 3' het meest populair.

Figuur 6.12.1. De afgesloten zorgverzekering van respondenten (N = 243)

Respondenten sluiten geen CZV af omdat ze blij zijn met hun huidige verzekering

De belangrijkste reden voor respondenten om geen collectieve zorgverzekering af te sluiten bij Zilveren Kruis is dat ze blij zijn met hun huidige zorgverzekering. Daarnaast wordt genoemd dat een collectieve zorgverzekering te duur wordt gevonden (18 procent) of dat het pakket niet past bij de behoeften (16 procent).

Figuur 6.12.2. Redenen voor het niet afsluiten van een collectieve zorgverzekering (N = 159)

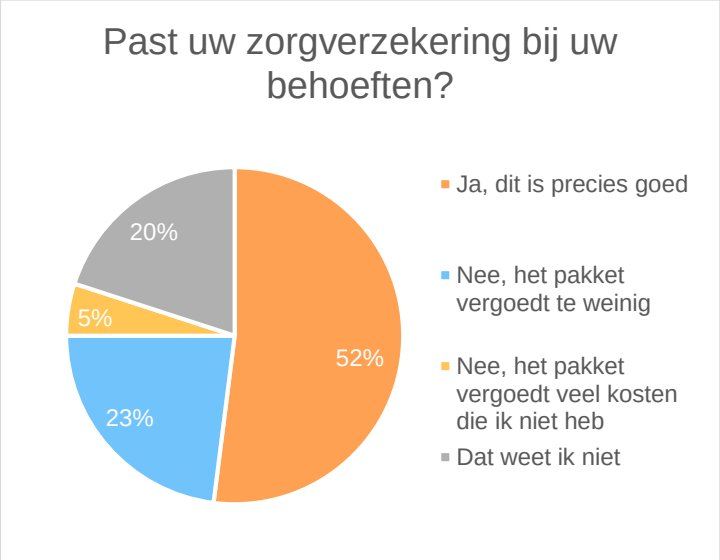

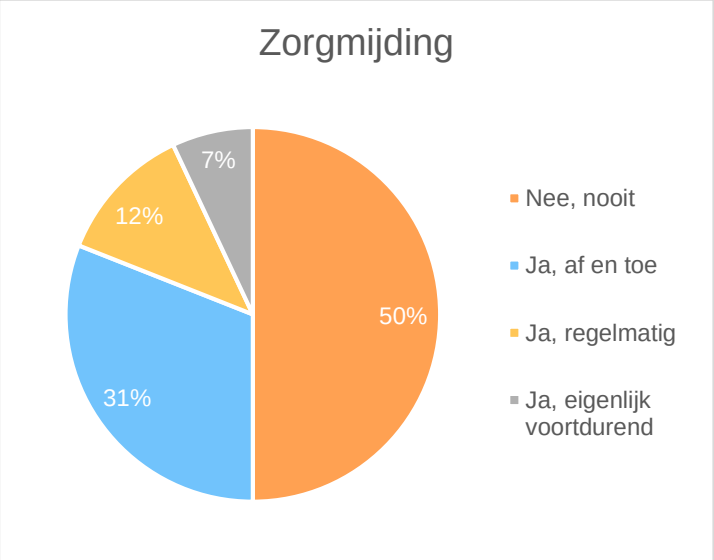
De helft van de respondenten mijdt wel eens zorg

Respondenten zijn gevraagd of ze vinden dat hun huidige zorgverzekering past bij wat ze nodig hebben (of denken te hebben). De helft van de respondenten geeft aan dat hun zorgverzekering voorziet in hun behoeften terwijl voor een kwart het pakket te weinig vergoedt. Daarnaast blijkt dat respondenten soms zorg mijden. Op de vraag of het wel eens voorkomt dat respondenten geen medicijnen vragen of niet naar de tandarts, fysiotherapeut of het ziekenhuis gaan omdat het te duur is, antwoordt de helft bevestigend. Een derde van de respondenten zegt af en toe zorg te mijden, 12 procent doet dat regelmatig en 7 procent zelfs voortdurend.

Sommige groepen mijden iets vaker zorg dan andere. Zo is zorgmijding onder 27- tot 65-jarigen iets hoger dan onder 66 plussers en geven bijstandsgerechtigden vaker aan zorg te mijden dan respondenten die geen (bijstands)uitkering krijgen. Ook mensen die moeite hebben met de Nederlandse taal mijden zorg iets vaker dan gemiddeld. Tenslotte is de zorgmijding onder chronisch zieke respondenten iets hoger dan onder respondenten zonder chronische ziekte of beperking.

Figuur 6.12.3. Geschiktheid van de zorgverzekering & zorgmijding (N = 245 & 251)

Toelichting van de respondenten

Ook betreffende de vragen over medische kosten konden respondenten een toelichting geven op hun antwoorden. In totaal hebben 115 respondenten (44 procent) van deze mogelijkheid gebruikgemaakt. Het aantal reacties is groot; respondenten geven er blijk van dat medische kosten voor hen een belangrijk thema vormen. De reacties zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

- Een flink deel van de respondenten geeft aan dat ze minder vaak naar de tandarts of fysiotherapeut gaan en medicatie waar ze (extra) voor moeten betalen uitstellen of niet gebruiken (32 respondenten);
- Daarnaast geeft een groep respondenten aan dat hun zorgverzekering niet volledig past bij wat ze nodig hebben. Dit speelt op verschillende vlakken; men geeft aan dat de premie van de collectieve zorgverzekering hoog is, de tandartsverzekering bij elke verzekeraar slechts tot een bepaalde hoogte de kosten dekt, een aanvullende verzekering prijzig is, merken van medicatie (te) vaak worden gewisseld en dat een zorgverzekering lang niet alle kosten dekt (23 respondenten);
- Sommige respondenten benoemen dat het eigen risico voor hen problematisch is om te betalen (10 respondenten);

Op de volgende pagina volgt een aantal quotes van respondenten.

'Uitstellen van zorg doe ik alleen met de medicijnen omdat je eigen bijdrage moet betalen. Soms heb je het geld gewoon niet voor de medicijnen. Dan stel ik dat uit.'

'De collectieve zorgverzekering is duurder dan degene die ik momenteel heb.'

'De eigen bijdrage is zeer problematisch, vooral de grote bedragen na een ziekenhuis- en tandarts bezoek.'

'De tandarts stel ik uit. Vind ik te duur.'

'De zorgkosten zijn te duur voor mij, ik kan niet naar de fysio- of tandarts.'

'Het enige probleem dat ik heb, qua zorgverzekering en medicijnen, is dat insuline niet wordt vergoed en ik ieder jaar meteen mijn volledige eigen risico daar aan kwijt ben. Maar dat heb je bij iedere zorgverzekering dus dat zal ook niet veranderen.'

'Al sinds het eigen risico bestaat, huiver ik voor de rekeningen die zo ineens kunnen komen en opstapelen.'

'Tandarts is ondanks gedeeltelijke vergoeding voor mij veel te duur. Je redt het in de bijstand maar kunt geen excessen opvangen.'

'De eigen bijdrage van 385 euro moet ik ieder jaar betalen door chronische ziekte. Eén controle in ziekenhuis en je betaalt het hele bedrag. En daarna doet het er niet meer toe. Een raar systeem. Voor mij is het een halve uitkeringsmaand.'

'Medische kosten zijn meestal onverwachte extra kosten. Het kan er ineens zijn. Soms komt het voor dat ik mij die extra kosten op dat moment niet kan veroorloven van mijn maandinkomen. Dan gaan andere kosten voor.'

6.13. Tips en adviezen van respondenten

Aan het eind van de vragenlijst kregen respondenten de gelegenheid om tips en adviezen te geven voor het minimabeleid van de gemeente. In totaal hebben 61 respondenten dit gedaan. Hun antwoorden kunnen worden onderverdeeld in de volgende categorieën:

- Respondenten zouden graag zien dat het bedrag van sommige regelingen wordt verhoogd, met name voor kosten op het gebied van sport en zorg, of dat de regelingen ruimer toegepast mogen worden in de zin dat meer mensen in aanmerking komen voor een regeling (24 respondenten);
- Een groep respondenten benoemt dat er verbeteringen mogelijk zijn omtrent de informatievoorziening; bijvoorbeeld communicatie in makkelijkere bewoordingen, actieve communicatie over het regelingenaanbod en niet alles digitaal (14 respondenten);
- Tot slot vragen respondenten om meer maatwerk door vooral naar de situatie van het individu te kijken en aan sommige doelgroepen meer aandacht te besteden, bijvoorbeeld chronisch zieken of inwoners met een licht verstandelijke beperking (11 respondenten).

Op de volgende pagina wordt een aantal quotes van respondenten weergegeven.

'Bij crisis is het mij niet duidelijk wat de gemeente voor me kan doen. Het is vaak moeilijk om dat te weten te komen.'

'Meer contact zoeken met mensen met een laag inkomen en een regeling op maat aanbieden.'

'Misschien wat meer aandacht voor chronisch zieken.'

'Op de website een duidelijkere pagina met alle regelingen op een rij, en met up to date informatie over elke regeling.'

'Voor mensen met laag inkomen is medicatie een hele grote zorg; vermoeiend en soms onbetaalbaar.'

'Wellicht kan het bedrag van 150 euro (Meedoen) om mee te doen aan activiteiten wat verhoogd worden: sociaal isolement ligt snel op de loer.'

'Zou graag op de hoogte gesteld willen worden van regelingen waar ik recht op heb.'

'Zoveel mogelijk informatie per post sturen om op de hoogte te blijven, want er verandert veel.'

'Meer duidelijkheid wat regelingen betreft.'

'Graag beter op persoonlijke situatie afstemmen: de voorwaarden van de regelingen matchen niet/lijken niet te matchen met onze situatie. Desondanks zouden we voor meer in aanmerking moeten komen, want we leven nu ver onder de minimum en weten niet hoe lang we dit nog kunnen volhouden.'

'De minimaregelingen zijn hetzelfde gebleven terwijl alle kosten meer worden. Dan kun je er steeds minder mee doen.'

'Er zijn denk ik best veel mensen (net als ik) die net iets te veel verdienen (100 euro) om voor sommige zaken in aanmerking te komen. Dit levert veel stress, zorgen en pijn op. Denk ook aan deze mensen. Die willen wel maar kunnen het lichamelijk gewoon niet.'

'Bredere vergoeding voor sporten.'

7. Scenario analyse

In deze (deel)rapportage is op basis van verschillende aannames een aantal scenario's doorgerekend, dan wel opgetekend. Daarnaast is op basis van de bevolkingsprognose van het CBS een inschatting gemaakt van de te verwachte kosten van de minimaregelingen in de komende jaren. Uiteraard gaat dit om een schatting. In dit hoofdstuk benoemen we kort de belangrijkste bevindingen.

Bevolkingsprognose en raming minimahuishoudens

Het CBS heeft een bevolkingsprognose opgesteld voor de komende jaren voor alle gemeenten in Nederland. Tussen 2020 en 2025 is voor de gemeente Nijkerk de prognose dat het totaal aantal inwoners met zo'n 1.200 gaat stijgen (+2,8 procent). Aansluitend zal het aantal huishoudens eveneens stijgen. Het aantal kinderen tot 20 jaar zal naar verwachting echter afnemen met 4,7 procent (-500 kinderen tot 20 jaar).

Het Centraal Planbureau (CPB, 2021) heeft op het verzoek van het CBS ramingen gemaakt voor 2021 en 2022 van het aandeel huishoudens met een laag inkomen[21]. Deze ramingen wijzen erop dat het aandeel minimahuishoudens met een risico op armoede in 2021 en 2022 waarschijnlijk vrijwel stabiel blijft (6,8 procent in 2020, 6,7 procent in 2021 en 6,8 procent in 2022) (Bron: Armoede en sociale uitsluiting, CBS 2021).

Gevolgen gebruik en programmakosten regelingen

Op basis van bovenstaande ontwikkelingen (het aandeel minima blijft gelijk, het aantal huishoudens zal stijgen en het aantal kinderen zal gaan dalen) is per regeling een overzicht gemaakt van de te verwachte kosten in 2025. Daarvoor gelden de volgende aannames:

- Het bereik van de regeling wijzigt niet en is gelijk aan het bereik in 2020;
- De inkomensgrens, voorwaarden, inrichting en maximale bedrag van de regeling wijzigen niet;
- De kosten per regeling wijzigen niet. Het gemiddelde bedrag per verstrekking blijft gelijk aan dat in 2020. Uitvoeringskosten worden hier niet meegenomen;
- Daarnaast rekenen we (in een extra kolom) 10 procent onvoorziene kosten door, deze komen bij het totaal op. Dit doen we omdat we nooit met volledige zekerheid kunnen zeggen hoeveel het gebruik toe- of afneemt.

In grote lijnen komt het er op neer dat, omdat het aantal huishoudens en volwassenen licht stijgt aldus het CBS, het gebruik en daarmee de programmakosten voor die regelingen eveneens licht zullen toenemen tot 2025. Voor de regelingen voor kinderen geldt juist het tegenovergestelde; omdat de bevolkingsprognose een kleine daling laat zien volgen de programmakosten deze daling. Wordt er echter 10 procent onvoorziene kosten meegerekend dan komen de programmakosten in 2025 ook voor de kindregelingen hoger uit dan in 2020.

[21] De lage-inkomensgrens van het CBS is gebaseerd op het niveau van een bijstandsuitkering voor een alleenstaande in 1979, omdat de uitkering in dat jaar bijzonder hoog was. Sinds 1979 wordt dit bedrag jaarlijks door het CBS geïndexeerd op basis van de inflatie zodat er voor elk jaar een vast koopkrachtbedrag bepaald kan worden. De lage-inkomensgrens heeft in 2020 een waarde van € 13.247.

Tabel S7.1 Overzicht programmakosten regelingen 2020 en schatting doorrekening 2025

Regeling	Programma-kosten 2020	Schatting programmakosten 2025 bij ongewijzigd bereik, kosten en beleid (o.b.v. bevolkingsprognose)	Schatting programmakosten 2025 + 10% onvoorziene kosten
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	€ 56.295	€ 58.868	€ 64.755
Bijzondere bijstand	€ 543.929	€ 568.794	€ 625.674
Individuele inkomenstoeslag	€ 158.583	€ 165.832	€ 182.415
Collectieve zorgverzekering	€ 63.790	€ 67.137	€ 73.851
Meedoen totaal	€ 436.350	€ 438.369	€ 482.140
• *Meedoen volwassenen*	*€ 225.300*	*€ 237.121*	*€ 260.833*
• *Meedoen kinderen regulier*	*€ 189.600*	*€ 180.740*	*€ 198.814*
• *Meedoen kinderen zwemles*	*€ 16.500*	*€ 15.789*	*€ 17.302*
• *Meedoen kinderen geboorte*	*€ 4.950*	*€ 4.719*	*€ 5.191*
Stichting Leergeld (subsidie) 2020[22] Stichting Leergeld (subsidie) 2019[23]	€ 21.198 € 24.545	€ 23.398	€ 25.738
Jeugdfonds sport en cultuur (subsidie) [24]	€ 32.828	€ 31.294	€ 34.423

Een aantal beleidsscenario's

KWIZ heeft een aantal beleidsscenario's (mogelijke wijzigingen) uitgewerkt voor de gemeente. In het onderstaande geven we een kort overzicht per scenario weer. Voor een uitgebreidere weergave, achtergrondinformatie en motivatie rondom aannames en keuzes voor de scenario's verwijzen we naar de desbetreffende paragraaf.

Wijzigen referteperiode Individuele Inkomenstoeslag

Om in aanmerking te komen voor de individuele inkomenstoeslag moeten inwoners van de gemeente Nijkerk twee jaar (24 maanden) of langer een inkomen hebben dat niet hoger is dan 101 procent van de bijstandsnorm. De meeste andere gemeenten hanteren een referteperiode van drie jaar (36 maanden) of langer om in aanmerking te kunnen komen voor de individuele inkomenstoeslag. Een enkele gemeente kent een

[22] De subsidie voor Stichting Leergeld bedraagt in 2022 € 30.000. Als dit volledige bedrag wordt gebruikt dan zal de schatting voor 2025 waarschijnlijk hoger liggen dan hier is berekend. Omdat we bij alle doorrekeningen uitgaan van een ongewijzigd beleid en bereik is de prognose niet aangepast op het bedrag van 2022.
[23] Voor de prognose voor Stichting Leergeld gaan we uit van 2019 als basisjaar. In verband met de lockdown door de coronamaatregelen is het aantal aanvragen in 2020 fors lager dan in 2019. Zo gingen bijvoorbeeld schoolkampen in 2020 nauwelijks door.
[24] De subsidie voor het Jeugdfonds sport en cultuur bedraagt in 2022 € 30.000. Omdat we bij alle doorrekeningen uitgaan van een ongewijzigd beleid en bereik is de prognose niet aangepast op het bedrag van 2022. Omdat voor de komende jaren een kleine daling in het aantal kinderen wordt voorspeld kan dit bedrag overigens ook voldoende zijn (de subsidie in 2020 was immers iets hoog dan in 2022).

referteperiode van vijf jaar. Een langere referteperiode betekent dat minder mensen in aanmerking komen voor de regeling, er zijn immers meer huishoudens die twee jaar of langer een minimuminkomen hebben dan huishoudens die drie jaar of langer een dergelijk inkomen hebben.

Het wijzigen van de referteperiode van twee jaar naar drie jaar leidt ertoe dat de doelgroep voor de regeling kleiner wordt. In de Armoede Index is de doelgroep van de huidige regeling op 465 huishoudens geschat. Op basis van ervaringscijfers en hetzelfde model dat ten grondslag ligt aan de Armoede Index[25] schatten we de doelgroep in dit scenario op 425 huishoudens. Als het bereik onder deze 'nieuwe' doelgroep net zo hoog is als onder de huidige doelgroep (namelijk 65 procent) dan leidt dat tot een afname van 27 huishoudens in het aantal gebruikers. Daar is naar schatting een kostenbesparing van ruim € 14.000 mee gemoeid (uitgaande van de kosten en bedragen in 2020).

Een alternatief voor de collectieve zorgverzekering

Het gebruik van de collectieve zorgverzekering is aan de lage kant en ligt lager dan in veel andere gemeenten, zo blijkt uit de Armoede Index en het Evaluatierapport van BS&F. Daarnaast zijn ook de inkomensgrenzen in de gemeente Nijkerk voor deze regeling anders dan die in veel andere gemeenten en blijkt uit meerdere (deel)onderzoeken dat veel inwoners de prijs van de pakketten (te) hoog is en de inhoud van de pakketten niet voor iedereen passend is. Daarom geven we een aantal alternatieven weer voor de collectieve zorgverzekering.
De programmakosten van de collectieve zorgverzekering bedroegen in 2020 € 63.790. Deze kosten vallen weg indien de gemeente besluit deze regelingen op te heffen.

Inwoners (laten) begeleiden naar een passende reguliere zorgverzekering
Als de collectieve zorgverzekering zou worden afgeschaft, moeten de deelnemers hiervan een nieuwe zorgverzekering afsluiten. Omdat de keuze aan pakketten de laatste jaren flink is gestegen heeft (een deel van) deze groep er baat bij als ze worden geholpen bij het kiezen van het voor hun juiste pakket. De gemeente bijvoorbeeld in december twee weken lang spreekuur hiervoor houden en consulenten inzetten om mensen te helpen kiezen. Voor 8 dagdelen inloopspreekuur, met 1 consulent van de gemeente, zullen de (personele) kosten zo'n € 2.880 bedragen. Bij het inzetten van 2 consulenten verdubbelt dit bedrag naar € 5.760. In de tijd dat er geen inwoners binnen lopen kunnen consulenten andere werkzaamheden doen. De gemeente kan er ook voor kiezen om Sigma Formulierenbrigade hiervoor in te zetten waardoor de kosten voor de gemeente aan consulenten wegvallen of in ieder geval flink afnemen. Sigma helpt nu mensen ook al met het vergelijken van hun huidige verzekering met die van de gemeente.

Er zijn ook gemeenten die samenwerken met poliswijzer.nl. Poliswijzer heeft voor deze gemeenten een vergelijkingstool ontwikkeld om inwoners eenvoudig alle zorgverzekeraars in Nederland met elkaar te laten vergelijken zodat iedereen zo makkelijk mogelijk een passende verzekering kan afsluiten. Volgens Poliswijzer is een van de voordelen van de zorgverzekering op maat dat een gemeente de kosten voor het project zelf kan beïnvloeden. De gemeente heeft dus ten alle tijde de regie in handen. Dit komt doordat er vooraf een keuze gemaakt kan worden welke dienstverlening de gemeente wil bieden. Het opzetten van de Poliswijzer is gratis, eventuele kosten zitten in de uren van adviseurs van Poliswijzer indien zij overstappers gaan begeleiden. Veel gemeenten kiezen ervoor om vrijwilligers (en/of eigen consulenten) in te zetten om mensen te helpen via Poliswijzer een keuze te maken. Deze vrijwilligers of consulenten worden dan (tot op zekere hoogte) ondersteund door adviseurs en de kosten worden zo beperkt.

[25] De Armoede Index schat het aantal minimahuishoudens in de gemeente Nijkerk op peildatum 1-1-2021. Het gebruik en bereik van de regelingen is gemeten over geheel 2020.

Een tegemoetkoming voor minima met hoge zorgkosten
Een aantal gemeenten dat geen collectieve zorgverzekering aanbiedt, kent wel een regeling voor minima met hoge zorgkosten. Bijvoorbeeld voor minima die (een deel van) hun eigen risico moeten aanspreken.

Voor het invoeren van een dergelijke regeling dient een aantal keuzes te worden gemaakt:

- Hoe hoog wordt de (maximale) tegemoetkoming?
- Op welke zorgkosten wordt de tegemoetkoming gebaseerd?
- Welke inkomensgrens wordt gehanteerd?

Afhankelijk van deze keuzes kunnen de kosten hiervoor uiteenlopen van € 60.000 tot € 250.000. Daarnaast geldt dat hoe ingewikkelder de regeling wordt opgezet, hoe hoger de uitvoeringskosten zullen zijn.

Aanpassingen Kindpakket

Minimakinderen kunnen van drie regelingen gebruikmaken. Dit kan leiden tot zogenaamde dubbelingen, over overlap in de kostenposten waar minimagezinnen een vergoeding voor (kunnen) krijgen. Er kan namelijk pas een aanvraag worden gedaan voor het Jeugdfonds sport en cultuur of voor Stichting Leergeld als eerst een aanvraag voor Meedoen is gedaan en er wordt niet gecontroleerd waar Meedoen aan wordt uitgegeven. Dat leidt naast mogelijke dubbelingen soms ook tot oneigenlijk gebruik van Meedoen, er is immers geen zicht op of de regeling daadwerkelijk voor het kind én voor het doel van meedoen wordt gebruikt. Daarnaast is het zo dat de Klijnsmagelden, die worden ingezet om het Kindpakket te financieren, gebruikt dienen te worden voor voorzieningen in natura. Dit is bij Meedoen niet het geval. Daarnaast heeft de gemeenteraad in 2017 verzocht om Meedoengelden in de toekomst zoveel mogelijk in natura uit te geven om ‘juist’ gebruik te bevorderen. Overigens blijkt uit een tussenevaluatie van bureau Bartels in 2018 dat niet alle gemeenten de Klijnsmagelden in natura verstrekken.

Het is onbekend (en voor dit onderzoek niet in beeld te brengen) hoeveel gezinnen en kinderen voor dezelfde soort kosten meerdere keren een vergoeding krijgen en dus de zogenaamde ‘dubbelingen’ vormen, en/of Meedoen niet voor het kind inzetten (oneigenlijk gebruik). In het onderstaande geven we een aantal mogelijkheden om het Kindpakket aan te passen zodat er minder (potentiële) dubbele vergoedingen worden gegeven.

- Eén loket
  - Er komt één centraal loket (toegangspunt) waar aanvragen voor het Kindpakket kunnen worden gedaan. Dit kan bij de gemeente zijn, maar ook bij een (nieuwe of bestaande) externe organisatie;
  - De inkomenstoets zou dan door dit loket (of: de organisatie waar het loket belegd wordt) worden uitgevoerd;
  - Er kan een aanvraag voor het Jeugdfonds en voor Leergeld worden gedaan, óók als men nog niet gebruik heeft gemaakt van Meedoen. Iedere regeling kent dan immers zijn eigen vergoedingen en eigen doel.
- Inzetten van een Meedoenpas
  - Gepersonaliseerde pas per kind en per volwassene;
  - Per categorie een budget;
  - Te besteden in en rond de gemeente Nijkerk
- Uitbreiden van vergoedingen van Leergeld, zodat daar meer aanvragen komen. Er moeten dan duidelijke afspraken maken over wat wel en wat niet via Leergeld kan worden vergoed. Eventueel kan dan het bedrag van Meedoen worden verlaagd, dat is dan immers minder (vaak) nodig.;
- Controleren waar Meedoen aan wordt uitgegeven, eventueel steekproefsgewijs.

Eenduidiger inkomensgrenzen van de regelingen

De manier van inkomenstoetsing in de gemeente Nijkerk verschilt per regeling, terwijl bijna alle gemeenten hun inkomensgrenzen hebben gekoppeld aan de bijstandsnorm (en niet gedeeltelijk aan het Wettelijk Minimumloon). De voordelen van eenduidiger inkomensgrenzen zijn:

Inkomenstoets van alle regelingen op dezelfde manier (een afgeleide van de bijstandsnorm);

- Dit sluit aan bij nagenoeg alle gemeenten in Nederland
- Makkelijker uit te leggen aan de doelgroep
  - De bijstandsnorm houdt rekening met het huishoudtype waardoor het beleid net zo gunstig is voor (echt)paren als voor alleenstaanden en alleenstaande ouders (de ongelijkheid van de WML-normen wordt opgeheven);
  - Het minimabeleid richt zich zo meer op huishoudens die daadwerkelijk minima zijn, huishoudens die een relatief hoog inkomen hebben komen niet meer in aanmerking voor de regelingen. Hoewel de doelgroep kleiner wordt zijn dit juist de huishoudens met het laagste inkomen, de doelgroep die veel gemeenten willen bedienen;
  - Doordat de doelgroep kleiner is kan dit leiden tot besparingen, in ieder geval wordt het financiële risico voor de gemeente kleiner. Eventueel kan worden overwogen om het bedrag van sommige regelingen te verhogen of een extra regeling in te voeren, indien daar voldoende budgettaire ruimte voor vrijkomt door het uitvoeren van een dergelijk scenario.

Een verlaging van de inkomensgrens hoeft niet te leiden tot een evenredige vermindering van het gebruik. Over het algemeen is het namelijk zo dat het grootste deel van de gebruikersgroep van de regelingen een inkomen op of net boven bijstandsniveau heeft. In de volgende tabel schatten we het aantal gebruikers en de bijbehorende programmakosten per regeling wanneer de grenzen van deze regelingen wijzigen van 110 en 130 procent WML (zonder vermogenstoets) naar 130 procent van de bijstandsnorm (met vermogenstoets), een gangbare norm in andere gemeenten voor deze regelingen.

De bedragen die worden genoemd zijn exclusief eventuele extra uitvoeringskosten ten opzichte van de huidige situatie. Een van de redenen voor de gemeente om grenzen aan het WML te relateren is omdat dit weinig uitvoeringslasten met zich mee brengt (het inkomen kan gemakkelijker getoetst worden en er is geen vermogenstoets). Bij een wijziging zoals in dit scenario voorgesteld is het dan ook goed mogelijk dat de uitvoeringskosten zullen stijgen. De aanvrager dient meer stukken in te leveren en de consulent moet hiermee het inkomen ten opzichte van de geldende bijstandsnorm voor de aanvrager bepalen. De drempel kan hierdoor hoger worden. Dit zal met name het geval (kunnen) zijn bij inwoners die geen bijstandsuitkering hebben en/of geen gebruikmaken van de bijzondere bijstand of individuele inkomenstoeslag. Van inwoners die wel van dergelijke ondersteuning gebruikmaken heeft de gemeente immers al een inkomenstoets (gerelateerd aan de bijstandsnorm) gedaan, en zij komen dan ook in aanmerking voor onderstaande regelingen. Deze cliënten zullen naar verwachting een groot deel van de gebruikersgroep vormen. Verder is het zo dat de mogelijke stijging van de uitvoeringskosten weg zal vallen tegenover de daling van het gebruik en daarmee de lagere programmakosten.

Tabel S7.2. Inkomensgrenzen en schatting doelgroep scenario

Regeling	Geschatte doelgroep scenario, vermogenstoets Pwet	Schatting aantal huidige gebruikers dat in dit scenario nog gebruik kan maken vd regeling	Schatting bijbehorende programmakosten
Collectieve zorgverzekering	1.425 huishoudens	158 – 182 huishoudens	€ 41.463 - € 47.842
Meedoen volwassenen	1.425 huishoudens	818 – 944 huishoudens	€ 146.444 – € 168.974
Meedoen kinderen	650 kinderen	474 – 537 kinderen	€ 142.200 – € 161.160
Stichting Leergeld Nijkerk	500 kinderen	111 – 126 kinderen	€ 15.899 - € 18.018
Jeugdfonds Sport en Cultuur	500 kinderen	89 – 100 kinderen	€ 24.621 - € 27.904

Uitstroom naar werk bevorderen met financiële ondersteuning

Om (duurzame) uitstroom uit de bijstand te bevorderen kan de gemeente overwegen om inwoners die uit de bijstand stromen naar werk financieel tegemoet te (blijven) komen, eenmalig of tijdelijk. Een van de instrumenten hiervoor is een uitstroompremie. Daarnaast kan de gemeente ervoor kiezen om uitstromers na uitstroom nog (tijdelijk) recht te geven op sommige minimaregelingen. Los van deze beleidswijzigingen kan de gemeente er voor kiezen om nazorg te bieden aan uitgestroomde bijstandsgerechtigden als het gaat om hulp bij het wijzigen van bijvoorbeeld toeslagen.
Voor beide mogelijke beleidsopties dient de gemeente een aantal afwegingen te maken, zoals:

Afbakening doelgroep: duur in de uitkering en duur aan het werk (oftewel vanaf hoe lang werken of hoe lang in de bijstand heeft iemand recht op de premie, stelt de gemeente eisen zoals duurzame uitstroom of niet?);

- Is het relevant hoe hoog iemands nieuwe inkomen is of krijgt iedereen de premie, ongeacht zijn inkomen uit loondienst of ondernemerschap?;
- Hoe hoog is de uitstroompremie?;
- Welke regelingen komen in aanmerking en hoe lang/wanneer hebben uitstromers hier nog recht op?

Scenario uitstroompremie
Voor de uitstroompremie gaan we uit van een bedrag van € 750 per uitgestroomde bijstandsgerechtigde. Uit informatie van de gemeente Nijkerk blijkt dat er de afgelopen jaren jaarlijks zo'n 55 uitkeringen zijn beëindigd waarbij de inwoner is uitgestroomd naar werk of ondernemerschap. Als we er vanuit gaan dat al deze 55 inwoners recht hebben op de uitstroompremie dan kost dit de gemeente jaarlijks (55 x € 750=) € 41.250. Een uitstroompremie van € 750 (of eventueel een bedrag tot € 1.250) is natuurlijk veel goedkoper dan het bekostigen van een uitkering voor de gemeente. Zou de gemeente dit instrument actief inzetten en promoten onder de bijstandsgerechtigden en stromen hierdoor enkele bijstandsgerechtigden sneller uit naar werk dan kan dit een forse besparing opleveren.

Als we kijken naar het effect van de uitstroompremie op het totaal inkomen van minima, dan is de uitstroompremie als het ware een extra financiële injectie; ook zonder de uitstroompremie stijgt het totaal inkomen van minima als ze gaan werken vanuit de bijstand tegen 100 tot 140 procent WML. Logischerwijs gaan minima met de uitstroompremie er wel méér op vooruit dan zonder uitstroompremie. Voor (echt)paren

biedt de premie een grotere stimulans dan voor alleenstaanden en alleenstaande ouders. Dat heeft te maken met het verschil tussen Wettelijk minimumloon en de bijstandsnorm.

Scenario langer recht op regelingen
Indien de gemeente er voor zou kiezen om bijstandsgerechtigden die uitstromen naar werk langer recht te geven op bepaalde regelingen, adviseren wij om voor de regelingen Meedoen en het Jeugdfonds en Stichting Leergeld te kiezen.

Indien alle 55 huishoudens die jaarlijks uitstromen een jaar extra gebruik zullen maken van Meedoen volwassenen dan kost dit ruim € 11.000. Voor de berekening schatten we dat in die 55 huishoudens 74 volwassenen wonen en 28 kinderen tot 18 jaar. Voor Meedoen kinderen en de subsidie voor het Jeugdfonds en Stichting Leergeld betaalt de gemeente dan bijna € 17.000 extra.

Logischerwijs gaan minima wanneer zij ook bij 140 procent WML gebruik kunnen maken van Meedoen en het Kindpakket er méér op vooruit dan in de huidige situatie. Hoe groter het gezin, hoe groter de (extra) financiële bijdrage. Wederom is hier verschil tussen (echt)paren en alleenstaanden en alleenstaande ouders te constateren door het verschil Wettelijk minimumloon tegenover de bijstandsnorm; een dergelijk scenario zorgt er met name voor paren met kinderen voor dat werken wat meer loont.

7.1. Bevolkingsprognose

In deze paragraaf geven we de bevolkingsprognose weer tot 2025 voor de gemeente Nijkerk. De prognose komt van het CBS en bevat cijfers over de toekomstige omvang (naar leeftijd en naar huishoudtype) van de bevolking in de gemeente. De prognose geeft meer inzicht in de (mogelijke) toekomstige vraag naar de regelingen.

7.1.1. Prognose aantal personen

In onderstaande tabel geven we de prognose weer van het aantal inwoners in de gemeente Nijkerk voor het jaar 2025. Het CBS splitst de prognose[26] uit naar 3 leeftijdsgroepen[27]. Het CBS gebruikt 2020 als basisjaar en rondt af op 100-tallen. Hierdoor tellen de aparte categorieën niet altijd op tot het totaal en is het zo dat een kleine stijging van bijvoorbeeld 52 huishoudens wordt weergegeven als een stijging van 100 huishoudens.

Tabel 7.1.1 Bevolkingsprognose personen gemeente Nijkerk, 2020 – 2025, bron CBS

Leeftijdsgroep	Inwoners 2020	Prognose 2025	Verschil 2025 t.o.v. 2020
Totaal inwoners	**43.100**	**44.300**	**+ 1.200 / + 2,8%**
0 tot 20 jaar	10.700	10.200	- 500 / -4,7%
20 jaar en ouder	32.400	34.100	+1.700 / + 5,2%
20 tot 65 jaar	*24.200*	*25.000*	*+ 800 / + 3,3%*
65 jaar of ouder	*8.200*	*9.100*	*+ 900 / + 11,0%*

De tabel laat zien dat er voor de komende jaren een groei van 2,8 procent wordt voorspeld door het CBS voor het totaal aantal inwoners. Het aantal kinderen tot 20 jaar zal naar verwachting echter afnemen met 4,7 procent. De totale groei komt zowel door een stijging van het aantal 20- tot 65-jarigen als (met name) door een stijging van het aantal 65-plussers.

7.1.2. Prognose aantal huishoudens

In onderstaande tabel geven we de prognose weer van het aantal huishoudens in de gemeente Nijkerk voor het jaar 2025. Het CBS maakt onderscheid naar 3 huishoudtypen. Het CBS gebruikt 2020 als basisjaar en rondt af op 100-tallen. Hierdoor tellen de aparte categorieën niet altijd op tot het totaal en is het zo dat een kleine stijging van bijvoorbeeld 52 huishoudens wordt weergegeven als een stijging van 100 huishoudens.

Tabel 7.1.2. Bevolkingsprognose particuliere huishoudens gem Nijkerk, 2020 – 2025, bron CBS

Categorie	Huishoudens 2020	Prognose 2025	Verschil 2025 t.o.v. 2020
Totaal huishoudens	**17.500**	**18.300**	**+ 800 / + 4,6%**
Eenpersoonshuishouden	4.900	5.200	+ 300 / + 6,1%
Eenouderhuishouden	1.000	1.100	+ 100 / + 10,0%
Paar	11.500	12.000	+ 500 / + 4,3%

Logischerwijs neemt met de groei van het aantal inwoners ook het aantal huishoudens toe tot 2025. In alle drie de categorieën is een stijging te verwachten.

[26] Op basis van analyses van de demografische ontwikkelingen worden veronderstellingen opgesteld over de toekomstige trends rond geboorte, sterfte, migratie en overgangen tussen huishoudensposities (echtscheidingen, uit huis gaan, etc.).
[27] Het CBS geeft geen leeftijdsgroepen van 5 of 10 jaren weer voor de gemeente Nijkerk.

7.1.3. Raming minimahuishoudens

Het Centraal Planbureau (CPB, 2021) heeft op het verzoek van het CBS ramingen gemaakt voor 2021 en 2022 van het aandeel huishoudens met een laag inkomen[28]. Deze ramingen wijzen erop dat het aandeel minimahuishoudens met een risico op armoede in 2021 en 2022 waarschijnlijk vrijwel stabiel blijft (6,8 procent in 2020, 6,7 procent in 2021 en 6,8 procent in 2022) (Bron: Armoede en sociale uitsluiting, CBS 2021).

Voor de prognose gaan we er vanuit dat de trend in de gemeente Nijkerk de landelijke ramingen volgt. Oftewel: het aandeel minimahuishoudens blijft stabiel.

Voor het aantal minimakinderen wordt geen raming gedaan.

[28] De lage-inkomensgrens van het CBS is gebaseerd op het niveau van een bijstandsuitkering voor een alleenstaande in 1979, omdat de uitkering in dat jaar bijzonder hoog was. Sinds 1979 wordt dit bedrag jaarlijks door het CBS geïndexeerd op basis van de inflatie zodat er voor elk jaar een vast koopkrachtbedrag bepaald kan worden. De lage-inkomensgrens heeft in 2020 een waarde van € 13.247.

7.2. Prognose tot 2025 bij ongewijzigd bereik

In deze paragraaf geven we per regeling een prognose van het gebruik en de programmakosten in 2025. Dit doen we op basis van een aantal aannames. Dergelijke prognoses zijn altijd schattingen. Door de aannames en onzekerheden omtrent toekomstig gebruik zit er een bepaalde foutmarge in de doorrekeningen. De aantallen en bedragen moeten dan ook als indicatief worden beschouwd. We beginnen het hoofdstuk met de programmakosten (uitgaven aan de regeling) per regeling, afgezet tegen het aantal gebruikers[29]. De uitvoeringskosten zijn hier niet in meegenomen.

7.2.1. Totaaloverzicht 2020

In de volgende tabel staan per regeling de uitgaven die daaraan zijn gedaan in 2020. Voor Stichting Leergeld geven we eveneens de informatie uit 2019 weer, omdat zij in 2020 een daling van het aantal aanvragen hebben gehad door de lockdown als gevolg van de coronacrisis.

Tabel 7.2.1 Overzicht programmakosten regelingen 2020

Regeling	Programmakosten	Aantal gebruikers	Programmakosten per gebruiker
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	€ 56.295	416 huishoudens	€ 135,32
Bijzondere bijstand	€ 543.929	312 huishoudens	€ 1.743,36
Individuele inkomenstoeslag	€ 158.583	304 huishoudens	€ 521,65
Collectieve zorgverzekering	€ 63.790	316 volwassenen	€ 202
Meedoen totaal	€ 436.350	2.134 personen	-
• *Meedoen volwassenen*	*€ 225.300*	*1.502 volwassenen*	*€ 150*
• *Meedoen kinderen regulier*	*€ 189.600*	*632 kinderen*	*€ 300*
• *Meedoen kinderen zwemles*	*€ 16.500*	*30 kinderen*	*€ 550*[30]
• *Meedoen kinderen geboorte*	*€ 4.950*	*33 baby's*	*€ 150*
Stichting Leergeld (subsidie) 2020[31]	€ 21.198	148 kinderen	€ 143,23
Stichting Leergeld (subsidie) 2019	€ 24.545	230 kinderen	€ 106,72
Jeugdfonds sport en cultuur (subsidie)[32]	€ 32.828	118 kinderen	€ 278,20

7.2.2. Aannames

Voor de prognose doen we doen volgende aannames:

- Het bereik van de regeling wijzigt niet en is gelijk aan het bereik in 2020;
- De inkomensgrens, voorwaarden, inrichting en maximale bedragen van de regeling wijzigen niet;
- Het aandeel minimahuishoudens blijft gelijk. Hiermee volgen we de raming van het CBS voor de komende twee jaren. Er is geen raming voor het aantal minimahuishoudens tot 2025.
- We volgen de bevolkingsprognose van het CBS. Aansluitend op bovenstaande aanname heeft dit tot gevolg dat het aantal minimahuishoudens net zoveel stijgt of daalt als de totale bevolking zoals in de bevolkingsprognose van het CBS;
- De kosten per regeling wijzigen niet. Het gemiddelde bedrag per verstrekking blijft gelijk aan dat in 2020. Uitvoeringskosten worden hier niet meegenomen;
- Daarnaast rekenen we (in een extra kolom) 10 procent onvoorziene kosten door, deze komen bij het totaal op. Dit doen we omdat we nooit met volledige zekerheid kunnen zeggen hoeveel het gebruik toe- of afneemt.

[29] Cijfers zijn aangeleverd door de gemeente Nijkerk.
[30] De bijdrage voor zwemles is niet meer recent geïndexeerd.
[31] De subsidie voor Stichting Leergeld is in 2022 verhoogd naar € 30.000.
[32] De subsidie voor het Jeugdfonds sport en cultuur is in 2022 verlaagd naar € 30.000

7.2.3. Prognose per regeling

Hieronder volgt de prognose per regeling met de aannames zoals die staan in paragraaf 3.1. Op basis van de bevolkingsprognose van het CBS wordt doorgerekend wat de geschatte groei of afname is in het aantal gebruikers per regeling tussen 2020 en 2025. Vervolgens zijn ook de kosten doorgerekend op basis van deze aantallen gebruikers. Omdat het om een schatting gaat en er veel onzekerheden in zitten, is als derde stap een stijging van 10 procent (onvoorzien) doorgerekend. Voor de doorrekening gaan we namelijk vanuit dat de gemiddelde kosten per gebruiker hetzelfde blijven als in 2020 (zie tabel 2.1.1). Het gaat hier wederom alleen om de programmakosten.

Kwijtschelding afvalstoffenheffing

De prognose van de kosten van de kwijtschelding betreft de kwijtschelding van het vaste deel van de afvalstoffenheffing. Inwoners kunnen daarnaast nog kwijtschelding krijgen voor de waterschapsbelasting maar daarover waren geen uitgekeerde bedragen bekend voor dit onderzoek.

Tabel 7.2.1 Prognose kwijtschelding afvalstoffenheffing bij ongewijzigd bereik en beleid

2020		Prognose 2025			+10% onvoorzien	
Gebruikers	Gem. kosten per gebruiker	Bevolking	Gebruikers	Kosten	Gebruikers	Kosten
416 huishoudens	€ 135,32	+4,6%	435	€ 58.868	479	€ 64.755

Bijzondere bijstand

Voor de prognose van de bijzondere bijstand doen we de aanvullende aanname dat er geen wijzigingen plaatsvinden rondom het eigen aandeel dat gebruikers (moeten) betalen.

Tabel 7.2.2 Prognose bijzondere bijstand bij ongewijzigd bereik en beleid

2020[33]		Prognose 2025			+10% onvoorzien	
Gebruikers	Gem. kosten per gebruiker	Bevolking	Gebruikers	Kosten	Gebruikers	Kosten
312 huishoudens	€ 1.743,36	+4,6%	326	€ 568.794	359	€ 625.674

Individuele inkomenstoeslag

Voor de Individuele inkomenstoeslag gaan we uit van het gemiddelde verstrekte bedrag in 2020 onder 304 huishoudens.

Tabel 7.2.3 Prognose individuele inkomenstoeslag bij ongewijzigd bereik en beleid

2020		Prognose 2025			+10% onvoorzien	
Gebruikers	Gem. kosten per gebruiker	Bevolking	Gebruikers	Kosten	Gebruikers	Kosten
304 huishoudens	€ 521,65	+4,6%	318	€ 165.832	350	€ 182.415

Collectieve zorgverzekering

De prognose van de collectieve passen we toe op het aantal volwassenen dat van de regeling gebruik heeft gemaakt. Kinderen tot 18 jaar zijn immers gratis meeverzekerd. De prognose gaat er vanuit dat de verdeling naar soort (aanvullend) pakket gelijk blijft.

[33] Exclusief TOZO.

Tabel 7.2.4 Prognose collectieve zorgverzekering bij ongewijzigd bereik en beleid

2020		Prognose 2025			+10% onvoorzien	
Gebruikers	Gem. kosten per gebruiker	Bevolking 20-plus	Gebruikers	Kosten	Gebruikers	Kosten
316 volwassenen	€ 202	+ 5,2%	333	€ 67.137	366	€ 73.851

Meedoen volwassenen

In onderstaande tabel geven we de prognose van het aantal volwassenen (personen) weer voor de Meedoen regeling.

Tabel 7.2.5 Prognose Meedoen volwassenen bij ongewijzigd bereik en beleid

2020		Prognose 2025			+10% onvoorzien	
Gebruikers	Gem. kosten per gebruiker	Bevolking 20-plus	Gebruikers	Kosten	Gebruikers	Kosten
1.502 volwassenen	€ 150	+ 5,2%	1.581	€ 237.121	1.739	€ 260.833

Meedoen kinderen

In onderstaande tabel geven we de prognose van het aantal kinderen (personen) weer voor de Meedoen regeling. Hiervoor maken we een uitsplitsing van de reguliere Meedoen regeling voor kinderen (het vaste bedrag van € 300 per kind) en de vergoeding van kosten voor zwemles en geboorte van een kind. De gemeente geeft aan dat de bijdrage voor zwemles à € 550 niet meer recent is geïndexeerd. Omdat het CBS geen uitsplitsing geeft van de leeftijd van kinderen als het gaat om de bevolkingsprognose, passen we de bevolkingsprognose van het aantal kinderen van 0 tot 20 jaar toe.

Tabel 7.2.6 Prognose Meedoen kinderen bij ongewijzigd bereik en beleid

2020		Prognose 2025			+10% onvoorzien	
Gebruikers	Gem. kosten per gebruiker	Bevolking 0-20 jaar	Gebruikers	Kosten	Gebruikers	Kosten
Regulier: 632 kinderen	€ 300	- 4,7%	602	€ 180.740	663	€ 198.814
Zwemles: 30 kinderen	€ 550	- 4,7%	29	€ 15.789	31	€ 17.302
Geboorte: 33 baby's	€ 150	- 4,7%	31	€ 4.719	35	€ 5.191

Stichting Leergeld Nijkerk

Het aantal aanvragen voor Stichting Leergeld ligt in 2020 flink lager dan in 2019 (resp. 230 tegenover 148). Dit komt door de gevolgen van de coronacrisis in 2020, toen een heel aantal activiteiten niet meer door konden gaan. Zo geeft Leergeld aan dat er bijvoorbeeld minder schoolkampen waren en ook minder sportactiviteiten. Voor deze prognose gaan we daarom uit van het aantal kinderen dat een aanvraag heeft gedaan bij Stichting Leergeld in 2019: 230 kinderen. Dat gebruiken we als basisaantal gebruikers. Het bedrag betreft de gemiddelde gemeentelijke subsidie per kind in 2019. Omdat het CBS geen uitsplitsing geeft van de leeftijd van kinderen als het gaat om de bevolkingsprognose, passen we de bevolkingsprognose van het aantal kinderen van 0 tot 20 jaar toe.

Overigens is het zo dat de gemeente in 2022 een subsidie aan Stichting Leergeld verstrekt van € 30.000, hoger dan in 2019 en 2020. Onderstaande kosten kunnen in werkelijkheid dan ook hoger uitvallen dan in de tabel staat, maar omdat we bij alle doorrekeningen uitgaan van ongewijzigd beleid en bereik ten opzichte van het basisjaar zijn de bedragen niet aangepast naar de subsidie van 2022.

Tabel 7.2.7 Prognose Stichting Leergeld kinderen bij ongewijzigd bereik en beleid

2019		Prognose 2025			+10% onvoorzien	
Gebruikers	Gem. subsidie per kind	Bevolking 0-20 jaar	Gebruikers	Kosten	Gebruikers	Kosten
230 kinderen	€ 106,72	- 4,7%	219	€ 23.398	241	€ 25.738

Jeugdfonds sport en cultuur Nijkerk

Voor het Jeugdfonds sport en cultuur gaan we als basis uit van de definitieve gemeentelijke subsidie over 2020 (het aantal aanvragen ligt in 2020 hoger dan in 2019 en zodoende lijkt de lockdown dus geen effect te hebben gehad op het aantal aanvragen). Omdat het CBS geen uitsplitsing geeft van de leeftijd van kinderen als het gaat om de bevolkingsprognose, passen we de bevolkingsprognose van het aantal kinderen van 0 tot 20 jaar toe. Daarnaast gaan we er vanuit dat de verdeling naar sport en cultuur hetzelfde blijft.

Overigens is het zo dat de gemeente in 2022 een subsidie verstrekt van € 30.000, iets lager dan in 2020. De gemeente benoemt dat de kosten van het Jeugdfonds de laatste jaren flink zijn gestegen omdat er nauwelijks screening plaatsvindt.

Omdat we bij alle doorrekeningen uitgaan van ongewijzigd beleid en bereik ten opzichte van het basisjaar zijn de bedragen niet aangepast naar de subsidie van 2022.

Tabel 7.2.8 Prognose Jeugdfonds Sport & Cultuur kinderen bij ongewijzigd bereik en beleid

2020		Prognose 2025			+10% onvoorzien	
Gebruikers	Gem. subsidie per kind	Bevolking 0-20 jaar	Gebruikers	Kosten	Gebruikers	Kosten
118 kinderen	€ 278,20	- 4,7%	112	€ 31.294	124	€ 34.423

7.3. Beleidsscenario's

In dit hoofdstuk staat een aantal mogelijke beleidswijzigingen genoemd. Deze scenario's zijn in overleg met de gemeente vastgesteld. Er wordt per scenario gekeken welke mogelijkheden er zijn en wat de effecten zijn. Dergelijke scenario's zijn altijd schattingen en gebaseerd op aannames. Als basisjaar nemen we 2020, het meest recente jaar waarvoor het jaargebruik en bijbehorende kosten bekend zijn.

Het gaat om de volgende scenario's:

1.	Wijzigen referteperiode Individuele inkomenstoeslag: drie jaar in plaats van twee jaar
2.	Stoppen met de collectieve zorgverzekering en mensen op een andere manier ondersteunen in hun zorgkosten
3.	Wijzigingen Kindpakket, met name dubbelingen eruit halen
4.	Eenduidiger inkomensgrenzen van de regelingen (nu bijstand, WML en wel/geen vermogenstoets)
5.	Uitstroom naar werk bevorderen door mensen in het eerste jaar nog financieel te ondersteunen (bijvoorbeeld door een uitstroompremie of in het eerste jaar nog recht te geven op het gebruik van regelingen) en hierdoor eventuele inkomensterugval te compenseren

7.3.1. Wijzigen referteperiode individuele inkomenstoeslag

In dit scenario rekenen we uit wat de gevolgen zijn als de gemeente Nijkerk de referteperiode voor de individuele inkomenstoeslag zou verlengen naar 3 jaar. Hiervoor gaan we er vanuit dat de andere toelatingseisen ongewijzigd blijven en dat ook de bedragen van de toeslag niet veranderen.

Huidig beleid en beleid in andere gemeenten

Om in aanmerking te komen voor de individuele inkomenstoeslag moeten inwoners van de gemeente Nijkerk twee jaar (24 maanden) of langer een inkomen hebben dat niet hoger is dan 101 procent van de bijstandsnorm en een vermogen hebben binnen de grenzen van de Participatiewet. Alleen inwoners 21 jaar of ouder zijn en die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt komen in aanmerking voor de regeling. De meeste andere gemeenten hanteren een referteperiode van drie jaar (36 maanden) of langer om in aanmerking te kunnen komen voor de individuele inkomenstoeslag. Een enkele gemeente kent een referteperiode van vijf jaar. Een langere referteperiode leidt er toe dat minder mensen in aanmerking komen voor de regeling, er zijn immers meer huishoudens die twee jaar of langer een minimuminkomen hebben dan huishoudens die drie jaar of langer een dergelijk inkomen hebben.

Scenario: wijziging doelgroep

Het wijzigen van de referteperiode van twee jaar naar drie jaar leidt ertoe dat de doelgroep voor de regeling kleiner wordt. In de Armoede Index is de doelgroep van de huidige regeling op 465 huishoudens geschat. Op basis van ervaringscijfers en hetzelfde model dat ten grondslag ligt aan de Armoede Index[34] schatten we de doelgroep in dit scenario op 425 huishoudens. Deze huishoudens hebben drie jaar of langer een inkomen van maximaal 101 procent van de bijstandsnorm, een vermogen binnen de grenzen van de Participatiewet en zijn nog niet pensioengerechtigd.

[34] De Armoede Index schat het aantal minimahuishoudens in de gemeente Nijkerk op peildatum 1-1-2021. Het gebruik en bereik van de regelingen is gemeten over geheel 2020.

Tabel 7.3.1 Wijziging doelgroep scenario IIT

Individuele inkomenstoeslag	Geschatte doelgroep
Huidig beleid	465 huishoudens
Scenario	425 huishoudens

Scenario: wijziging gebruik

In onderstaande tabel zetten we het te verwachten gebruik en daarmee de kosten van het scenario op een rij. We gaan daarbij uit van de volgende aannames:

- Het bereik van de regeling onder de doelgroep wijzigt niet;
- De gemiddelde kosten per huishouden wijzigen niet.

Tabel 7.3.2 Wijziging gebruik en kosten scenario IIT

Individuele inkomenstoeslag	Geschatte doelgroep	Bereik	Gebruik	Gemiddelde kosten	Totale kosten
Huidig beleid	465 huishoudens	65%	304 huishoudens	€ 521,65	€ 158.583
Scenario	425 huishoudens	65%	277 huishoudens	€ 521,65	€ 144.497
Verschil	**- 40 huishoudens**	**-**	**- 27 huishoudens**	-	**- € 14.086**

Met de genoemde aannames schatten we dat 277 huishoudens gebruik zullen maken van de individuele inkomenstoeslag wanneer de referteperiode wordt gewijzigd in drie jaar of langer. Dit betekent dat het gebruik afneemt met 27 huishoudens ten opzichte van 2020 en de programmakosten daarmee dalen van € 158.583 naar € 144.497. In de volgende tabel rekenen we dit door naar 2025 op basis van de cijfers van de prognose uit het vorige hoofdstuk.

Tabel 7.3.3 Prognose scenario IIT

2020		Prognose 2025			+10% onvoorzien	
Gebruikers scenario	Gem. kosten per gebruiker	Bevolking	Gebruikers scenario	Kosten	Gebruikers scenario	Kosten
277 huishoudens	€ 521,65	+4,6%	288	€ 150.235	317	€ 165.259

7.3.2. Een alternatief voor de collectieve zorgverzekering

In deze paragraaf geven we een aantal alternatieven voor de collectieve zorgverzekering.

Huidig beleid en beleid in andere gemeenten

Minima in de gemeente kunnen gebruikmaken van de collectieve zorgverzekering van Zilveren Kruis. Ze hebben keuze uit drie aanvullende pakketten. In 2020 hebben 316 volwassenen, verdeeld over zo'n 243 huishoudens, gebruikgemaakt van de collectieve zorgverzekering. Het gebruik is daarmee aan de lage kant en ligt lager dan in veel andere gemeenten, zo blijkt uit de Armoede Index en het Evaluatierapport van BS&F. Daarnaast zijn ook de inkomensgrenzen in de gemeente Nijkerk voor deze regeling anders dan die in veel andere gemeenten, vaak hanteren gemeenten een grens van 130 procent van de bijstandsnorm voor deze regeling (soms met vermogenstoets, soms zonder vermogenstoets). In de gemeente Nijkerk komen alleenstaanden en alleenstaande ouders met een inkomen van 110 procent bruto WML in aanmerking voor de regeling, evenals (echt)paren met een inkomen van 130 procent bruto WML. Er wordt geen vermogenstoets gedaan.

Uit gesprekken met ketenpartners en de behoeftepeiling onder de doelgroep komt naar voren dat voor veel inwoners de prijs van de pakketten (te) hoog is en de inhoud van de pakketten niet voor iedereen passend is. Het beeld heerst dat het voornamelijk voor mensen met hoge zorgkosten aantrekkelijk is om zich te laten verzekeren via de collectieve zorgverzekering maar

dat het voor anderen minder aantrekkelijk (en dus zinvol) is om daar gebruik van te maken[35]. Daarom wil de gemeente op zoek naar alternatieven voor een regeling voor zorgkosten. De laatste jaren hebben enkele gemeenten de collectieve zorgverzekering al afgeschaft. Bijvoorbeeld omdat de zorgverzekeraar stopte met het aanbieden hiervan of omdat de collectiviteitskorting op de basispremie wordt afgebouwd en de verzekering minder aantrekkelijk werd voor minima.

Uit de behoeftepeiling onder minimahuishoudens blijkt dat de voornaamste reden om niet voor de collectieve zorgverzekering te kiezen is dat mensen blij zijn met hun huidige verzekering. Maar ook redenen als 'ik vind de collectieve zorgverzekering te duur,' 'het pakket past niet bij mijn behoeften' en 'ik vind overstappen te moeilijk' worden door meerdere mensen genoemd. Daarnaast is aan respondenten gevraagd of hun zorgverzekering past bij hun behoeften en ongeveer een kwart geeft aan dat zijn pakket te weinig vergoedt. Zo'n 5 procent heeft een te uitgebreid pakket, 23 procent zegt dat zijn pakket te weinig vergoedt en 20 procent weet niet of zijn pakket aansluit bij zijn behoeften. Al met al lijkt ongeveer de helft van de respondenten geen passende verzekering te hebben afgesloten[36].

Daarom onderzoeken we in deze paragraaf de volgende alternatieven voor de collectieve zorgverzekering[37]:

	Scenario
2A.	Voorlichting over zorgverzekeringen en begeleiden van minima naar een passende (reguliere) zorgverzekering, aan het eind van ieder kalenderjaar.
2B.	Een tegemoetkoming voor minima die (een bepaald deel) van hun eigen risico opmaken
	Of een combinatie van beide. Voor beide scenario's geldt dat moet worden bepaald wat de doelgroep voor deze regeling is (m.a.w. de inkomensgrenzen + eventuele vermogenstoets). Een dergelijke keuze sluit overigens aan bij (de keuzes in) scenario 4: eenduidiger grenzen voor het minimabeleid stellen.

Scenario 2A. Voorlichting en begeleiding naar een passende reguliere zorgverzekering (en afschaffen collectieve zorgverzekering)

Als de collectieve zorgverzekering zou worden afgeschaft, moeten de deelnemers hiervan een nieuwe zorgverzekering afsluiten. Omdat de keuze aan pakketten de laatste jaren flink is gestegen heeft (een deel van) deze groep er baat bij als ze worden geholpen bij het kiezen van het voor hun juiste pakket. Daarnaast geeft ruim een kwart van de respondenten in de behoeftepeiling aan dat ze geen passend pakket hebben, ze zijn over- of onderverzekerd. Ook deze inwoners zouden kunnen profiteren van (begeleiding naar) een passender verzekering aan het einde van ieder kalenderjaar. De gemeente kan dit zelf doen, door bijvoorbeeld in december twee weken lang spreekuur hiervoor te houden en consulenten in te zetten om mensen te helpen kiezen. In plaats van het inzetten van eigen consulenten kan de gemeente er voor kiezen om Sigma Formulierenbrigade hiervoor in te schakelen. Sigma helpt op dit moment ook al mensen met het vergelijken van hun huidige verzekering met die van de gemeente.

Er zijn ook gemeenten[38] die samenwerken met poliswijzer.nl. Poliswijzer heeft voor deze gemeenten een vergelijkingstool ontwikkeld om inwoners eenvoudig alle zorgverzekeraars in

[35] Een dergelijk beeld komt vaker naar voren bij onderzoeken die KWIZ uitvoert. Meestal is het meest uitgebreide pakket, het pakket dat door de meeste minima wordt afgesloten. Hier wordt ook de meeste korting op gegeven.
[36] Dergelijke cijfers over niet-minimahuishoudens zijn niet bekend.
[37] Een generieke premiekorting bedoeld voor alle minimahuishoudens is geen optie om door te rekenen als scenario. Een dergelijke korting mag namelijk niet worden gegeven omdat dit generieke inkomensondersteuning, oftewel inkomensbeleid, betreft. De gemeente dient daadwerkelijke kosten te bestrijden met een dergelijke regeling.
[38] Onder andere de gemeente Emmen, Baarn, Apeldoorn, Epe, Haaksbergen, Midden-Drenthe, Putten, Soest, Renkum, Woudenberg en Zwolle.

Nederland met elkaar te laten vergelijken. Ze krijgen een persoonlijk advies voor een passende zorgverzekering. De goedkoopste staat altijd bovenaan. Voor hulp kunnen inwoners met Poliswijzer contact opnemen.

Het is niet exact te voorspellen hoeveel minima gebruik zullen maken van het aanbod om hulp te krijgen bij het kiezen van een verzekering. Daarnaast is het reëel dat sommige mensen in het eerste jaar dat de collectieve zorgverzekering is afgeschaft wél om hulp vragen maar in het jaar daarna niet meer.

Het is in ieder geval belangrijk dat de gemeente inwoners informeert en voorlicht over de mogelijkheden die zij hebben, of dat nou via de gemeente zelf is en/of via Poliswijzer. Het is immers in ieders belang dat mensen een passende zorgverzekering hebben zodat zij niet voor onverwachte kosten komen te staan, niet onnodig oververzekerd zijn maar ook geen zorg gaan mijden omdat ze bepaalde zorgkosten niet kunnen betalen. De gemeente kan de doelgroep over de wijziging informeren via bijvoorbeeld de nieuwsbrief, door het verspreiden van een flyer onder de doelgroep via de post en door deze ook neer te leggen op logische vindplekken, zoals buurthuizen, huisartsen, fysiotherapeuten, verzorgingstehuizen, bij de verschillende ketenpartners van de gemeente, via thuiszorgorganisaties en via de gemeentelijke website. Daar kan ook worden gekozen voor een kort filmpje met de uitleg. Daarnaast kunnen organisaties uit het sociale veld worden betrokken.

Gemeente begeleidt zelf
De gemeente kan er voor kiezen om ieder jaar de inwoners die dat willen, te begeleiden naar een passende(r) zorgverzekering. Bijvoorbeeld door aan het eind van ieder kalenderjaar hiervoor een aantal inloopspreekuren te organiseren. Eventueel kunnen (ook) de ketenpartners zoals Sigma hiervoor worden ingeschakeld.

Door het organiseren van inloopspreekuren krijgt iedereen die dat wil, de kans op begeleiding. In het eerste jaar dat de gemeente dit doet, zal naar verwachten een groter aantal mensen hiervan gebruikmaken dan in de daaropvolgende jaren. Om hoeveel mensen het gaat valt echter niet te voorspellen. Daarom stellen we voor om, verdeeld over twee weken, 8 dagdelen een inloopspreekuur te houden bij de gemeente en/of bij bijvoorbeeld Sigma. Mochten er een deel van de tijd geen inwoners om hulp vragen dan kunnen deze consulenten andere werkzaamheden uitvoeren. De praktijk zal moeten uitwijzen hoeveel mensen gebruik gaan maken van de ondersteuning. De gemeente kan overwegen om een deel van de inloopspreekuren op een andere locatie dan het gemeentehuis te organiseren, op een locatie die nog wat dichter bij (sommige) inwoners staat zoals het buurthuis, de kerk of door de samenwerking te zoeken met ketenpartners. Dit kan voor sommige inwoners de drempel weghalen om gebruik te maken van deze hulp. Uiteraard is het belangrijk dat van tevoren naar de doelgroep wordt gecommuniceerd waar, wanneer en waarom deze inloopspreekuren plaatsvinden.

De kosten zijn afhankelijk van het aantal uren dat consulenten ingezet worden. Hoe meer inwoners geholpen worden door bijvoorbeeld Sigma, hoe minder uren de gemeente haar eigen consulenten in hoeft te zetten. Hoe dan ook zal het bedrag flink lager zijn dan het bedrag van € 63.790 dat de gemeente in 2020 aan korting op de premie van de collectieve zorgverzekering heeft bijgedragen.

Tabel 7.3.1 Organisatie inloopspreekuren begeleiding zorgverzekering

Aantal dagdelen	Aantal consulenten	Totaal aantal uren	Uurprijs	Kosten
8	1	8 x 4 = 32	€ 90	€ 2.880
8	2	8 x 4 x 2 = 64	€ 90	€ 5.760
Overige inzet	Via Sigma Formulierenbrigade			Geen directe kosten voor gemeente

Samenwerking met poliswijzer.nl
In plaats van (jaarlijks) zelf inwoners te begeleiden naar een passende verzekering, kan de gemeente er ook voor kiezen om een online vergelijkingstool te (laten) maken bijvoorbeeld door poliswijzer.nl.

Poliswijzer brengt alleen de passende verzekeringen voor de desbetreffende inwoner in beeld zodat drempels om over te stappen zoveel mogelijk zijn weggenomen en mensen – op een simpele manier - een passende verzekering kunnen afsluiten. Volgens Poliswijzer is een van de voordelen van de zorgverzekering op maat dat een gemeente de kosten voor het project zelf kan beïnvloeden. De gemeente heeft dus ten alle tijde de regie in handen. Dit komt doordat er vooraf een keuze gemaakt kan worden welke dienstverlening de gemeente wil bieden. Daarin zijn veel mogelijkheden. De exacte kosten zijn dus afhankelijk van een heel aantal keuzes. Het aanmaken van de vergelijkingstool is gratis. Eventuele kosten zitten in de grootte van het project van de gemeente, bijvoorbeeld in specifieke informatie die op de website zou moeten komen te staan. Maar met name in de inzet van adviseurs van Poliswijzer. Poliswijzer ondersteunt de consulenten en/ of vrijwilligers die mensen gaan helpen overstappen tot bepaalde hoogte om niet (om de consulenten en vrijwilligers als het ware op te leiden), maar de gemeente kan er ook voor kiezen om de adviseurs meer dagen in te zetten om inwoners te helpen overstappen. Daar zijn dan kosten aan verbonden. Als de gemeente er voor kiest om bijvoorbeeld vrijwilligers van Sigma in te zetten bij het begeleiden van overstappers via Poliswijzer dan zijn de kosten beperkt. Veel gemeenten die met Poliswijzer samenwerken kiezen ervoor om vrijwilligers hiervoor in te zetten. Inwoners kunnen daarnaast altijd de hulplijn van Poliswijzer bellen als ze hulp nodig hebben bij het afsluiten van een verzekering.

Omdat Poliswijzer een openbare website is zou iedere inwoner van de gemeente hier gebruik van kunnen maken. De gemeente kan er voor kiezen om de (fysieke) begeleiding, uitgevoerd door Sigma/consulenten/adviseurs Poliswijzer, zoals hierboven beschreven alleen aan te bieden aan minimahuishoudens.

Scenario 2B. Een tegemoetkoming voor minima met hoge zorgkosten

Een aantal gemeenten dat geen collectieve zorgverzekering aanbiedt, kent wel een regeling voor minima met hoge zorgkosten. Bijvoorbeeld voor minima die (een deel van) hun eigen risico moeten aanspreken. In onderstaande tabel staat een aantal voorbeelden hiervan. Daarnaast bieden meerdere gemeenten in Nederland een regeling specifiek voor chronisch zieken en gehandicapten aan, vaak in de vorm van een vast bedrag per jaar. Veel van deze gemeenten bieden naast een dergelijke regeling voor deze doelgroep ook nog een collectieve zorgverzekering aan. Een regeling voor chronisch zieken en gehandicapten wordt dus meer als aanvulling op het beleid gezien, in plaats van als vervanging van de collectieve zorgverzekering.

De gemeente Nijkerk kan overwegen om – naast het begeleiden van minima naar een passende zorgverzekering, zoals in scenario 2A – een regeling op te zetten waarin minima met hoge zorgkosten een deel van die kosten vergoed kunnen krijgen.

In onderstaande tabel geven we een overzicht van een aantal gemeenten die een vergoeding voor zorgkosten hebben opgenomen in hun minimabeleid. Op de gemeente Midden Drenthe na bieden deze gemeenten geen collectieve zorgverzekering (meer) aan.

Tabel 7.3.2 Overzicht regelingen voor minima met hoge zorgkosten

Gemeente	Soort regeling	Inhoud regeling
Epe	Tegemoetkoming eigen risico	Huishoudens met een inkomen tot 120 procent van de bijstandsnorm kunnen jaarlijks de helft van het eigen risico dat ze hebben gebruikt terugkrijgen.
Apeldoorn	Tegemoetkoming eigen risico	Huishoudens met een inkomen tot 120 procent van de bijstandsnorm kunnen jaarlijks de helft van het eigen risico dat ze hebben gebruikt terugkrijgen.
Baarn en Soest	Vergoeding eigen risico	Inwoners die minimaal € 100 eigen risico moeten betalen kunnen hiervoor een vergoeding krijgen tot het maximum van € 385. De regeling is toegankelijk

Gemeente	Soort regeling	Inhoud regeling
		voor huishoudens met een inkomen tot 130 procent van de bijstandsnorm.
Putten	Tegemoetkoming hoge zorgkosten	Inwoners met een huishoudinkomen tot 130 procent van de bijstandsnorm die een chronische ziekte of beperking die hierdoor hoge zorgkosten hebben kunnen hiervoor een tegemoetkoming van € 200 aanvragen.
Midden Drenthe[39]	Zorgkostenregeling	1. Huishoudens met een inkomen tot 130 procent van de bijstandsnorm kunnen jaarlijks € 250 krijgen voor zorgkosten die niet (of niet volledig) vergoed worden. Om in aanmerking te komen moeten zij minimaal € 75 zelf hebben betaald aan dergelijke zorgkosten. 2. Huishoudens met een inkomen tot 130 procent bijstandsnorm die minimaal € 200 aan eigen risico hebben gebruikt kunnen hiervoor een vergoeding van € 100 per jaar krijgen.

Voor het invoeren van een dergelijke regeling dient een aantal keuzes te worden gemaakt:

- Hoe hoog wordt de (maximale) tegemoetkoming?
- Op welke zorgkosten wordt de tegemoetkoming gebaseerd?
- Welke inkomensgrens wordt gehanteerd?

Hoe ingewikkelder de regeling wordt opgezet, hoe hoger de uitvoeringskosten zullen zijn.

Een voorbeeld dat we hebben doorgerekend is:

- We gaan uit van een tegemoetkoming van € 100 of van € 200 per kalenderjaar;
- De regeling is bedoeld voor iedereen die € 200 of meer aan eigen risico gebruikt;
- We kijken naar twee mogelijkheden:
    - Aansluiten bij de huidige inkomensgrenzen van de collectieve zorgverzekering (110 procent bruto WML voor alleenstaanden, 130 procent bruto WML voor (echt)paren en alleenstaande ouders), geen vermogenstoets
    - Aansluiten bij veel andere gemeenten en scenario 4, eenduidiger inkomensgrenzen: een inkomensgrens van 130 procent van de bijstandsnorm inclusief vermogenstoets
- We doen de aanname dat 66 procent van de minima meer dan € 200 aan eigen risico opmaakt en dat de helft van deze inwoners gebruik gaan maken van de regeling, want:
    - Uit verschillende onderzoeken van KWIZ komt een dergelijk percentage als gemiddelde naar voren, zowel bij enquêtes als methodiek als op basis van cijfers van een zorgverzekeraar;
    - Het bereik van 50 procent is een gangbaar (maximaal) bereik voor regelingen voor volwassenen;
    - Indien de daadwerkelijke cijfers hierover anders zijn zullen de kosten ook anders uitpakken dan zoals hier berekend.

In onderstaande tabel staan de programmakosten van deze regeling, uitgaande van bovenstaande aannames. Deze zijn hoger dan het bedrag van € 63.790 dat de gemeente in 2020 aan korting op de premie van de collectieve zorgverzekering heeft bijgedragen. Uiteraard is het gebruik (en daarmee de kosten) van de regeling in onderstaande tabel een schatting.

[39] De gemeente Midden-Drenthe biedt nog wel een collectieve zorgverzekering aan in samenwerking met het Zilveren Kruis. Inwoners kunnen daarnaast gebruikmaken van poliswijzer.nl om een passende verzekering te vinden.

Tabel 7.3.3 Doorrekening scenario regeling gedeeltelijke vergoeding eigen risico

Doelgroep	Aantal volwassenen in doelgroep > € 200 eigen risico	Bereik regeling	Programmakosten bij vergoeding € 100	Programmakosten bij vergoeding € 200
Minima tot 130 procent bijstandsnorm, vermogenstoets	Doelgroep 1.850 volwassenen * 66%= 1.221 volwassenen	50%	€ 61.000	€ 122.000
Minima tot 110 of 130 procent bruto WML, geen vermogenstoets	Doelgroep 3.725 volwassenen * 66% = 2.459 volwassenen	50%	€ 122.950	€ 245.900

7.3.3. Aanpassingen Kindpakket

Minima met kinderen kunnen nu van drie regelingen voor hun kinderen gebruikmaken: Meedoen (aanvragen bij de gemeente), Jeugdfonds sport en cultuur en Stichting Leergeld Nijkerk. Minima kunnen pas een aanvraag doen voor het Jeugdfonds of voor Stichting Leergeld als ze eerst een aanvraag voor Meedoen hebben gedaan voor hun kind(eren). Dit leidt soms tot dubbelingen: kinderen die Meedoen gebruiken om kosten voor sport te betalen, die daarna ook een vergoeding krijgen vanuit het Jeugdfonds. Of ouders die Meedoen gebruiken om schoolspullen zoals een rugzak of fiets te kopen maar die vervolgens bij Stichting Leergeld wederom een aanvraag (kunnen) doen voor andere school gerelateerde kosten. Omdat niet gecontroleerd wordt waar minima Meedoen aan uitgeven, kan het voorkomen dat het geld van Meedoen kinderen door ouders wordt besteed aan iets waar de kinderen geen baat bij hebben (oneigenlijk gebruik). Met als gevolg dat de regeling Meedoen kinderen, er dan niet toe leidt dat kinderen daadwerkelijk beter kunnen meedoen. Daarbij is het zo dat de Klijnsmagelden, die worden ingezet om het Kindpakket te financieren, gebruikt dienen te worden voor voorzieningen in natura. Dit is bij Meedoen niet het geval. Daarnaast heeft de gemeenteraad in 2017 verzocht om Meedoengelden in de toekomst zoveel mogelijk in natura uit te geven om ‘juist’ gebruik te bevorderen. Overigens blijkt uit een tussenevaluatie van bureau Bartels in 2018 dat niet alle gemeenten de Klijnsmagelden in natura verstrekken.

Uit de evaluatie Meedoen van de gemeente Nijkerk (2020), waarin is onderzocht waaraan mensen het geld van Meedoen hebben uitgegeven, bleek dat het geld voor Meedoen kinderen veelal werd besteed aan een lidmaatschap voor een sportvereniging, aanschaf en onderhoud van een fiets, sportkleding of een zwembadpas. Dit zijn allemaal kosten die ook door het Jeugdfonds en Stichting Leergeld (kunnen) worden vergoed. Ook de aanschaf van een computer/smartphone/tablet werd meerdere malen genoemd als antwoord op de vraag waar Meedoen aan uit wordt gegeven. Stichting Leergeld stelt eveneens computers ter beschikking.

Er zit dus enige (mogelijke) overlap in de kostenposten waar minimagezinnen een vergoeding voor kunnen krijgen. Het is echter onbekend hoeveel gezinnen en kinderen voor dezelfde soort kosten meerdere keren een vergoeding krijgen en dus de zogenaamde ‘dubbelingen’ vormen. Dit is op basis van de verkregen gegevens voor dit onderzoek ook niet in beeld te brengen omdat bij Meedoen niet gecontroleerd en dientengevolge niet geregistreerd wordt waar het bedrag aan besteed wordt. Bij het Jeugdfonds en Stichting Leergeld is dat wel het geval, daar zou eventuele overlap wel nader bekeken kunnen worden als die bestanden aan elkaar gekoppeld zouden worden, maar in de context van dit scenario gaat het voornamelijk over de dubbelingen tussen Meedoen en Jeugdfonds of Leergeld.

Om daadwerkelijk de dubbelingen in het Kindpakket in kaart te brengen zou de gemeente moeten gaan registreren waar het geld van Meedoen aan uit wordt gegeven (en daarna de koppeling maken met de registraties van Jeugdfonds en Leergeld). De gemeente heeft er echter bewust voor gekozen om dit niet te controleren en geen bonnetjes of andere bewijzen op te vragen over Meedoen omdat dit drempelverlagend werkt en minder uitvoeringskosten met zich meebrengt.

In onderstaande tabel zetten we het gebruik per regeling nog een keer op een rij.

Tabel 7.3.1 Overzicht gebruik Kindpakket

Regeling	Maximaal bedrag per kind per jaar	Aantal gebruikers in 2020	Aantal gebruikers in 2019
Meedoen kinderen	€ 300	632 kinderen	663 kinderen
Stichting Leergeld Nijkerk	€ 300	148 kinderen	230 kinderen
Jeugdfonds Sport en Cultuur	€ 225 € 425	118 kinderen	87 kinderen

Hoewel er meer kinderen zijn die van Meedoen gebruikmaken dan van het Jeugdfonds of van Stichting Leergeld, zijn er potentieel in 2020 (148 + 118 =) 266 kinderen die dubbele vergoedingen zouden kunnen hebben gekregen. In 2019 zijn dat er potentieel 317. Wat het werkelijke aantal dubbelingen is, weten we dus niet.

In het onderstaande geven we een aantal mogelijkheden om het Kindpakket aan te passen zodat er minder (potentiële) dubbele vergoedingen worden gegeven.

Eén loket

Een mogelijkheid om de dubbelingen eruit te halen is om de toegang tot de verschillende kindregelingen te centraliseren bij één loket. Dit kan bij de gemeente zijn maar kan ook worden belegd bij een externe organisatie, of bij het Jeugdfonds of Stichting Leergeld. Hiervoor dient afgebakend te worden welke regeling of welke voorziening bedoeld is voor welke kosten zodat bij een aanvraag direct kan worden (door)verwezen naar de betreffende regeling of voorziening. Oftewel: welke kosten worden waaruit vergoed? Een aanvraag voor sport komt zodanig terecht bij het Jeugdfonds, de aanvraag voor een laptop komt terecht bij Stichting Leergeld en het aanvragen van een vergoeding voor bijvoorbeeld de bioscoop, gymkleding of een dagje naar de dierentuin leidt tot een tegemoetkoming vanuit Meedoen. Dit is als het ware een omgekeerde situatie ten opzichte van de huidige uitvoering: in plaats van eerst Meedoen gebruiken en pas daarna het Jeugdfonds en/of Leergeld, wordt de aanvrager eerst (door)verwezen naar het Jeugdfonds en/of Leergeld en als dat niet past bij de aanvraag, dan naar Meedoen.

Concreet gaat het om de volgende wijzigingen:

- Er komt één centraal loket (toegangspunt) waar aanvragen voor het Kindpakket kunnen worden gedaan. Dit kan bij de gemeente zijn, maar ook bij een (nieuwe of bestaande) externe organisatie;
- De inkomenstoets zou dan door dit loket (of: de organisatie waar het loket belegd wordt) worden uitgevoerd;
- Er kan een aanvraag voor het Jeugdfonds en voor Leergeld worden gedaan, óók als men nog niet gebruik heeft gemaakt van Meedoen. Iedere regeling kent dan immers zijn eigen vergoedingen en eigen doel.

Gevolg van deze wijzigingen zou zijn:

- Er moeten afspraken worden gemaakt over wat onder Meedoen valt en wat niet, zodat er geen overlap is tussen Meedoen en het Jeugdfonds en Stichting Leergeld;
- Meedoen kan nog steeds vrij besteed worden tenzij de gemeente hierbij de keuze maakt om de uitgaven te controleren, dan wel om de uitgaven zelf af te bakenen.

In het onderstaande gaan we nader in op het eventueel afbakenen van Meedoen en geven we een aantal voorbeelden van hoe andere gemeenten hun Kindpakket hebben ingericht.

Afbakenen Meedoen door inzetten van een pas

Een manier om dubbele verstrekkingen voor dezelfde kostenpost tegen te gaan is door een wijziging aan te brengen in de Meedoenregeling voor kinderen. En wel door ervoor te zorgen dat Meedoen niet zomaar ‘vrij’ aan alles mag worden uitgegeven (omdat hier niet op gecontroleerd wordt door de gemeente). Door meer te specificeren waaraan Meedoen mag

worden uitgegeven wordt ook het doel van de regeling eerder gebruikt (kinderen moeten kunnen meedoen in de samenleving, en de tegemoetkoming helpt ze daar bij).

Verschillende gemeenten zetten het tegoed voor hun kindregeling(en) op een pas. Op deze persoonlijke pas staat een persoonlijk tegoed, waarvan de hoogte vaak afhankelijk is van de leeftijd van het kind en/of het schooltype van het kind. Een voorbeeld is de GelrePas en de Ridderkerkpas. Het tegoed op de pas kan bij diverse winkels en verenigingen in en rondom de gemeente worden besteed. Soms is het zo dat de pas regionaal is opgezet; meerdere (buur)gemeenten bieden dezelfde pas aan, waardoor gebruikers hun tegoed de pas op diverse plekken kunnen besteden. Daarnaast zijn er gemeenten die een kortingspas aanbieden, zonder dat daar specifiek tegoed op staat voor de pashouder. Ook niet-minimahuishoudens kunnen deze kortingspas kopen, voor minima is deze pas dan vaak gratis. Pashouders kunnen met de pas korting (of gratis toegang) krijgen op en bij verschillende clubs, organisaties en instellingen in de gemeente. Een voorbeeld is de Rotterdampas en de Alkmaarpas. In de meeste gemeenten is het zo dat de pas ‘fysiek’ dient te worden gebruikt: minima kunnen deze laten zien/scannen bij de betreffende locatie waar ze korting krijgen of hun tegoed kunnen besteden. Vervolgens wordt dit automatisch verrekend. Enkele gemeenten werken met een online webshop waar pashouders hun tegoed kunnen besteden, zoals de gemeenten Emmen en Etten-Leur. Tenslotte biedt de gemeente Ridderkerk minima ook nog de gelegenheid om het tegoed op hun pas te besteden aan iets dat niet bij partijen verkregen kan worden. Ze kunnen daarvoor via een declaratieformulier alsnog hun kosten declareren, maar dienen dan wel het betaalbewijs mee te sturen. In bijlage 7 staat een overzicht van verschillende gemeenten met een pas en de werkwijze hiervan.

Door het tegoed (of de mogelijkheid tot korting) op een pas te zetten specificeer je als gemeente waaraan de regeling besteed kan worden. Het leidt dus niet tot oneigenlijk gebruik van het tegoed (bijv. een ouder die het tegoed van zijn kind aan zichzelf of aan het aflossen van schulden besteedt). Het doel van de regeling kan zo beter worden behaald. Een ander voordeel is dat er niet per transactie gecontroleerd hoeft te worden, bijvoorbeeld door gebruikers om bonnetjes te vragen. Het is immers al duidelijk waaraan het geld besteed mag worden. Hiervoor dient de vooraf afspraken te maken met verenigingen, winkels en andere voorzieningen over deelname aan de pas: is het tegoed daar te besteden en/of kunnen pashouders korting krijgen? Vervolgens zijn minima vrij om hun tegoed daar te besteden.

Sommige gemeenten stellen nog extra grenzen aan de besteding van het tegoed op de pas, zodat er geen dubbelingen met andere regelingen voorkomen. Bijvoorbeeld door een maximum te hanteren van het bedrag dat aan sportkleding uitgegeven mag worden, omdat gemeenten merkten dat veel inwoners het hele tegoed aan sportartikelen hebben uitgegeven, waardoor ze niet meer aan andere activiteiten konden deelnemen, zoals sommige gemeenten met de GelrePas. Is dit niet voldoende dan kan een aanvraag worden gedaan voor het Jeugdfonds of bij Stichting Leergeld. Of ze zetten er soms juist een extra bedrag op dat kinderen mogen besteden aan bijvoorbeeld winterkleding.

Torenpas
In 2019 heeft de gemeente een verkenning laten uitvoeren naar het invoeren van de Torenpas, een gemeenschappelijke pas voor mensen met een laag inkomen waarmee zij korting zouden kunnen krijgen op verschillende activiteiten die nu vanuit het Kindpakket vergoed kunnen worden. Uit die verkenning bleek dat hier voldoende draagkracht voor was en dat zowel de stakeholders als de doelgroep betrokken zou moeten worden bij het opzetten, de inrichting en de financiering van deze pas. De pas werd als geïntegreerde regeling beschouwd. Er zijn verschillende mogelijkheden onderzocht, zoals wel of geen online webshop gekoppeld aan de pas. Over die keuze waren de meningen verdeeld. Samenvattend wordt in de verkenning genoemd dat de ambities van de verschillende partijen vrij dicht bij elkaar liggen en dat met name de uitvoering met elkaar verkend moet worden.

(het tegengaan van) Overlap in andere gemeenten

In het onderstaande beschrijven we een aantal voorbeelden van gemeenten die ook meerdere regelingen voor kinderen hebben.

Minimakinderen in de gemeenten Arnhem en Zevenaar komen pas in aanmerking voor een vergoeding vanuit het Jeugdfonds sport en cultuur als zij eerst het budget hebben aangesproken van de zogenaamde GelrePas. Op de GelrePas staat voor minimakinderen met een huishoudinkomen tot 130 procent van de bijstandsnorm van 4 tot en met 17 een tegoed van € 335. Pas als de GelrePas eerst is ingezet, vult het Jeugdfonds Arnhem de vergoeding voor culturele lessen aan met maximaal € 70.

Ook in de gemeente Alkmaar dient eerst het tegoed van de AlkmaarPas ingezet te worden voordat gebruik gemaakt kan worden van het Jeugdfonds. Zijn de tegoeden op de AlkmaarPas niet genoeg voor een sportvereniging of muziekles? Dan is er het Jeugdfonds Sport & Cultuur Alkmaar. Eerst wordt de voorliggende voorziening (AlkmaarPas) gebruikt om de factuur (voor de contributie) te betalen. Het resterende deel wordt vervolgens vanuit het Jeugdfonds betaald.

De gemeente Rijswijk heeft ook een deel van de kindregelingen bij een externe partij belegd. De gemeente voert zelf de Ooievaarspas uit, waarmee kinderen korting kunnen krijgen op sport en cultuur en waarmee een lidmaatschap kan worden betaald. Voor andere kosten worden kinderen verwezen naar Stichting KEI. Stichting KEI kent verschillende regelingen voor kinderen, ieder met een eigen doel (en dus goed afgebakend): de schoolspullenpas, de computerregeling, de schoolreisregeling en de fietsregeling. Voor diverse type kosten is er dus een aparte vergoeding aan te vragen, én voor ieder type kosten is maar één keer een vergoeding te verkrijgen. Op deze manier wordt overlap tegengegaan.

De gemeente Haarlem kent eveneens verschillende regelingen voor kinderen. Kinderen in een gezin met een inkomen tot 120 procent bijstandsniveau krijgen de Haarlempas, waarmee ze diverse kortingen krijgen in winkels, sportactiviteiten en cursussen. Daarnaast zijn er aparte regelingen voor onder andere schoolkosten en huiswerkbegeleiding en een brugklaspakket. Daar bovenop kunnen kinderen in de gemeente gebruikmaken van het Jeugdfonds sport en cultuur en Stichting Leergeld. Bij Leergeld kunnen ze bijvoorbeeld een bijdrage aanvragen voor een computer of een fiets.

Verschillende opties voor de gemeente Nijkerk

Op basis van bovenstaande, zetten we een aantal opties voor het tegengaan van dubbelingen uiteen. In grote lijnen komt het er op neer dat de gemeente dan beleid dient te maken over wat er wel en niet, én door wie wordt vergoed. Daarbij hoort de keuze of de uitgaven die minima doen van Meedoen dienen worden gecontroleerd of niet en of de regeling in natura wordt verstrekt.

Tabel 7.3.2 Opties wijzigingen Kindpakket

Wat	Voordelen	Nadelen
Eén loket: alles wat bij Leergeld en Jeugdfonds aangevraagd kan worden wordt daaruit vergoed, de rest van de aanvragen kan bij Meedoen terecht.	Meer grip op de aanvragen, niemand raakt meer ‘uit beeld’	Uitvoeringslasten loket, Meedoen kan nog steeds overal aan worden uitgegeven tenzij dat wordt gecontroleerd
Het toevoegen van vergoedingen waarvoor Leergeld kan worden ingezet, zodat daar meer aanvragen komen. Duidelijke afspraken maken over wat wel en wat niet. Eventueel in combinatie met het verlagen van het bedrag van Meedoen, dat is dan immers minder (vaak) nodig.	Bij Leergeld weet je waar het bedrag aan wordt uitgegeven.	Meer uitvoeringslasten voor Leergeld
Het bedrag van Meedoen op een pas zetten zodat het geld alleen aan bepaalde kosten wordt uitgegeven. Beleid maken wat je wel en niet vergoed.	Het doel van Meedoen wordt beter bereikt, het budget is persoonsgebonden	Gemeente moet afspraken maken met verschillende partijen en dit systeem inrichten

Wat	Voordelen	Nadelen
Het bedrag van Meedoen verlagen omdat dit bedrag echt voor participatie is bedoeld en/of per leeftijdscategorie een ander bedrag, zodat er meer behoefte is aan Jeugdfonds en Leergeld omdat voor bepaalde kostensoorten Meedoen dan niet meer voldoende is. Eventueel met uitbreiding vergoedingen door Jeugdfonds en Leergeld.	Jeugdfonds en Leergeld zijn voor specifieke uitgaven bedoeld, hierdoor weet je waaraan het wordt uitgegeven.	Geen garantie waar Meedoen aan uit wordt gegeven, meer werk voor Jeugdfonds en Leergeld.
Controleren waar het geld van Meedoen aan uit wordt gegeven. Eventueel steekproefsgewijs.	Het doel van Meedoen wordt beter bereikt, het budget is persoonsgebonden	Gemeente heeft bewust gekozen dit niet (meer) te doen. Veel uitvoeringskosten, niet iedereen bewaart bonnetjes.
Het schrappen van bepaalde vergoedingen bij Leergeld en/of Jeugdfonds, zodat mensen worden gedwongen om het geld van Meedoen beter te besteden.	Minder kans op dubbelingen. Bij Jeugdfonds en Leergeld heb je meer grip op de kostensoorten die worden vergoed dan bij Meedoen, waar niet wordt gecontroleerd.	Geen zicht op of Meedoen daadwerkelijk gerichter wordt uitgegeven

7.3.4. Eenduidiger inkomensgrenzen van de regelingen

De gemeente Nijkerk hanteert verschillende inkomensgrenzen voor de minimaregelingen. Een aantal regelingen is bedoeld voor huishoudens met een inkomen tot 100 of 120 procent van de bijstandsnorm. Om hiervoor in aanmerking te komen wordt ook een vermogenstoets gedaan; het vermogen mag niet hoger zijn dan de grenzen volgens de Participatiewet. Daarnaast zijn er regelingen waarvoor huishoudens in aanmerking komen die een inkomen hebben tot 110 of 130 procent bruto Wettelijk Minimumloon, waarbij geen vermogenstoets wordt gedaan.

De manier van inkomenstoetsing verschilt dus per regeling. De gemeente heeft in het verleden gekozen voor het Wettelijk minimumloon omdat daar minder werk voor de uitvoering en voor de cliënt in zou zitten; er hoeft immers alleen naar het bruto inkomen te worden gekeken en geen rekening te worden gehouden met vermogen of verrekening met de bijstandsnorm per huishoudtype.

Zoals eerder in het rapport ook al is genoemd is de gemeente Nijkerk een van de weinige gemeenten in Nederland die een deel van hun minimabeleid heeft gekoppeld aan het WML. Bijna alle gemeenten hebben hun inkomensgrenzen gekoppeld aan de bijstandsnorm. Met de WML-grenzen voert de gemeente Nijkerk een ruimhartig minimabeleid, de doelgroep voor deze regelingen is breed en ook wel breder (groter) dan in andere gemeenten. Maar: de inkomensgrens van 130 procent WML leidt tot enige ongelijkheid tussen alleenstaande ouders en paren (met en zonder kinderen); voor die laatste groep is het WML een stuk minder gunstig dan voor alleenstaande ouders. Een ander nadeel is dat het niet altijd goed aan cliënten is uit te leggen wat de verschillen zijn tussen de bijstandsnorm en het WML (waar ook nog verschillende percentages WML worden gehanteerd binnen één regeling).

Daarom kijken we in dit scenario naar de effecten van eenduidiger inkomensgrenzen: wat zijn de voor- en nadelen als alle inkomensgrenzen worden gekoppeld aan de bijstandsnorm? Hiervoor sluiten we aan bij gangbare inkomensgrenzen in andere gemeenten. We adviseren om

de grenzen per regeling aan elkaar gelijk te houden om het zo makkelijk en overzichtelijk mogelijk te maken voor zowel de uitvoering als de inwoners. Omdat de meeste gemeenten daarbij ook een vermogenstoets doen nemen we die ook mee in het scenario. De inkomensgrenzen van de regelingen die nu al aan de bijstandsnorm gekoppeld zijn, wijzigen niet.

Voordelen van dergelijke inkomensgrenzen zijn:

- Inkomenstoets van alle regelingen op dezelfde manier (een afgeleide van de bijstandsnorm);
    - Dit sluit aan bij nagenoeg alle gemeenten in Nederland
    - Makkelijker uit te leggen aan de doelgroep
- De bijstandsnorm houdt rekening met het huishoudtype waardoor het beleid net zo gunstig is voor (echt)paren als voor alleenstaanden en alleenstaande ouders (de ongelijkheid van de WML-normen wordt opgeheven);
- Het minimabeleid richt zich dan meer op huishoudens die daadwerkelijk minima zijn, huishoudens die een relatief hoog inkomen hebben komen dan niet meer in aanmerking voor de regeling (dit geldt voor alleenstaanden en alleenstaande ouders). Oftewel: hoewel de doelgroep kleiner wordt zijn dit juist de huishoudens met het laagste inkomen, de doelgroep die veel gemeenten willen bedienen;
- Doordat de doelgroep kleiner is kan dit leiden tot besparingen, in ieder geval wordt het financiële risico kleiner. Eventueel kan worden overwogen om het bedrag van sommige regelingen te verhogen of een extra regeling in te voeren, indien daar voldoende budgettaire ruimte voor vrijkomt door het uitvoeren van een dergelijk scenario.

Wijziging doelgroep

Het wijzigen van de inkomensgrenzen van een afgeleide van het WML naar een afgeleide van de bijstandsnorm leidt er toe dat de doelgroep van de regelingen wijzigt. Deze doelgroep schatten we wederom met behulp van de methodiek van de Armoede Index[40]. Deze staat weergegeven in onderstaande tabel. Omdat de gemeente Nijkerk nu geen vermogenstoets doet voor de WML-regelingen, geven we de doelgroep twee keer weer: een keer zonder vermogenstoets (conform de huidige situatie) en een keer wanneer er wel een vermogenstoets zou worden gedaan (conform het beleid in de meeste andere gemeenten). Voor de inkomensgrenzen in dit scenario sluiten we aan bij de meest gangbare inkomensgrenzen voor participatieregelingen, kindregelingen en de collectieve zorgverzekering in andere gemeenten: een inkomensgrens van 130 procent van de bijstandsnorm.

Tabel 7.3.1 Inkomensgrenzen en schatting doelgroep scenario

Regeling	Inkomensgrens scenario	Geschatte doelgroep scenario, vermogenstoets Pwet	Geschatte doelgroep scenario, geen vermogenstoets	Huidige geschatte doelgroep (WML), geen vermogenstoets
Collectieve zorgverzekering	130% bijstand	1.425 huishoudens	1.900 huishoudens	2.869 huishoudens
Meedoen volwassenen	130% bijstand	1.425 huishoudens	1.900 huishoudens	2.869 huishoudens
Meedoen kinderen	130% bijstand	650 kinderen	850 kinderen	1.349 kinderen
Stichting Leergeld Nijkerk	130% bijstand	500 kinderen	650 kinderen	1.079 kinderen
Jeugdfonds Sport en Cultuur	130% bijstand	500 kinderen	650 kinderen	1.079 kinderen

Het valt op dat voor alle regelingen geldt dat de doelgroep ongeveer gehalveerd wordt indien de inkomensgrens wijzigt naar 130 procent van de bijstandsnorm en er een vermogenstoets zou worden gedaan. Als er geen vermogenstoets wordt gedaan is de doelgroep logischerwijs iets

[40] Hoewel daarin weliswaar geen schatting gegeven van het aantal huishoudens tot 130 procent van de bijstandsnorm is de methodiek die we gehanteerd hebben voor de schatting uit de volgende tabel conform de methodiek van de Armoede Index. De cijfers sluiten daarom op elkaar aan.

groter. Dit zal overigens niet betekenen dat het gebruik van de regeling ook gehalveerd zal worden. Over het algemeen is het namelijk zo dat het grootste deel van de gebruikersgroep van de regelingen (variërend zo'n 65 tot 85 procent, bij kindregelingen vaak een groter deel dan bij niet-kindregelingen), een inkomen op of net boven bijstandsniveau heeft. Een lagere inkomensgrens hoeft dus niet per definitie dat er veel minder inwoners gebruikmaken van een regeling (en vice versa indien een inkomensgrens wordt verhoogd).

Hoe de inkomensverdeling van de gebruikers van regelingen in Nijkerk specifiek is verdeeld (welk deel van de gebruikers zit bijvoorbeeld in de bijstand?), is op basis van de voor dit onderzoek aangeleverde cijfers niet te bepalen. Om dit (voor een deel van de groep) in beeld te brengen zou de gemeente de registratie van bovenstaande regelingen kunnen koppelen met de registratie van de bijstand, bijzondere bijstand en kwijtschelding belastingen om op die manier te kunnen bepalen welk deel van de gebruikers sowieso een inkomen tot maximaal 100 of 120 procent van de bijstandsnorm heeft. Deze huishoudens zouden in ieder geval nog gebruik kunnen maken van de regelingen zoals in dit scenario is voorgesteld. Voor de huishoudens die niet terug te vinden zijn in de registraties van de bijstand, bijzondere bijstand en kwijtschelding zal een deel geen recht meer hebben op de regelingen.

Het verschil tussen de huidige inkomensgrens en de bovenstaande inkomensgrenzen is het grootst voor alleenstaanden en alleenstaande ouders. Voor (echt)paren wijzigt qua inkomenshoogte niet zoveel (zie voor de verschillen tussen bijstand en WML het hoofdstuk over de beleidsanalyse). Wél is het natuurlijk zo dat op dit moment geen vermogenstoets wordt gedaan bij het toekennen van bovenstaande regelingen.

De gevolgen voor de gemeente zullen zijn:

- Een beperking van het financieel risico omdat de doelgroep kleiner wordt;
- Minder aanvragen van de regelingen omdat een deel van de gebruikers geen recht meer heeft op de regeling;
- Deze daling is echter niet evenredig aan de afname van de doelgroep omdat naar verwachting een groot deel van de gebruikers al een inkomen heeft dat binnen de nieuwe grenzen valt;
- Eén manier van inkomenstoetsing (in plaats van twee) die gelijk is aan de toetsing van de regelingen die nu ook een afgeleide zijn van de bijstandsnorm (zoals bijzondere bijstand, individuele inkomenstoeslag en kwijtschelding);
- De uitvoeringskosten zullen waarschijnlijk iets stijgen omdat er meer gecontroleerd moet worden maar het aantal aanvragen zal dalen waardoor de totale kosten eveneens gaan dalen. Wel is mogelijk dat in het begin wat meer aanvragen zullen moeten worden afgewezen, van inwoners die in de huidige situatie nog wel recht hebben op de regeling maar in de nieuwe situatie niet meer.

In het onderstaande schatten we het gebruik van de regelingen op basis van de aannames dat:

- De regeling toegankelijk is voor huishoudens met een inkomen tot 130 procent van de bijstandsnorm en een vermogen binnen de grenzen van de Participatiewet;
- De regelingen voor volwassenen nog door 65 tot 75 procent van de gebruikers uit 2020 toegankelijk zijn;
- De regelingen voor kinderen nog door 75 tot 85 procent van de gebruikers uit 2020 toegankelijk zijn;
- De gemiddelde kosten per gebruiker niet wijzigen ten opzichte van 2020.

Tabel 7.3.2 Schatting gebruik regelingen bij scenario

Regeling	Gebruik regeling in 2020	Schatting aandeel dat nog gebruik kan maken bij 130% bijstand	Schatting aantal dat nog gebruik kan maken bij 130% bijstand	Schatting bijbehorende programmakosten
Collectieve zorgverzekering	243 huishoudens	65 – 75%	158 – 182 huishoudens	€ 41.463 - € 47.842
Meedoen volwassenen	1.259 huishoudens	65 – 75%	818 – 944 huishoudens	€ 146.444 – € 168.974
Meedoen kinderen (regulier)	632 kinderen	75 – 85%	474 – 537 kinderen	€ 142.200 – € 161.160
Stichting Leergeld Nijkerk	148 kinderen (door covid lager gebruik dan andere jaren)	75 – 85%	111 – 126 kinderen	€ 15.899 - € 18.018
Jeugdfonds Sport en Cultuur	118 kinderen	75 – 85%	89 – 100 kinderen	€ 24.621 - € 27.904

7.3.5. Uitstroom naar werk bevorderen met financiële ondersteuning

In dit scenario onderzoeken we een aantal mogelijkheden om inwoners die vanuit de bijstand uitstromen naar werk, financieel te ondersteunen. Dit kan een extra motivatie voor mensen zijn om aan het werk te gaan, en het kan een eventuele armoedeval verzachten (al blijkt uit de Inkomenseffect Rapportage dat mensen die vanuit de bijstand gaan werken tegen het Wettelijk Minimumloon niet direct met een armoedeval te maken krijgen, het maakt werken natuurlijk wel méér lonend).

Om (duurzame) uitstroom uit de bijstand te bevorderen kan de gemeente overwegen om inwoners die uit de bijstand stromen naar werk financieel tegemoet te (blijven) komen, eenmalig of tijdelijk. Als iemand aan het werk gaat, krijgt hij namelijk vaak te maken met extra kosten hierdoor, zoals het moeten aanschaffen van bepaalde kleding of kosten voor vervoer. Volgens het Nibud zijn deze werkgerelateerde kosten ongeveer € 66 per maand (zie ook de maandbegrotingen bij de Inkomenseffect Rapportage). De gemeente heeft een aantal mogelijkheden om deze inwoners extra te ondersteunen, een uitstroompremie of het recht geven op een aantal minimaregelingen. Een uitstroompremie is vaak bedoeld om bijstandsgerechtigden die kunnen werken een extra steuntje in de rug te bieden door (in het eerste jaar) een aantal werkgerelateerde kosten te vergoeden. In gemeenten met een dergelijke premie varieert dit bedrag van € 500 tot € 1.250. Wettelijk zit er wel een maximumbedrag aan. Het behouden van het recht op (een aantal minimaregelingen) zorgt er voor dat niet alle extra's in een keer wegvallen en bijvoorbeeld kinderen kunnen blijven meedoen. Ook hier zitten wettelijke beperkingen aan, zo zit er een wettelijke inkomensgrens aan de kwijtschelding gemeentelijke belastingen en is de individuele inkomenstoeslag specifiek bedoeld voor inwoners die langdurig een minimuminkomen hebben zonder uitzicht op verbetering van hun inkomenspositie.

Uitstroompremies in andere gemeenten

In de volgende tabel geven we een aantal voorbeelden van gemeenten die een uitstroompremie hebben voor bijstandsgerechtigden die aan het werk gaan. Het bedrag en de voorwaarden (kunnen) verschillen per gemeente.

Tabel 7.3.1 Gemeenten met uitstroompremie

Gemeente	Hoogte premie	Voorwaarden
Gouda	€ 500	Bedoeld voor inwoners die minstens 12 maanden een bijstandsuitkering hebben gehad en daarna een arbeidsovereenkomst hebben van minstens 6 maanden.
Groningen	€ 1.200	Bedoeld voor die minstens 3 jaar een bijstandsuitkering hebben gehad en die voor minimaal 6 maanden werk voor minstens 16 uren per week hebben gevonden. Van de premie van € 1.200 krijgen zij € 300 vooruitbetaald, de resterende € 900 ontvangen nadat ze 6 maanden in dienst zijn geweest.
Gooische Meren	€ 750	Bedoeld voor inwoners die minimaal 6 maanden een bijstandsuitkering hebben gehad en minstens 6 maanden in loondienst werken of als ZZP'er.
Apeldoorn	€ 350 - € 500 (afhankelijk van gezinssituatie)	Bedoeld voor inwoners die minstens 3 jaar een bijstandsuitkering hebben gehad en daarna 3 maanden aan het werk zijn.
Lansingerland	€ 500	Bedoeld voor inwoners die langer dan een jaar een bijstandsuitkering kregen en daarna 6 maanden onafgebroken werkzaam zijn.
Hof van Twente	€ 750	Bedoeld voor inwoners die langer dan een jaar een bijstandsuitkering kregen en daarna 6 maanden of langer een vaste baan hebben of als zelfstandige werken.

Afwegingen

Voor de uitstroompremie en voor het behouden van het recht op regelingen dient een aantal afwegingen gemaakt te worden die we hieronder op een rij zetten.

- Een uitstroompremie:
  - Afbakening doelgroep: duur in de uitkering en duur aan het werk (oftewel vanaf hoe lang werken heeft iemand recht op de premie, stelt de gemeente eisen zoals duurzame uitstroom of niet?)
  - Hierop aansluitend: het moment van uitbetaling, is dat na een half jaar, na een jaar of direct?
  - Is het relevant hoe hoog iemands nieuwe inkomen is of krijgt iedereen de premie, ongeacht zijn inkomen uit loondienst of ondernemerschap?
  - Hoe hoog is de uitstroompremie?
- Recht behouden op regelingen:
  - Afbakening doelgroep: duur in de uitkering en duur aan het werk (oftewel vanaf hoe lang werken heeft iemand recht op de premie, stelt de gemeente eisen zoals duurzame uitstroom of niet?)
  - Hoe lang geldt dit recht, is dat bijvoorbeeld in het eerste (kalender)jaar nadat iemand werk heeft en geen recht meer heeft op de regelingen?
  - Is het relevant hoe hoog iemands nieuwe inkomen is of krijgt iedereen deze rechten, ongeacht zijn inkomen uit loondienst of ondernemerschap?
  - Welke regelingen komen hiervoor in aanmerking?

Scenario uitstroompremie

Voor de uitstroompremie gaan we uit van een bedrag van € 750 per uitgestroomde bijstandsgerechtigde. Dit is een gemiddeld bedrag voor deze premie (zie bovenstaande tabel) en dit bedrag komt ook nagenoeg overeen met de jaarlijkse kosten voor arbeid waar het Nibud vanuit gaat (dat is € 66 per maand, oftewel € 792 per jaar).

Uit informatie van de gemeente Nijkerk blijkt dat er de afgelopen jaren jaarlijks zo'n 55 uitkeringen zijn beëindigd waarbij de inwoner is uitgestroomd naar werk of ondernemerschap. Het is onbekend hoelang deze inwoners al een uitkering hadden én hoe lang zij vervolgens aan het werk zijn gegaan (en gebleven).

Als we er vanuit gaan dat al deze 55 inwoners recht hebben op de uitstroompremie, en dat zij voldoen aan de eventuele voorwaarden die de gemeente zou stellen, dan kost dit de gemeente jaarlijks (55 x € 750=) € 41.250.

Een uitstroompremie van € 750 (of eventueel een bedrag tot € 1.250) is natuurlijk veel goedkoper dan het bekostigen van een uitkering voor de gemeente. Zou de gemeente dit instrument actief inzetten en promoten onder de bijstandsgerechtigden en stromen hierdoor enkele bijstandsgerechtigden sneller uit naar werk dan kan dit een forse besparing opleveren.

De gemeente zou kunnen onderzoeken hoeveel uitstromers na een bepaalde periode (van bijvoorbeeld zes maanden) nog steeds aan het werk zijn. Om zo een berekende afweging te maken van de eisen die ze aan de premie wil stellen.

Effect op totaal inkomen uitgestroomde minimahuishoudens
Als we puur kijken naar het effect van de uitstroompremie op het totaal inkomen van minima, dan is de uitstroompremie als het ware een extra financiële injectie; ook zonder de uitstroompremie stijgt het totaal inkomen van minima als ze gaan werken vanuit de bijstand. Logischerwijs gaan minima met de uitstroompremie er wel méér op vooruit dan zonder uitstroompremie. Voor (echt)paren kan de premie een grotere stimulans bieden dan voor alleenstaanden en alleenstaande ouders. Dat heeft te maken met het verschil tussen Wettelijk minimumloon en de bijstandsnorm. Zo gaat een (echt)paar met twee kinderen van 14 en 16 jaar bij werkaanvaarding tegen 100 procent bruto WML er zonder uitstroompremie 6 procent op vooruit in totaal inkomen. Met uitstroompremie is dat 8 procent. Voor hetzelfde huishouden is het effect bij een loon van 140 procent bruto WML nog groter: in de huidige situatie gaan ze er dan slechts 1 procent op vooruit ten opzichte van de bijstand, met de uitstroompremie is dat 3 procent. Voor een alleenstaande ouder met kinderen van dezelfde leeftijd is dat respectievelijk 36 procent zonder uitstroompremie en 39 procent met uitstroompremie bij een loon van 100 procent WML.

In de onderstaande tabel geven we weer wat het financiële effect van een uitstroompremie van € 750 is voor minimahuishoudens die vanuit de bijstand gaan werken tegen een loon van 100 procent bruto WML of tegen een loon van 140 procent WML (op dat moment is er geen recht meer op minimaregelingen en werken tegen een dergelijk inkomen loont niet altijd méér dan werken tegen een loon van 100 tot 130 procent WML, bleek uit de Inkomenseffect Rapportage).

Tabel 7.3.2 Effect uitstroompremie op totaal inkomen 2021 (huishoudens zonder kinderen)

Huishoudtype	Bijdrage gemeente	Totaal inkomen	Verschil tov 100% Wsm (€)	Verschil tov 100% Wsm (%)	Bijdrage gemeente	Totaal in-komen	Verschil tov 100% Wsm (€)	Verschil tov 100% Wsm (%)
Alleenstaande								
	Zonder uitstroompremie (huidige situatie)				**Met uitstroompremie**			
100% bijstand	73	1.521			73	1.521		
100% WML	19	1.955	434	29%	81	2.018	497	33%
140% WML	0	2.150	629	41%	63	2.212	691	45%
Paar zonder kinderen								
	Zonder uitstroompremie (huidige situatie)				**Met uitstroompremie**			
100% bijstand	144	2.189			144	2.189		
100% WML	144	2.352	163	7%	206	2.415	226	10%
140% WML	0	2.360	171	8%	63	2.422	233	11%

Tabel 7.3.3 Effect uitstroompremie op totaal inkomen 2021 (huishoudens met kinderen)

Huishoudtype	Bijdrage gemeente	Totaal inkomen	Verschil tov 100% Wsm (€)	Verschil tov 100% Wsm (%)	Bijdrage gemeente	Totaal in-komen	Verschil tov 100% Wsm (€)	Verschil tov 100% Wsm (%)
Alleenstaande ouder, 2 kinderen 3 en 5 jaar								
	Zonder uitstroompremie (huidige situatie)				**Met uitstroompremie**			
100% bijstand	172	2.110			172	2.110		
100% WML	100	2.872	762	36%	162	2.934	825	39%
140% WML	0	2.901	791	37%	63	2.963	853	40%
Alleenstaande ouder, 2 kinderen 14 en 16 jaar								
	Zonder uitstroompremie (huidige situatie)				**Met uitstroompremie**			
100% bijstand	239	3.341			239	3.341		
100% WML	167	3.928	762	36%	229	3.928	825	39%
140% WML	0	3.695	791	37%	63	3.695	853	40%
(echt)Paar, 2 kinderen 3 en 5 jaar								
	Zonder uitstroompremie (huidige situatie)				**Met uitstroompremie**			
100% bijstand	225	2.605			225	2.605		
100% WML	225	2.768	163	6%	288	2.831	226	9%
140% WML	0	2.694	90	3%	125	2.819	215	8%
(echt)Paar, 2 kinderen 14 en 16 jaar								
	Zonder uitstroompremie (huidige situatie)				**Met uitstroompremie**			
100% bijstand	292	2.777			292	2.777		
100% WML	292	2.940	163	6%	354	3.003	226	8%
140% WML	0	2.800	23	1%	63	2.862	85	3%
(echt)Paar, 2 kinderen 14 en 18 jaar								
	Zonder uitstroompremie (huidige situatie)				**Met uitstroompremie**			
100% bijstand	231	2.875			231	2.875		
100% WML	231	3.039	163	6%	294	3.101	226	8%
140% WML	0	2.959	83	3%	63	3.021	146	5%

Scenario langer recht op regelingen

Indien de gemeente er voor zou kiezen om bijstandsgerechtigden die uitstromen naar werk langer recht te geven op bepaalde regelingen, adviseren wij om voor de regelingen Meedoen en daarmee ook het Jeugdfonds en Stichting Leergeld hiervoor te kiezen. Voor bepaalde regelingen is het wettelijk niet mogelijk om een dergelijke uitzondering te maken en de collectieve zorgverzekering is een weinig populaire regeling binnen de gemeente. Met Meedoen en het Kindpakket worden in ieder geval gezinnen (voldoende) ondersteund, wat vooral voor twee-oudergezinnen een extra motivatie kan zijn om aan het werk te gaan aangezien zij er qua inkomen maar enkele procenten op vooruit gaan wanneer zij aan het werk gaan tegen het minimumloon.

Uit informatie van de gemeente Nijkerk blijkt dat er de afgelopen jaren zo'n 55 uitkeringen zijn beëindigd waarbij de inwoner is uitgestroomd naar werk of ondernemerschap. Het is onbekend wat de verdeling naar huishoudtype is van deze inwoners. Voor de doorrekening van de kosten gaan we er daarom vanuit dat de verdeling naar huishoudtype van deze 55 huishoudens overeenkomt met de verdeling van alle minimahuishoudens (en kinderen) met een inkomen op bijstandsniveau, zoals blijkt uit de Armoede Index. Daarnaast gaan we er vanuit dat deze huishoudens allemaal gebruik zullen maken van Meedoen en de kindregelingen in het eerste jaar nadat ze uitstromen, én dat ze daar anders geen gebruik meer van hadden gemaakt (omdat hun inkomen te hoog was geworden). Dat leidt tot onderstaande kosten voor de gemeente (exclusief uitvoeringskosten).

Kosten gemeente
Meedoen volwassenen zal ruim € 11.000 kosten wanneer 55 huishoudens (met daarin 74 volwassenen) hier een jaar langer gebruik van kunnen maken. Voor Meedoen kinderen en de

subsidie voor het Jeugdfonds en Stichting Leergeld betaalt de gemeente dan bijna € 17.000 (voor alle 28 kinderen uit de uitgestroomde bijstandsgezinnen).

Meedoen en het Kindpakket kennen al ruimhartige grenzen. Bovenstaande kosten gaan alleen op indien huishoudens na het uitstromen naar werk een inkomen hoger dan 110 procent WML (alleenstaanden) en 130 procent WML (alleenstaande ouders en paren) hebben. Als zij werk krijgen tegen een lager bedrag, bijvoorbeeld 100 procent WML, dan behouden zij sowieso het recht op Meedoen en het Kindpakket.

Net als bij de uitstroompremie geldt dat indien de gemeente deze regelingen voor naar werk uitgestroomde bijstandsgerechtigden actief zou inzetten en promoten dit een flinke besparing kan opleveren indien (alleen al) enkele bijstandsgerechtigden hierdoor sneller, of tegen een hoger loon, aan het werk zouden gaan.

Tabel 7.3.4 Inschatting kosten langer recht op Meedoen en Kindpakket bij uitstroom bijstand

Huishoudtype	Aantal	Bedrag Meedoen volwassenen	Bedrag Meedoen kinderen	Gemiddelde subsidie JF + LG	Totaalbedrag
Alleenstaand	29	€ 150	-	-	€ 4.350
Alleenstaande ouder	7	€ 150	-	-	€ 1.050
Paar zonder kinderen	9	€ 300	-	-	€ 2.700
Paar met kinderen	10	€ 300	-	-	€ 3.000
Totaal	**55**	**-**	**-**	**-**	**€ 11.100**
Kinderen:					
0 tot 4 jaar	6		€ 300	-	€ 1.800
4 tot 18 jaar	22		€ 300	€ 384,92 (€ 278,20 + € 106,72)	€ 15.068
Totaal kinderen	**28**		**-**		**€ 16.868**
Totaal volwassenen en kinderen					**€ 17.968**

Effect op totaal inkomen uitgestroomde minimahuishoudens
In onderstaande tabellen geven we het financiële effect weer op het totale maandinkomen van minimahuishoudens, als zij in het jaar na uitstroom uit de bijstand nog gebruik kunnen maken van Meedoen en het Kindpakket. We doen daarbij – net als in de Inkomenseffect Rapportage – de aanname dat iedereen van het maximale bedrag per regeling gebruikmaakt. Omdat (behalve voor alleenstaanden) de inkomensgrens van deze regelingen in het huidige beleid al op 130 procent WML ligt, kijken we alleen naar het effect voor huishoudens die gaan werken tegen een inkomen van 140 procent WML. Voor hen biedt dit scenario namelijk echt financieel voordeel.

Logischerwijs gaan minima wanneer zij ook bij 140 procent WML gebruik kunnen maken van Meedoen en het Kindpakket en méér op vooruit dan in de huidige situatie. Hoe groter het gezin, hoe groter de (extra) financiële bijdrage. Wederom is hier het verschil tussen (echt)paren en alleenstaanden en alleenstaande ouders te zien in het verschil Wettelijk minimumloon tegenover de bijstandsnorm. Omdat (echt)paren met (oudere) kinderen er in de huidige situatie nauwelijks op vooruit gaan als zij vanuit de bijstand gaan werken tegen een loon van 140 procent WML biedt dit scenario voor deze huishoudens financieel gezien het meeste voordeel. Voor hen loont werken tegen een dergelijk loon nu absoluut méér dan op dit moment, omdat ze op dit moment het recht op alle regelingen verliezen. Bijvoorbeeld: een (echt)paar met kinderen van 14 en 16 gaat er in de huidige situatie 1 procent in totaal inkomen op vooruit na uitstromen uit de bijstand tegen een loon van 140 procent WML, in dit scenario is dit gestegen naar een vooruitgang van 7 procent.

Tabel 7.3.5 Effect langer recht op regelingen op totaal inkomen 2021 (huish. zonder kinderen)

Huishoudtype	Bijdrage gemeente	Totaal inkomen	Verschil tov 100% Wsm (€)	Verschil tov 100% Wsm (%)	Bijdrage gemeente	Totaal in-komen	Verschil tov 100% Wsm (€)	Verschil tov 100% Wsm (%)
Alleenstaande								
	Zonder langer recht op regelingen (huidige situatie)				**Recht op Meedoen na uitstroom bijstand**			
100% bijstand	73	1.521			73	1.521		
140% WML	0	2.150	629	41%	13	2.162	641	42%
Paar zonder kinderen								
	Zonder langer recht op regelingen (huidige situatie)				**Recht op Meedoen na uitstroom bijstand**			
100% bijstand	144	2.189			144	2.189		
140% WML	0	2.360	171	8%	25	2.385	196	9%

Tabel 7.3.6 Effect langer recht op regelingen op totaal inkomen 2021 (huish. met kinderen)

Huishoudtype	Bijdrage gemeente	Totaal inkomen	Verschil tov 100% Wsm (€)	Verschil tov 100% Wsm (%)	Bijdrage gemeente	Totaal in-komen	Verschil tov 100% Wsm (€)	Verschil tov 100% Wsm (%)
Alleenstaande ouder, 2 kinderen 3 en 5 jaar								
	Zonder langer recht op regelingen (huidige situatie)				**Recht op Meedoen en Kindpakket na uitstromen bijstand**			
100% bijstand	172	2.110			172	2.110		
140% WML	0	2.901	791	37%	94	2.994	884	42%
Alleenstaande ouder, 2 kinderen 14 en 16 jaar								
	Zonder langer recht op regelingen (huidige situatie)				**Recht op Meedoen en Kindpakket na uitstromen bijstand**			
100% bijstand	239	3.341			239	3.341		
140% WML	0	3.695	791	37%	160	3.695	884	42%
(echt)Paar, 2 kinderen 3 en 5 jaar								
	Zonder langer recht op regelingen (huidige situatie)				**Recht op Meedoen en Kindpakket na uitstromen bijstand**			
100% bijstand	225	2.605			225	2.605		
140% WML	0	2.694	90	3%	160	2.855	250	10%
(echt)Paar, 2 kinderen 14 en 16 jaar								
	Zonder langer recht op regelingen (huidige situatie)				**Recht op Meedoen en Kindpakket na uitstromen bijstand**			
100% bijstand	292	2.777			292	2.777		
140% WML	0	2.800	23	1%	173	2.973	196	7%
(echt)Paar, 2 kinderen 14 en 18 jaar								
	Zonder langer recht op regelingen (huidige situatie)				**Recht op Meedoen en Kindpakket na uitstromen bijstand**			
100% bijstand	231	2.875			231	2.875		
140% WML	0	2.959	83	3%	119	3.077	202	7%

Andere mogelijkheden van activeren van inwoners

In plaats van een uitstroompremie om bijstandsgerechtigden te activeren hebben sommige gemeenten ervoor gekozen om de bijzondere bijstand te verruimen voor een aantal werkgerelateerde kosten, zodat minima geen of minder financiële belemmeringen hebben om aan het werk te gaan (of blijven).

Sommige bijstandsgerechtigden vinden het moeilijk om in te kunnen schatten in hoeverre aan het werk gaan financieel gezien loont, ze kunnen immers het recht op regelingen en toeslagen (gedeeltelijk) kwijt raken. De gemeente zou hierin inwoners kunnen ondersteunen door (samen met de inwoner) inzichtelijk te maken hoeveel zij er op vooruit gaan door te gaan werken. Dit zou mensen extra kunnen motiveren om te gaan werken. Daarnaast heerst het beeld dat sommige

minima er tegen opzien wat en hoeveel ze administratief moeten regelen zodra ze werken in plaats van een uitkering krijgen. Bijvoorbeeld het stopzetten of wijzigen van toeslagen. De gemeente kan overwegen om mensen hierin te ondersteunen, voorafgaand of bijvoorbeeld een half jaar nadat het dienstverband is gestart (als het ware door het bieden van nazorg). De gemeente Amsterdam doet dit bijvoorbeeld bij inwoners nadat hun schuldhulpverleningstraject is afgerond. Zij rekenen daar ruim 2 uur voor per (ex-)cliënt voor, wat neerkomt op ongeveer € 180 per cliënt. Het leveren van nazorg aan 55 inwoners voor een dergelijk bedrag kost dan zo'n € 9.990. Ook hier geldt dat de gemeente kan overwegen om (een deel van) deze nazorg te beleggen bij partijen in het sociale veld.

Bijlage 1. Onderzoeksmethodiek Armoede Index

De Armoede Index is een door KWIZ ontwikkeld analysemodel, waarbij we inzicht verschaffen in de omvang en samenstelling van de armoededoelgroep (naar huishoudens en inkomenscategorieën) en het bereik van de minimaregelingen. De Armoede Index is samengesteld op basis van een combinatie van gemeentelijke gebruiksgegevens, geëxtrapoleerde CBS-gegevens en door ons ontwikkelde kengetallen op basis van ervaringscijfers bij andere gemeenten. Belangrijke toevoeging is dat we rekening houden met de vermogens en derhalve op deze wijze alleen inzoomen op de doelgroep die in aanmerking komt voor de minimaregelingen.

We gaan hierbij als volgt te werk.

- In eerste instantie inventariseren we op basis van de door ons bewerkte CBS-informatie hoeveel huishoudens in de gemeente Nijkerk inkomens tot 100%, 110%, 120% en 130% van het wettelijk sociaal minimum (Wsm) hebben, met geen of een laag eigen vermogen;
- Tevens inventariseren we op basis van de door ons bewerkte CBS-informatie hoeveel huishoudens in de gemeente Nijkerk inkomens tot 100%, 110%, 120% en 130% van het wettelijk minimumloon (WML) hebben. Hierbij wordt geen rekening gehouden met het eigen vermogen.
- We geven een overzicht van de inkomensbronnen;
- Vervolgens wordt voor iedere afzonderlijke groep in kaart gebracht hoe de huishoudsamenstelling is en om hoeveel kinderen tot 18 jaar het gaat;
- Dit overzicht vullen we aan met gemeentelijke getallen over het gebruik van de minimaregelingen in 2020 (Individuele Inkomenstoeslag, Kwijtschelding gemeentelijke belastingen, Participatieregelingen, Kindpakket, en eventuele overige inkomensondersteunende regelingen).

Bijlage 2. Onderzoeksmethodiek Inkomenseffect Rapportage

In deze bijlage geven we een overzicht van de verschillende inkomsten en uitgaven die worden onderscheiden voor de Inkomens Effectrapportage.

2.1 Huishoudens en inkomensgrenzen

We berekenen de inkomenseffecten van het lokale en landelijke beleid in 2021 voor de volgende 11 huishoudtypen:

Niet AOW-gerechtigden:
- alleenstaande;
- alleenstaande met zorgvraag
- paar (twee volwassenen) zonder kinderen;
- alleenstaande ouder met twee kinderen (3 en 5 jaar);
- alleenstaande ouder met twee kinderen (14 en 16 jaar);
- paar (twee volwassenen) met twee kinderen (3 en 5 jaar);
- paar (twee volwassenen) met twee kinderen (14 en 16 jaar);
- paar (twee volwassenen) met twee kinderen (14 en 18 jaar).

AOW-gerechtigden:
- alleenstaande;
- alleenstaande met zorgvraag;
- paar (twee volwassenen).

We brengen de inkomenseffecten in beeld voor huishoudens met inkomens van 100 procent van de bijstandsnorm – oftewel de voor dat huishoudtype specifiek geldende bijstandsnorm - en voor 100, 110, 120, 130 en 140 procent van het Wettelijk Minimumloon (WML).

De keuze is gemaakt om de inkomenseffecten van de hierboven genoemde huishoudsituaties door te rekenen. In 2018 heeft de gemeente namelijk een soortgelijk onderzoek door het Nibud laten uitvoeren. In de huidige onderzoeksopzet is er daarom voor gekozen om de huishoudens en hoogte van de inkomensnormen gelijk te houden aan het onderzoek van 2018.

2.2 Inkomensbronnen

Het totaal inkomen van de minimahuishoudens is opgebouwd uit het netto-inkomen, de gemeentelijke regelingen en diverse toeslagen van het Rijk. Specifiek gaat het om de volgende categorieën:

- netto-inkomen inclusief vakantietoeslag;
- bijdrage Rijk:
  - huurtoeslag;
  - zorgtoeslag
  - kinderbijslag;
  - kindgebonden budget;
  - combinatiekorting.
- gemeentelijke minimaregelingen (op de volgende pagina en in tabel B2.3.1 volgt hiervan een overzicht).

2.3 Gemeentelijke minimaregelingen

In de onderstaande tabel volgt een overzicht van de gemeentelijke minimaregelingen in 2021. In bijlage 3 worden deze regelingen verder toegelicht.

Tabel B2.3.1 Gemeentelijke minimaregelingen in Nijkerk

Regeling	Inkomensgrens
Kwijtschelding	101% Bijstandsnorm
Collectieve zorgverzekering	Alleenstaande: 110% bruto WML Alleenstaande ouders en (echt)paren: 130% bruto WML
Individuele inkomenstoeslag	101% Bijstandsnorm
Meedoen Volwassenen	Alleenstaande: 110% bruto WML Alleenstaande ouders en (echt)paren: 130% bruto WML
Kindpakket	
Meedoen Kinderen	130% bruto WML
Stichting Leergeld Nijkerk	130% bruto WML
Jeugdfonds Sport& Cultuur	130% bruto WML
Niet meegenomen in berekeningen:	
Bijzondere bijstand	110% Bijstandsnorm

Bijzondere bijstand is niet meegenomen in de berekeningen omdat deze vorm van bijstand wordt verstrekt voor noodzakelijke onvermijdbare individuele uitgaven en dit niet maandelijks bij iedereen voorkomt.

2.4 De bijstandsnorm tegenover Wettelijk minimumloon

De gemeente Nijkerk hanteert verschillende inkomensgrenzen voor de regelingen, zoals in paragraaf 2.3 is beschreven. Voor sommige regelingen wordt een grens gerelateerd aan de bijstandsnorm gehanteerd terwijl andere regelingen een grens kennen die gerelateerd is aan het Wettelijk minimumloon. Hieronder zetten we de verschillen tussen deze manieren om een inkomen aan te duiden uiteen.

Bijstandsnorm

Het Wettelijk sociaal minimum is de actuele bijstandsnorm voor het betreffende huishoudtype. Dit is het bedrag dat iemand nodig heeft om van te leven. De hoogte van dit bedrag hangt af van leeftijd en de leefsituatie. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid stelt het bedrag van de bijstandsnormen jaarlijks vast. Voor AOW-huishoudens is de netto AOW-uitkering het normbedrag voor het Wettelijke sociale minimum.

Wettelijk minimumloon

Het wettelijk minimumloon is het loon dat werkgevers minimaal moeten betalen aan zijn werknemers. De hoogte van het minimumloon wordt ieder halfjaar aangepast. Het wettelijk minimumloon geldt voor alle medewerkers van 21 jaar en ouder en houdt, in tegenstelling tot de bijstandsnorm, geen rekening met de leefsituatie. Voor werknemers die jonger zijn is er het minimum jeugdloon. Dit is een percentage van het minimumloon.

Het minimabeleid in Nijkerk

In gemeente Nijkerk wordt het minimabeleid gebaseerd op zowel de bijstandsnorm als het Wettelijk minimumloon. Kwijtschelding, individuele inkomenstoeslag en bijzondere bijstand worden verstrekt op basis van een inkomensgrens die gerelateerd is aan de bijstandsnorm. Alle overige gemeentelijke regelingen worden verstrekt op een WML-inkomensgrens. Dit betekent in de praktijk dat inwoners van gemeente Nijkerk tot een relatief hoog inkomen aanspraak kunnen

maken op gemeentelijke regelingen. Het WML houdt geen rekening met huishoudtype; (echt)paren hebben bij eenzelfde percentage WML geen hoger inkomen dan alleenstaanden. De gemeente Nijkerk houdt hier zelf wel rekening mee door voor (echt)paren een hogere WML-grens te hanteren dan voor alleenstaanden. In onderstaande tabellen zetten we de maandbedragen van de bijstandsnorm en WML op een rij[41]. In tabel B2.4.1. wordt inzichtelijk gemaakt wat de maandelijkse verschillen zijn, doorgerekend voor huishoudtypen. Tabel B2.4.2. zet het WML om naar de bijstandsnormen op die manier de verschillen tussen de huishoudtypen te verduidelijken. In de twee onderstaande tabellen zijn alleen de inkomenspercentages weergegeven waarop de regelingen gebaseerd zijn.

Tabel B2.4.1. Maandelijkse bedragen bijstandsnorm[42] en WML naar huishoudtype

Inkomen	Alleenstaande + alleenstaande ouder 21 jaar tot AOW	(Echt)paar 21 jaar tot AOW	Alleenstaand AOW	(Echt)paar AOW
100% bijstand incl. VT	€ 1.079 netto	€ 1.541 netto	€ 1.200 netto	€ 1.627 netto
120% bijstand incl. VT	€ 1.295 netto	€ 1.849 netto	€ 1.440 netto	€ 1.952 netto
110% WML incl. VT	€ 1.817 netto	€ 1.817 netto	€ 1.817 netto	€ 1.817 netto
130% WML incl. VT	€ 2.036 netto	€ 2.036 netto	€ 2.036 netto	€ 2.036 netto

Tabel B2.4.2 Van % WML naar % van de bijstandsnorm, netto

Inkomen	Alleenstaande + alleenstaande ouder 21 jaar tot AOW	(echt)Paar 21 jaar tot AOW	Alleenstaand AOW	(echt)Paar AOW
110% WML incl. VT (€1.817)	168% bijstandsnorm	118% bijstandsnorm	151% bijstandsnorm	112% bijstandsnorm
130% WML incl. VT (€2.036)	189% bijstandsnorm	132% bijstandsnorm	170% bijstandsnorm	125% bijstandsnorm

Voorbeeldcasus: alleenstaande ouder en (echt)paar met kinderen

Pieter is een alleenstaande vader en krijgt een bijstandsuitkering, wat neerkomt op een netto-inkomen van € 1.079 per maand (dit is inclusief vakantietoeslag). Als Pieter werk aanvaardt tegen een inkomen van 110 procent WML, krijgt hij een inkomen (inclusief vakantietoeslag) van € 1.817 per maand. Omgerekend naar de bijstandsnorm voor alleenstaande ouders, staat dat gelijk aan een 168 procent van de bijstandsnorm voor alleenstaanden. Oftewel 68 procent hoger dan de bijstand.

Jan en Hilda vormen een samen een gezin en hebben twee jonge kinderen. Als zij een bijstandsuitkering krijgen, bedraagt die € 1.541 per maand inclusief vakantietoeslag. Op het moment dat Jan of Hilda gaat werken tegen een inkomen van 110 procent WML, hebben zij inclusief vakantietoeslag een inkomen van € 1.817 per maand. Omgerekend naar de bijstandsnorm voor een (echt)paar staat dat gelijk aan 118 procent van de bijstandsnorm. Oftewel 18 procent hoger dan hun bijstandsuitkering, relatief gezien een veel kleinere stijging dan het voorbeeld van alleenstaande vader Pieter.

Om in aanmerking te komen voor de kindregelingen met een inkomensgrens van 130 procent WML, mag alleenstaande ouder Pieter 189 procent van de bijstandsnorm verdienen (voor hem: 130 procent WML) terwijl het gezin van Jan en Hilda 132 procent van de bijstandsnorm mag verdienen (dit staat voor hen gelijk aan 130 procent WML). Alleenstaande ouders mogen dus relatief gezien meer verdienen dan paren met kinderen om nog in aanmerking te komen voor het minimabeleid.

[41] Voor de leesbaarheid zijn enkele huishoudtypen samengevoegd. Er zijn bijvoorbeeld qua hoogte van de bijstandsuitkering geen verschillen tussen alleenstaanden en alleenstaande ouders.
[42] De bijstandsbedragen dienen ter vergelijking met de WML-bedragen (zie ook tabel B2.4.2.).

2.5 Uitgaven

De uitgaven zijn gecategoriseerd naar:

- vaste lasten. Dit zijn uitgaven die regelmatig terugkomen. Voorbeelden zijn huur[43], energiekosten[44] en verzekeringen;
- reserveringsuitgaven. Dit zijn uitgaven die niet regelmatig voorkomen en waarvan de hoogte vooraf niet bekend is. Er moet in principe een bedrag voor gereserveerd worden. Voorbeelden zijn kosten voor inventaris, kleding en het eigen risico voor de zorgverzekering;
- huishoudelijke uitgaven. Dit zijn terugkerende uitgaven aan voeding, persoonlijke verzorging en dergelijke;
- werkgelerateerde uitgaven. Dit zijn uitgaven die gemaakt worden als een persoon werkt. Voorbeelden zijn de kosten van woon-werkverkeer en werkkleding.

Voor de uitgaven is waar mogelijk uitgegaan van lokale tarieven. Voorbeelden hiervan zijn de huur en lokale heffingen. De andere bedragen zijn gebaseerd op landelijke berekeningen van het Nibud. De normbedragen staan per huishoudtype in het financieel maandoverzicht in bijlage 5. We benadrukken dat het bij alle posten gaat om de basale uitgaven en dat de normbedragen gemiddelden betreffen. Het is mogelijk dat een huishouden maandelijks minder uitgeeft dan de normbedragen waarmee in deze rapportage wordt gerekend, bijvoorbeeld omdat het huishouden minder geld per maand reserveert voor onregelmatige uitgaven.

2.6 Vrije bestedingen

Het budget dat overblijft is vrij besteedbaar en kan worden uitgegeven aan sociale en recreatieve activiteiten. Voor deze vrije bestedingen hanteert het Nibud per huishoudtype eveneens een normbedrag, dat is terug te vinden in de begrotingen in bijlage 5. In de praktijk worden vrije bestedingen ook weleens gebruikt voor bijvoorbeeld aflossing van schulden of andere zaken. In dat geval hebben zij dus minder budget over voor participatie.

2.7 Aannames

Voor de berekening van inkomsten en uitgaven doen we een aantal aannames. Individuele situaties kunnen vanzelfsprekend afwijken van onderstaande. De gedane aannames van dit onderzoek zijn:

- de huishoudens maken van alle regelingen gebruik en ontvangen daarvoor het maximale bedrag;
- iedereen woont in een huurwoning. We gaan uit van € 530 kale huur per maand voor een alleenstaande en € 585 kale huur per maand voor een meerpersoonshuishouden (bron: gegevens van de Rijksoverheid over gemiddelde huur van mensen met huurtoeslag);
- de meeste huishoudens in de bijstand zullen niet werken en hebben daarom geen werkgerelateerde kosten bij een inkomen van 100 procent van de bijstandsnorm. Bij een inkomen vanaf 100 procent WML werkt in ieder geval één persoon in het huishouden, en is er wel sprake van deze kosten;
- alleenstaande ouders met een inkomen gelijk aan de bijstandsnorm werken vermoedelijk niet of zitten in een traject waarbij de kinderopvang wordt vergoed. Voor alleenstaande ouders met een inkomen boven de bijstandsnorm doen we de aanname dat hun kinderen wel naar de kinderopvang gaan (en zij betalen daar voor). Voor alleenstaande ouders met een inkomen van 100 of 110 procent WML met jonge kinderen, gaan we uit van 20 uur dagopvang per week voor het kind van 3 jaar en 10 uur BSO voor het kind van 5 jaar. Voor alleenstaande ouders met een inkomen van 120

[43] Gebaseerd op cijfers van de Rijksoverheid over de gemiddelde huur per gemeente onder mensen met huurtoeslag.

[44] Kosten gas en elektriciteit zijn gebaseerd op tarieven van Essent (Stroom en Gas Zeker, 3 jaar), de kosten voor water op de lokale tarieven. Gegevens over het gemiddelde gebruik per huishoudtype zijn afkomstig van het Nibud.

procent WML of hoger gaan we uit van respectievelijk 30 uur kinderopvang en 10 uur BSO, tegen een tarief van respectievelijk € 8,96 en €8,30 (gemiddelde uurprijs in 2021[45]);

- bij een paar met twee kinderen en een inkomen hoger dan 100 procent van de bijstandsnorm werkt slechts één van beide partners. Anders is het huishoudinkomen hoger. Daarom gaan we er vanuit dat deze huishoudens geen kinderopvang nodig hebben omdat één van beide partners thuis is voor de kinderen. Dit is eveneens waarom een paar met kinderen geen combinatiekorting krijgt bij werkaanvaarding;
- kinderen onder de 4 jaar die opgroeien bij een ouderpaar, gaan 2 dagdelen per week (8 uur) naar een peuterspeelzaal tegen een eigen bijdrage van €9,07 per maand[46]. Kinderen van dezelfde leeftijd die bij een alleenstaande ouder opgroeien, gaan niet naar de peuterspeelzaal omdat ze de dagopvang bezoeken en daar met andere kinderen spelen;
- in verband met verschil in verwachte zorgkosten tussen jongere en oudere huishoudens nemen we aan dat minima van AOW-leeftijd deelnemen aan het meest uitgebreide pakket van de collectieve zorgverzekering, Zilveren Kruis Pakket 3. In dit pakket wordt onder andere de wettelijke eigen bijdrage voor medicatie (€250 per jaar) vergoed. Hoewel mensen met een zorgvraag vermoedelijk meer medicatiekosten hebben dan mensen zonder zorgvraag, hoeven zij dus geen wettelijke eigen bijdrage te bekostigen. Daarom is geen kostenpost voor medicatie meegenomen in de begroting. Huishoudens jonger dan de AOW-leeftijd maken gebruik van het minst uitgebreide pakket, Zilveren Kruis pakket 1. Een uitzondering wordt hier gemaakt voor minima jonger dan de AOW-leeftijd met een zorgvraag;
- huishoudens die (op basis van hun inkomen) geen gebruik kunnen maken van de collectieve zorgverzekering van de gemeente, maken een eigen keuze uit verschillende zorgverzekeraars. Op basis van de meest gekozen pakketten[47] bij de grootste zeven zorgverzekeraars is daarvoor een gemiddelde prijs berekend van € 151 per polis. Voor huishoudens met een zorgvraag is in deze situatie uitgegaan van een uitgebreider pakket met een gemiddelde prijs van €174 per polis[48];
- daarnaast maken huishoudens met zorgvraag vaker dan huishoudens zonder zorgvraag gebruik van (collectief) vervoer om bijvoorbeeld naar het ziekenhuis te gaan, en zullen zij dus ook hogere vervoerskosten hebben. Tenslotte is het te verwachten dat minima met een zorgvraag (chronisch zieken) meer zorgkosten hebben dan meer gezonde mensen, waardoor ze maandelijks meer reserveringsuitgaven doen dan minima zonder zorgvraag vanwege onvoorziene (zorg)kosten. Andere aanvullende kosten, zoals voor de eigen bijdrage voor de Wmo, worden vergoed door de zorgverzekering en zijn daarom niet opgenomen in de begroting;
- De jongvolwassene van 18 jaar kan een bijstandsuitkering van 265 euro per maand krijgen. We doen de aanname dat hij/zij hier gebruik van maakt. Dit extra inkomen wordt bij het netto maandelijkse huishoudinkomen opgeteld, maar telt niet mee voor het toetsingsinkomen. Wel nemen we zijn/haar kosten voor de zorgverzekering mee in de begroting, evenals de zorgtoeslag die hij/zij hiervoor ontvangt.

[45] De gemiddelde uurprijs is berekend over vier kinderopvanglocaties en drie BSO-locaties in gemeente Nijkerk met tarieven van 2021.
[46] Lokaal tarief van peuterspeelzaal in Nijkerk. De werkelijke uurprijs is hoger, maar er is sprake van een eigen bijdrage van ouders. Bij het inkomen van 140 procent WML bedraagt de eigen bijdrage voor ouders €21,33 per maand.
[47] Een basisverzekering met een aanvullende verzekering waarbij 9 fysiotherapie behandelingen worden verzekerd en een tandartsverzekering.
[48] In deze situatie wordt uitgegaan van een basisverzekering waarbij inwoners vrije ziekenhuiskeuze hebben en een uitgebreidere tandarts- en aanvullende verzekering.

Bijlage 3. Overzicht minimaregelingen

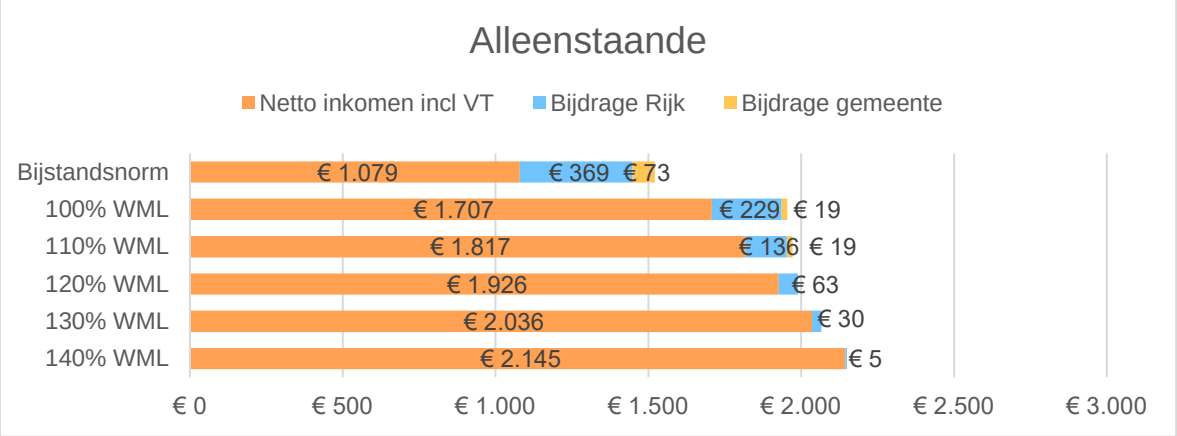
Tabel B3.1 Gemeentelijke minimaregelingen in Nijkerk

Soort regeling	Inkomensgrens t.o.v. bijstandsnorm	(Maximaal) bedrag
Individuele bijzondere bijstand	Tot 120% bijstandsnorm	Individuele vergoedingen
Kwijtschelding gem. belastingen	Tot 101% bijstandsnorm	Kwijtschelding voor het vaste deel van de afvalstoffenheffing. Geen kwijtschelding voor het gedifferentieerd tarief (Diftar).
Individuele inkomenstoeslag (incl. referteperiode)	Minimaal 2 jaar tot 101% van de bijstandsnorm	Alleenstaande: € 400; Alleenstaande ouder: € 500; Paar: € 910;
Collectieve zorgverzekering voor minima (CZM) via Zilveren Kruis	Alleenstaande: 110% WML Alleenstaande ouders en (echt)paren: 130% WML	*Keuze uit 3 aanvullende pakketten:* Pakket optimaal 1: € 141,78 i.p.v. €148,05 per maand; Pakket Optimaal 2: € 155,23 i.p.v. €164,05 per maand; Pakket Optimaal 3: € 161,08 i.p.v. €186,30 per maand.
Meedoen volwassenen	Alleenstaande: 110% WML Alleenstaande ouders en (echt)paren: 130% WML	€ 150 per persoon per jaar
Meedoen Kinderen	Tot 130% WML	€ 300 per kind per jaar
Stichting Leergeld Nijkerk	Tot 130% WML	€250 per kind per jaar
Jeugdfonds Sport en Cultuur	Tot 130% WML	€ 425 voor sport en € 250 voor kunst/cultuur per kind per jaar

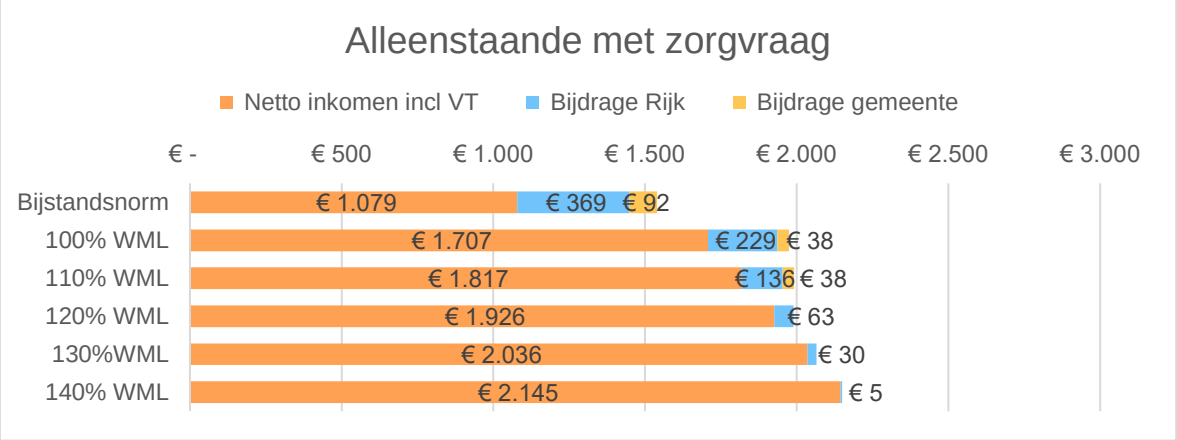
Bijlage 4. Opbouw totaal inkomen bijstandsnorm tot 140% WML, minima > 2 jaar

In deze bijlage geven we de opbouw van het totaal inkomen uit hoofdstuk 4 grafisch weer. We gaan er vanuit dat minima langer dan twee jaar een minimuminkomen hebben en dus recht hebben op individuele inkomenstoeslag.

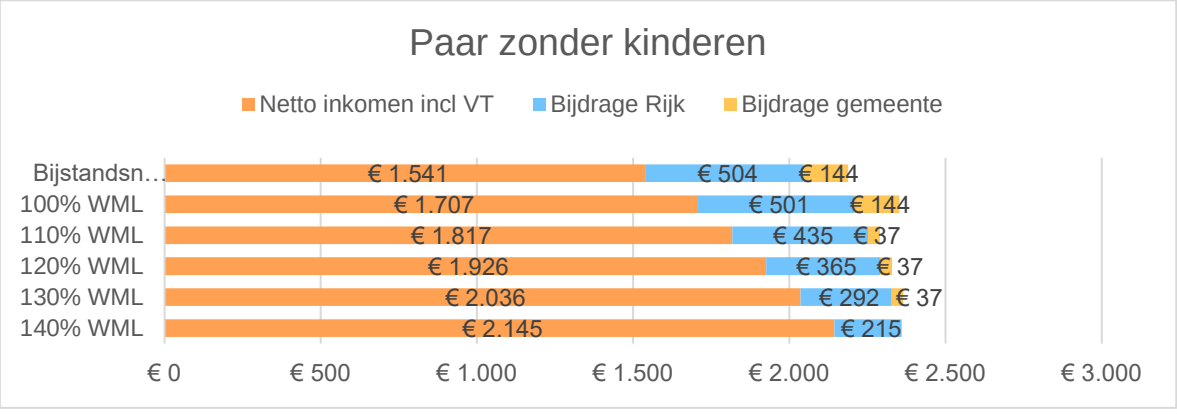
Figuur B4.1 Opbouw totaal inkomen alleenstaande, >2 jaar minimuminkomen[49]

Figuur B4.2 Opbouw totaal inkomen alleenstaande met zorgvraag, >2 jaar minimuminkomen

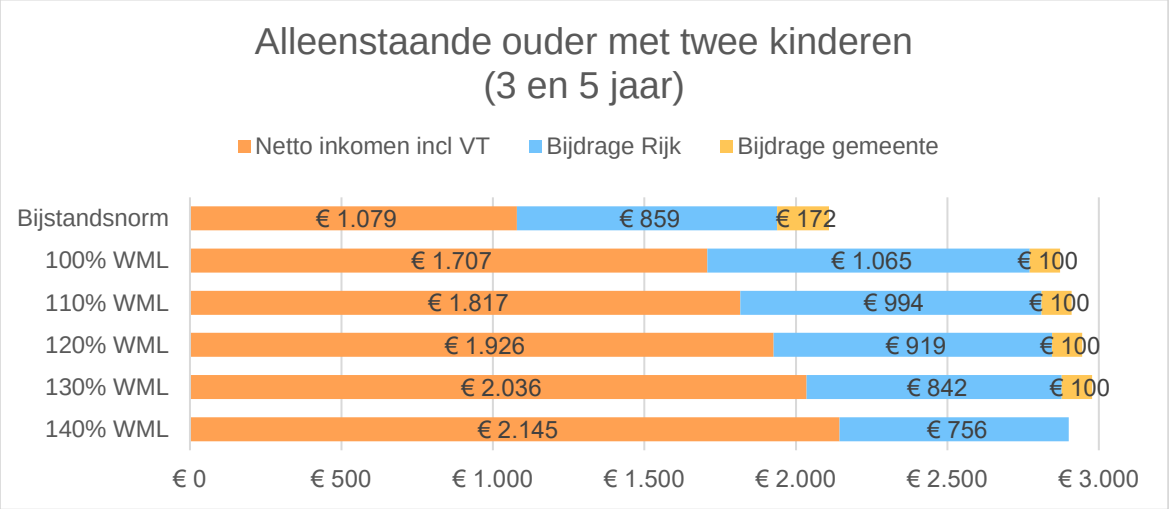

Figuur B4.3 Opbouw totaal inkomen paar zonder kinderen, >2 jaar minimuminkomen

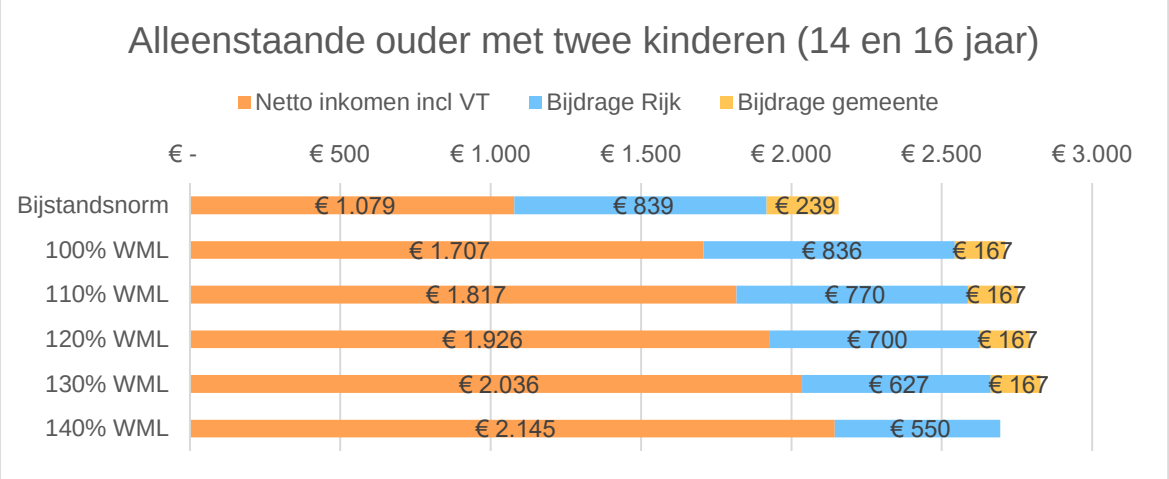

[49] Het huishoudtype is niet AOW-gerechtigd, tenzij dat expliciet in de tabelnaam wordt vermeld. Dat is het geval bij de laatste drie huishoudtypen.

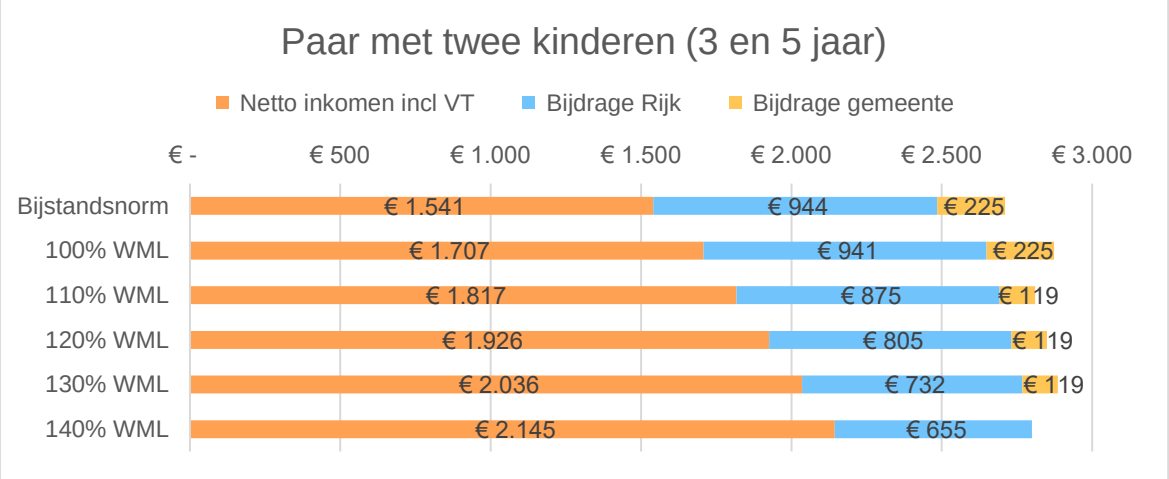
Figuur B4.4 Opbouw totaal inkomen alleenstaande ouder met twee kinderen (3 en 5 jaar), >2 jaar minimuminkomen

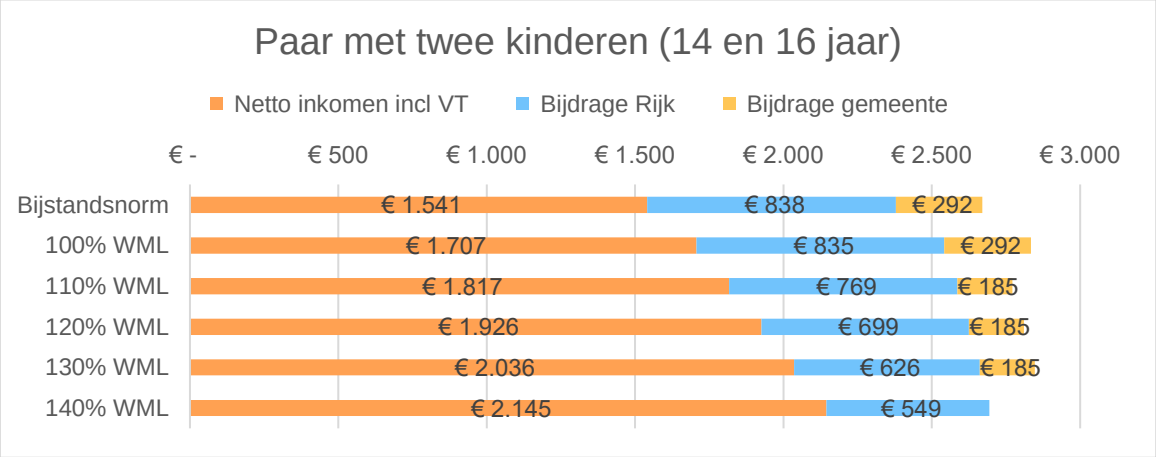
Figuur B4.5 Opbouw totaal inkomen alleenstaande ouder met twee kinderen (14 en 16 jaar), >2 jaar minimuminkomen

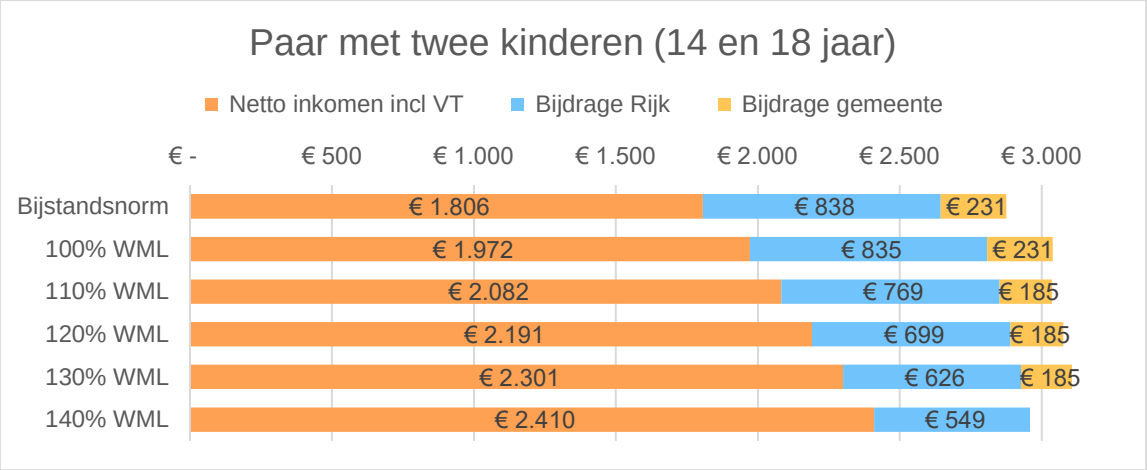
Figuur B4.6 Opbouw totaal inkomen paar met twee kinderen (3 en 5 jaar), >2 jaar minimuminkomen

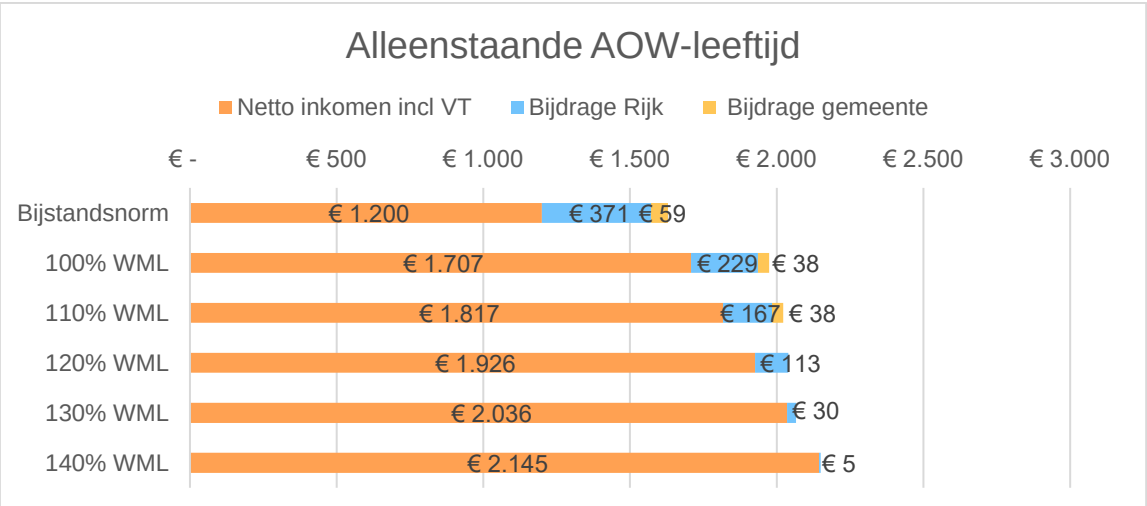
Figuur B4.7 Opbouw totaal inkomen, paar met twee kinderen (14 en 16 jaar), >2 jaar minimuminkomen

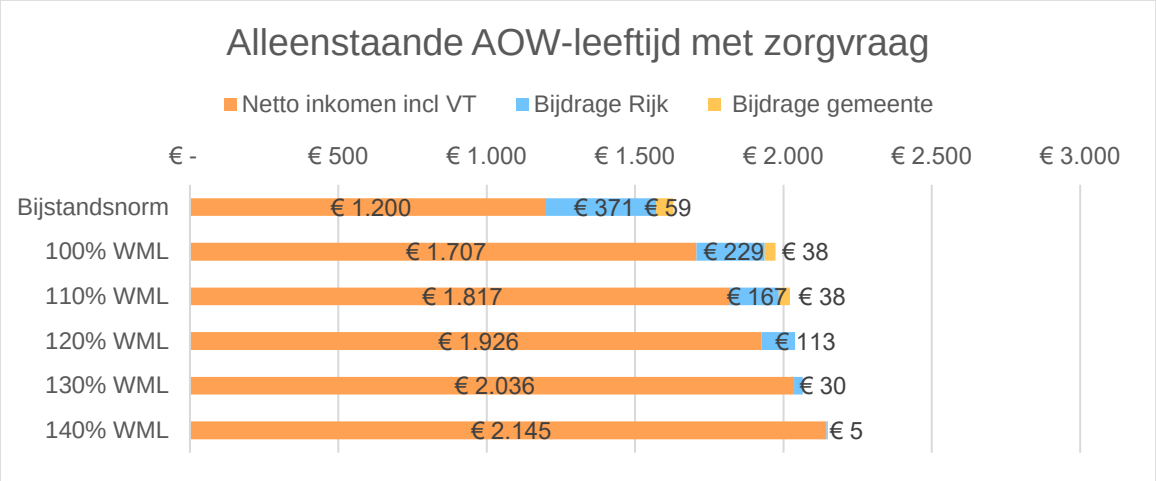
Figuur B4.8 Opbouw totaal inkomen paar met twee kinderen (14 en 18 jaar), >2 jaar minimuminkomen

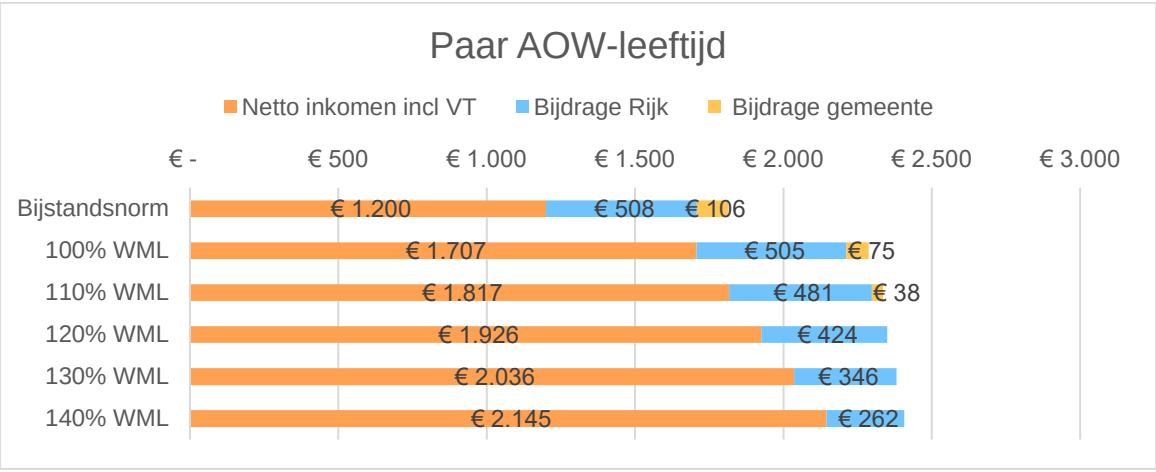
Figuur B4.9 Opbouw totaal inkomen alleenstaande, AOW-gerechtigd

Figuur B4.10 Inkomensvooruitgang alleenstaande met zorgvraag, AOW-gerechtigd

Figuur B4.11Inkomensvooruitgang paar, AOW-gerechtigd

Bijlage 5. Financieel maandoverzicht

In deze bijlage staat per huishoudtype het financieel maandoverzicht. De tabellen geven een overzicht van de maandelijkse inkomsten en uitgaven, bij gebruikmaking van alle landelijke en lokale regelingen. De bedragen die horen bij de huishoudelijke uitgaven en reserveringsuitgaven zijn afkomstig van het Nibud.

Tabel B5.1 Alleenstaande, niet AOW-gerechtigd

Categorie	Bijstand	100% WML	110% WML	120% WML	130% WML	140% WML	<2 jaar Bijstand
Inkomsten							
Netto inkomen incl VT	1.079	1.707	1.817	1.926	2.036	2.145	1.079
Bijdragen Rijk							
Huurtoeslag	262	125	57	8	0	0	262
Zorgtoeslag	107	104	79	55	30	5	107
Combinatiekorting	0	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0	0	0
Totaal bijdragen Rijk	**369**	**229**	**136**	**63**	**30**	**5**	**369**
Totaal inkomsten	**1.448**	**1.936**	**1.953**	**1.989**	**2.066**	**2.150**	**1.448**
Uitgaven							
Huur	530	530	530	530	530	530	530
Gas, water, elektra	84	84	84	84	84	84	84
Telefoon, internet en kabel	64	64	64	64	64	64	64
Gemeentelijke heffingen	28	28	28	28	28	28	28
(collectieve) zorgverzekering	148	148	148	151	151	151	148
Overige verzekeringen	20	20	20	20	20	20	20
Onderwijs	0	0	0	0	0	0	0
Kosten BSO	0	0	0	0	0	0	0
Vervoer	17	17	17	17	17	17	17
Reserveringsuitgaven	178	178	178	178	178	178	178
Huishoudelijke uitgaven	241	241	241	241	241	241	241
Werkgerelateerde uitgaven	0	66	66	66	66	66	0
Totaal uitgaven	**1.310**	**1.376**	**1.376**	**1.379**	**1.379**	**1.379**	**1.310**
Budget exclusief regelingen gemeente	**138**	**560**	**577**	**610**	**686**	**770**	**138**
Regelingen gemeente							
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	21	0	0	0	0	0	21
Korting collectieve zorgverzekering	6	6	6	0	0	0	6
Individuele inkomenstoeslag	33	0	0	0	0	0	0
Meedoen Volwassenen	13	13	13	0	0	0	13
Meedoen kinderen	0	0	0	0	0	0	0
Stichting Leergeld	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdfonds Sport en Cultuur	0	0	0	0	0	0	0
Totaal regelingen gemeente	**73**	**19**	**19**	**0**	**0**	**0**	**40**
Budget inclusief regelingen gemeente	**210**	**579**	**596**	**610**	**686**	**770**	**177**
Vrije bestedingen	97	97	97	97	97	97	97
Restant	**113**	**482**	**499**	**513**	**589**	**673**	**80**

Tabel B5.2 Alleenstaande met zorgvraag, niet AOW-gerechtigd

Categorie	Bijstand	100% WML	110% WML	120% WML	130% WML	140% WML	<2 jaar Bijstand
Inkomsten							
Netto inkomen incl VT	1.079	1.707	1.817	1.926	2.036	2.145	1.079
Bijdragen Rijk							
Huurtoeslag	262	125	57	8	0	0	262
Zorgtoeslag	107	104	79	55	30	5	107
Combinatiekorting	0	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0	0	0
Totaal bijdragen Rijk	**369**	**229**	**136**	**63**	**30**	**5**	**369**
Totaal inkomsten	**1.448**	**1.936**	**1.953**	**1.989**	**2.066**	**2.150**	**1.448**
Uitgaven							
Huur	530	530	530	530	530	530	530
Gas, water, elektra	84	84	84	84	84	84	84
Telefoon, internet en kabel	64	64	64	64	64	64	64
Gemeentelijke heffingen	28	28	28	28	28	28	28
(collectieve) zorgverzekering	186	186	186	174	174	174	186
Overige verzekeringen	20	20	20	20	20	20	20
Onderwijs	0	0	0	0	0	0	0
Kosten BSO	0	0	0	0	0	0	0
Vervoer	22	22	22	22	22	22	22
Reserveringsuitgaven	197	197	197	197	197	197	197
Huishoudelijke uitgaven	241	241	241	241	241	241	241
Werkgerelateerde uitgaven	0	66	66	66	66	66	0
Totaal uitgaven	**1.372**	**1.438**	**1.438**	**1.426**	**1.426**	**1.426**	**1.372**
Budget exclusief regelingen gemeente	**75**	**498**	**515**	**563**	**639**	**723**	**75**
Regelingen gemeente							
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	21	0	0	0	0	0	21
Korting collectieve zorgverzekering	25	25	25	0	0	0	25
Individuele inkomenstoeslag	33	0	0	0	0	0	0
Meedoen Volwassenen	13	13	13	0	0	0	13
Meedoen kinderen	0	0	0	0	0	0	0
Stichting Leergeld	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdfonds Sport en Cultuur	0	0	0	0	0	0	0
Totaal regelingen gemeente	**92**	**38**	**38**	**0**	**0**	**0**	**59**
Budget inclusief regelingen gemeente	**167**	**536**	**552**	**563**	**639**	**723**	**134**
Vrije bestedingen	97	97	97	97	97	97	97
Restant	**70**	**439**	**455**	**466**	**542**	**626**	**37**

Tabel B5.3 Paar zonder kinderen, niet AOW-gerechtigd

Categorie	Bijstand	100% WML	110% WML	120% WML	130% WML	140% WML	<2 jaar Bijstand
Inkomsten							
Netto inkomen incl VT	1.541	1.707	1.817	1.926	2.036	2.145	1.541
Bijdragen Rijk							
Huurtoeslag	297	297	255	210	162	110	297
Zorgtoeslag	207	204	180	155	130	105	207
Combinatiekorting	0	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0	0	0
Totaal bijdragen Rijk	**504**	**501**	**435**	**365**	**292**	**215**	**504**
Totaal inkomsten	**2.045**	**2.208**	**2.252**	**2.291**	**2.328**	**2.360**	**2.045**
Uitgaven							
Huur	585	585	585	585	585	585	585
Gas, water, elektra	132	132	132	132	132	132	132
Telefoon, internet en kabel	72	72	72	72	72	72	72
Gemeentelijke heffingen	38	38	38	38	38	38	38
(collectieve) zorgverzekering	296	296	296	296	296	303	296
Overige verzekeringen	29	29	29	29	29	29	29
Onderwijs	0	0	0	0	0	0	0
Kosten BSO	0	0	0	0	0	0	0
Vervoer	34	34	34	34	34	34	34
Reserveringsuitgaven	278	278	278	278	278	278	278
Huishoudelijke uitgaven	438	438	438	438	438	438	438
Werkgerelateerde uitgaven	0	66	66	66	66	66	0
Totaal uitgaven	**1.902**	**1.968**	**1.968**	**1.968**	**1.968**	**1.974**	**1.902**
Budget exclusief regelingen gemeente	**143**	**241**	**285**	**324**	**360**	**385**	**143**
Regelingen gemeente							
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	30	30	0	0	0	0	30
Korting collectieve zorgverzekering	12	12	12	12	12	0	12
Individuele inkomenstoeslag	76	76	0	0	0	0	0
Meedoen Volwassenen	25	25	25	25	25	0	25
Meedoen kinderen	0	0	0	0	0	0	0
Stichting Leergeld	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdfonds Sport en Cultuur	0	0	0	0	0	0	0
Totaal regelingen gemeente	**144**	**144**	**37**	**37**	**37**	**0**	**68**
Budget inclusief regelingen gemeente	**287**	**385**	**322**	**361**	**397**	**385**	**211**
Vrije bestedingen	155	155	155	155	155	155	155
Restant	**132**	**230**	**167**	**206**	**242**	**230**	**56**

Tabel B5.4 Alleenstaande ouder met 2 kinderen (3 en 5 jaar), niet AOW-gerechtigd[50]

Categorie	Bijstand	100% WML	110% WML	120% WML	130% WML	140% WML	<2 jaar Bijstand
Inkomsten							
Netto inkomen incl VT	1.079	1.707	1.817	1.926	2.036	2.145	1.079
Bijdragen Rijk							
Huurtoeslag	297	297	255	210	162	110	297
Zorgtoeslag	107	104	79	55	30	5	107
Combinatiekorting	0	60	68	75	83	87	0
Kinderbijslag	150	150	150	150	150	150	150
Kindgebonden budget	455	454	442	429	417	404	455
Totaal bijdragen Rijk	**1.009**	**1.065**	**994**	**919**	**842**	**756**	**1.009**
Totaal inkomsten	**2.088**	**2.772**	**2.811**	**2.846**	**2.878**	**2.901**	**2.088**
Uitgaven							
Huur	585	585	585	585	585	585	585
Gas, water, elektra	185	185	185	185	185	185	185
Telefoon, internet en kabel	64	64	64	64	64	64	64
Gemeentelijke heffingen	45	45	45	45	45	45	45
(collectieve) zorgverzekering	148	148	148	151	151	151	148
Overige verzekeringen	24	24	24	24	24	24	24
Onderwijs	12	12	12	12	12	12	12
Kosten BSO	0	121	121	159	181	191	0
Vervoer	27	27	27	27	27	27	27
Reserveringsuitgaven	242	242	242	242	242	242	242
Huishoudelijke uitgaven	358	358	358	358	358	358	358
Werkgerelateerde uitgaven	0	66	66	66	66	66	0
Totaal uitgaven	**1.691**	**1.877**	**1.877**	**1.919**	**1.941**	**1.951**	**1.691**
Budget exclusief regelingen gemeente	**397**	**895**	**933**	**926**	**936**	**949**	**397**
Regelingen gemeente							
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	30	0	0	0	0	0	30
Korting collectieve zorgverzekering	6	6	6	6	6	0	6
Individuele inkomenstoeslag	42	0	0	0	0	0	0
Meedoen Volwassenen	13	13	13	13	13	0	13
Meedoen kinderen	25	25	25	25	25	0	25
Stichting Leergeld	21	21	21	21	21	0	21
Jeugdfonds Sport en Cultuur	35	35	35	35	35	0	35
Totaal regelingen gemeente	**172**	**100**	**100**	**100**	**100**	**0**	**130**
Budget inclusief regelingen gemeente	**569**	**995**	**1.033**	**1.026**	**1.036**	**949**	**527**
Vrije bestedingen	185	185	185	185	185	185	185
Restant	**384**	**810**	**848**	**841**	**851**	**764**	**342**

[50] Bij de kosten voor BSO en kinderopvang is de opvangtoeslag al verrekend.

Tabel B5.5 Alleenstaande ouder met 2 kinderen (14 en 16 jaar), niet AOW-gerechtigd

Categorie	Bijstand	100% WML	110% WML	120% WML	130% WML	140% WML	<2 jaar Bijstand
Inkomsten							
Netto inkomen incl VT	1.079	1.707	1.817	1.926	2.036	2.145	1.079
Bijdragen Rijk							
Huurtoeslag	297	297	255	210	162	110	297
Zorgtoeslag	107	104	79	55	30	5	107
Combinatiekorting	0	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	214	214	214	214	214	214	214
Kindgebonden budget	513	495	483	470	458	446	513
Totaal bijdragen Rijk	**1.131**	**1.110**	**1.031**	**949**	**864**	**775**	**1.131**
Totaal inkomsten	**2.210**	**2.817**	**2.848**	**2.875**	**2.900**	**2.920**	**2.210**
Uitgaven							
Huur	585	585	585	585	585	585	585
Gas, water, elektra	185	185	185	185	185	185	185
Telefoon, internet en kabel	81	81	81	81	81	81	81
Gemeentelijke heffingen	45	45	45	45	45	45	45
(collectieve) zorgverzekering	148	148	148	151	151	151	148
Overige verzekeringen	24	24	24	24	24	24	24
Onderwijs	99	99	99	99	99	99	99
Kosten BSO	0	0	0	0	0	0	0
Vervoer	51	51	51	51	51	51	51
Reserveringsuitgaven	286	286	286	286	286	286	286
Huishoudelijke uitgaven	537	537	537	537	537	537	537
Werkgerelateerde uitgaven	0	66	66	66	66	66	0
Totaal uitgaven	**2.041**	**2.107**	**2.107**	**2.110**	**2.110**	**2.110**	**2.041**
Budget exclusief regelingen gemeente	**169**	**710**	**741**	**765**	**789**	**809**	**169**
Regelingen gemeente							
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	30	0	0	0	0	0	30
Korting collectieve zorgverzekering	6	6	6	6	6	0	6
Individuele inkomenstoeslag	42	0	0	0	0	0	0
Meedoen Volwassenen	13	13	13	13	13	0	13
Meedoen kinderen	50	50	50	50	50	0	50
Stichting Leergeld	42	42	42	42	42	0	42
Jeugdfonds Sport en Cultuur	56	56	56	56	56	0	56
Totaal regelingen gemeente	**239**	**167**	**167**	**167**	**167**	**0**	**197**
Budget inclusief regelingen gemeente	**408**	**877**	**908**	**932**	**956**	**809**	**366**
Vrije bestedingen	214	214	214	214	214	214	214
Restant	**194**	**663**	**694**	**718**	**742**	**595**	**152**

Tabel B5.6 Paar met 2 kinderen (3 en 5 jaar), niet AOW-gerechtigd

Categorie	Bijstand	100% WML	110% WML	120% WML	130% WML	140% WML	<2 jaar Bijstand
Inkomsten							
Netto inkomen incl VT	1.541	1.707	1.817	1.926	2.036	2.145	1.541
Bijdragen Rijk							
Huurtoeslag	297	297	255	210	162	110	297
Zorgtoeslag	207	204	180	155	130	105	207
Combinatiekorting	0	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	150	150	150	150	150	150	150
Kindgebonden budget	185	185	185	185	185	185	185
Totaal bijdragen Rijk	**839**	**836**	**770**	**700**	**627**	**550**	**839**
Totaal inkomsten	**2.380**	**2.543**	**2.587**	**2.626**	**2.662**	**2.694**	**2.380**
Uitgaven							
Huur	585	585	585	585	585	585	585
Gas, water, elektra	222	222	222	222	222	222	222
Telefoon, internet en kabel	72	72	72	72	72	72	72
Gemeentelijke heffingen	45	45	45	45	45	45	45
(collectieve) zorgverzekering	296	296	296	296	296	303	296
Overige verzekeringen	32	32	32	32	32	32	32
Onderwijs	12	12	12	12	12	25	12
Kosten BSO	0	0	0	0	0	0	0
Vervoer	44	44	44	44	44	44	44
Reserveringsuitgaven	338	338	338	338	338	338	338
Huishoudelijke uitgaven	478	478	478	478	478	478	478
Werkgerelateerde uitgaven	0	66	66	66	66	66	0
Totaal uitgaven	**2.125**	**2.191**	**2.191**	**2.191**	**2.191**	**2.210**	**2.125**
Budget exclusief regelingen gemeente	**255**	**353**	**396**	**435**	**472**	**485**	**255**
Regelingen gemeente							
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	30	30	0	0	0	0	30
Korting collectieve zorgverzekering	12	12	12	12	12	0	12
Individuele inkomenstoeslag	76	76	0	0	0	0	0
Meedoen Volwassenen	25	25	25	25	25	0	25
Meedoen kinderen	25	25	25	25	25	0	25
Stichting Leergeld	21	21	21	21	21	0	21
Jeugdfonds Sport en Cultuur	35	35	35	35	35	0	35
Totaal regelingen gemeente	**225**	**225**	**119**	**119**	**119**	**0**	**149**
Budget inclusief regelingen gemeente	**480**	**578**	**515**	**554**	**590**	**485**	**404**
Vrije bestedingen	243	243	243	243	243	243	243
Restant	**237**	**335**	**272**	**311**	**347**	**242**	**161**

Tabel B5.7 Paar met 2 kinderen (14 en 16 jaar), niet AOW-gerechtigd

Categorie	Bijstand	100% WML	110% WML	120% WML	130% WML	140% WML	<2 jaar Bijstand
Inkomsten							
Netto inkomen incl VT	1.541	1.707	1.817	1.926	2.036	2.145	1.541
Bijdragen Rijk							
Huurtoeslag	297	297	255	210	162	110	297
Zorgtoeslag	207	204	180	155	130	105	207
Combinatiekorting	0	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	214	214	214	214	214	214	214
Kindgebonden budget	226	226	226	226	226	226	226
Totaal bijdragen Rijk	**944**	**941**	**875**	**805**	**732**	**655**	**944**
Totaal inkomsten	**2.485**	**2.648**	**2.692**	**2.731**	**2.768**	**2.800**	**2.485**
Uitgaven							
Huur	585	585	585	585	585	585	585
Gas, water, elektra	222	222	222	222	222	222	222
Telefoon, internet en kabel	89	89	89	89	89	89	89
Gemeentelijke heffingen	45	45	45	45	45	45	45
(collectieve) zorgverzekering	296	296	296	296	296	303	296
Overige verzekeringen	32	32	32	32	32	32	32
Onderwijs	99	99	99	99	99	99	99
Kosten BSO	0	0	0	0	0	0	0
Vervoer	68	68	68	68	68	68	68
Reserveringsuitgaven	382	382	382	382	382	382	382
Huishoudelijke uitgaven	636	636	636	636	636	636	636
Werkgerelateerde uitgaven	0	66	66	66	66	66	0
Totaal uitgaven	**2.454**	**2.520**	**2.520**	**2.520**	**2.520**	**2.527**	**2.454**
Budget exclusief regelingen gemeente	**31**	**128**	**172**	**211**	**248**	**273**	**31**
Regelingen gemeente							
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	30	30	0	0	0	0	30
Korting collectieve zorgverzekering	12	12	12	12	12	0	6
Individuele inkomenstoeslag	76	76	0	0	0	0	0
Meedoen Volwassenen	25	25	25	25	25	0	25
Meedoen kinderen	50	50	50	50	50	0	50
Stichting Leergeld	42	42	42	42	42	0	42
Jeugdfonds Sport en Cultuur	56	56	56	56	56	0	56
Totaal regelingen gemeente	**292**	**292**	**185**	**185**	**185**	**0**	**210**
Budget inclusief regelingen gemeente	**323**	**420**	**357**	**397**	**433**	**273**	**241**
Vrije bestedingen	272	272	272	272	272	272	272
Restant	**51**	**148**	**85**	**125**	**161**	**1**	**-31**

Tabel B5.8 Paar met 2 kinderen (14 en 18 jaar), AOW-gerechtigd

Categorie	Bijstand	100% WML	110% WML	120% WML	130% WML	140% WML	<2 jaar Bijstand
Inkomsten							
Netto inkomen incl VT	1.806	1.973	2.083	2.192	2.301	2.410	1.806
Bijdragen Rijk							
Huurtoeslag	297	297	255	210	162	110	297
Zorgtoeslag	314	311	287	262	237	212	314
Combinatiekorting	0	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	107	107	107	107	107	107	107
Kindgebonden budget	120	120	120	120	120	120	120
Totaal bijdragen Rijk	**838**	**835**	**769**	**699**	**626**	**549**	**838**
Totaal inkomsten	**2.645**	**2.808**	**2.852**	**2.891**	**2.927**	**2.959**	**2.645**
Uitgaven							
Huur	585	585	585	585	585	585	585
Gas, water, elektra	222	222	222	222	222	222	222
Telefoon, internet en kabel	89	89	89	89	89	89	89
Gemeentelijke heffingen	45	45	45	45	45	45	45
(collectieve) zorgverzekering	444	444	444	444	444	454	444
Overige verzekeringen	32	32	32	32	32	32	32
Onderwijs	50	50	50	50	50	50	50
Kosten BSO	0	0	0	0	0	0	0
Vervoer	68	68	68	68	68	68	68
Reserveringsuitgaven	415	415	415	415	415	415	415
Huishoudelijke uitgaven	636	636	636	636	636	636	636
Werkgerelateerde uitgaven	0	66	66	66	66	0	0
Totaal uitgaven	**2.586**	**2.652**	**2.652**	**2.652**	**2.652**	**2.596**	**2.586**
Budget exclusief regelingen gemeente	**59**	**156**	**200**	**239**	**275**	**363**	**59**
Regelingen gemeente							
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	30	30	0	0	0	0	30
Korting collectieve zorgverzekering	19	19	19	19	19	0	19
Individuele inkomenstoeslag	76	76	0	0	0	0	0
Meedoen Volwassenen	25	25	25	25	25	0	25
Meedoen kinderen	25	25	25	25	25	0	25
Stichting Leergeld	21	21	21	21	21	0	21
Jeugdfonds Sport en Cultuur	35	35	35	35	35	0	35
Totaal regelingen gemeente	**231**	**231**	**125**	**125**	**125**	**0**	**155**
Budget inclusief regelingen gemeente	**290**	**388**	**325**	**364**	**400**	**363**	**214**
Vrije bestedingen	272	272	272	272	272	272	272
Restant	**18**	**116**	**53**	**92**	**128**	**91**	**-58**

Tabel B5.9 Alleenstaande, AOW-gerechtigd

Categorie	Bijstand	100% WML	110% WML	120% WML	130% WML	140% WML	<2 jaar Bijstand
Inkomsten							
Netto inkomen incl VT	1.200	1.707	1.817	1.926	2.036	2.145	1.200
Bijdragen Rijk							
Huurtoeslag	264	125	88	58	0	0	264
Zorgtoeslag	107	104	79	55	30	5	107
Combinatiekorting	0	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0	0	0
Totaal bijdragen Rijk	**371**	**229**	**167**	**113**	**30**	**5**	**371**
Totaal inkomsten	**1.571**	**1.936**	**1.984**	**2.039**	**2.066**	**2.150**	**1.571**
Uitgaven							
Huur	530	530	530	530	530	530	530
Gas, water, elektra	103	103	103	103	103	103	103
Telefoon, internet en kabel	64	64	64	64	64	64	64
Gemeentelijke heffingen	28	28	28	28	28	28	28
(collectieve) zorgverzekering	186	186	186	151	151	151	186
Overige verzekeringen	13	13	13	13	13	13	13
Onderwijs	0	0	0	0	0	0	0
Kosten BSO	0	0	0	0	0	0	0
Vervoer	13	13	13	13	13	13	13
Reserveringsuitgaven	185	185	185	185	185	185	185
Huishoudelijke uitgaven	244	244	244	244	244	244	244
Werkgerelateerde uitgaven	0	0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven	**1.366**	**1.366**	**1.366**	**1.332**	**1.332**	**1.332**	**1.366**
Budget exclusief regelingen gemeente	**205**	**570**	**618**	**708**	**734**	**818**	**205**
Regelingen gemeente							
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	21	0	0	0	0	0	21
Korting collectieve zorgverzekering	25	25	25	0	0	0	25
Individuele inkomenstoeslag	0	0	0	0	0	0	0
Meedoen Volwassenen	13	13	13	0	0	0	13
Meedoen kinderen	0	0	0	0	0	0	0
Stichting Leergeld	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdfonds Sport en Cultuur	0	0	0	0	0	0	0
Totaal regelingen gemeente	**59**	**38**	**38**	**0**	**0**	**0**	**59**
Budget inclusief regelingen gemeente	**263**	**608**	**655**	**708**	**734**	**818**	**263**
Vrije bestedingen	97	97	97	97	97	97	97
Restant	**166**	**511**	**558**	**611**	**637**	**721**	**166**

Tabel B5.10 Alleenstaande met zorgvraag, AOW-gerechtigd

Categorie	Bijstand	100% WML	110% WML	120% WML	130% WML	140% WML	<2 jaar Bijstand
Inkomsten							
Netto inkomen incl VT	1.200	1.707	1.817	1.926	2.036	2.145	1.200
Bijdragen Rijk							
Huurtoeslag	264	125	88	58	0	0	264
Zorgtoeslag	107	104	79	55	30	5	107
Combinatiekorting	0	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0	0	0
Totaal bijdragen Rijk	**371**	**229**	**167**	**113**	**30**	**5**	**371**
Totaal inkomsten	**1.571**	**1.936**	**1.984**	**2.039**	**2.066**	**2.150**	**1.571**
Uitgaven							
Huur	530	530	530	530	530	530	530
Gas, water, elektra	107	107	107	107	107	107	107
Telefoon, internet en kabel	64	64	64	64	64	64	64
Gemeentelijke heffingen	28	28	28	28	28	28	28
(collectieve) zorgverzekering	186	186	186	174	174	174	186
Overige verzekeringen	13	13	13	13	13	13	13
Onderwijs	0	0	0	0	0	0	0
Kosten BSO	0	0	0	0	0	0	0
Vervoer	20	20	20	20	20	20	20
Reserveringsuitgaven	210	210	210	210	210	210	210
Huishoudelijke uitgaven	244	244	244	244	244	244	244
Werkgerelateerde uitgaven	0	0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven	**1.403**	**1.403**	**1.403**	**1.391**	**1.391**	**1.391**	**1.403**
Budget exclusief regelingen gemeente	**168**	**534**	**582**	**649**	**675**	**759**	**168**
Regelingen gemeente							
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	21	0	0	0	0	0	21
Korting collectieve zorgverzekering	25	25	25	0	0	0	25
Individuele inkomenstoeslag	0	0	0	0	0	0	0
Meedoen Volwassenen	13	13	13	0	0	0	13
Meedoen kinderen	0	0	0	0	0	0	0
Stichting Leergeld	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdfonds Sport en Cultuur	0	0	0	0	0	0	0
Totaal regelingen gemeente	**59**	**38**	**38**	**0**	**0**	**0**	**59**
Budget inclusief regelingen gemeente	**227**	**571**	**619**	**649**	**675**	**759**	**227**
Vrije bestedingen	97	97	97	97	97	97	97
Restant	**130**	**474**	**522**	**552**	**578**	**662**	**130**

Tabel B5.11 Paar, AOW-gerechtigd

Categorie	Bijstand	100% WML	110% WML	120% WML	130% WML	140% WML	<2 jaar Bijstand
Inkomsten							
Netto inkomen incl VT	1.627	1.707	1.817	1.926	2.036	2.145	1.627
Bijdragen Rijk							
Huurtoeslag	301	301	301	269	216	157	301
Zorgtoeslag	207	204	180	155	130	105	207
Combinatiekorting	0	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0	0	0
Totaal bijdragen Rijk	**508**	**505**	**481**	**424**	**346**	**262**	**508**
Totaal inkomsten	**2.135**	**2.212**	**2.298**	**2.350**	**2.382**	**2.407**	**2.135**
Uitgaven							
Huur	585	585	585	585	585	585	585
Gas, water, elektra	162	162	162	162	162	162	162
Telefoon, internet en kabel	72	72	72	72	72	72	72
Gemeentelijke heffingen	38	38	38	38	38	38	38
(collectieve) zorgverzekering	372	372	372	372	372	303	372
Overige verzekeringen	14	14	14	14	14	14	14
Onderwijs	0	0	0	0	0	0	0
Kosten BSO	0	0	0	0	0	0	0
Vervoer	29	72	72	72	72	72	29
Reserveringsuitgaven	281	281	281	281	281	281	281
Huishoudelijke uitgaven	427	427	427	427	427	427	427
Werkgerelateerde uitgaven	0	0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven	**1.980**	**2.023**	**2.023**	**2.023**	**2.023**	**1.953**	**1.980**
Budget exclusief regelingen gemeente	**155**	**189**	**275**	**327**	**359**	**453**	**155**
Regelingen gemeente							
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	30	0	0	0	0	0	30
Korting collectieve zorgverzekering	50	50	50	50	50	0	50
Individuele inkomenstoeslag	0	0	0	0	0	0	0
Meedoen Volwassenen	25	25	25	25	25	0	25
Meedoen kinderen	0	0	0	0	0	0	0
Stichting Leergeld	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdfonds Sport en Cultuur	0	0	0	0	0	0	0
Totaal regelingen gemeente	**106**	**75**	**75**	**75**	**75**	**0**	**106**
Budget inclusief regelingen gemeente	**261**	**265**	**351**	**403**	**434**	**453**	**261**
Vrije bestedingen	155	155	155	155	155	155	155
Restant	**106**	**110**	**196**	**248**	**279**	**298**	**106**

Bijlage 6. Ketenpartners

De ketenpartners van het armoede- en schulddienstverleningsbeleid zijn betrokken bij het onderzoek. Aan de hand van een vragenlijst en groepsgesprekken is gevraagd hoe het huidige beleid wordt uitgevoerd, hoe zij het huidige beleid beoordelen en waar zij ruimte zien voor verbetering.

Hieronder volgt een lijst met de ketenpartners die mee hebben gewerkt aan het onderzoek:

Ketenpartners
Jeugdfonds Sport en Cultuur Gelderland/Nijkerk
Stichting Leergeld
Vroegsignalering Schulden Nijkerk
Humanitas
PLANgroep
Schuldhulpmaatje
Voedselbank
Sigma Formulierenbrigade
VluchtenlingenWerk Nijkerk

Bijlage 7: Gemeenten met passen voor minima

In deze bijlage beschrijven we de participatieregeling voor kinderen die wordt uitgevoerd met een bepaalde pas. Uiteraard is dit een selectie van gemeenten met een dergelijke pas en betreft die niet alle gemeenten met een dergelijke regeling. Voor een aantal gemeenten heeft KWIZ in het verleden onderzoek gedaan, waardoor er cijfers bekend zijn over het pasbezit onder de doelgroep.

Tabel B7.1. Een aantal gemeenten met een pas voor minimakinderen

Gemeente	Pas + inkomens-grens	Soort regeling	Combinatie met andere regelingen?	Bereik pasbezit
Renkum	Gelrepas. Tot 120% bijstand. Alleen voor minima. Geen webshop.	Tegoed + korting op sport, cultuur, educatie en ontspanning. Hoogte tegoed verschilt per leeftijd.	Daarnaast nog Kindpakket. Dat is een pas met daarop tegoed voor kleding, schoenen en schoolspullen dat besteden is via Stichting Leergeld. Ook een fiets en een computer kunnen vergoed worden via Leergeld. Via het Jeugdfonds kunnen zwemlessen worden betaald.	76% kinderen, 57% volwassenen (cijfers over 2018).
Zevenaar	Gelrepas. Tot 120% bijstand. Alleen voor minima. Geen webshop.	Tegoed + korting op sport, cultuur, educatie en ontspanning. Hoogte tegoed verschilt per leeftijd.	Daarnaast nog het Kindpakket. Dat bestaat uit verschillende regelingen die een vergoeding bieden voor: computer, zwemles, ID-kaart, bijdrage schoolgeld en bijdrage reiskosten. Ook is het Jeugdfonds S&C actief. Kinderen krijgen daar alleen een bijdrage van als de GelrePas niet voldoende blijkt om de contributie te betalen.	82% kinderen, 39% volwassenen (cijfers over 2017).
Arnhem	Gelrepas. Tot 120% - 130% bijstand. Alleen voor minima. Geen webshop.	Tegoed + korting op sport, cultuur, educatie en ontspanning. Hoogte tegoed verschilt per leeftijd.	€ 100 extra tegoed aan (sport)kleding voor 4-17-jarigen is aan te vragen bij Stichting Leergeld. €144 extra tegoed voor peuteropvang. €135 extra tegoed voor dierenarts. Het Jeugdfonds S&C vult het bedrag van de GelrePas aan, alleen voor cultuur, met € 70. Een gezin met recht op de GelrePas moet deze eerst inzetten.	
Coevorden	Doe-Mee-Webwinkel. 110% bijstand.	Hoogte tegoed verschilt per leeftijd. Voor kinderen komt automatisch het Kindpakket erbij met een bepaald budget. Het budget is te besteden bij aanbieders in de regio Zuidoost-Drenthe. Deze aanbieders zijn	Nvt.	45% volwassenen 65% kinderen (cijfers over 2019, toen een pas zonder webwinkel)

Gemeente	Pas + inkomens-grens	Soort regeling	Combinatie met andere regelingen?	Bereik pasbezit
		verenigingen of ondernemers met een sportief of cultureel aanbod. Zoals theaters, sportscholen en winkels.		
Capelle aan den IJssel	Rotterdampas. Gratis voor minima 110 – 130 % bijstand. Ook voor niet-minima beschikbaar.	Geen tegoed maar kortingen: bij meer dan 750 bedrijven en culturele instellingen in Rotterdam en omgeving korting krijgen.	Nvt.	30% huishoudens (cijfers over 2018)
Zuidplas	Rotterdampas. Gratis voor minima 110 – 130 % bijstand. Ook voor niet-minima beschikbaar.	Geen tegoed maar kortingen: bij meer dan 750 bedrijven en culturele instellingen in Rotterdam en omgeving korting krijgen.	Nvt.	37% huishoudens (cijfers over 2019)
Den Haag	Ooievaarspas. Tot 130% bijstand. Alleen voor minima. Geen webshop.	Geen tegoed maar kortingen op allerlei leuke activiteiten, zoals sport, uitjes, lidmaatschappen en cursussen.	Schoolgaande kinderen met de Ooievaarspas kunnen via Stichting Leergeld verschillende regelingen aanvragen, voor bijvoorbeeld een schoolspullenpas, computer, speelgoedbon, materialen voor sport en cultuur, fiets of een reisabonnement.	86% huishoudens (cijfers over 2017)
Rijswijk	Ooievaarspas. Alleen voor minima. Geen webshop.	Kortingen op allerlei leuke activiteiten, zoals sport, uitjes, lidmaatschappen en cursussen.	Inwoners met een Ooievaarspas kunnen voor hun kinderen maximaal € 330 vergoed krijgen voor de contributie van een sportvereniging en € 330 voor de contributie van een culturele vereniging. Ook losse kaartjes voor het zwembad, voor de schaatsbaan of een (cultureel) dagje weg kunnen worden vergoed via de Ooievaarspas. Kinderen met een Ooievaarspas kunnen nog verschillende regelingen aanvragen bij KEI Rijswijk, zoals: de schoolspullenpas, computerregeling, schoolreisregeling en fietsregeling.	43% huishoudens in bezit van pas (cijfers over 2020)

Gemeente	Pas + inkomens-grens	Soort regeling	Combinatie met andere regelingen?	Bereik pasbezit
Alkmaar	Alkmaarpas. Gratis voor minima tot 120% bijstand. Ook voor niet-minima beschikbaar. Geen webshop (wel website met alle aanbod).	Korting en gratis activiteiten, tegoed voor minima. De pas is toegankelijk voor alle inwoners, maar op de pas van minima komt een tegoed staan dat afhankelijk is van iemands leeftijd. Dat tegoed kan worden besteed bij deelnemende partijen. Het tegoed voor kinderen bestaat uit: Tegoed voor sport en cultuur (Meedoen), shoptegoed, vrijwillige ouderbijdrage en tegoed voor kinderfeestjes.	Zijn de tegoeden op de AlkmaarPas niet genoeg voor een sportvereniging of muziekles voor je kind tussen 4 en 17 jaar? Dan is er het Jeugdfonds Sport & Cultuur Alkmaar. Eerst wordt de voorliggende voorziening (AlkmaarPas) gebruikt om de factuur (voor de contributie) te betalen. Het resterende deel wordt vervolgens vanuit het Jeugdfonds betaald.	
Ridderkerk	Ridderkerkpas. Tot 110% bijstand. Alleen voor minima (en mantelzorgers). Geen webshop (wel website met alle aanbod).	Per persoon een eigen tegoed, afhankelijk van de regelingen waarvoor diegene in aanmerking komt. Het tegoed kunt u besteden bij verschillende winkels en organisaties in Ridderkerk. Ook kunt u met de pas het lidmaatschap van een sportvereniging betalen. Overige kosten, van bijvoorbeeld een uitje, kunt u laten overmaken of uitbetaald krijgen via de uitkeringsadministra	Op de pas staat één bedrag voor Meedoen kinderen, dat aan een heel aantal dingen besteed kan worden, zoals sport, cultuur, schoolkosten, computer, fiets of verjaardagsfeestjes. Daarnaast is er een apart bedrag voor zwemlessen beschikbaar.	Kindpakket: 72% kinderen (cijfers 2020). Schoolkosten: 18% kinderen (cijfers 2020).

Gemeente	Pas + inkomens-grens	Soort regeling	Combinatie met andere regelingen?	Bereik pasbezit
		tie. Dit bedrag wordt dan in mindering gebracht op uw tegoed van de Ridderkerkpas. Geen webshop.		
Haarlem	Haarlempas. Tot 120 – 130% bijstand. Alleen voor minima. Geen webshop.	Je krijgt korting op allerlei clubs en kosten zoals sportkleding. Ouders met een HaarlemPas kunnen hun peuter gratis naar de peuterspeelzaal brengen.	Daarnaast kunnen kinderen gebruikmaken van de regelingen voor tegemoetkoming in schoolkosten, huiswerkbegeleiding, ID-kaart. Tevens kunnen kinderen gebruikmaken van Jeugdfonds sport en cultuur en Stichting Leergeld.	90% huishoudens (cijfers over 2018)
Etten-leur	Webshop Meedoen. Tot 120% bijstandsnorm. Webshop. Tegoed is alleen online te besteden.	Tegoed per gebruiker. Daarop kunnen de volgende regelingen/tegoeden staan: Maatschappelijke participatie, schoolfonds, tijdschriftenregeling, diplomazwemmen.	Daarnaar kunnen kinderen gebruikmaken van Stichting Leergeld. Zij verschaffen onder andere een fiets, computer en doen een bijdrage voor schoolkampen- en excursies en het lidmaatschap van een sportclub, muziekles of kunstzinnige vorming.	
Emmen	Doe mee webshop. Tot 110% bijstand. Alleen voor minima. Budget besteden in webshop.	Een budget per kind dat bedoeld is voor bijvoorbeeld een bioscoopbezoek, lid worden van een sportvereniging, muzieklessen of school.	Daarnaast kunnen kinderen gebruikmaken van het Jeugdfonds sport en cultuur en van Stichting Leergeld.	
Montfer-land	Meedoen webshop. Tot 120% bijstandsnorm. Alleen voor minima. Website opgezet door Gezond Boeren-verstand.	Iedere gebruiker (kinderen en volwassenen) krijgt een bepaald aantal punten die ze in de webshop kunnen inzetten voor bijvoorbeeld uitstapjes, lidmaatschappen en andere leuke dingen. Ouders kunnen hun punten overdragen aan hun kinderen.	Daarnaast kunnen kinderen een vergoeding krijgen voor schoolkosten zoals excursies, een tablet, een fiets, huiswerkbegeleiding of andere kosten, of ze kunnen gebruikmaken van een gratis kledingpakket, een jaarabonnement op een tijdschrift, vergoeding van ID-kaart	